

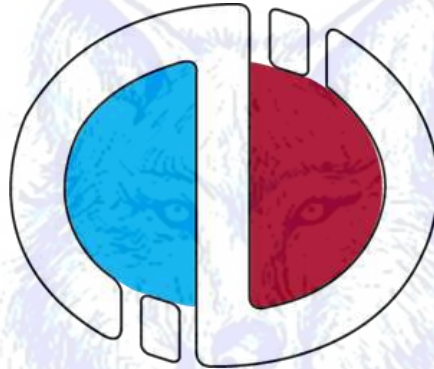
YENİLENEN
SİSTEME
GÖRE!

SKYMOON PDF
DON'T ASK QUESTIONS, JUST FOLLOW...

DON'T ASK QUESTIONS, JUST FOLLOW...

SINCE 2020

ÜNİTE ÖZETLERİ
ARA SINAV-FİNAL

ÇIKMIŞ VE GELEBİLECEK SORULAR
ONLINE DÖNEMDE NELER OLDU?

DON'T ASK QUESTIONS, JUST FOLLOW...

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

ÇEK203U

ÜNİTE 1: ÇALIŞMA EKONOMİSİNE GİRİŞ VE TEMEL KAVRAMLAR

ÇALIŞMA EKONOMİSİNİN KONULARI

İnsanın bizzat üretime katılma fonksiyonu olarak ifade edilen emeğin üretimde kullanılır hâle gelmesi, yani istihdam edilmesi için emekle ilgili birbirini tamamlayıcı iki fonksiyonun bir araya gelmesi gerekir. Bunlar emek arzı ve emek talebidir. Emek arzı ve talebinin karşılaştığı ve emeğin fiyatı olan ücretin belirlendiği piyasaya ise emek piyasası adı verilir. Çalışma ekonomisi, emek arz ve talebinin karşılaştığı emek piyasasının işleyişi ve bu piyasada ortaya çıkan sorunlarla uğraşan bir disiplindir. Çalışma ekonomisinin cevabını aradığı sorulardan bazıları şunlardır:

- Endüstri toplumlarının çoğunda, geçtiğimiz yüzyıl boyunca, neden kadınların işgücüne katılımı sürekli bir artış göstermiştir?
- Göçün, yerel işgücünün ücret ve istihdamı üzerine etkisi nedir?
- Asgari ücretler nitelik düzeyi düşük çalışanların işsizlik oranını artırır mı?
- İş sağlığı ve güvenliği düzenlemelerinin istihdam ve gelirlere etkisi nedir?
- İnsan sermayesine yapılan sübvansiyonlar, dezavantajlı çalışanların ekonomik refahının artırılmasında etkin bir yöntem midir?
- Sendikaların üyeleri ve ekonomi üzerindeki ekonomik etkileri nelerdir?
- Cömert bir işsizlik sigortası işsizlik süresini uzatır mı?
- Avrupa'daki işsizlik oranı niçin Amerika Birleşik Devletleri'nden daha yüksektir?

Çalışma Ekonomisinin temel konularını kitabınızın 3. Sayfasında Şekil 1.1'de gözlememiz mümkündür. Şekilde Çalışma Ekonomisinin konularının "makroekonomik" ve "mikroekonomik" konular olmak üzere ikiye ayrıldığı anlatılmaktadır. Makroekonomik konular, ekonominin bütününe ilişkin alanları kapsarken, mikroekonomik konular ise bireysel ekonomik birimlerin kararlarıyla ilgilidir.

EMEK PİYASALARINA GENEL BİR BAKIŞ

Çalışma ekonomisini ekonominin diğer alanlarından farklı kılan en temel özellik, kuşkusuz ilgi alanının "en kutsal değer" olarak kabul edilen "insan emeği" ve bu emeğin "alınip satıldığı" emek piyasası olmasıdır. Genel olarak, arz ve talep kanunlarının geçerli olduğu bir yeri anlatan "piyasa" kavramı, emek piyasaları söz konusu olduğunda emek arz ve talebinin karşılaştığı, emeğin fiyatı olan ücret ve diğer çalışma koşullarının belirlendiği bir ortamı ifade etmektedir. Emek piyasası kavramı bir soyutlamadır; emeğini

arz edenlerle emek talep edenlerin bir araya geldikleri ortamı tanımlamak üzere kullanılan analitik bir kurgudur.

Emek piyasalarının başlıca fonksiyonu ücretlerdeki düzenlemeler yoluyla emek arz ve talebinin dengelenmesi ve eşitlenmesidir.

Emek piyasası, firmalar açısından faaliyet gösterilmesi zorunluluğu olan 3 yaşamsal piyasadan birisidir. Bunun dışında kalan diğer iki piyasa ise ürün ve sermaye piyasalarıdır. Emek ve sermaye piyasaları firmaya gerekli girdilerin sağlanmasında, ürün piyasası ise elde edilen ürünün satılmasında önem taşımaktadır.

Emek piyasalarını diğer piyasalardan ayıran birçok farklı özellikler bulunmaktadır. Emek piyasasını mal ve diğer piyasalardan ayıran belki de en önemli özellik, emeğin istihdamının çalışan ve çalıştıran arasında kişisel bir ilişkiyi ifade etmesidir.

Emek, sadece para ile ölçülebilen bir değer olmayıp kişiliğin bir parçası olarak istek, yetenek, deneyim ve bilgi ile bütünleşerek arz edilen bir değerdir. İşçiler için emek piyasasında ne kadar ücret kazanıldığı ölçüde nasıl bir ortamda çalışıldığı da önemlidir. Bu nedenle işveren istihdam paketinde ücretin yanı sıra diğer unsurları da bulundurmak zorundadır. İşçiler sadece en yüksek ücret almayı değil, bütün bu unsurları göz önüne alarak en yüksek faydayı elde etmeyi amaçlarlar.

Emek piyasası hakkında genellikle hem işveren hem de işçi bakımından bir bilgi eksikliği söz konusudur. İşverenler için, işçinin verimlilik kapasitesini ölçmek ve piyasada daha iyi niteliklere sahip iş arayanların olup olmadığını bilmek güçtür. Aynı şekilde işçinin de bulduğu işin kendisi için ne kadar uygun ve tatmin edici olduğunu, piyasada daha iyi işler bulup bulamayacağını değerlendirebilmesi de zordur.

Bireyler, motivasyonları, belirli işlere yatkınlıkları, yetenekleri ve risk alma istekleri bakımından birbirlerinden farklıdırlar. Tek bir emek piyasası yoktur, farklı birçok iş için binlerce piyasa vardır. Bu piyasalar bazen beceri düzeylerindeki farklılıklara göre, bazen de coğrafi alan bakımından sınıflandırılmaktadır.

Emek piyasalarında grup ilişkilerini etkileyen birçok faktör bulunmaktadır.

Emek piyasasında işçinin pazarlık gücü nispi olarak azdır. Genellikle bu piyasalarda güç "alıcılar" lehinedir. Çünkü iş arayanların sayısı açık işlerden fazladır. İşveren bekleyebilir ya da birçok işçi arasından seçim yapabilir, ancak işçi sınırlı kaynaklara sahip olduğu için istihdam koşullarının belirlenmesinde işveren kadar etkili olamaz. İşçinin "pazarlık gücü" bir işi kabul etme ya da geri çevirebilme kabiliyetine bağlıdır.

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Buraya kadar anlatılanlardan hareketle emek arz ve talebinin işgücü piyasasında çıktıları nasıl etkilediğini kitabınızın 6. sayfasındaki Şekil 1.3'te gösterilen Neoklasik emek piyasası akımı ile özetlemek mümkündür.

ÇALIŞMA EKONOMİSİNİN BAZI TEMEL KAVRAMLARI

Çalışma ekonomisine ait çeşitli kavramlar ve bu kavramların içerikleri kadar, bu kavramlar tarafından temsil edilen emek piyasasına ait kategorilerin ölçülmesi de oldukça sorunlu bir alandır. Her şeyden önce, emek piyasasındaki kategorilerin uluslararası düzeyde kabul edilmiş bir standarda oturtulması konusu gelir. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) bu anlamda genel kabul görmüş standart tanımlar oluşturmaktadır. Ancak, emek piyasasına ait kategorilerin kesin içeriği, her birinin nasıl tanımlandığına bağlı olarak değişir. Çalışma ekonomisine ilişkin olarak burada yer alacak temel kavramlar ve tanımlamalardan bazıları ileriki ünitelerde daha geniş olarak yer alacağından, burada bir tekrara yol açmamak için kısaca ele alınacaktır.

ÇALIŞMA ÇAĞINDAKİ NÜFUS : Çalışma çağındaki nüfus tanımlanırken bir yaş sınırlamasından hareket edilir. Genellikle, bu çağın alt sınırı, zorunlu temel eğitimin bitişini ifade ederken; üst sınırı da emeklilik yaşına karşılık gelmektedir. Ülkeler arasında yaygın olan yaş sınırları 15-64 yaşları arasındır. Yani, 15-64 yaşları arasındaki kişiler çalışma çağındaki nüfusu oluşturmaktadır.

AKTİF NÜFUS : Aktif ya da faal nüfus, çalışma çağında yani 15 ve daha yukarı yaş grubunda olup kurumsallaşmamış nüfustan oluşmaktadır. Buna, aynı zamanda, kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus adı da verilmektedir. Kurumsallaşmamış nüfus, Türkiye İstatistik Kurumuna göre; "okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, özel nitelikli hastane, hapishane, kışla ve orduevi gibi yerlerde ikamet edenlerle yabancı uyruklular dışındaki nüfustur. Aktif nüfus işgücü ve işe dahil olmayanların toplamı anlamına gelmektedir.

İŞGÜCÜ : İşgücü bir ülkedeki emek arzını insan sayısı yönünden ifade eden bir kavramdır. Başka bir tanımlama ile bir ülkedeki nüfusun üretici durumda bulunan yani ekonomik faaliyete katılan kısmıdır. Çalışma çağındaki nüfustan, çalışmak istemeyenleri, çalışmasını engelleyen bir sakatlığı olanları, askerlik hizmetini yapanları, ev kadınlarını, öğrencileri ve mahkûmlar gibi gözetim altında tutulanları çıkarıp çalışma çağı dışında olduğu hâlde çalışmak zorunda olan çocuklarla yaşlıları eklersek sivil işgücüne ulaşılır. İşgücü istihdam edilenler ve işsizlerin toplamı anlamına gelmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu, işgücüne dahil olmayanları şu gruplara ayırmıştır:

İŞ ARAMAYIP ÇALIŞMAYA HAZIR OLANLAR: Çeşitli nedenlerle bir iş aramayan, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

İŞ BULMA ÜMİDİ OLMAYANLAR: Daha önce iş aradığı hâlde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

DİĞER: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz hâlde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

MEVSİMLİK ÇALIŞANLAR: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya da hazır olmayan kişilerdir.

EV İŞLERİYLE MEŞGUL: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya da hazır olmayan kişilerdir.

ÖĞRENCİ: Bir öğrenim kurumuna devam etmesi nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya da hazır olmayan kişilerdir.

EMEKLİ: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve işbaşı yapmaya da hazır olmayan kişilerdir.

ÇALIŞAMAZ HÂLDE: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya da hazır olmayan kişilerdir.

DİĞER: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve işbaşı yapmaya da hazır olmayan kişilerdir.

İSTİHDAM VE İSTİHDAM ORANI : İstihdam kavramı, geniş anlamda üretim faktörlerinin üretim sürecinde kullanılmasını ifade eder. "İstihdam" ile "çalışma" kavramları arasındaki farkı da vurgulamak gerekir. İstihdam, belirli bir bedel (ücret, kâr gibi) karşılığı olarak piyasa ile olan ilişkiyi tanımlarken, çalışma kavramı daha genel bir kavramdır. Bir ev kadınının evdeki faaliyetleri ya da bir öğrencinin dersi ile ilgili faaliyetleri hep çalışmadır ve bu faaliyetlerin hemen hepsinin parasal bir karşılığı yoktur.

$$\text{İstihdam Oranı} = \frac{\text{istihdam edilenler}}{\text{Aktif nüfus}} \times 100$$
 şeklinde hesaplanır.

Şubat 2017 itibarıyla Türkiye'de istihdam oranı %45,3'tür. Bunun anlamı aktif nüfus içerisinde yer alan her 100 kişiden 45,3'ü istihdam edilmektedir.

İŞSİZLİK VE İŞSİZLİK ORANI : İşsizlik, çalışma istek ve yeteneğinde olduğu hâlde piyasa ücret haddinden iş bulamama durumu olarak ifade edilebilir. Türkiye İstatistik Kurumuna göre, referans dönemi içinde istihdam hâlinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için

son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dahildirler.

İşsizlik oranı = İşsizler / İşgücü X 100 şeklinde hesaplanır.

Şubat 2017 itibarıyla Türkiye'deki işsizlik oranı %12,9'dur. Bunun anlamı işgücü içerisinde yer alan her 100 kişiden yaklaşık 13 kişi işsizdir.

EKSİK İSTİHDAM : Eksik istihdam, istihdamın sektörel dağılımı içinde tarımın ağırlıkta olduğu, ücretsiz aile işçilerinin yoğun olarak bulunduğu ve işsizlik sigortası uygulamasının bulunmadığı ülkelerde, işgücünün gereği gibi değerlendirilememesinden kaynaklanan önemli bir sorundur. İşsizlik sigortasının bulunmadığı ya da sınırlı olduğu ülkelerde, kişiye işsiz kaldığında, geçimini temin edebilecek bir gelir düzeyi sağlanamamaktadır. Bundan dolayı da kişi, sahip olduğu eğitim ve niteliğe uygun olsun ya da olmasın veya elde edeceği ücret düzeyi ne olursa olsun çalışmak zorunda kalmaktadır. Böylece, kişi işsiz olmaktan kurtulmakta, ancak bu kez de sorun eksik istihdam olarak ortaya çıkmaktadır. Eksik istihdam tanımlanırken, genellikle “düşük”, “daha az”, “yetersiz” gibi kavramlar kullanılarak istihdamın düşük nitelikli bir türü biçiminde ifade edilir. Bu tanımlamalar yapılırken eğitim, çalışma alanı, ücretler ve işin devamlılığı gibi kriterlerden hareket edilir.

Eksik istihdamın boyutları şu şekilde belirlenebilir:

- Kişi, işin gerektirdiğinden daha fazla formel eğitime sahiptir.
- Kişi, formel eğitimi dışındaki bir alanda gönülsüz olarak çalışmaktadır.
- Kişi, işin gerektirdiğinden daha fazla iş deneyimine ve niteliğe sahiptir.
- Kişi, gönülsüz olarak yarı zamanlı, geçici veya kesintili istihdamdadır.
- Kişi, bir önceki işinden % 20 veya daha az kazanmaktadır (çalışma hayatına yeni girenler için aynı mesleki nitelikteki kişilerden % 20 az kazanması koşulu aranır).

Uluslararası Çalışma İstatistikçileri Konferansı'nın (ICLS) 1982 yılında yapılan 13. toplantısında eksik istihdam, görülebilir ve görülemeyen eksik istihdam olmak üzere ikiye ayrılmıştı. Görülebilir eksik istihdam (visible underemployment) temelde istatistiksel bir kavram olup doğrudan iş miktarındaki bir yetersizliği ifade eden işgücü istatistikleriyle ölçülebilir. Görülemeyen eksik istihdam (unvisible underemployment) ise işgücü kaynağının yanlış kullanımını veya işgücü ve diğer üretim faktörleri arasında temel bir dengesizliği yansıtan analitik bir kavramdır.

ICLS'nin 1998 yılında yapılan 16. toplantısında, eksik istihdamın tanımı ve ölçülmesi yeniden

gözden geçirilmiş ve bu konuda önemli bir adım atılmıştır. Buna göre eksik istihdam, zamana dayalı eksik istihdam (time-related underemployment) ve yetersiz istihdam (inadequate employment) olarak ikiye ayrılmıştır.

İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI : İşgücüne katılma oranı, istihdam edilenlerle işsizlerin toplamının oluşturduğu işgücünün aktif nüfusa oranıdır. Bu oran, aktif nüfus içerisinde işgücünün nispi ağırlığını gösterir.

İşgücü İşgücüne Katılma Oranı = İşgücü/Aktif nüfus X 100 şeklinde hesaplanır.

İşgücüne katılma oranını etkileyen faktörler genellikle, bireysel emek arzını belirleyen faktörlerle özdeşdir. Bu faktörlerin başında ücret oranı gelmektedir. Bunun yanında, emek piyasasının koşulları, eğitim düzeyi, kentleşme, kadınların çalışmasına yönelik sosyal tutumlar, boş zamanı daha değerli kılan teknolojik yenilikler ve demografik faktörler de işgücüne katılma oranını etkilemektedir.

BAĞIMLILIK ORANI : Bir ülke nüfusunun tamamı tüketicidir, ancak çalışma çağındakiler hem tüketici hem de üreticidirler. Üretim-tüketim dengesini sağlamak için üretime katılanların kendileriyle birlikte katılmayanlara da yetecek kadar üretimde bulunmaları gerekir. Bunun ölçüsü bağımlılık oranıdır. Bağımlılık oranı, çalışma çağındaki kişilere bağımlı olan nüfusun kaba bir ölçüsüdür. Bağımlılık oranını iki farklı bileşene ayırmak mümkündür. Bunlar; çocuk bağımlılık oranı ve yaşlılık bağımlılık oranıdır. Çocuk bağımlılık oranı, 15 yaşın altındaki çocuk sayısının çalışma çağındaki nüfusa, yani 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranıdır. Doğurganlık oranlarının yüksek olduğu az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere, çocuk bağımlılık oranı gelişmiş ülkelere göre daha yüksektir.

EMEK VERİMLİLİĞİ : Verimlilik en genel anlamıyla üretim sürecine katılan üretim faktörleriyle elde edilen üretim arasındaki ilişkiyi ifade eder. Uygulamada çeşitli verimlilik ölçümleriyle karşılaşmamız mümkündür. Eğer üretim miktarı, üretimde kullanılan toplam faktör miktarına bölünüyorsa “toplam verimlilik”, üretim faktörlerinden sadece birisine oranlanıyorsa “kısmi verimlilik” söz konusudur. Bu durumda, “emek verimliliği”, “sermaye verimliliği” ya da “mütesebbis verimliliği” gibi verimlilik türlerinden bahsedilebilir. Emek verimliliği, belirli bir dönemde bir firmanın, iş kolunun veya ülkenin ürettiği toplam reel üretim miktarının, bu üretimin elde edilmesi için kullanılan toplam emek-saat miktarına bölünmesiyle elde edilir.

Emek verimliliği = Toplam ürün/Çalışılan süre X 100 şeklinde hesaplanır.

Emek verimliliğini belirleyen unsurların başında, üretimde kullanılan emeğin kalitesi gelmektedir.

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Kuşkusuz, emeğin kalitesi ile eğitim düzeyi arasında doğru orantılı bir ilişki bulunmaktadır. İyi eğitilmiş, vasıf düzeyi yüksek işçilerin verimlilik düzeyi de yüksek olacaktır. Eğitimin yanında, sağlık ve beslenme koşulları gibi yaşam şartları da emeğin kalitesi üzerinde etkili olmaktadır. Emeğin verimliliğini belirleyen bir başka unsur, birim emek başına düşen sermaye mali miktarıdır. Zamanla sanayide kullanılan makine sayısındaki artışlar işçi başına daha fazla sermaye mali düşmesine neden olmuş, bu da verimliliği yükseltmiştir.

SORU-CEVAP

SORU:

Emek piyasası nedir?

CEVAP:

İnsanın bizzat üretime katılma fonksiyonu olarak ifade edilen emeğin üretimde kullanılır hâle gelmesi, yani istihdam edilmesi için emekle ilgili birbirini tamamlayıcı iki fonksiyonun bir araya gelmesi gerekir. Bunlar emek arzı ve emek talebidir. Emek arzı ve talebinin karşılaştığı ve emeğin fiyatı olan ücretin belirlendiği piyasaya ise emek piyasası adı verilir.

2

SORU:

Çalışma ekonomisi nasıl bir disiplindir?

CEVAP:

Çalışma ekonomisi, emek arz ve talebinin karşılaştığı emek piyasasının işleyişi ve bu piyasada ortaya çıkan sorunlarla uğraşan bir disiplindir. Çalışma ekonomisi, modern toplumların karşı karşıya oldukları sosyal ve ekonomik sorunların çoğunu anlamamıza ve bu sorunlara çözümler bulunmasına katkı sağlar.

3

SORU:

Çalışma ekonomisini cevap aradığı sorular nelerdir?

CEVAP:

Çalışma ekonomisinin cevabını aradığı sorulardan bazıları şunlardır:

- **ENDÜSTRİ TOPLUMLARININ ÇOĞUNDA, GEÇTİĞİMİZ YÜZYIL BOYUNCA, NEDEN KADINLARIN İŞGÜCÜNE KATILIMI SÜREKLİ BİR ARTIŞ GÖSTERMİŞTİR?**
- **GÖÇÜN, YEREL İŞGÜCÜNÜN ÜCRET VE İSTİHDAMI ÜZERİNE ETKİSİ NEDİR?**
- **ASGARİ ÜCRETLER NİTELİK DÜZEYİ DÜŞÜK ÇALIŞANLARIN İŞSİZLİK ORANINI ARTTIRIR MI?**

- **İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ DÜZENLEMELERİNİN İSTİHDAM VE GELİRLERE ETKİSİ NEDİR?**
- **İNSAN SERMAYESİNE YAPILAN SÜBVANSİYONLAR, DEZAVANTAJLI ÇALIŞANLARIN EKONOMİK REFAHININ ARTTIRILMASINDA ETKİN BİR YÖNTEM MİDİR?**
- **SENDİKALARIN ÜYELERİ VE EKONOMİ ÜZERİNDEKİ EKONOMİK ETKİLERİ NELERDİR?**
- **CÖMERT BİR İŞSİZLİK SİGORTASI İŞSİZLİK SÜRESİNİ UZATIR MI?**
- **AVRUPA'DAKİ İŞSİZLİK ORANI NİÇİN AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDEN DAHA YÜKSEKTİR?**

4

SORU:

Çalışma ekonomisinin temel konuları nelerdir?

CEVAP:

Çalışma Ekonomisinin konuları "makroekonomik" ve "mikroekonomik" konular olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (S: 3, Şekil 1.1). Makroekonomik konular, ekonominin bütününe ilişkin alanları kapsarken, mikroekonomik konular ise bireysel ekonomik birimlerin kararlarıyla ilgilenir.

5

SORU:

Çalışma ekonomisini ekonominin diğer alanlarından farklı kılan en temel özellik nedir?

CEVAP:

Çalışma ekonomisini ekonominin diğer alanlarından farklı kılan en temel özellik, kuşkusuz ilgi alanının "en kutsal değer" olarak kabul edilen "insan emeği" ve bu emeğin "alınıp satıldığı" emek piyasası olmasıdır.

6

SORU:

Emek piyasalarının başlıca fonksiyonu nedir?

CEVAP:

Emek piyasalarının ekonomik rolü, özellikle iş arayan işgücüne, vasıflarına uygun iş bulabilme, işverenlere ise üretim sürecinde kullanacakları, ihtiyaç duydukları vasıfta işgücünü seçebilme olanağı tanıması ile belirginleşmektedir. Bu nedenle emek piyasaları, özellikle özgür bir toplumda gerekli iş ve işgücünü bulma kolaylığını sağlayan yerler olmaktadır. Emek piyasalarının başlıca fonksiyonu ücretlerdeki

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

düzenlemeler yoluyla emek arz ve talebinin dengelenmesi ve eşitlenmesidir.

7

SORU:

Bireyler açısından emek piyasasının yeri nedir?

CEVAP:

Modern bir ekonomide mevcut birçok piyasa arasında emek piyasası en önemli olandır. Hanehalklarının çoğu, hizmetlerini günlerinin büyük bir kısmını geçirdikleri bu piyasada satarak gelir elde ederler. Birçok birey çalışmadığı saatlerden kalan zamanının geniş bir kısmını bu piyasada etkin bir iştirak göstermek için gerekli becerileri kazanmak için harcar. Bireylerin yaşamları süresince giriştikleri eğitim ve öğretim faaliyetleri esas itibarıyla onların emek piyasasındaki performanslarını arttıran becerilerle donatmak üzere tasarlanmıştır. Bunun ötesinde bireyler emek piyasasındaki faaliyetlerine dayanarak kendilerine ilişkin değerlendirmeleri oluştururlar ve sosyal yaşamlarının birçok parametresini belirleyen arkadaşlıklar ve bağlar kurarlar.

8

SORU:

Emek piyasasının firmalar açısından önemi nedir?

CEVAP:

Emek piyasası, firmalar açısından faaliyet gösterilmesi zorunluluğu olan 3 yaşamsal piyasadan birisidir. Bunun dışında kalan diğer iki piyasa ise ürün ve sermaye piyasalarıdır. Emek ve sermaye piyasaları firmaya gerekli girdilerin sağlanmasında, ürün piyasası ise elde edilen ürünün satılmasında önem taşımaktadır. Gerçekte, bir firma aynı anda birbirinden farklı birçok emek, sermaye ve ürün piyasasında faaliyet gösterir. Firmanın faaliyet göstermek zorunda olduğu piyasalar ve bu piyasalarla karşılıklı ilişkileri (S:5, Şekil 1.2)'de gösterildiği gibi şematize etmek mümkündür.

9

SORU:

Emek piyasalarını diğer piyasalardan ayıran özellikler nelerdir?

CEVAP:

Emek piyasalarını diğer piyasalardan ayıran birçok farklı özellikler bulunmaktadır:

- A. **EMEK PİYASASINI MAL VE DİĞER PİYASALARDAN AYIRAN BELKİ DE EN ÖNEMLİ ÖZELLİK, EMEĞİN İSTİHDAMININ ÇALIŞAN VE ÇALIŞTIRAN**

ARASINDA KİŞİSEL BİR İLİŞKİYİ İFADE ETMESİDİR. EMEK, SADECE PARA İLE ÖLÇÜLEBİLEN BİR DEĞER OLMAYIP KİŞİLİĞİN BİR PARÇASI OLARAK İSTEK, YETENEK, DENEYİM VE BİLGİ İLE BÜTÜNLEŞEREK ARZ EDİLEN BİR DEĞERDİR. İŞÇİLER İÇİN EMEK PİYASASINDA NE KADAR ÜCRET KAZANILDIĞI ÖLÇÜDE NASIL BİR ORTAMDA ÇALIŞILDIĞI DA ÖNEMLİDİR. BU NEDENLE İŞVEREN İSTİHDAM PAKETİNDE ÜCRETİN YANI SIRA DİĞER UNSURLARI DA BULUNDURMAK ZORUNDADIR. İŞÇİLER SADECE EN YÜKSEK ÜCRET ALMAYI DEĞİL, BÜTÜN BU UNSURLARI GÖZ ÖNÜNE ALARAK EN YÜKSEK FAYDAYI ELDE ETMEYİ AMAÇLARLAR.

- B. **EMEK PİYASASI HAKKINDA GENELLİKLE HEM İŞVEREN HEM DE İŞÇİ BAKIMINDAN BİR BİLGİ EKSİKLİĞİ SÖZ KONUSUDUR. İŞVERENLER İÇİN, İŞÇİNİN VERİMLİLİK KAPASİTESİNİ ÖLÇMEK VE PİYASADA DAHA İYİ NİTELİKLERE SAHİP İŞ ARAYANLARIN OLUP OLMADIĞINI BİLMEK GÜÇTÜR. AYNI ŞEKİLDE İŞÇİNİN DE BULDUĞU İŞİN KENDİSİ İÇİN NE KADAR UYGUN VE TATMİN EDİCİ OLDUĞUNU, PİYASADA DAHA İYİ İŞLER BULUP BULAMAYACAĞINI DEĞERLENDİREBİLMESİ DE ZORDUR.**
- C. **EMEK PİYASASINA ARZ EDİLEN EMEK BÜYÜK ÖLÇÜDE HETEROJENLİK GÖSTERİR. BİREYLER, MOTİVASYONLARI, BELİRLİ İŞLERE YATKINLIKLARI, YETENEKLERİ VE RİSK ALMA İSTEKLERİ BAKIMINDAN BİRBİRLERİNDEN FARKLI DURLAR.**
- D. **TEK BİR EMEK PİYASASI YOKTUR, FARKLI BİRÇOK İŞ İÇİN BİNLERCE PİYASA VARDIR. BU PİYASALAR BAZEN BECERİ DÜZEYLERİNDEKİ FARKLILIKLARA GÖRE, BAZEN DE COĞRAFİ ALAN BAKIMINDAN SINIFLANDIRILMAKTADIR.**
- E. **EMEK PİYASALARINDA GRUP İLİŞKİLERİNİ ETKİLEYEN BİRÇOK FAKTÖR BULUNMAKTADIR. BU PİYASALARDAKİ KARAR ALICI BİRİMLERİN BAŞINDA GELEN SENDİKALARIN DAVRANIŞLARINI BELİRLEYEN SOSYAL, SİYASAL VE İDEOLOJİK BAZI ETKENLER MAL PİYASALARINDA YER ALAN FİRMALARIN DAVRANIŞLARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLERDEN FARKLIDIR.**

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

F. EMEK PİYASASINDA İŞÇİNİN PAZARLIK GÜCÜ NİSPİ OLARAK AZDIR. GENELLİKLE BU PİYASALARDA GÜÇ "ALICILAR" LEHİNE DİR. ÇÜNKÜ İŞ ARAYANLARIN SAYISI AÇIK İŞLERDEN FAZLADIR.

10

SORU:

Neoklasik emek piyasası akımı nasıl gerçekleşmektedir?

CEVAP:

(S:6, Şekil 1.3)'de emek ve mal piyasaları arasındaki ilişkinin üretim fonksiyonu ile şekillendiği ve firmalar ile hanehalkları arasındaki ilişkinin ürün piyasası ile faktör piyasası arasındaki döngü olduğu anlatılmaktadır. Buna göre emek piyasalarında kullanılan işgücü miktarı üretim fonksiyonuna bu ise toplam arz-toplam talep arasındaki ilişkiye bağlıdır. Emek piyasası bazı açılardan mal ve hizmet piyasasından farklı özelliklere sahip olsa da mal ve hizmet piyasasına sıkı bir biçimde bağlıdır. Bunu bir örnekle açıklamak gerekirse mal ve hizmet piyasası bir otomobilin ön tekerlekleri ise emek piyasası arka tekerlekleridir. Ekonominin işleyişi bu ikisinin aynı yönde hareketi ile gerçekleşir.

11

SORU:

Çalışma ekonomisinde standart tanımlar oluşturmanın ve bu tanımları kullanarak analiz yapmanın zorlukları nelerdir?

CEVAP:

Standart tanımlar oluşturmanın ve bu tanımları kullanarak analiz yapmanın iki tür zorluğundan söz edilebilir. Birincisi; bu tanımların yansız, objektif ve evrensel kılınmalarının nasıl mümkün olabileceği meselesi ve ikincisi de tanımların ideolojik içeriklerinin ya da teorik dayanaklarının yarattığı sınırlayıcılığın farkında olup olmama sorunudur.

12

SORU:

Çalışma çağındaki nüfus kavramıyla ifade edilen yaş aralığı nedir?

CEVAP:

Çalışma çağındaki nüfus tanımlanırken bir yaş sınırlamasından hareket edilir. Genellikle, bu çağın alt sınırı, zorunlu temel eğitimin bitişini ifade ederken; üst sınırı da emeklilik yaşına karşılık gelmektedir. Ülkeler arasında gerek zorunlu temel eğitimin süreleri

ve gerekse emeklilik yaşları konusundaki farklılıklar çalışma çağındaki nüfusun uygulamada farklılaşmasına yol açmaktadır. Ancak, ülkeler arasında yaygın olan yaş sınırları 15-64 yaşları arasındır. Yani, 15-64 yaşları arasındaki kişiler çalışma çağındaki nüfusu oluşturmaktadır.

13

SORU:

Aktif nüfus nedir?

CEVAP:

Aktif ya da faal nüfus, çalışma çağında yani 15 ve daha yukarı yaş grubunda olup kurumsallaşmamış nüfustan oluşmaktadır. Buna, aynı zamanda, kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus adı da verilmektedir.

Aktif nüfus, "belirli bir referans dönemi boyunca, Birleşmiş Milletler Milli Gelir, Muhasebe ve Denge Sistemleri tarafından tanımlanmış iktisadi mal ve hizmetlerin üretimi için gerekli olan işgücü arzını besleyen kadın ve erkekler" şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tanım, işi olmayıp iş arayanları ve istihdam edilenleri de kapsadığı kadar işgücüne dahil olmayanları da içine almaktadır.

Aktif Nüfus = İşgücü + İşgücüne dahil olmayanlar

14

SORU:

Kurumsallaşmamış nüfus nedir?

CEVAP:

Kurumsallaşmamış nüfus, Türkiye İstatistik Kurumuna göre; "okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, özel nitelikli hastane, hapishane, kışla ve orduevi gibi yerlerde ikamet edenlerle yabancı uyruklular dışındaki nüfustur."

15

SORU:

İşgücü nedir?

CEVAP:

İşgücü bir ülkedeki emek arzını insan sayısı yönünden ifade eden bir kavramdır. Başka bir tanımlama ile bir ülkedeki nüfusun üretici durumda bulunan yani ekonomik faaliyete katılan kısmıdır. İşgücü = İstihdam edilenler + İşsizler

16

SORU:

Sivil işgücü nedir?

CEVAP:

Çalışma çağındaki nüfustan, çalışmak istemeyenleri, çalışmasını engelleyen bir sakatlığı olanları, askerlik hizmetini yapanları, ev kadınlarını, öğrencileri ve mahkumlar gibi gözetim altında tutulanları çıkarıp çalışma çağı dışında olduğu halde çalışmak zorunda olan çocuklarla yaşlıları eklersek sivil işgücüne ulaşılır.

17

SORU:

Cesareti kırılmış işçi nedir?

CEVAP:

İşsiz kalan ve çalışmak istediği hâlde iş bulamadığı için iş aramaktan vazgeçen kişiler işgücü içinde sayılmazlar. Bunlara, “cesareti kırılmış işçiler” adı verilir.

18

SORU:

Türkiye İstatistik Kurumu, işgücüne dahil olmayanları hangi gruplara ayırmıştır?

CEVAP:

Türkiye İstatistik Kurumu, işgücüne dahil olmayanları şu gruplara ayırmıştır:

- İŞ ARAMAYIP ÇALIŞMAYA HAZIR OLANLAR: **ÇEŞİTLİ NEDENLERLE BİR İŞ ARAMAYAN, ANCAK 2 HAFTA İÇİNDE İŞBAŞI YAPMAYA HAZIR OLDUĞUNU BELİRTEN KİŞİLERDİR.**
- İŞ BULMA ÜMİDİ OLMAYANLAR: **DAHA ÖNCE İŞ ARADIĞI HÂLDE BULAMAYAN VEYA KENDİ VASIFLARINA UYGUN BİR İŞ BULABİLECEĞİNE İNANMADIĞI İÇİN İŞ ARAMAYAN ANCAK İŞBAŞI YAPMAYA HAZIR OLDUĞUNU BELİRTEN KİŞİLERDİR.**
- DİĞER: **MEVSİMLİK ÇALIŞMA, EV KADINI OLMA, ÖĞRENCİLİK, İRAD SAHİBİ OLMA, EMEKLİLİK VE ÇALIŞAMAZ HÂLDE OLMA GİBİ NEDENLERLE İŞ ARAMAYIP ANCAK İŞBAŞI YAPMAYA HAZIR OLDUĞUNU BELİRTEN KİŞİLERDİR.**
- MEVSİMLİK ÇALIŞANLAR: **MEVSİMLİK ÇALIŞMASI NEDENİYLE İŞ ARAMAYAN VE İŞBAŞI YAPMAYA DA HAZIR OLMAYAN KİŞİLERDİR.**
- EV İŞLERİYLE MEŞGUL: **KENDİ EVİNDE EV İŞLERİYLE MEŞGUL OLMASI NEDENİYLE İŞ ARAMAYAN VE İŞBAŞI YAPMAYA DA HAZIR OLMAYAN KİŞİLERDİR.**

- ÖĞRENCİ: **BİR ÖĞRENİM KURUMUNA DEVAM ETMESİ NEDENİYLE İŞ ARAMAYAN VE İŞ BAŞI YAPMAYA DA HAZIR OLMAYAN KİŞİLERDİR.**
- EMEKLİ: **BİR SOSYAL GÜVENLİK KURULUŞUNDAN EMEKLİ OLDUĞU İÇİN İŞ ARAMAYAN VE İŞBAŞI YAPMAYA DA HAZIR OLMAYAN KİŞİLERDİR.**
- ÇALIŞAMAZ HÂLDE: **BEDENSEL ÖZÜR, HASTALIK VEYA YAŞLILIK NEDENİYLE İŞ ARAMAYAN VE İŞBAŞI YAPMAYA DA HAZIR OLMAYAN KİŞİLERDİR.**
- DİĞER: **AİLEVİ VE KİŞİSEL NEDENLER VE BUNUN DIŞINDAKİ DİĞER NEDENLER İLE İŞ ARAMAYAN VE İŞBAŞI YAPMAYA DA HAZIR OLMAYAN KİŞİLERDİR.**

19

SORU:

Birincil işgücü ile ikincil işgücü arasındaki fark nedir?

CEVAP:

İşgücüne katılma durumunda bulunan kişilerin hepsinin çalışma istek ve zorunlulukları aynı derecede değildir. Bu bakımdan işgücünü; birincil ve ikincil işgücü olarak ikiye ayırabiliriz. Birincil işgücü, emek piyasasında tam ve sürekli çalışanları kapsar. Hanehalkı reisleri gibi. İkincil işgücü ise, bir işe bağımlılıkları esas sorumlulukları olarak görülmeyen kişilerden oluşur. Evli kadınlar, okul çağındaki çocuklar ve gençler ikincil işgücü olarak nitelendirilir.

20

SORU:

İstihdam nedir?

CEVAP:

İstihdam kavramı, geniş anlamda üretim faktörlerinin üretim sürecinde kullanılmasını ifade eder. Dar anlamda istihdam ise emek faktörünün üretim sürecinde bir girdi olarak kullanılmasıdır. İstihdam denildiğinde genellikle anlaşılan da bu dar anlamdır.

21

SORU:

İstihdam ile çalışma kavramları arasındaki fark nedir?

CEVAP:

İstihdam, belirli bir bedel (ücret, kâr gibi) karşılığı olarak piyasa ile olan ilişkiyi tanımlarken, çalışma kavramı daha genel bir kavramdır. Bir ev kadınının evdeki faaliyetleri ya da bir öğrencinin dersi ile ilgili

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

faaliyetleri hep çalışmadır ve bu faaliyetlerin hemen hepsinin parasal bir karşılığı yoktur.

22

SORU:

Türkiye İstatistik Kurumunun tanımına göre istihdam edilenler hangi gruplara ayrılmaktadır?

CEVAP:

Türkiye İstatistik Kurumunun tanımına göre; "istihdam edilenler, işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar olarak ikiye ayrılırlar. İşbaşında olanlar; yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat ekonomik faaliyette bulunan kişilerdir. İşbaşında olmayanlar ise işi olanlardan, çeşitli nedenlerle referans döneminde işlerinin başında bulunmayan ancak işleri ile ilişkileri devam eden kişilerdir.

23

SORU:

İstihdam oranı nasıl hesaplanmaktadır?

CEVAP:

Emek piyasalarının temel göstergelerinden birisi olan istihdam oranı, aktif nüfus içerisinde istihdam edilenlerin görece ağırlığını gösterir. İstihdam oranı aşağıdaki gibi tanımlanır:

İstihdam Oranı = (İstihdam edilenler / Aktif nüfus) * 100

24

SORU:

İşsizlik nedir?

CEVAP:

İşsizlik, çalışma istek ve yeteneğinde olduğu hâlde piyasa ücret haddinden iş bulamama durumu olarak ifade edilebilir. Türkiye İstatistik Kurumuna göre, referans dönemi içinde istihdam hâlinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler.

25

SORU:

İşsizlik oranı nasıl hesaplanmaktadır?

CEVAP:

Emek piyasalarının temel göstergelerinden birisi de toplam işgücü içerisinde işsizlerin görece ağırlığını gösteren işsizlik oranıdır. İşsizlik oranı aşağıdaki gibi tanımlanır:

İşsizlik Oranı = (İşsizler / İşgücü) * 100

Bu eşitlikte yer alan işsizlik ise aşağıdaki gibi tanımlanır:

İşsizler=İşgücü - İstihdam Edilenler

26

SORU:

Eksik istihdam nedir?

CEVAP:

Eksik istihdam, istihdamın sektörel dağılımı içinde tarımın ağırlıkta olduğu, ücretsiz aile işçilerinin yoğun olarak bulunduğu ve işsizlik sigortası uygulamasının bulunmadığı ülkelerde, işgücünün gereği gibi değerlendirilememesinden kaynaklanan önemli bir sorundur.

Eksik istihdam tanımlanırken, genellikle "düşük", "daha az", "yetersiz" gibi kavramlar kullanılarak istihdamın düşük nitelikli bir türü biçiminde ifade edilir. Bu tanımlamalar yapılırken eğitim, çalışma alanı, ücretler ve işin devamlılığı gibi kriterlerden hareket edilir.

Bazı iktisatçılar eksik istihdamı tanımlarken temelde ücretleri baz olarak alırlar. Örneğin, Zvonkovic eksik istihdam tanımında, "son gelirin bir önceki işten elde edilen gelirden en az % 20 daha az olması" gerektiğini söyler. Bazı iktisatçılar ise, eksik istihdamı düzensiz istihdama veya istihdam ile eğitim arasındaki uyumsuzluğa dayandırır. Livingstone'a göre, eksik istihdam kişinin yaptığı işle sahip olduğu eğitim arasındaki uyumsuzluğun bir sonucudur.

27

SORU:

Eksik istihdamın boyutları nelerdir?

CEVAP:

Eksik istihdamın boyutları şu şekilde belirlenebilir:

- **KİŞİ, İŞİN GEREKTİRDİĞİNDEN DAHA FAZLA FORMEL EĞİTİME SAHİPTİR.**
- **KİŞİ, FORMEL EĞİTİMİ DIŞINDAKİ BİR ALANDA GÖNÜLSÜZ OLARAK ÇALIŞMAKTADIR.**
- **KİŞİ, İŞİN GEREKTİRDİĞİNDEN DAHA FAZLA İŞ DENEYİMİNE VE NİTELİĞE SAHİPTİR.**
- **KİŞİ, GÖNÜLSÜZ OLARAK YARI ZAMANLI, GEÇİCİ VEYA KESİNTİLİ İSTİHDAMDADIR.**
- **KİŞİ, BİR ÖNCEKİ İŞİNDEN % 20 VEYA DAHA AZ KAZANMAKTADIR (ÇALIŞMA**

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

HAYATINA YENİ GİRENLER İÇİN AYNI MESLEKİ NİTELİKTEKİ KİŞİLERDEN % 20 AZ KAZANMASI KOŞULU ARANIR).

28

SORU:

Görülebilir ve görülemeyen eksik istihdam arasındaki farklar nelerdir?

CEVAP:

Uluslararası Çalışma İstatistikçileri Konferansı'nın (ICLS) 1982 yılında yapılan 13. toplantısında eksik istihdam, görülebilir ve görülemeyen eksik istihdam olmak üzere ikiye ayrılmıştı. Görülebilir eksik istihdam (visible underemployment) temelde istatistiksel bir kavram olup doğrudan iş miktarındaki bir yetersizliği ifade eden işgücü istatistikleriyle ölçülebilir. Görülemeyen eksik istihdam (unvisible underemployment) ise işgücü kaynağının yanlış kullanımını veya işgücü ve diğer üretim faktörleri arasında temel bir dengesizliği yansıtan analitik bir kavramdır. Temel belirtileri ise; düşük gelir, düşük verimlilik ve işgücünün sahip olduğu niteliklerden yeterince yararlanamama olabilir. Görülemeyen eksik istihdamın ölçülmesi konusundaki analitik çalışmalar, gelir, verimlilik ve nitelik düzeylerini içeren geniş bir veri analizi gerektirir. Bu nedenle, eksik istihdamın istatistiksel olarak ölçülmesi, genellikle görülebilir eksik istihdamla sınırlıdır.

29

SORU:

Zamana dayalı eksik istihdam nedir?

CEVAP:

ZAMANA DAYALI EKSİK İSTİHDAM, çalışma süresinin yetersizliği nedeniyle ilave bir iş arayan ve bu işte çalışmaya müsait olanların durumunu ifade eder. Zamana dayalı eksik istihdamı tanımlamak için bu durumun referans döneminde şu üç kriterle de uyması gerekir. Bu kriterler şunlardır:

- İLAVE ÇALIŞMAYA İSTEKLİ OLMA,
- İLAVE ÇALIŞMAYA MÜSAİT OLMA,
- NORMAL ÇALIŞMA SÜRESİNDEN AZ ÇALIŞMA.

30

SORU:

Yetersiz istihdam hangi durumlarda söz konusu olur?

CEVAP:

Yetersiz istihdam kavramı görülemeyen eksik istihdamdan daha geniş bir alanı içine alır. Tanımı görülemeyen eksik istihdama göre hem daha objektif

ve hem de daha pratiktir. Yetersiz istihdam şu üç durumda söz konusu olmaktadır;

- NİTELİĞE DAYALI YETERSİZ İSTİHDAM DURUMU (SKILL-RELATED INADEQUATE EMPLOYMENT): İŞÇİNİN SAHİP OLDUĞU NİTELİĞİN, İŞİN GEREKTİRDİĞİNDEN ÇOK DAHA FAZLA OLMASIDIR. YANİ, İŞÇİNİN KAPASİTESİNİ TAM OLARAK KULLANAMAMASI DURUMUDUR.
- GELİRE DAYALI YETERSİZ İSTİHDAM DURUMU (INCOME-RELATED INADEQUATE EMPLOYMENT): NORMAL ÇALIŞMA SÜRESİNİN ALTINDA ÇALIŞMAMAKLA BİRLİKTE ELDE EDİLEN GELİRİN ÇOK DÜŞÜK OLMASI DURUMUDUR. BU DURUMA DAHA ÇOK GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE KENDİ HESABINA VE İNFORMEL EKONOMİK FAALİYETLERDE ÇALIŞANLAR ARASINDA YOĞUN OLARAK RASTLANMAKTADIR.
- AŞIRI ÇALIŞMAYA DAYALI YETERSİZ İSTİHDAM (INADEQUATE EMPLOYMENT RELATED TO EXCESSIVE HOURS): AŞIRI İSTİHDAM OLARAK DA İSİM LENDİRİLEBİLECEK BU DURUMDA KİŞİLERİN GELİRLERİNİN AZALMASINA RAĞMEN REFERANS DÖNEMİNDEKİNDEN DAHA AZ SÜRELERLE ÇALIŞMAK İSTEMELERİ SÖZ KONUSU OLMAKTADIR.

31

SORU:

İşgücüne katılma oranı nedir?

CEVAP:

İşgücüne katılma oranı, istihdam edilenlerle işsizlerin toplamının oluşturduğu işgücünün aktif nüfusa oranıdır. Bu oran, aktif nüfus içerisinde işgücünün nispi ağırlığını gösterir.

İşgücüne Katılma Oranı = (İşgücü / Aktif nüfus) X 100
"İktisadi faaliyet oranı" olarak da adlandırılan işgücüne katılma oranı, ekonomi politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında önemli bir rol oynar.

ÜNİTE 2: EMEK ARZI

NEOKLASİK ÇALIŞMA/BOŞ ZAMAN TEORİSİ

Neoklasik çalışma/boş zaman teorisinde zaman kullanımının iki tipi olduğu savunulur. Bunlar "çalışma" ve "boş zaman"dır. Örneğin, bir haftada toplam 168 saat olduğu ve bireyin 68 saati yemek, uyumak gibi biyolojik ihtiyaçları için harcayacağı varsayılırsa, birey kalan 100 saatin bir kısmını çalışmak için kullanacak, bir kısmını ise boş zaman olarak talep edecektir.

Burada piyasa dışı aktiviteleri kolaylık sağlamak amacıyla 'boş zaman' olarak nitelendiriyoruz.

Gerçekte çocuk bakımı, yemek pişirmek, ev işlerini yapmak gibi faaliyetlerin de piyasa dışı aktivitelerin içinde yer aldığını ve bunların vakti boş geçirmek kadar rahat işler olmadıklarını belirtmekte fayda vardır.

Neo-klasik teori zaman kullanımı için sadece iki alternatif varsaydığına göre, bireyin bunlardan birine yönelik talebinin belirlenmesi diğerine olan talebi de ortaya çıkaracaktır.

TERCİHLER VE FARKSIZLIK EĞRİLERİ : Tercihler, bir malın diğer mal ve hizmetlere göre arzu edilebilirliği hakkında kişilerin psikolojik hisleri ve sezgileridir.

Kitabınızın 22. sayfasındaki şekil 2.1

incelendiğinde I 1 üzerindeki C ve B noktaları farklı kombinasyonları göstermekle birlikte, A noktası ile aynı tatmin düzeyini gösterdiği için I eğrisi farksızlık eğrisi olarak adlandırılır.

Farksızlık Eğrisi; üzerindeki her noktada farklı gelir ve boş zaman kombinasyonları ile aynı fayda düzeyini gösteren eğridir.

Eğri boyunca aşağıdan yukarıya gidildikçe, aynı miktar (10 saat) boş zamandan vazgeçmesi istenilen şahıs A'dan B'ye 100 liralık artış isterken, B'den C'ye daha fazla (200 liralık) fark istemektedir. Bunun nedeni orijine yaklaştıkça boş zaman miktarının gittikçe azalmasıdır. İktisatın temel konularından olan Nedret (kıtlık) Kanunu'na göre miktarı azalan şey değerlendirilmelidir.

TÜKETİM İMKÂN LARI: BÜTÇE KISITI :

Faydasını en üst düzeye çıkarmak isteyen bireyin zamanı nasıl kullanacağını araştırdığımıza ve farksızlık eğrilerinin orijinden uzaklaştıkça daha yüksek fayda düzeyini gösterdiğini bildiğimize göre, sorunun çözümü basit gibi gözükmemektedir. Bunun için orijinden en uzaktaki bir farksızlık eğrisinin üzerinde bulunmak yeterlidir.

İnsanlar çok isteseler bile gelirlerini aşan miktarlarda mal ve hizmet talep edemeyeceklerine göre, talep edebileceğimiz boş zaman/ çalışma süresi miktarları da sınırlı olacaktır. Bunu aşağıdaki bütçe kısıtı ile gösterebiliriz. **BÜTÇE KISITI** , ücret oranı ve ücret dışı gelir veri iken bireyin elde edebileceği bütün gelir ve çalışma süresi kombinasyonlarını gösteren eğridir.

ÇALIŞMA KARARI DENGESİ : Kitabınızın 23. sayfasındaki şekil 2.3 incelendiğinde Faydasını maksimize etmek (azamileştirmek) isteyen birey (a) mümkün olabilen en uzaktaki farksızlık eğrisinin üzerinde bulunmak isteyecek, ancak (b) bütçe kısıtının ötesine geçemeyecektir. Buna göre şekildeki I'n eğrisi üzerindeki M noktası mevcut düzeyi ile bireyin ulaşamayacağı bir fayda seviyesini gösterdiğinden ilk adımda elenecek seçenektir. Öte yandan, K ve L noktaları bütçe kısıtı üzerinde bulunmakla birlikte faydayı

maksimize etmemektedir. Buna karşılık I'n farksızlık eğrisinin bütçe kısıtına teğet olduğu nokta (X noktası) hem bütçe kısıtının hem de bireyin ulaşabileceği en yukarıdaki farksızlık eğrisi üzerinde olması nedeniyle fayda maksimizasyonunun sağlandığı denge noktasıdır. Buna göre birey haftalık zamanının 50 saatini boş zaman olarak değerlendirip 50 saati ile piyasa çalışması yapıp 250 lira gelir getirterek faydasını maksimum seviyeye çıkarmıştır.

ÜCRET ORANINDAKİ DEĞİŞMELER

Gelir ve İkame Etkileri: Ücret oranının değişmesi, bütçe kısıtının ve denge çalışma kararının değişmesine neden olur. Örneğin, ücret oranının yükselmesi bireyin çalışma kararını etkileyen ve ters yönde çalışan iki etki meydana getirir. Bunlardan gelir etkisine göre, ücretin yükselmesi kişinin gelirinin yükselmesi anlamına gelir. Boş zaman gelir arttığında talebi artan normal bir mal olduğundan, bu durumda birey daha fazla boş zaman satın alarak çalıştığı süreyi azaltır. **GELİR ETKİSİ** , ücret sabitken gelir değişimine bağlı olarak çalışma süresinin nasıl değişeceğini gösteren etkidir. Öte yandan ücret oranı yükseldiğinde zamanı boş olarak geçirmenin maliyeti de yükselecek, bu durum bireyi daha fazla çalışmaya yöneltecektir. Bu etkiye de ikâme etkisi denilmektedir. **İKÂME ETKİSİ** , gelir sabitken ücret değişimine bağlı olarak çalışma süresinin nasıl değişeceğini gösteren etkidir.

Ücret oranı yükseldiğinde çalışma süresinin ne olacağı bu iki etkiden hangisinin daha kuvvetli olduğuna bağlıdır.

BİREYSEL EMEK ARZ EĞRİSİ : Kitabınızın 25. sayfasındaki şekil 2.5 incelendiğinde çeşitli ücret düzeylerinde bireyin çalışmak istediği süreleri gösteren eğriye geriye kıvrımlı bireysel emek arz eğrisi denmektedir. **GERİYE KIVRIMLI BİREYSEL EMEK ARZ EĞRİSİ** , düşük ücret düzeylerinde ikâme etkisi sebebiyle pozitif, yüksek ücret düzeylerinde ise gelir etkisi sebebiyle negatif eğimli arz eğrisidir.

Buna göre, W2 ücret düzeyine kadar ikâme etkisi baskın olduğu için ücret arttığında çalışma süresi de artacaktır. Bu ücret düzeyinden sonra ise, gelir etkisi daha kuvvetli kabul edildiğinden, ücret artışları çalışma sürelerinin azalmasına neden olacaktır.

PİYASA EMEK ARZ EĞRİSİ : Emek piyasasında çeşitli ücret düzeyleri ile çalışma süreleri arasındaki ilişkiyi gösteren eğridir. Piyasa kişilerden oluştuğuna göre, çeşitli ücret düzeylerinde piyasadaki şahısların tek tek çalışma sürelerini toplarsak o ücret düzeyinde piyasadaki toplam emek arz miktarını bulabiliriz. Aşağıdaki şekil bu yolla elde edilen piyasa emek arz eğrisini göstermektedir. Kitabınızın 26. sayfasındaki şekil 2.6 incelendiğinde emek arz eğrisi (S?) pozitif

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

eğimli olarak çizilmiştir. Yapılan ampirik gözlemler ücretler arttığında bazı kimselerin gelir etkisi ile çalışma sürelerini azalttıklarını, ancak piyasada onlardan daha çok kişinin ikâme etkisi nedeniyle çalışma sürelerini arttırdıklarını göstermiştir. Piyasanın genelinde ikâme etkisinin daha baskın olması, piyasa emek arz eğrisinin şekilde görüldüğü gibi pozitif eğimli olmasını sağlamaktadır.

EMEK ARZ KARARI VE ÜCRET

ORANLARI : bir mesleğin piyasa arz eğrisinin pozitif eğimli olması diğer şeyler eşitken çalışılmak istenilen sürenin ücret oranı artarken artacağını, azaldığında ise azalacağını göstermektedir. emek arz eğrisi çizilirken dikey eksen, örneğin neden çalışma koşulları yerine ücret oranının seçildiği sorusu akla gelebilir. Bunun üç nedeni vardır. İlk olarak, ücretler ölçülebilir nitelikte iken, mesleğin diğer özellikleri böyle değildir. İkinci olarak her ne kadar bazı kimseler için emek arz kararında ücret dışı unsurlar etkili olabilse de pek çok kişi bu kararı ücret oranlarına bakarak vermektedir.

EMEK ARZINI ETKİLEYEN ÜCRET DIŞI UNSURLAR

Herhangi bir mesleğin emek arzı sadece o mesleğin ücret oranlarına bağlı değildir, başka unsurlar da işgücünün çalışma kararını etkiler. Bu unsurlar; Diğer Ücret Oranları, Ücret Dışı Gelir, İşlerin Ücret Dışı Yönleri, Bireylerin Boş Zamanı Tercih Etmeleri ve İşçi Sayısının Artmasıdır.

DİĞER ÜCRET ORANLARI : Bireyler, emek arzı ile ilgili kararlarını verirken sadece çalıştıkları işte aldıkları ücretlerle ilgilenmezler. Kendi niteliklerine uyan diğer işlerin ücret oranları da emek arz kararlarını etkiler. Bu nedenle, herhangi bir işin ücreti değişmemiş olsa da işçilerin alternatif olarak çalışabilecekleri işlerin ücretlerinde meydana gelen değişimler, o işe yönelik emek arz kararlarını etkileyebilecektir. Konuyu bir örnek yardımıyla açıklamak mümkündür.

ÜCRET DIŞI GELİR : Daha önce gelir etkisi incelenirken ücret dışı gelirden meydana gelen artışların bireylerin daha fazla boş zaman satın almalarına, bir başka deyişle çalışma sürelerini kısaltmalarına sebep olduğu belirtilmişti. Herhangi bir yörede işgücünün büyük bir kısmının ücret geliri dışında gayrimenkul (emlak) gelirine de sahip olduklarını varsayalım. Bir deprem sonrası insanlar ücret dışı gelirlerini kaybederlerse yaşam standartlarını düşürmemek için ücret değişmese bile daha fazla çalışmaya karar vereceklerdir

BİREYLERİN BOŞ ZAMANI TERCİH ETMELERİ : İşlerin ücretlerinde bir değişim olmadığı hâlde, bireylerin boş zamanlarının çeşitli nedenlerle daha değerli/değersiz oluşu emek arzını etkileyecektir.

İŞLERİN ÜCRET DIŞI YÖNLERİ : Bireyler, herhangi bir işte çalışıp çalışmamaya sadece o işin

ücretine değil, aynı zamanda çalışma koşullarına da bakarak karar verirler. Buna göre çalışma koşullarının iyileştirildiği işlerde (örneğin yapılan düzenlemeler ile iş daha güvenli hale getirilmiş, çalışma ortamında ısı, aydınlatma, gürültü gibi hususlarda iyileştirmeler yapılmışsa) ücret değişmemiş bile olsa daha fazla kişi çalışmak isteyecektir.

İŞÇİ SAYISININ ARTMASI : Emek arzının temel belirleyicilerinden birisi de işçi sayısıdır. Bir emek piyasasında işçi sayısının artması iki unsura bağlıdır. Bunlardan birincisi doğum oranının ölüm oranından fazla olmasıdır. Zaman içinde tıp teknolojisi; ulaştırma, su ve arıtma sistemlerinde sağlanan gelişmeler ölüm oranlarını azaltmış, nüfusun artmasını sağlamıştır. Ancak "çalışabilir nüfus"un 15-64 yaş arası olduğu düşünülürse, nüfusun bu şekilde artmasının kısa dönemde emek arzını etkilemeyeceği söylenebilir.

SORU-CEVAP

SORU:

Neoklasik çalışma/boş zaman teorisinde zaman kullanımının kaç tipi bulunmaktadır?

CEVAP:

Neoklasik çalışma/boş zaman teorisinde zaman kullanımının iki tipi olduğu savunulur. Bunlar "çalışma" ve "boş zaman"dır. Örneğin, bir haftada toplam 168 saat olduğu ve bireyin 68 saati yemek, uyumak gibi biyolojik ihtiyaçları için harcayacağı varsayılırsa, birey kalan 100 saatin bir kısmını çalışmak için kullanacak, bir kısmını ise boş zaman olarak talep edecektir.

2

SORU:

İnsanlar neden zaman kullanma tercihlerinin belirlerken çalışmayı seçerler?

CEVAP:

Herkesin hayatını devam ettirebilmesi ihtiyaçlarının karşılamasına bağlıdır. İnsanların yeterli ücret dışı gelirleri (gayrimenkul kirası, faiz geliri, piyango vb) yoksa, harcamalarını karşılayabilmeleri emek piyasalarında ücret karşılığı çalışmalarına bağlıdır. Bu basit gerçek insanların zaman kullanım tercihlerini belirlerken neden çalışma alternatifini seçtiklerini açıklamaktadır.

3

SORU:

Boş zamanın talep eğrisi var mıdır?

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

CEVAP:

Boş zamanın da diğer mallar gibi tüketiciye fayda sağlaması ve fiyatının olması (boş olarak değerlendirilen her saatin değeri o sürede çalışılsa idi kazanılacak olan gelire eşittir), onun da tıpkı mal ve hizmetler gibi bir talep fonksiyonunun olabileceğini göstermektedir. Bu nedenle, bireyin çalışma süresini belirlerken konuya boş zaman talebi açısından yaklaşmak yanlış olmayacaktır.

4

SORU:

Neoklasik çalışma/boş zaman teorisi bağlamında tercihler neyi ifade eder?

CEVAP:

Tercihler, bir malın diğer mal ve hizmetlere göre arzu edilebilirliği hakkında kişilerin psikolojik hisleri ve sezgileridir. Tercihler doğuştan subjektiftir (kişisel) ve kişinin etnik yapısı, sosyoekonomik sınıfı, mesleği ve kişiliği ile ilgili faktörler tarafından potansiyel olarak etkilenir. Tercihler kişiden kişiye farklılık gösterse de araştırmalar, insanların birbiri ile rekabet eden mal ve hizmetleri arzulanabilirlik bakımından sıralayabildiklerini ve birinden daha fazla elde etmek için diğerinden ne kadar vermek istedikleri konusunda açık fikirleri bulunduğunu göstermektedir.

5

SORU:

Bireyin çalışma ile boş zaman arasındaki tercihi bağlamında farksızlık eğrisi nedir?

CEVAP:

Farksızlık eğrisi, üzerindeki her noktada farklı gelir ve boş zaman kombinasyonları ile aynı fayda düzeyini gösteren eğridir. (S:22, Şekil 2.1)'in yatay ekseninde boş zaman, dikey ekseninde ise çalışmanın karşılığı olan gelir yer almaktadır. Buna göre, A noktasında 40 saat boş zaman ve 400 TL gelir söz konusudur. (S:22, Şekil 2.1)'deki I₁ eğrisi, bireyin "A noktası dışında hangi diğer gelir ve boş zaman bileşimlerinde eskisi ile aynı düzeyde kalırım?" sorusuna vereceği cevaba dayanmaktadır. I₁ üzerindeki C ve B noktaları farklı kombinasyonları göstermekle birlikte, A noktası ile aynı tatmin düzeyini gösterdiği için I eğrisi **farksızlık eğrisi** olarak adlandırılır.

6

SORU:

Farksızlık eğrileri neden konveks (dış bükey)'dir?

CEVAP:

İktisatın temel konularından olan Nedret (kıtlık) Kanunu'na göre miktarı azalan şey değerlenecektir. Bu durum farksızlık eğrilerinin konveks (dış bükey) olmalarına neden olur.

7

SORU:

Bütçe kısıtı nedir?

CEVAP:

Ücret oranı ve ücret dışı gelir veri iken bireyin elde edebileceği bütün gelir ve çalışma süresi kombinasyonlarını gösteren eğridir.

8

SORU:

Bütçe kısıtı hangi özelliklere sahiptir?

CEVAP:

Yapılan bazı araştırmalar uzun süreli çalışmayı gerektiren işlerin daha yüksek ücretler ödediklerini, dolayısıyla gerçek bütçe kısıtının konveks (dış olabileceğini göstermektedir. Buna göre çalışılan süre arttıkça eğitim artacaktır. Bununla birlikte doğrusal bütçe kısıtı kullanılarak elde edeceğimiz temel teorik sonuçlar konveks bütçe kısıtı kullanıldığında da değişmeyecektir. Bütçe kısıtı iktisat teorisi dersinde gösterilen özelliklere sahiptir. Kısıtın negatif eğimli olması boş zaman miktarı arttıkça gelirin azalacağını ifade eder. Bütçe kısıtının eğiminin ücret oranına eşit olması ikinci özelliğidir.

9

SORU:

Faydasını azamileştirmek isteyen bireyin ücret oranı veri iken çalışma kararını nasıl alır?

CEVAP:

Faydasını maksimize etmek (azamileştirmek) isteyen birey;

- A. **MÜMKÜN OLABİLEN EN UZAKTAKİ FARKSIZLIK EĞRİSİNİN ÜZERİNDE BULUNMAK İSTEYECEK, ANCAK**
B. **BÜTÇE KISITININ ÖTESİNE GEÇEMEYECEKTİR.**

Buna göre (S:23, Şekil 2.3)'deki I₃ eğrisi üzerindeki M noktası mevcut düzeyi ile bireyin ulaşamayacağı bir fayda seviyesini gösterdiğinden ilk adımda elenecek seçenektir. Öte yandan, K ve L noktaları bütçe kısıtı üzerinde bulunmakla birlikte faydayı maksimize etmemektedir. Buna karşılık I₂ farksızlık eğrisinin bütçe kısıtına teğet olduğu nokta (X noktası) hem bütçe kısıtının hem de bireyin ulaşabileceği en yukarıdaki farksızlık eğrisi üzerinde olması nedeniyle

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

• fayda maksimizasyonunun sağlandığı denge noktasıdır. Buna göre birey haftalık zamanının 50 saatini boş zaman olarak değerlendirip 50 saati ile piyasa çalışması yapıp 250 lira gelir getirterek faydasını maksimum seviyeye çıkarmıştır.

10

SORU:

Gelir etkisi nedir?

CEVAP:

Gelir etkisi, ücret sabitken gelir değişimine bağlı olarak çalışma süresinin nasıl değişeceğini gösteren etkidir.

11

SORU:

İkame etkisi nedir?

CEVAP:

İkame etkisi, gelir sabitken ücret değişimine bağlı olarak çalışma süresinin nasıl değişeceğini gösteren etkidir.

12

SORU:

Ücret oranı yükseldiğinde, çalışma süresinin neye bağlı olması beklenir?

CEVAP:

Ücret oranı yükseldiğinde çalışma süresinin ne olacağı gelir ve ikame etkilerinden hangisinin daha kuvvetli olduğuna bağlıdır. Ücret oranının düşük seviyelerinde artışların, ikâme etkisinin daha baskın olması nedeniyle, çalışma süresini arttıracak beklenir. Ücret oranının ve çalışma sürelerinin yeterince yüksek olduğu durumda ise ücret artışlarının gelir etkisinin daha kuvvetli olmasına neden olması, yani çalışma süresini azaltması beklenir. Bu etkileri (S: 25, Şekil 2.4) üzerinde görmemiz mümkündür.

13

SORU:

Geriye kıvrımlı bireysel emek arz eğrisi nedir?

CEVAP:

Geriye kıvrımlı bireysel emek arz eğrisi, düşük ücret düzeylerinde ikâme etkisi sebebiyle pozitif, yüksek ücret düzeylerinde ise gelir etkisi sebebiyle negatif eğimli arz eğrisidir.

(S:25, Şekil 2.5), çeşitli ücret düzeylerinde bireyin çalışmak istediği süreleri göstermektedir. Bu şekil geriye kıvrımlı bireysel emek arz eğrisinden başka bir şey değildir. Buna göre, W_2 ücret düzeyine kadar ikâme etkisi baskın olduğu için ücret arttığında çalışma süresi de artacaktır. Bu ücret düzeyinden sonra ise, gelir etkisi daha kuvvetli kabul edildiğinden, ücret artışları çalışma sürelerinin azalmasına neden olacaktır.

14

SORU:

Piyasa emek arz eğrisi nedir?

CEVAP:

Piyasa emek arz eğrisi, emek piyasasında çeşitli ücret düzeyleri ile çalışma süreleri arasındaki ilişkiyi gösteren eğridir.

15

SORU:

Emek arz eğrisi çizilirken dikey eksen, neden ücret oranının seçilmektedir?

CEVAP:

Bunun üç nedeni vardır:

- **İLK OLARAK, ÜCRETLER ÖLÇÜLEBİLİR NİTELİKTE İKEN, MESLEĞİN DİĞER ÖZELLİKLERİ BÖYLE DEĞİLDİR.**
- **İKİNCİ OLARAK HER NE KADAR BAZI KİMSELER İÇİN EM EK ARZ KARARINDA ÜCRET DIŞI UNSURLAR ETKİLİ OLABİLSE DE PEK ÇOK KİŞİ BU KARARI ÜCRET ORANLARINA BAKARAK VERMEKTEDİR.**
- **SON OLARAK, ÜCRET ORANI BİR MESLEĞİN DAHA ESNEK ÖZELLİKLERİNDENDİR. BİR MESLEĞİN ZORLUĞU/KOLAYLIĞI, ÇALIŞMA KOŞULLARI, KÖKLERİ DERİNDE OLAN VE YAVAŞ DEĞİŞEN ÖZELLİKLERİDİR. ÖTE YANDAN ÜCRET ORANI AYDAN AYA DEĞİŞEBİLİR. BU NEDENLE, HERHANGİ BİR İŞİN/MESLEĞİN EM EK ARZ EĞRİSİ ELDE EDİLİRKEN DİĞER ÖZELLİKLER SABİT KABUL EDİLEREK ÜCRET ORANI DEĞİŞTİĞİNDE ÇALIŞMA KARARININ BUNDAN NASIL ETKİLENECEĞİ İNCELENİR.**

16

SORU:

Emek arzını etkileyen ücret dışı unsurlar nelerdir?

CEVAP:

Emek arzını etkileyen ücret dışı unsurlar şunlardır:

- **DİĞER ÜCRET ORANLARI**
- **ÜCRET DIŞI GELİR**
- **BİREYLERİN BOŞ ZAMANI TERCİH ETMELERİ**
- **İŞLERİN ÜCRET DIŞI YÖNLERİ**
- **İŞÇİ SAYISININ ARTMASI**

17

SORU:

Diğer ücret oranlarının emek arzı üzerindeki etkileri nelerdir?

CEVAP:

Bireyler, emek arzı ile ilgili kararlarını verirken sadece çalıştıkları işte aldıkları ücretlerle ilgilenmezler. Kendi niteliklerine uyan diğer işlerin ücret oranları da emek arz kararlarını etkiler. Bu nedenle, herhangi bir işin ücreti değişmemiş olsa da işçilerin alternatif olarak çalışabilecekleri işlerin ücretlerinde meydana gelen değişimler, o işe yönelik emek arz kararlarını etkileyebilecektir.

18

SORU:

Arz azalması nedir?

CEVAP:

(S:29, Şekil 2.7)'deki A mesleğinin sigorta acentalığı olduğunu, ücret W_0 iken sigortacı arz miktarının L_1 olduğunu varsayalım. Sigortacıların ücretinde bir değişme yokken, örneğin muhasebeciliğin ücreti artarsa muhasebeci olmak daha cazip hâle gelecek, bu işi seçenlerin sayısı artarken sigortacılığı seçenlerin sayısı L_0 'a (Y noktası) azalacaktır. Bu durumu sigorta acentası arz eğrisinin bütün olarak sola (S_{L1} 'e) doğru kayması ile gösterebiliriz. Arz eğrisinin bu şekilde kayması "arz azalması" olarak adlandırılır. Burada arz eğrisi üzerindeki hareketi açıklarken kullanılan "miktar" kelimesinin kullanılmadığına, yani bu değişikliğin arz miktarının azalması olarak değil, arz azalması olarak isimlendirildiğine dikkat ediniz.

19

SORU:

Ücret dışı gelirin emek arzı üzerindeki etkileri nelerdir?

CEVAP:

Ücret dışı gelirden meydana gelen artışlar bireylerin daha fazla boş zaman satın almalarına, bir başka deyişle çalışma sürelerini kısaltmalarına sebep olur.

20

SORU:

Arz artışı nedir?

CEVAP:

Herhangi bir yörede işgücünün büyük bir kısmının ücret geliri dışında gayrimenkul (emlak) gelirin de sahip olduklarını varsayalım. Bir deprem sonrası insanlar ücret dışı gelirlerini kaybederlerse yaşam standartlarını düşürmemek için ücret değişmese bile daha fazla çalışmaya karar vereceklerdir (S:29, Şekil 2.7'de S_{L0} üzerindeki X noktasından S_{L2} üzerindeki Z noktasına hareket). Emek arz eğrisinin bu şekilde sağa doğru kayması arz artışı olarak adlandırılır.

21

SORU:

Bireylerin boş zamanı tercih etmelerinin emek arzı üzerindeki etkileri nelerdir?

CEVAP:

İşlerin ücretlerinde bir değişme olmadığı hâlde, bireylerin boş zamanlarının çeşitli nedenlerle daha değerli/değersiz oluşu emek arzını etkileyecektir. Örneğin, genellikle okuyan gençlerin çalıştıkları işlerde (Örneğin turizm bölgelerindeki çoğu hizmet sektörü işlerinde) okulların kapanması ile birlikte-ücrette bir değişme olmasa bile- emek arzı artacak, arz eğrisi sağa doğru kayacaktır. Aynı mesleklerde okulların başlaması ile birlikte bireyler bu defa boş zamanı tercih edeceklerinden emek arzı azalacak, emek arz eğrisi sola doğru kayacaktır.

22

SORU:

İşlerin ücret dışı yönlerinin emek arzı üzerindeki etkileri nelerdir?

CEVAP:

Bireyler, herhangi bir işte çalışıp çalışmamaya sadece o işin ücretine değil, aynı zamanda çalışma koşullarına da bakarak karar verirler. Buna göre çalışma koşullarının iyileştirildiği işlerde (örneğin yapılan düzenlemeler ile iş daha güvenli hale getirilmiş, çalışma ortamında ısı, aydınlatma, gürültü gibi hususlarda iyileştirmeler yapılmışsa) ücret değişmemiş olsa bile daha fazla kişi çalışmak isteyecektir. Şüphesiz aynı analizin tersi de geçerlidir. Ücretler değişmemiş olsa çalışma koşulları bozulan işlerde, eskisine oranla daha az işçi çalışmak isteyecek, emek arzı azalarak arz eğrisi sola doğru kayacaktır.

23

SORU:

işçi sayısının artmasının emek arzı üzerindeki etkileri nelerdir?

CEVAP:

Bir emek piyasasında işçi sayısının artması iki unsura bağlıdır. Bunlardan birincisi doğum oranının ölüm oranından fazla olmasıdır. Zaman içinde tıp teknolojisi; ulaştırma, su ve arıtma sistemlerinde sağlanan gelişmeler ölüm oranlarını azaltmış, nüfusun artmasını sağlamıştır. Ancak "çalışabilir nüfus"un 15-64 yaş arası olduğu düşünülürse, nüfusun bu şekilde artmasının kısa dönemde emek arzını etkilemeyeceği söylenebilir.

Emek piyasalarında işçi sayısını bundan daha çabuk değiştiren ikinci unsur "emek göçü"dür. Bir ülkeye komşu ülkelerdeki siyasi ve ekonomik problemler nedeniyle çalışabilir yaşta çok sayıda kişinin göç ettiğini düşünelim. Bu durumda örneğin (S:29, Şekil 2.7)'deki A mesleğinin ücreti değişmese bile o meslekte çalışmak isteyenlerin sayısı artacak, emek arz eğrisi sağa (SL_2 'ye) doğru kayacaktır. Bunun tersine benzeri sebeplerle ülkeden yurt dışına işçi çıkışı olmuşsa bu durumda emek arzı azalacak, emek arz eğrisi sola (SL_1 'e) doğru kayacaktır.

ÜNİTE 3: EMEK TALEBİ

KISA DÖNEMDE EMEK TALEBİ

Emek piyasasının en belirgin özelliği, emek talebinin "türetilmiş" bir talep olmasıdır. İnsanlar mal ve hizmetleri bizzat onlardan sağladıkları fayda sebebiyle talep ederlerken, emek işverenler tarafından "bir şey üretmek amacıyla" talep edilir. Bu açıdan herhangi bir tür emeğe olan talep iki şeye bağlıdır: (1) Ürünün üretilmesinde emeğin ne derece verimli olduğu, (2) O ürünün piyasa değeri. Gerek iktisada giriş, gerekse iktisat teorisi derslerinden hatırlanacağı gibi, üretimde iki temel dönem söz konusudur. Bunlardan kısa dönem firmanın üretimde kullandığı girdilerden bazılarını (örneğin emek ve hammadde) arttırılabildiği ancak sermaye miktarını ve üretim kapasitesini değiştiremediği zaman dilimini; uzun dönem ise firmanın bütün üretim faktörlerini değiştirebildiği, yeni makineler satın alıp yeni binalar inşa edebildiği zaman dilimini göstermektedir. Bir başka deyişle $Q = f(K, L, T)$ şeklinde basit bir üretim fonksiyonunda (burada Q üretimi, K sermayeyi, L emek faktörünü ve T üretim için gerekli olan teknik bilgiyi göstermektedir) basitliği sağlamak amacıyla teknoloji'nin (teknik bilgi) sabit olduğunu varsayarsak kısa dönem K'nin sabit, L'nin değişken olduğu, uzun dönem ise her iki faktörün de değişken olduğu döneme işaret etmektedir.

ÜRETİM FONKSİYONU , veri faktör miktarlarında ve teknoloji düzeyinde üretilebilecek çıktı miktarını gösteren matematiksel bir eşitlikler.

MARJİNAL KARAR ALMA KURALI

Emek talebi ile ilgili analize "Kısa dönemde firma kaç işçi istihdam etmelidir?" sorusu ile başlayalım. Ancak, öncelikle burada kullanacağımız talep teorisinin varsayımlarını hatırlamamız yararlı olacaktır. Bunlar:

- Firmalar kâr maksimizasyoncusudur.
- Firmalar üretim için sadece emek ve sermaye kullanırlar.
- Firmaların bulundukları ürün ve emek piyasaları tam rekabetçidir (yani ürün fiyatı ve ücretler veridir).
- Emek maliyeti ücretten oluşur ve işgücü tamamen homojendir.

Bu varsayımları göz önünde bulundurarak yukarıdaki soruyu cevaplamamız gerekirse, kârını maksimize etmek isteyen bir firmanın, işçileri - firmanın kârına katkısı bir lira dahi olsa- istihdam edeceğini söyleyebiliriz.

Kitabınızın 38. sayfasında bulunan Tablo 3.1 "Tam Rekabetçi Bir Firmanın Kısa Dönem Üretim ve İstihdam Değerleri" isimli tablo incelendiğinde kısa dönemde sermaye miktarı sabitken kullanılan işgücü miktarının artırılmasıyla birlikte toplam ürünün ve emeğin marjinal ürününün gelişimini göstermektedir.

EMEĞİN MARJİNAL ÜRÜNÜ ($MRP ?$); sermaye sabitken emek girdisinin bir birim arttırılması sonucunda toplam üründe meydana gelen değişiklikler.

AZALAN VERİMLER KANUNU ise; üretim faktörlerinden birisi sabit tutulurken diğer faktörün miktarı arttırıldığında toplam ürünündeki artışın bir noktadan sonra azalacağını ifade eden iktisat kanunudur.

EMEĞİN MARJİNAL ÜRÜN GELİRİ ($MRP ?$); Son işe alınan işçinin toplam üründe sağladığı artışın parasal karşılığıdır.

KISA DÖNEMDE DENGİ İSTİHDAM DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ

Kârını maksimize etmek isteyen işveren, işe alacağı son işçinin firmaya sağladığı parasal getiri (MRP_L) maliyetinden (W) büyük olduğu müddetçe istihdamı arttıracak, ($MRP ?$)= W olduğunda ise istihdamda durma noktasına ulaşacaktır.

O hâlde firmaya kârını maksimize etme imkânı sağlayan denge istihdam kuralını aşağıdaki şekilde bir kez daha yazmamız yararlı olacaktır.

$W = MRP ?$ veya $W = MP ? \times MR$

Rekabetçi bir firma için $MR = P$ (Fiyat)

olduğundan, bunu aşağıdaki gibi de yazmamız mümkündür.

$W = P \times MP ?$ veya $W/P = MP ?$

1. eşitlikte W nominal ücreti, 2. eşitlikte W/P reel ücreti gösterdiğinden, denge istihdam seviyesinin nominal ücretin marjinal ürün gelirine eşit olduğu veya reel ücretin emeğin marjinal ürününe eşit olduğu noktada belirleneceğinin altını çizelim. Burada nominal ücretin mi yoksa reel ücretin mi kullanılacağı tümüyle analitik uygunluğa bağlıdır ve her iki eşitlik de aynı sonucu verecektir.

FİRMANIN KISA DÖNEM EMEK TALEP EĞRİSİ

Sermaye ve diğer bütün faktörler sabitken ücret oranı ile firmanın emek talep miktarı arasındaki ilişkiyi gösteren eğridir.

Piyasa Emek Talep Eğrisi

Piyanın tamamının emek talebi ise piyasadaki bütün firmaların taleplerinin yatay toplamı ile elde edilir.

UZUN DÖNEMDE EMEK TALEBİ

Uzun dönemin sabit faktörün bulunmadığı, bütün üretim faktörlerinin miktarının değiştirebildiği üretim dönemi olduğu belirtilmişti. Bir başka deyişle, firma uzun dönemde hem sermaye hem de emek miktarlarını değiştirme imkânına sahiptir. Burada yanıtı aranılacak soru firmanın üretimini gerçekleştirmek için ne kadar sermaye ve ne kadar emek kullanacağıdır. Firmanın bu kararını iki faktör etkiler. Bunlar, Sermaye/emek kombinasyonlarına teknolojinin getirdiği sınırlar ve Üretim faktörlerinin nispi fiyatlarıdır.

İlk faktörü iktisat teorisi dersinden hatırlayacağınız EŞ- ÜRÜN EĞRİLERİ , ikinci faktörü ise EŞ-MALİYET DOĞRULARI yardımıyla açıklayacağız.

EŞ-MALİYET DOĞRUSU ; sermayenin maliyeti ve ücret oranı veri iken bir firmanın belirli bir miktardaki parasıyla (üretim bütçesi) satın alabileceği bütün farklı sermaye ve emek kombinasyonlarını gösterir.

FAKTÖRLER ARASI İKÂME: EŞ-ÜRÜN

EĞRİLERİ: Herhangi bir malı üretirken, teknolojik olarak faktörleri birbiri yerine kullanmak mümkünse, kullanılabilecek faktör miktarları ile ilgili olarak genellikle birden fazla seçenek söz konusu olabilmektedir. Örneğin, ayakkabı üretimini atölye düzeninde çok sayıda işçi, az sayıda sermaye malı (makine ve teçhizat) kullanarak yapmak mümkün olduğu gibi; aynı miktar üretimi yoğunlukla bilgisayarlı makinelerle gerçekleştirip çok az sayıda işçi çalıştırarak da yapmak mümkündür. “Üretimde ne kadar emek ve ne kadar sermaye kullanılacaktır?” sorusunun cevabı faktörlerin örneğimizde olduğu gibi birbirleri yerine kullanılıp kullanılmayacağına bağlıdır.

EŞ-ÜRÜN EĞRİSİ ; bir firmanın belirli bir miktarda üretimi sağlayabilmesi için kullanabileceği çeşitli emek ve sermaye kombinasyonlarını gösteren eğridir.

EŞ-ÜRÜN EĞRİLERİNİN ÖZELLİKLERİ: Bu özelliklerin başında negatif eğimli olmaları gelmektedir. Buna göre üretimde emek ve sermayenin birbiri yerine kullanılabildiği varsayıldığında, faktörlerden birinin istihdamı azaltıldığında aynı üretim düzeyini koruyabilmek için diğer üretim faktörünün kullanımının artırılması gerekmektedir. Örneğin, ayakkabı fabrikasındaki makinelerin bir kısmı bozulursa, üretim seviyesini düşürmemek için bozulan makinelerin yerine işgücü istihdamını arttırmak gerekmektedir. Eş-ürün eğrilerinin ikinci özelliği orijinden bakıldığında dış bükey olmalarıdır. Bu özellik azalan MARJİNAL TEKNİK İKÂME ORANI kavramı ile ilgilidir. MARJİNAL TEKNİK İKÂME ORANI ; üretim miktarı sabitken sermayenin emek yerine kullanılabileceği (ikâme edeceği) orandır.

Bu durum, eğri boyunca yukarıdan aşağıya inildikçe aynı üretim düzeyini korumak için sermayede meydana gelecek aynı miktardaki azalmaların giderek daha fazla emek kullanarak telafi edilebilmesinden kaynaklanmaktadır. Eş-ürün eğrilerinin üçüncü özelliği orijinden uzaklaştıkça daha yüksek üretim düzeyini göstermesidir. Kitabınızın 43. Sayfasındaki Şekil 3.3’de C noktası A noktasına göre daha yüksek üretim düzeyini göstermektedir. Çünkü C noktasında A’ya nazaran kullanılan sermaye miktarı azaltılmadan emek miktarı artırılmıştır. Bunun gibi, her iki faktörden daha fazla kullanıldığını gösteren D noktası da C’ye nazaran daha yüksek bir üretim düzeyini göstermektedir. Son olarak eş-ürün eğrilerinin kesişmeme özelliğinin de olduğunu hatırlamamız gerekmektedir.

FAKTÖR FİYATLARI: EŞ-MALİYET DOĞRULARI: Konunun başında, firmaların uzun dönemde ne kadar sermaye ve ne kadar emek kullanacaklarının iki unsura bağlı olduğunu, bunlardan birincisinin üretimde emek ile sermayeyi birbiri yerine kullanmaya teknolojinin ne ölçüde izin verdiği idi. Bunu önceki başlıkta Eş-ürün eğrileri yardımıyla inceledik. Bu iki faktörden ne kadar kullanılacağı aynı zamanda bu faktörlerin fiyatlarına ve firmanın üretim için ayırdığı bütçeye de bağlıdır. Belirli bir zamanda işgücünün sabit ücreti (W) olduğu gibi, sermayenin de kira bedeli (r) olacaktır. Buradaki r, kullanılan sermaye ekipmanının birimi başına düşen bir dönemlik satın alma/kiralama maliyetini göstermektedir. Kitabınızın 44. sayfasında bulunan Şekil 3.4’te yer alan EŞMALİYET doğruları veri faktör fiyatlarında firmanın belirli bir miktar para ile satın alabileceği farklı sermaye/emek kombinasyonlarını göstermektedir.

EŞ-MALİYET DOĞRULARININ ÖZELLİKLERİ: Eş-maliyet doğrularının bazı

özellikleri vardır. Eş-maliyet doğrularının başlıca özelliği, “NEGATİF EĞİMLİ OLMALARI”dır. Eş-maliyet doğrularının ikinci özelliği, “EĞİMİNİN SABİT VE FAKTÖR FİYATLARININ BİRBİRİNE ORANINA (W/R) EŞİT OLMASI”dır. Üçüncü özellik, “ÜRETİM BÜTÇESİNDEKİ DEĞİŞİKLİKLERİN EŞ- MALİYET DOĞRULARI İLE GÖSTERİLEBİLMESİ”dir. Son olarak, “FAKTÖR FİYATLARINDAKİ DEĞİŞİKLİKLERİN EŞ-MALİYET DOĞRULARI İLE GÖSTERİLEBİLMESİ” Eş-maliyet doğrularının bir başka özelliğidir.

EŞ-ÜRÜN EĞRİSİNİN KAVISLİĞİ VE FAKTÖRLER ARASI İKÂME: Daha önce eş-ürün eğrileri açıklanırken eş-ürün eğrilerinin kavisliliği ile faktörler arası ikâme arasında bir ilişki olduğu belirtilmişti. Eş-ürün eğrilerinin kavisliliği ile faktörler arası ikâme ilişkisini bu konuda iki uç örneği inceleyerek açıklayabiliriz. Bunlar “FAKTÖRLERİN BİRBİRLERİNİ HİÇ İKÂME ETMEDİKLERİ” ve “FAKTÖRLERİN BİRBİRLERİNİ MÜKEMMELE OLDUKÇA YAKIN BİR ŞEKİLDE İKÂME ETTİKLERİ” durumlarıdır. Örneğin üretici aynı miktar malı başlangıçta “çok az sermaye-çok fazla emek” kullanarak ürettiyorken, emeğin nispeten pahalı, sermayenin ucuz hâle gelmesinden sonra (EF Sermaye kısıtı) bu defa “çok az emek-çok fazla sermaye” kullanarak üretebilir. Bu iki durumdan hareketle ulaşılabilecek sonuç eş-ürün eğrilerinin kavislik derecesine bakılarak emek ve sermayenin üretimde birbiri yerine ne kolaylıkla kullanılabilirliğinin bilinmesidir. Eğrinin kavislik derecesi arttıkça faktörler arası ikâme kolay, kavislik derecesi azalıp eğri “L” formunda olduğu gibi köşeli hâle yaklaştıkça faktörler arası ikâme zordur.

UZUN DÖNEMDE ÜCRET DEĞİŞİMİ: Ücretlerin yükselmesi kısa ve uzun dönemde olmak üzere istihdamı iki şekilde etkiler. Ücretin yükselmesi maliyetleri arttıracaktır. Fiyatlar veri iken maliyetin artması firmanın üretim ölçeğini küçültmesine neden olacak, eş-ürün eğrisi üzerinde daha az mal ve hizmet üreten firma kullandığı işgücünü de azaltacaktır. Üretim ölçeğinin küçülmesi nedeniyle istihdamda meydana gelen bu daralmaya ölçek etkisi denilmektedir. ÖLÇEK ETKİSİ ; ücret artışı veya azalışı sonucunda firmanın optimal üretim düzeyinin değişmesine bağlı olarak emek talebinde meydana gelen değişimdir. Öte yandan uzun dönemde firma sermaye miktarını da arttırabilme imkânına sahip olduğundan faktör kombinasyonunu bu defa üretimini en düşük maliyetle yapacak şekilde yeniden gözden geçirecek, fiyatı değişmediği için emek faktörüne nazaran daha ucuz hâle gelen sermayeden kullandığı miktarı arttırarak kullandığı emek miktarını bir kez daha azaltacaktır. Buna

ikâme etkisi denilmektedir. İKÂME ETKİSİ ; ücret oranındaki bir değişmeye bağlı olarak sermayenin emek yerine kullanılması nedeniyle emek talebinde meydana gelen değişimdir.

KISA VE UZUN DÖNEM EMEK TALEP EĞRİLERİ:

Hem emek, hem de sermaye faktörleri değişken olduğunda ücret oranı ile firmanın istihdam düzeyi arasındaki ilişkiyi gösteren eğridir. İki talep eğrisi arasındaki temel fark, kısa dönem emek talep eğrisinin ücret değişimine daha az duyarlı (daha az esnek-inelastik), uzun dönem emek talep eğrisinin ise daha duyarlı (daha esnek-elastik) olmasıdır. Bir başka deyişle ücret yükselmelerine işverenlerin uzun dönemde gösterdiği tepki daha şiddetlidir. Kısa dönemde emek talebi sadece ölçek etkisi sebebiyle azalırken, uzun dönemde ikâme etkisi de emek talebinin daha fazla artmasına sebep olmaktadır.

EMEK TALEBİNİ ETKİLEYEN ÜCRET DIŞI UNSURLAR

ÜRÜN TALEBİNDEKİ DEĞİŞMELER: Emek talebi türetilmiş bir talep olduğundan ürün piyasasında meydana gelen değişimler aynı yönde emek piyasasına yansiyacaktır. Örneğin, ürün piyasasında ürün arzı sabitken ürün talebinin artması ürün fiyatlarının yükselmesine sebep olacaktır. Ürün fiyatının yükselmesi ise marjinal geliri arttıracığından sonuçta emeğin marjinal ürün geliri artacak, işveren veri ücret düzeyinde daha fazla işgücü talep ettiği için emek talebi artacaktır.

VERİMLİLİK DEĞİŞMESİ: Emek verimliliğindeki bir artış - ürün fiyatlarındaki düşme ile tümüyle giderilmediği takdirde- marjinal ürün gelirini de arttıracaktır. Emek verimliliğinin azalması durumunda ise mekanizma tersine işleyecektir.

İŞVEREN SAYISI: Piyasa emek talep eğrisi işverenlerin bireysel taleplerinin yatay toplamı alınarak bulunduğu göre, piyasaya yeni işverenler girerse emek talebi de buna bağlı olarak artacak, emek talep eğrisi sağa kayacaktır. Öte yandan ekonomik krizlere bağlı olarak yaşanan iflaslar veya sektörün cazibesini kaybetmesi durumunda işverenlerin sayısının azalması emek talebini de azaltacak, emek talep eğrisi sola doğru kayacaktır.

DİĞER ÜRETİM FAKTÖRLERİNİN

FİYATLARI: Sermaye, toprak ve hammadde fiyatlarındaki değişimler emek talep eğrisini sağa veya sola kaydırabilir. Emek ve sermaye üretimde birbirinin yerine kullanılabiliriyorsa, iki faktör arasında ikâme ilişkisi söz konusudur. Bu durumda emeğin fiyatı sabitken sermayenin fiyatındaki bir artış sermaye kullanımını azaltıp emek kullanımını arttıracaktır. Öte yandan emek ile sermaye arasında tamamlayıcılık ilişkisi de olabilmekte, üretimde bu iki faktör birlikte kullanılabilir. Bu durumda emeğin ücreti sabitken- sermaye fiyatında meydana gelen bir düşüş emek talebini

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

arttırırken, sermayenin fiyatının yükselmesi emek talebini azaltacaktır.

SORU-CEVAP

SORU:

Emek piyasalarının en belirgin özelliği nedir?

CEVAP:

Emek talebinin türetilmiş bir talep olduğu, yani işverenlerin mal ve hizmet üretebilmek için emek talep ettikleri gerçeği, emek piyasalarının en belirgin özelliğidir.

2

SORU:

Herhangi bir tür emeğe olan talep neye bağlıdır?

CEVAP:

İnsanlar mal ve hizmetleri bizzat onlardan sağladıkları fayda sebebiyle talep ederlerken, emek işverenler tarafından "bir şey üretmek amacıyla" talep edilir. Bu açıdan herhangi bir tür emeğe olan talep iki şeye bağlıdır:

1. ÜRÜNÜN ÜRETİLMESİNDE EMEĞİN NE DERECE VERİMLİ OLDUĞU,
2. O ÜRÜNÜN PİYASA DEĞERİ.

3

SORU:

Üretim fonksiyonu nedir?

CEVAP:

Üretim fonksiyonu, veri faktör miktarlarında ve teknoloji düzeyinde üretilebilecek çıktı miktarını gösteren matematiksel bir eşitliktir.

4

SORU:

Talep teorisinin varsayımları nelerdir?

CEVAP:

Bunlar:

- FİRMALAR KÂR MAKSİMİZASYONCUSUDUR.
- FİRMALAR ÜRETİM İÇİN SADECE EMEK VE SERMAYE KULLANIRLAR.
- FİRMALARIN BULUNDUKLARI ÜRÜN VE EMEK PİYASALARI TAM REKABETÇİDİR (YANI ÜRÜN FİYATI VE ÜCRETLER VERİDİR).
- EMEK MALİYETİ ÜCRETTEN OLUŞUR VE İŞGÜCÜ TAMAMEN HOMOJENDİR.

5

SORU:

Kısa dönemde firma kaç işçi istihdam etmelidir?

CEVAP:

Talep teorisini varsayımları göz önünde bulundurarak yukarıdaki soruyu cevaplamamız gerekirse, kârını maksimize etmek isteyen bir firmanın, işçileri -firmanın kârına katkıları bir lira dahi olsa- istihdam edeceğini söyleyebiliriz.

6

SORU:

Marjinal karar alma kuralı hangi esasa dayanmaktadır?

CEVAP:

Gündelik hayatta -belki de farkında olmadan- uyguladığımız **marjinal karar alma kuralını** uyguluyoruz. Bu kural herhangi bir eylemi yapmakla elde edilecek getiri ve maliyetin karşılaştırılması esasına dayanır. Buna göre kâr, maliyeti aştığı sürece o eylemi yapmak tercih edilecektir.

7

SORU:

Emeğin marjinal ürünü nedir?

CEVAP:

Emeğin marjinal ürünü (MPL), sermaye sabitken emek girdisinin bir birim arttırılması sonucunda toplam üründe meydana gelen değişiktir.

8

SORU:

Azalan verimler kanunu nedir?

CEVAP:

Azalan verimler kanunu, üretim faktörlerinden birisi sabit tutulurken diğer faktörün miktarı arttırıldığında toplam üründeki artışın bir noktadan sonra azalacağını ifade eden iktisat kanunudur. İstihdamın artmasıyla birlikte ilave işçilerin verimliliklerinin azalmasının nedeni Azalan Verimler Kanunu'dur.

9

SORU:

Emeğin marjinal ürün geliri (MRP_L) nedir?

CEVAP:

Emeğin marjinal ürün geliri (MRP_L), son işe alınan işçinin toplam üründe sağladığı artışın parasal karşılığıdır.

10

SORU:

Kısa dönemde denge istihdam düzeyi nedir?

CEVAP:

Karını maksimize etmek isteyen işveren, işe alacağı son işçinin firmaya sağladığı parasal getiri (MRP_L) maliyetinden (W) büyük olduğu müddetçe istihdamı arttıracak, MRP_L=W olduğunda ise istihdamda durma noktasına ulaşılabacaktır. İstihdamın daha da artırılması durumunda, azalan verimler kanunu nedeniyle MRP_L<W olacak, son işçinin firmaya sağladığı getiriden çok maliyet yükleyeceğinden istihdam gerçekleşmeyecektir. O hâlde firmaya kârını maksimize etme imkanı sağlayan denge istihdam kuralı şudur:

$$W = MRP_L \text{ veya } W = MP_L \times MR$$

Rekabetçi bir firma için MR = P (Fiyat) olduğundan, bunu aşağıdaki gibi de yazmamız mümkündür:

$$W = P \times MP_L \text{ veya } W/P = MP_L$$

Bu eşitliklerde W nominal ücreti, 2. eşitlikte W/P reel ücreti gösterdiğinden, denge istihdam seviyesinin nominal ücretin marjinal ürün geliriyle eşit olduğu veya reel ücretin emeğin marjinal ürününe eşit olduğu noktada belirleneceğinin altını çizelim. Burada nominal ücretin mi yoksa reel ücretin mi kullanılacağı tümüyle analitik uygunluğa bağlıdır ve her iki eşitlik de aynı sonucu verecektir.

11

SORU:

Kısa dönem emek talep eğrisi nedir?

CEVAP:

Kısa dönem emek talep eğrisi, sermaye ve diğer bütün faktörler sabitken ücret oranı ile firmanın emek talep miktarı arasındaki ilişkiyi gösteren eğridir.

12

SORU:

Piyasa emek talep eğrisi nedir?

CEVAP:

Piyasanın tamamının emek talebi, piyasadaki bütün firmaların taleplerinin yatay toplamı ile elde edilir. Piyasa talep eğrisi ise (S:40, Şekil 3.2)'de gösterildiği gibi firmaların emek talep eğrilerinin yatay toplamı alınarak elde edilir.

13

SORU:

Uzun dönemde firmanın üretimini gerçekleştirmek için kullanacağı sermaye ve emek miktarını etkileyen faktörler nelerdir?

CEVAP:

Uzun dönem sabit faktörün bulunmadığı, bütün üretim faktörlerinin miktarının değiştirebildiği üretim dönemidir. Bir başka deyişle, firma uzun dönemde hem sermaye hem de emek miktarlarını değiştirme imkanına sahiptir. Burada yanıtı aranılacak soru firmanın üretimini gerçekleştirmek için ne kadar sermaye ve ne kadar emek kullanacağıdır. Firmanın bu kararını iki faktör etkiler. Bunlar:

- **SERMAYE/EMEK KOMBİNASYONLARINA TEKNOLOJİNİN GETİRDİĞİ SINIRLAR,**
- **ÜRETİM FAKTÖRLERİNİN NİSPİ FİYATLARIDIR.**

14

SORU:

Eş-maliyet doğrusu nedir?

CEVAP:

Eş-maliyet doğrusu, sermayenin maliyeti ve ücret oranı veri iken bir firmanın belirli bir miktardaki parayla (üretim bütçesi) satın alabileceği bütün farklı sermaye ve emek kombinasyonlarını gösterir.

15

SORU:

Eş-ürün eğrisi nedir?

CEVAP:

Eş-ürün eğrisi, bir firmanın belirli bir miktarda üretim sağlayabilmesi için kullanabileceği çeşitli emek ve sermaye kombinasyonlarını gösteren eğridir. (S:43, Şekil 3.3)'de 1000 birim ayakkabıyı A noktasının gösterdiği gibi oldukça fazla miktarda sermaye (K₁) ve az sayıda işgücü (L₀) kullanarak üretmek mümkün olabildiği gibi (sermaye-yoğun üretim), B noktasının gösterdiği gibi çok sayıda işgücü (L₃) ve az miktarda sermaye (K₀) kullanarak da üretmek mümkündür (emek-yoğun üretim). (S:43, Şekil 3.3) aynı miktar malın üretilebileceği farklı faktör kombinasyonlarını gösterdiği için **eş-ürün eğrisi** olarak adlandırılmıştır.

16

SORU:

Eş-ürün eğrilerinin özellikleri nelerdir?

CEVAP:

Eş-ürün eğrilerinin özellikleri şunlardır:

1. **NEGATİF EĞİMLİDİR.**
2. **ORİJİNDEN BAKILDIĞINDA DIŞ BÜKEYDİR.**
3. **ORİJİNDEN UZAKLAŞTIKÇA DAHA YÜKSEK ÜRETİM DÜZEYİNİ GÖSTERİR.**
4. **KESİŞME E ÖZELLİĞİNE SAHİPTİR.**

17

SORU:

Marjinal teknik ikame oranı nedir?

CEVAP:

Marjinal teknik ikame oranı, üretim miktarı sabitken sermayenin emek yerine kullanılabileceği (ikâme edeceği) orandır.

18

SORU:

Eş-maliyet doğrusu nedir?

CEVAP:

Ücret oranı W_1 ve sermayenin fiyatı r_1 olduğunda, firmanın E_1 kadar parası olması durumunda firma bütün parasıyla $E_1/W_1=L_1$ kadar emek (A noktası) veya $E_1/r_1=K_1$ kadar sermaye (B noktası) kullanabilecektir. Örneğin; üretim için ayırdığımız bütçe 210 TL iken sermayenin birim fiyatı 70 TL, işgücünün ücreti ise 10 TL/saat ise, bütün paramız ile satın alabileceğimiz sermaye miktarı (A noktası) 3 birim ($210/70$), bütün paramız ile çalıştırabileceğimiz işçi sayısı ise (B noktası) 21 işçidir ($210/10$). Bu iki noktayı birleştirirsek (S:44, Şekil 3.4)'teki gibi AB doğrusunu elde ederiz. Bu doğru firmanın E_1 kadar üretim bütçesi ile satın alabileceği farklı faktör kombinasyonlarını göstermektedir. Doğru üzerindeki her noktada firma E_1 kadar üretim bütçesinin tümünü harcadığından, bu **doğruya eş-maliyet doğrusu** adı verilmektedir.

19

SORU:

Eş-maliyet doğrularının özellikleri nelerdir?

CEVAP:

Eş-maliyet doğrularının özellikleri şunlardır:

- **NEGATİF EĞİMLİDİR.**
- **EĞİMİ SABİT VE FAKTÖR FİYATLARININ BİRBİRİNE ORANINA (W/R) EŞİTTİR.**
- **ÜRETİM BÜTÇESİNDEKİ DEĞİŞİKLİKLER, EŞ-MALİYET DOĞRULARI İLE GÖSTERİLEBİLİR.**

- **FAKTÖR FİYATLARINDAKİ DEĞİŞİKLİKLER, EŞ-MALİYET DOĞRULARI İLE GÖSTERİLEBİLİR.**

20

SORU:

Eş-ürün eğrisinin kavisliği ve faktörler arası ikâme arasında nasıl bir ilişki söz konusudur?

CEVAP:

Eş-ürün eğrilerinde düzgün kavisli eğri, faktörlerin üretimde birbirlerini oldukça iyi ikâme ettiklerinin göstergesidir. Tam tersi durumda, eş-ürün eğrisi L şeklinde olacaktır. Bu durumda faktörler arası ikâme yoktur ve üretim sadece bir kombinasyonda mümkün olabilmektedir (S:45, Şekil 3.5).

Eş-ürün eğrilerinin kavislik derecesine bakılarak emek ve sermayenin üretimde birbiri yerine ne kolaylıkla kullanılabileceğinin bilinmesidir. Eğrinin kavislik derecesi arttıkça faktörler arası ikâme kolay, kavislik derecesi azalıp eğri "L" formunda olduğu gibi köşeli hâle yaklaştıkça faktörler arası ikâme zordur.

21

SORU:

Firma açısından bakıldığında, hangi sermaye/emek bileşimi söz konusu üretimin en düşük maliyetle yapılmasını sağlar?

CEVAP:

(S:46, Şekil 3.6)'da K ve L noktaları, orijine en uzak eş-maliyet doğrusu (A_4B_4) üzerinde olduğundan, Q_0 kadar üretimin en pahalı yapıldığı faktör bileşimlerine işaret etmektedir. Oysa biz aynı üretimin olabilen en düşük maliyetle yapıldığı noktayı araştırdığımız için hem Q_0 eş-ürün eğrisi hem de orijine en yakın eş-maliyet doğrusu üzerinde bulunan faktör kombinasyonunu araştırmaktayız. Bu ise Y ve Z noktalarının değil, X noktasının gösterdiği kombinasyondur. Q_0 eş-ürün eğrisinin A_2B_2 eş-maliyet doğrusuna teğet olduğu X noktasında firma K_0 kadar sermaye ve L_0 kadar emek kullanarak üretimi en düşük maliyetle gerçekleştirmektedir. (S:46, Şekil 3.6)'daki A_1B_1 eş-maliyet doğrusu diğerlerine nazaran en düşük harcama seviyesini göstermekle birlikte, Q_0 eş-ürün eğrisi ile herhangi bir noktada kesişmediğinden, bu miktarda bir üretimi gerçekleştirmeye yetmeyecektir.

22

SORU:

Uzun dönemde ücret değişiminin emek ve sermaye miktarları üzerindeki etkisi nedir?

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

CEVAP:

(S:46, Şekil 3.7)'de, başlangıç eş-maliyet doğrusunun AB olduğunu, Q_1 kadar mal üreten firmanın bu üretimi en düşük maliyetle X noktasında sağladığını, buna göre L_2 kadar emek ve K_0 kadar sermaye kullandığını varsayalım. Ücret oranları yükseldiğinde, bütçe kısıtı BC'ye kayarak daha dikleşecektir. Buna göre sermayenin fiyatı ve üretim bütçesi değişmediği için firmanın bütün parası ile satın alabileceği sermaye miktarı değişmeyecek (B noktası), ancak ücretler yükseldiği için üretim bütçesinin tamamı ile satın alınabilecek emek miktarı azalacaktır (A 'dan C 'ye). Diğer şeyler eşitken, ücretlerin yükselmesi kısa ve uzun dönemde olmak üzere istihdamı iki şekilde etkiler. Ücretin yükselmesi maliyetleri arttıracaktır. Fiyatlar veri iken maliyetin artması firmanın üretim ölçeğini küçültmesine (Q_1 'den Q_2 'ye) neden olacak, Q_2 eş-ürün eğrisi üzerinde daha az mal ve hizmet üreten firma kullandığı işgücünü de L_2 'den L_1 'e azaltacaktır. Üretim ölçeğinin küçülmesi nedeniyle istihdamda meydana gelen bu daralmaya ölçek etkisi denilmektedir.

İşgücünün daha pahalı olması nedeniyle üretim ölçeğini küçülten firma, şekilde Y noktasında Q_2 kadar malı en düşük maliyetle üretememektedir. Q_2 kadar malın minimum maliyetle üretildiği nokta Q_2 eş-ürün eğrisi ile BC eş-maliyet doğrusunun teğet olduğu Z noktasıdır. Ancak kısa dönemde sermaye miktarı K_1 'de sabit kalacağından, firma, pahalılaşan emek faktöründen kullandığı miktarı azaltmakla birlikte, Q_2 kadar malı hâlâ biraz pahalı bir şekilde üretmek durumundadır.

Öte yandan uzun dönemde firma sermaye miktarını da artırabilme imkanına sahip olduğundan faktör kombinasyonunu bu defa Q_2 kadar üretimini en düşük maliyetle yapacak şekilde yeniden gözden geçirecek, fiyatı değişmediği için emek faktörüne nazaran daha ucuz hâle gelen sermayeden kullandığı miktarı K_2 'ye arttırarak kullandığı emek miktarını bir kez daha (L_1 'den L_0 'a) azaltacaktır. Buna ikâme etkisi denilmektedir. Firma böyle yapmakla eş-ürün eğrisi ile eş-maliyet doğrusunun teğet olduğu Z noktasında bulunacak, bu faktör bileşimi ile Q_2 kadar malı şimdi en düşük maliyetle üretebilecektir.

23

SORU:

Ölçek etkisi nedir?

CEVAP:

Ücret artışı veya azalışı sonucunda firmanın optimal üretim düzeyinin değişmesine bağlı olarak emek talebinde meydana gelen değişmedir.

24

SORU:

İkâme etkisi nedir?

CEVAP:

İkâme etkisi, ücret oranındaki bir değişmeye bağlı olarak sermayenin emek yerine kullanılması nedeniyle emek talebinde meydana gelen değişmedir.

25

SORU:

Uzun dönem emek talep eğrisi nedir?

CEVAP:

Uzun dönem emek talep eğrisi hem emek, hem de sermaye faktörleri değişken olduğunda ücret oranı ile firmanın istihdam düzeyi arasındaki ilişkiyi gösteren eğridir.

26

SORU:

Kısa dönem emek talep eğrisi ve uzun dönem emek talep eğrisi arasındaki temel fark nedir?

CEVAP:

İki talep eğrisi arasındaki temel fark, kısa dönem emek talep eğrisinin ücret değişimine daha az duyarlı (daha az esnek-inelastik), uzun dönem emek talep eğrisinin ise daha duyarlı (daha esnek-elastik) olmasıdır. Bir başka deyişle ücret yükselmelerine işverenlerin uzun dönemde gösterdiği tepki daha şiddetlidir. Kısa dönemde emek talebi sadece ölçek etkisi sebebiyle azalırken, uzun dönemde ikâme etkisi de emek talebinin daha fazla artmasına sebep olmaktadır.

27

SORU:

Emek talebini etkileyen ücret dışı unsurlar nelerdir?

CEVAP:

Emek talebini etkileyen ücret dışı unsurlar şunlardır:

- ÜRÜN TALEBİNDEKİ DEĞİŞMELER
- VERİMLİLİK DEĞİŞMESİ
- İŞVEREN SAYISI
- DİĞER ÜRETİM FAKTÖRLERİNİN FİYATLARI

28

SORU:

Ürün talebindeki değişmelerin, emek talebi üzerindeki etkisi nedir?

CEVAP:

Emek talebi türetilmiş bir talep olduğundan ürün piyasasında meydana gelen değişimler aynı yönde emek piyasasına yansımaktadır. Örneğin, ürün piyasasında ürün arzı sabitken ürün talebinin artması ürün fiyatlarının yükselmesine sebep olacaktır. Ürün fiyatının yükselmesi ise marjinal geliri arttıracığından sonuçta emeğin marjinal ürün geliri artacak, işveren veri ücret düzeyinde daha fazla işgücü talep ettiği için emek talebi artacaktır. "Emek talep artışı" olarak isimlendirilen bu değişim, talep eğrisinin bütün olarak sağa kayması ile gösterilir (S:49, Şekil 3.9).

29

SORU:

Verimlilik değişiminin, emek talebi üzerindeki etkisi nedir?

CEVAP:

Emek talebi, emeğin marjinal ürün gelirin (MP_L X MR) eşittir. Buna göre emek verimliliğindeki bir artış - ürün fiyatlarındaki düşme ile tümüyle giderilmediği takdirde- marjinal ürün gelirini de arttıracaktır. Bu durumda emek talebi de artarak talep eğrisi (S:49, Şekil 3.9)'da D_L⁰'dan D_L¹'e kayacaktır. Emek verimliliğinin azalması durumunda ise mekanizma tersine isteyerek emek talep eğrisi D_L⁰'dan D_L²'ye kayacaktır.

30

SORU:

İşveren sayısının, emek talebi üzerindeki etkisi nedir?

CEVAP:

Piyasa emek talep eğrisi işverenlerin bireysel taleplerinin yatay toplamı alınarak bulunduğu göre, piyasaya yeni işverenler girerse emek talebi de buna bağlı olarak artacak, emek talep eğrisi sağa kayacaktır. Öte yandan ekonomik krizlere bağlı olarak yaşanan iflaslar veya sektörün cazibesini kaybetmesi durumunda işverenlerin sayısının azalması emek talebini de azaltacak, emek talep eğrisi sola doğru kayacaktır.

31

SORU:

Ücret, ürün talebi, verimlilik ve işveren sayısı dışındaki üretim faktörlerinin emek talebi üzerindeki etkileri nelerdir?

CEVAP:

Sermaye, toprak ve hammadde fiyatlarındaki değişimler emek talep eğrisini sağa veya sola kaydırabilir. Emek ve sermaye üretimde birbirinin yerine kullanılabilirse, iki faktör arasında ikâme ilişkisi söz konusudur. Bu durumda emeğin fiyatı sabitken sermayenin fiyatındaki bir artış sermaye kullanımını azaltıp emek kullanımını arttıracaktır. Örneğin tarım işçilerinin ücreti sabitken tarımsal aletlerin fiyatı yükselirse tarım işletmeleri makine yerine işgücü kullanmayı tercih edebilecekler, emek talep eğrisi sağa doğru kayacaktır. Öte yandan emek ile sermaye arasında tamamlamıcılık ilişkisi de olabilmekte, üretimde bu iki faktör birlikte kullanılabilir. Bu durumda emeğin ücreti sabitken-sermaye fiyatında meydana gelen bir düşüş emek talebini artırırken, sermayenin fiyatının yükselmesi emek talebini azaltacaktır. Örneğin bilgisayar fiyatları ucuzlarsa bilgisayar talebi artacağından, bilgisayar operatörlerine olan talep de artacak, talep eğrisi sağa doğru kayacaktır.

ÜNİTE 4: EMEK TALEP ESNEKLİĞİ

EMEĞİN TALEBİNİN ÜCRET ESNEKLİĞİ

Esneklik bir çeşit tepki ölçme aracıdır. Bir malın fiyatı değiştiğinde talep miktarındaki değişim nasıl olacaktır? Bu değişim görece daha büyükse, esnek bir talep; görece daha düşükse esnek olmayan bir talep söz konusudur. Emek talep esnekliği ise emek talebinin ücret değişimlerine karşı duyarlılığının bir göstergesidir. Peki, istihdam düzeyinin işgücü maliyetlerine (ücret oranına) göre ne derece hassas olduğunu niçin bilmek isteriz ya da bu bilgi kimin işine yarar?

Emek talep esnekliği iktisatçıların, işverenlerin, sendikaların ve politika yapıcı ve uygulayıcılarının göz önünde bulundurması gereken önemli bir göstergedir. Örneğin, hükümet açısından, asgari ücrette yapılacak bir artışın istihdamda ne kadar bir daralma yaratacağı emek talep esnekliği bilindiğinde ortaya çıkabilir. Sendikalar açısından ise ücret talep düzeylerinin istihdamda yaratacağı etkiyi bilmek son derece önemlidir.

Emek talep eğrisinin negatif eğimli olması, ücret oranı ile istihdam düzeyi arasında ters yönlü bir ilişki olduğu anlamına gelmektedir. İki değişken arasındaki ilişkinin bu yönü bilinmekle beraber, istihdam düzeyinin ücret artışlarına göre ne derece hassas olduğunun bilinmesi de önemlidir. Bu bilgiyi veren kavram emek talep esnekliğidir. Emek talep esnekliği şu şekilde ifade edilebilir:

$$Ed = \frac{\text{Talep edilen emek}}{\text{Ücret oranı}}$$

Ücret oranı ile emek talebi ters ilişkili olduğu için (yani biri azalırken diğeri arttığı için) esnekliğin işareti aslında negatiftir. Ancak uygulamada kolaylık sağlamak için ya negatif işareti yok sayılmakta ya da formülün başına eksi işareti konularak esnekliğin pozitif değer alması sağlanmaktadır. Emek talebinin ücret esneklik değerleri 0 ile sonsuz arasında değişmektedir.

EMEK TALEP ESNEKLİĞİ TÜRLERİ: Emek talebini esneklik değerine göre beş grupta toplamak mümkündür. Bunlar:

- $E_d = 0$ Ücret oranındaki bir artış emek talebini hiç etkilemiyorsa emek talep esnekliği 0 olacaktır. Bu durumda emek talep eğrisi tam inelastiktir.
- $E_d < 1$ Ücret oranındaki artış ya da düşüşler emek talep miktarında oransal olarak daha düşük değişimlere yol açıyorsa esnek olmayan talep söz konusudur.
- $E_d = 1$ Ücret oranındaki değişim emek talebindeki değişime eşitse bu durumda birim talep esnekliğinden söz edilebilir.
- $E_d > 1$ Ücret oranındaki değişim emek talep miktarında oransal olarak daha büyük değişimlere yol açıyorsa bu tür talebe esnek talep denir.
- $E_d = ?$ Firma cari ücret düzeyinde bütün işçileri istihdam etmeye istekli fakat bu ücretin üzerinde hiçbir işçi istihdam etmeyecekse tam esnek talep söz konusudur.

Ancak iki talep eğrisi arasında esnek-esnek olmayan ayırımını yaparken, gerek iktisada giriş gerekse iktisat teorisi derslerinden bildiğimiz bir gerçeğin burada da geçerli olduğunu belirtmemiz gerekmektedir: Emek talep eğrisinin her noktasının esneklik değeri aynı değildir ve eğri hem esnek hem de esnek olmayan kısımlara sahiptir. Sendikalar emek talep esnekliğinin düşük olduğu piyasalarda örgütlenmek isterler.

EMEK TALEP ESNEKLİĞİ-TOPLAM ÜCRET

ÖDEMESİ İLİŞKİSİ: Emek talep esnekliği ile firmanın toplam ücret ödemesi birbiriyle yakından ilişkili kavramlardır. Bir firmanın toplam ücret ödemesinde meydana gelen değişimlere bakarak emek talebinin ücret esnekliğini belirlemek mümkündür. Toplam ücret ödemesi, firmanın işçilerine yaptığı ücret ödemelerinin toplamıdır ve ücret oranı ile emek miktarı çarpılarak bulunur ($W \times L$).

Buradan hareketle aşağıdaki genellemeleri yapmamız mümkündür:

GENELLEME 1: Emek talebi esnekse ücret oranındaki bir değişiklik toplam ücret ödemesinin ters yönde hareketine neden olur.

GENELLEME 2: Emek talebi esnek değilse, ücret oranındaki bir değişiklik toplam ücret ödemesinin de aynı yönde değişmesine neden olur.

EMEK TALEBİNİN ÇAPRAZ ÜCRET

ESNEKLİĞİ: Emek talebinin diğer üretim faktörlerinin fiyatlarındaki değişimlere ne ölçüde duyarlı olduğunun göstergesidir. Firmalar, çeşitli kategorilerde emek ve sermaye istihdam edebildikleri için, herhangi bir kategori için talep diğerlerindeki fiyat değişimlerinden etkilenebilir. Örneğin, marangoz ücretleri yükseldiğinde daha çok insan, taş evlere yönelebilir ve bu da duvar ustalarına olan talebi arttırabilir. Marangozların ücretlerindeki bir artış genel olarak inşaat sektörünü olumsuz yönde etkileyebilir ve dolayısıyla da tesisatçılara olan talebi düşürebilir. Sonuçta, sermaye fiyatındaki değişimler bu üç işteki emek talebini arttırabilir ya da azaltabilir. Çapraz esneklik değerleri pozitif ya da negatif işaret taşıyabilir. Bu durum faktörler arasındaki ilişkinin türüne bağlıdır. Çapraz esneklik değeri pozitif ise bunlar ikâme faktörleridir. Yani, girdilerden birinin fiyatındaki artış diğerinin talebini arttırır. Diğer taraftan, emek talebinin çapraz ücret esnekliği negatif işaret taşıyorsa faktörler arasındaki ilişki tamamlayıcıdır. Yani, bir girdinin fiyatındaki artış diğerinin talebini azaltır.

EMEK TALEP ESNEKLİĞİNİ ETKİLEYEN UNSURLAR

Emek talep esnekliğini belirleyen unsurlar Alfred Marshall ve John R. Hicks tarafından Marshall-Hicks Türetilmiş Talep Kanunları adı altında özetlenmiştir. Buna göre, diğer şeyler sabitken;

- Üretilen malın fiyat esnekliği ne derece yüksekse,
- Emek maliyetinin toplam maliyet içindeki payı ne derece büyükse,
- Üretimde emeği diğer faktörlerle ikame edebilmek ne derece kolaysa,
- Diğer üretim faktörlerinin arz esnekliği ne kadar büyükse emek talebi o ölçüde esnek olacaktır.

ÜRÜN TALEBİNİN ESNEKLİĞİ: Bir endüstride emek talebinin esnek olup olmaması o endüstride üretilen ürünün talebinin esnekliği ile yakından ilgilidir. Diğer şeyler sabitken, üretilen mala olan talep arttıkça emek maliyetlerindeki artışı fiyat artışlarıyla karşılamak daha da kolaylaşacaktır. Fiyatlar yükseldiğinde ürün talebi esnekse fiyat artışı satışlarda büyük miktarda azalmaya neden olacak, bu da emek talebini düşürecektir. Aksine, fiyatlarda meydana gelen düşüş mala olan talebi arttıracığından, emek talebinde de önemli ölçüde bir artışa neden olacaktır.

Diğer şeyler sabitken, firmanın faaliyet gösterdiği ürün piyasası ne kadar rekabetçi ise o firmanın emek talebi o derece esnek olacaktır. Bir malı piyasada satan ne kadar çok firma varsa tüketiciler bu firma yerine diğerlerinden kolaylıkla satın alabilirler. Bu da firmaların ürün talep esnekliklerini fiyat değişimlerine karşı duyarlı yapacaktır. Bu

nedenle eksik rekabetçi firmanın emek talep eğrisi rekabetçi firmanın talep eğrisinden daha az esnek olacaktır.

Bu durum sendikaların daha yüksek ücret sağlama bakımından neden eksik rekabetçi firmalarda daha başarılı olduğunun açıklamasıdır.

EMEK MALİYETİNİN TOPLAM MALİYET

İÇİNDEKİ PAYI: Ücretlerdeki bir yükselme üretim maliyetlerinin ve dolayısıyla ürün fiyatının yükselmesine; bu da satışların azalmasına ve emek talebinin düşmesine neden olmaktadır. Ücretlerdeki artışın üretim maliyetleri üzerindeki gerçek etkisi, emek maliyetlerinin diğer üretim maliyetlerine nazaran ne derece yüksek olduğuna bağlıdır. Petrol rafinerisi gibi sermaye-yoğun endüstrilerde emek maliyeti toplam maliyetin küçük bir kısmını oluşturmaktadır. Böyle bir durumda ücret oranındaki artış toplam maliyetleri çok fazla arttırmazken; tekstil sektörü gibi emek-yoğun sektörlerde ücretlerde meydana gelecek küçük bir artış bile toplam maliyetleri önemli ölçüde arttıracığından, bu durum emek talebinde önemli düşüşlere yol açabilecektir.

DiĞER ÜRETİM FAKTÖRLERİ İLE İKÂME

EDİLEBİLİRLİK: Ücretler yükseldiğinde firmalar ikame etkisi nedeniyle emek talebini kısarak daha fazla sermaye kullanmaya karar verebilirler. Dolayısıyla emek talep esnekliği, emeğin diğer faktörlerle kolayca ikame edilip edilmediğine bağlıdır.

DiĞER ÜRETİM FAKTÖRLERİNİN ARZ

ESNEKLİĞİ: Ücretlerin sermayenin fiyatına oranla artması, firmaları emek yerine sermaye kullanmaya yöneltiyordu. Sermaye talebi arttığında bu durum sermaye fiyatını arttırarak firmanın ikâme konusundaki isteklerinden vazgeçmesine neden olacaktır. Sermaye fiyatının, talep artışına bağlı olarak ne derece artacağı sermaye arz eğrisinin esnekliğine bağlıdır. Arz eğrisi ne kadar az esnekse sermaye fiyatındaki artış o ölçüde fazla olacak, firmanın emek yerine sermaye ikâme etme isteği de o derece düşük olacaktır. Dolayısıyla, diğer rakip üretim faktörlerinin arz esnekliği ne kadar düşük ise ücret artışı sonucunda ikâme etkisi o derece düşük olacak, uzun dönem emek talep eğrisinin esnekliği de o ölçüde düşük olacaktır.

SORU-CEVAP

SORU:

Emek talep esnekliği nedir?

CEVAP:

Esneklik bir çeşit tepki ölçme aracıdır. Bir malın fiyatı değiştiğinde talep miktarındaki değişim nasıl olacaktır? Bu değişim görece daha büyükse, esnek bir talep; görece daha düşükse esnek olmayan bir talep söz konusudur. **Emek talep esnekliği** ise

emek talebinin ücret değişmelerine karşı duyarlılığının bir göstergesidir.

2

SORU:

Emek talep eğrisinin negatif eğimli olmasının anlamı nedir?

CEVAP:

Emek talep eğrisinin negatif eğimli olması, ücret oranı ile istihdam düzeyi arasında ters yönlü bir ilişki olduğu anlamına gelmektedir. İki değişken arasındaki ilişkinin bu yönü bilinmekle beraber, istihdam düzeyinin ücret artışlarına göre ne derece hassas olduğunun bilinmesi de önemlidir. Bu bilgiyi veren kavram emek talep esnekliğidir.

3

SORU:

Emek talebinin ücret esnekliği değerinin değişim aralığı nedir?

CEVAP:

Ücret oranı ile emek talebi ters ilişkili olduğu için (yani biri azalırken diğeri arttığı için) esnekliğin işareti aslında negatiftir. Ancak uygulamada kolaylık sağlamak için ya negatif işareti yok sayılmakta ya da formülün başına eksi işareti konularak esnekliğin pozitif değer alması sağlanmaktadır. Emek talebinin ücret esneklik değerleri 0 ile sonsuz arasında değişmektedir.

4

SORU:

Emek talebi, esneklik değerine göre kaç gruba ayrılır?

CEVAP:

Emek talebini esneklik değerine göre beş grupta toplamak mümkündür (S: 57, Şekil 4.1). Bunlar:

1. $ED=0$ **ÜCRET ORANINDAKİ BİR ARTIŞ EMEK TALEBİNİ HİÇ ETKİLEMİYORSA EMEK TALEP ESNEKLİĞİ 0 OLACAKTIR. BU DURUMDA EMEK TALEP EĞRİSİ TAM İNELASTİKTİR.**
2. $ED<1$ **ÜCRET ORANINDAKİ ARTIŞ YA DA DÜŞÜŞLER EMEK TALEP MİKTARINDA ORANSAL OLARAK DAHA DÜŞÜK DEĞİŞİMLERE YOL AÇIYORSA ESNEK OLMAYAN TALEP SÖZ KONUSUDUR.**
3. $ED=1$ **ÜCRET ORANINDAKİ DEĞİŞİM EMEK TALEBİNDEKİ DEĞİŞİM E EŞİTSE BU DURUMDA BİRİM TALEP ESNEKLİĞİNDEN SÖZ EDİLEBİLİR.**

4. $ED > 1$ ÜCRET ORANINDAKİ DEĞİŞİM EMEK TALEP MİKTARINDA ORANSAL OLARAK DAHA BÜYÜK DEĞİŞİMLERE YOL AÇIYORSA BU TÜR TALEBE ESNEK TALEP DENİR.
5. $ED = ?$ FİRMA CARİ ÜCRET DÜZEYİNDE BÜTÜN İŞÇİLERİ İSTİHDAM ETMEYE İSTEKLİ FAKAT BU ÜCRETİN ÜZERİNDE HİÇBİR İŞÇİ İSTİHDAM ETMEYECEKSE TAM ESNEK TALEP SÖZ KONUSUDUR.

5

SORU:

İnelastik (esnek olmayan) ve elastik (esnek) talep eğrileri arasındaki temel fark nedir?

CEVAP:

(S:57, Şekil 4.1)'in ikinci kısmında aynı noktadan geçen iki talep eğrisinden dik olanı için inelastik (esnek olmayan), yatık olanı için ise elastik (esnek) emek talep eğrisi denilebilir. Her iki eğrinin de kesiştiği X noktasını başlangıç noktası olarak alırsak (W_0 ücret düzeyi ve L_0 istihdam düzeyi), ücret W_1 'e yükseldiğinde DL_1 talep eğrisinde X noktasından Y noktasına gelinecek istihdam $L_2 - L_1$ kadar (D_1) azalacaktır. Öte yandan aynı ücret değişimi DL_2 talep eğrisi söz konusu olduğunda X noktasından Z'ye harekete neden olacak, istihdam L_2 'den L_0 'a (D_2) azalacaktır. Aynı miktarda ücret değişimine DL_1 emek talep eğrisinde daha az, DL_2 emek talep eğrisinde ise daha fazla duyarlılık gösterildiği için DL_1 esnek olmayan, DL_2 esnek talep olarak isimlendirilmiştir.

6

SORU:

Sendikaların örgütlenmek istediği emek talep esnekliği türü hangisidir?

CEVAP:

Sendikalar emek talep esnekliğinin düşük olduğu piyasalarda örgütlenmek isterler.

7

SORU:

Emek talep eğrisinin her noktasının esneklik değeri aynı mıdır?

CEVAP:

Emek talep eğrisinin her noktasının esneklik değeri aynı değildir ve eğri hem esnek hem de esnek olmayan kısımlara sahiptir (S: 58, Şekil 4.2).

8

SORU:

Doğrusal bir talep eğrisi bağlamında ücret ve istihdam arasında nasıl bir ilişki söz konusudur?

CEVAP:

Doğrusal bir emek talep eğrisinin özelliği, eğri boyunca her noktada ücretlerdeki bir birim değişimin istihdamda da bir birim olarak aynı miktarda değişmeye neden olmasıdır. Bununla birlikte eğri boyunca birim olarak aynı değişimlerin olması değişimlerin oransal olarak aynı olduğunu göstermez.

9

SORU:

Doğrusal bir talep eğrisinin üst, alt ve orta kısmında esnekliği nasıldır?

CEVAP:

Doğrusal bir talep eğrisinin eğimi her noktada aynı iken, aynı miktar ücret değişimine karşılık eğrinin ortası birim esnek, üst kısmı elastik alt kısmı ise inelastiktir. Bunun nedeni eğimin mutlak değer, esnekliğin ise oransal (yüzde) değişimlere göre hesaplanmasıdır.

10

SORU:

Bir firmanın toplam ücret ödemesi nasıl tespit edilebilir?

CEVAP:

Toplam ücret ödemesi, firmanın işçilerine yaptığı ücret ödemelerinin toplamıdır ve ücret oranı ile emek miktarı çarpılarak bulunur ($W \times L$). Şekilsel olarak toplam ücret ödemesi talep eğrisi üzerinde seçilen herhangi bir noktanın altında kalan alandır.

11

SORU:

Emek talep esnekliği ile firmanın toplam ücret ödemesi arasında nasıl bir ilişki vardır?

CEVAP:

Emek talep esnekliği ile firmanın toplam ücret ödemesi birbiriyle yakından ilişkili kavramlardır. Bir firmanın toplam ücret ödemesinde meydana gelen değişimlere bakarak emek talebinin ücret esnekliğini belirlemek mümkündür.

(S:59, Şekil 4.3)'te emek talep eğrilerinden DL_1 'in esnek, DL_2 'nin ise esnek olmayan talebi gösterdiğini söyleyebiliriz. Ücret yükseldiği zaman; esnek

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

olmayan emek talebi eğrisi söz konusu olduğunda istihdam ücret yükselmesini dengeleyecek ölçüde azalamamış, bu yüzden toplam ücret ödemesi artmıştır. Öte yandan emek talebi esnek olduğunda, ücret yükselmesine bağlı olarak istihdam önemli ölçüde azaldığından toplam ücret ödemesi azalmıştır. Buradan hareketle aşağıdaki genellemeleri yapmamız mümkündür:

- **Genelleme 1: EMEK TALEBİ ESNEKSE ÜCRET ORANINDAKİ BİR DEĞİŞİKLİK TOPLAM ÜCRET ÖDEMESİNİN TERS YÖNDE HAREKETİNE NEDEN OLUR.**
- **Genelleme 2: EMEK TALEBİ ESNEK DEĞİLSE, ÜCRET ORANINDAKİ BİR DEĞİŞİKLİK TOPLAM ÜCRET ÖDEMESİNİN DE AYNI YÖNDE DEĞİŞMESİNE NEDEN OLUR.**

12

SORU:

Emek talebinin çapraz ücret esnekliği nedir?

CEVAP:

Emek talebinin çapraz ücret esnekliği, emek talebinin diğer üretim faktörlerinin fiyatlarındaki değişimlere ne ölçüde duyarlı olduğunun göstergesidir.

13

SORU:

Çapraz esneklik değerlerinin işareti nedir?

CEVAP:

Çapraz esneklik değerleri pozitif ya da negatif işaret taşıyabilir. Bu durum faktörler arasındaki ilişkinin türüne bağlıdır. Çapraz esneklik değeri pozitif ise bunlar ikâme faktörlerdir. Yani, girdilerden birinin fiyatındaki artış diğerinin talebini artırır. Diğer taraftan, emek talebinin çapraz ücret esnekliği negatif işaret taşıyorsa faktörler arasındaki ilişki tamamlayıcıdır. Yani, bir girdinin fiyatındaki artış diğerinin talebini azaltır.

14

SORU:

Emek talep esnekliğini etkileyen unsurlar nelerdir?

CEVAP:

Emek talep esnekliğini belirleyen unsurlar Alfred Marshall ve John R. Hicks tarafından **Marshall-Hicks Türetilmiş Talep Kanunları** adı altında özetlenmiştir. Buna göre, diğer şeyler sabitken;

- **ÜRETİLEN MALIN FİYAT ESNEKLİĞİ NE DERECE YÜKSEKSE,**

- **EMEĞİN MALİYETİNİN TOPLAM MALİYET İÇİNDEKİ PAYI NE DERECE BÜYÜKSE,**
- **ÜRETİMDE EMEĞİ DİĞER FAKTÖRLERLE İKAME EDEBİLMEK NE DERECE KOLAYSA,**
- **DİĞER ÜRETİM FAKTÖRLERİNİN ARZ ESNEKLİĞİ NE KADAR BÜYÜKSE EMEK TALEBİ O ÖLÇÜDE ESNEK OLACAKTIR.**

15

SORU:

Bir endüstride emek talebinin esnek olup olmaması ne ile yakın ilişkilidir?

CEVAP:

Bir endüstride emek talebinin esnek olup olmaması o endüstride üretilen ürünün talebinin esnekliği ile yakından ilgilidir. Diğer şeyler sabitken, üretilen mala olan talep arttıkça emek maliyetlerindeki artış fiyat artışlarıyla karşılamak daha da kolaylaşacaktır. Fiyatlar yükseldiğinde ürün talebi esnekse fiyat artışı satışlarda büyük miktarda azalmaya neden olacak, bu da emek talebini düşürecektir. Aksine, fiyatlarda meydana gelen düşüş mala olan talebi arttıracığından, emek talebinde de önemli ölçüde bir artışa neden olacaktır.

16

SORU:

Diğer şeyler sabitken, firmanın faaliyet gösterdiği ürün piyasasının rekabet durumunun emek talebi üzerindeki etkisi nedir?

CEVAP:

Diğer şeyler sabitken, firmanın faaliyet gösterdiği ürün piyasası ne kadar rekabetçi ise o firmanın emek talebi o derece esnek olacaktır. Bir malı piyasada satan ne kadar çok firma varsa tüketiciler bu firma yerine diğerlerinden kolaylıkla satın alabilirler. Bu da firmaların ürün talep esnekliklerini fiyat değişimlerine karşı duyarlı yapacaktır. Bu nedenle eksik rekabetçi firmanın emek talep eğrisi rekabetçi firmanın talep eğrisinden daha az esnek olacaktır. Bu durum sendikaların daha yüksek ücret sağlama bakımından neden eksik rekabetçi firmalarda daha başarılı olduğunun açıklamasıdır.

17

SORU:

Türetilmiş Talep Kanunu bağlamında, piyasanın tamamının emek talep eğrisi ile bir firmanın emek talep eğrisi arasında nasıl bir fark vardır?

CEVAP:

Türetilmiş Talep Kanunlarının ikinci önemli özelliği ise piyasanın tümü için emek talep eğrisinin tek bir firmanın emek talep eğrisine nazaran daha dik (az esnek) olmasıdır. Örneğin, bir lastik piyasasında bir üreticinin işyerinde ücretlerin yükselmesi, o markanın fiyatını yükselterek firmanın satışlarını önemli ölçüde düşürecektir. Çünkü bir marka otomobil lastiği diğerinin yakın bir ikâmesidir. Öte yandan, sadece bir firmada değil de piyasanın tamamında ücretler yükselirse piyasadaki her marka lastiğin fiyatı yükseleceğinden, tüketici için yukarıda belirtilen ikâmeyi gerçekleştirmek mümkün olmayacaktır. Bu nedenledir ki sendikalar genellikle bir piyasanın tamamında örgütlenmeye çalışırlar.

18

SORU:

Toplam üretim maliyeti içerisinde emek maliyetinin payı nedir?

CEVAP:

Toplam üretim maliyeti içerisinde emek maliyetinin payı %80 iken ücretlerde %10'luk bir artış olursa, bunun ürün maliyetine yansımaları %8 olacaktır. Aksine, üretim maliyetleri içinde %20'lik bir emek maliyeti söz konusu ise %10'luk bir ücret artışının ürün maliyetine yansımaları %2 olacaktır. Dolayısıyla emek maliyetinin yüksek olduğu ürün daha fazla etkilenecektir.

19

SORU:

Emeğin diğer üretim faktörleriyle ikame edilebilirliğinin emek talep esnekliği üzerindeki etkisi nedir?

CEVAP:

Ücretler yükseldiğinde firmalar ikame etkisi nedeniyle emek talebini kısırarak daha fazla sermaye kullanmaya karar verebilirler. Dolayısıyla emek talep esnekliği, emeğin diğer faktörlerle kolayca ikame edilip edilemediğine bağlıdır. Örneğin, tarım işçilerinin ücretleri yükseldiğinde, çiftlik sahipleri sermayeyi emeğe ikame ederek mekanizasyona gitmeye yönelirler. Dolayısıyla tarımda emek ile sermayenin kolaylıkla ikâmeye edilebilmesi, uzun dönem tarımsal emek talep eğrisinin görece esnek olmasına neden olacaktır. Bunun aksi bir durum pilotlar için geçerlidir. Pilotların ücretleri yükseldiğinde ikâmeye için az da olsa imkân olmakla beraber hava ulaşım teknolojisi iki faktör arasındaki ikâmeyi sınırlar. O hâlde tarım işçileri ile pilotları temsil eden sendikaların güçlerinin aynı olması beklenebilir mi?

20

SORU:

Arz eğrisi ile sermaye fiyatı arasında nasıl bir ilişki söz konusudur?

CEVAP:

Ücretlerin sermayenin fiyatına oranla artması, firmaları emek yerine sermaye kullanmaya yöneltiyordu. Sermaye talebi arttığında bu durum sermaye fiyatını arttırarak firmanın ikâmeye konusundaki isteklerinden vazgeçmesine neden olacaktır. Sermaye fiyatının, talep artışına bağlı olarak ne derece artacağı sermaye arz eğrisinin esnekliğine bağlıdır. Arz eğrisi ne kadar az esnekse sermaye fiyatındaki artış o ölçüde fazla olacak, firmanın emek yerine sermaye ikâmeye etme isteği de o derece düşük olacaktır. Dolayısıyla, diğer rakip üretim faktörlerinin arz esnekliği ne kadar düşük ise ücret artışı sonucunda ikâmeye etkisi o derece düşük olacak, uzun dönem emek talep eğrisinin esnekliği de o ölçüde küçük olacaktır.

ÜNİTE 5: EMEK PİYASASI DENGESİ

REKABETÇİ PİYASALARDA EMEK PİYASASI DENGESİ

Tam rekabet piyasası, gerçek hayatta tüm şartları ile gözlenmesi güç varsayımlar içermesine karşılık kaynak dağılımında tam etkinliğin sağlandığı piyasalar olduğundan, gerek mal ve hizmet fiyatlarının gerekse emeğin fiyatının (ücret) açıklanmasında başlangıç noktasını oluşturmaktadır. Tam rekabetçi bir emek piyasasında denge, emek arz ve talep eğrilerinin kesiştiği noktada oluşur. Denge ücret düzeyinde işsizlik olmadığından, buna piyasayı temizleyen ücret oranı da denilmektedir. Rekabetçi bir piyasada kısa dönemde denge ücretinden sapmalar olabilsen de uzun dönemde tekrar denge ücretine dönecektir. Tam rekabet piyasasında emek arzında ve talebinde meydana gelebilecek kaymalar rekabetçi bir emek piyasasında var olan dengenin bozulmasına neden olabilecektir. Ancak piyasanın işleyişi, farklı bir ücret ve istihdam bileşiminde yeniden dengeye gelmesini sağlayacaktır.

Rekabetçi piyasalarda tek ücret kanunu, alt piyasalarda dengeleme, ücret rijitliği durumunda dengeleme ve istihdam düzeylerinin belirlenmesi konuları incelenmelidir.

Tam Rekabet Piyasasında Tek Ücret Kanunu

Tam rekabetçi emek piyasası aslında gerçek hayatta bazı varsayımları yönünden tüm özellikleri ile gözlenebilen piyasa değildir. Ancak, analizimize kaynak dağılımının en etkin bir şekilde gerçekleştiği bu piyasa yapısı ile başlamamız daha sonra inceleyeceğimiz eksik rekabetçi piyasaların mükemmellikten ne kadar uzakta olduğunu anlamamızı sağlayacaktır. Tam rekabetçi bir emek

piyasası için aşağıdaki varsayımlar kabul edilmektedir.

- Firmalar kârlarını, işçiler ise faydalarını maksimize etme peşindedirler.
- Piyasa şeffaftır. Firmalar ve işçiler piyasadaki işler ve ücretler hakkında tam bilgiye sahiptirler.
- Piyasada homojenite vardır. İşçiler beceri ve verimlilik bakımından, işler ise ücret dışı gelirler ve çalışma şartları bakımından homojendirler (birbirinin aynı özelliklere sahip).
- İş piyasasında çok sayıda işçi ve işveren vardır, sendikalar yoktur.
- Piyasadaki bütün işler işçilerin rekabetine açıktır. İşçinin bir işten diğerine geçişini engelleyen kıdem şartı veya firma içinden elemanların işe alınması gibi kurumsal engeller yoktur.

TAM REKABETÇİ ALT PİYASALARDA DENGELENME

Bölümde tam rekabetçi bir emek piyasasının kararlı denge hâlinde olduğunu, denge ücretinden sapmalar olsa da piyasanın zaman içinde tekrar denge ücretine döneceğini incelemiştik. Bu duruma tam rekabette tek ücret kanunu denilir. Piyasanın geneli için geçerli olan bu sonuç alt piyasalar için de geçerlidir. Daha açık bir ifadeyle belirtmek gerekirse tam rekabetçi iki piyasa arasında ücret farklılıkları olabilsede bu durum uzun dönemde geçerli olmayacak ve ücretler eşitlenecektir.

PİYASA DENGESİNDE DEĞİŞMELER

İş piyasalarının başlıca görevi, işgücünün etkin dağılımını gerçekleştirmektir. Piyasanın gerek arz gerekse talep yönünün oldukça dinamik olduğu göz önünde bulundurulursa bu gerçekleştirilmesi bir hayli zor bir görevdir. Arz yönünden her yıl piyasaya yeni işçiler girer ve mevcut çalışanların bir kısmı iş değiştirirken, talep yönünden de kimi işveren firmasını kapatıp piyasadan çekilirken bazıları da piyasaya yeni giriş yapmakla, bir kısmı da işini büyüttüğü için ilave işçiye ihtiyaç duyar. Böylesine dinamik iki unsurun dengede olabilmesi, ücretlerin değişebilmesi ve emeğin hareketliliği sayesinde mümkün olmaktadır. Şimdi, tam rekabetçi bir emek piyasasında denge oluşumuna yönelik basit bir zihin jimnastiği yapalım ve bozulan bir dengenin hangi mekanizmalar ile yeniden kurulabildiğini inceleyelim. Bu konuda karşımıza iki farklı durum çıkacaktır. Bunlar: Talep fazlası ve arz fazlasıdır.

TALEP FAZLASI

Bir piyasada talep fazlası; ya emek arzı sabitken emek talebinin artması ya da emek talebi sabitken emek arzının azalması nedeniyle olabilir.

ARZ FAZLASI

Emek piyasalarında piyasa dengesinin bozulmasına neden olan bir başka durum arz fazlasıdır.

ÜCRET RİJİTLİĞİ (KATILIGI) DURUMUNDA DENGELENME

Gerçek hayatta parasal ücretlerin artabildiği hâlde azalma yönünde yapışkan (rijit) olduğu bilinmektedir. Parasal ücretlerin azalamaması kimi zaman sendikalardan ve toplu sözleşme düzeninden kaynaklandığı hâlde, bazen de işverenler ücret indirimini arzulamamaktadırlar. Peki ücretler azalma yönünde yapışkan ise arz veya talep kaymasına bağlı olarak piyasada arz fazlası oluştuğunda bozulan piyasa dengesi tekrar kurulabilir mi? Böyle bir durumda piyasanın yeniden dengeye gelmesini sağlayan unsurlar nispi ücretler ve faktör hareketliliğidir.

Tam Rekabetçi Bir Firma İçin Ücret ve İstihdam Düzeylerinin Belirlenmesi

Tam rekabet piyasasında denge ücretinin nasıl belirlendiğini ve dengenin nasıl değiştiğini inceledikten sonra hem ürettiği ürünün piyasasında hem de emek piyasasında tam rekabet piyasasında olan bir firmada ücret ve istihdam düzeylerinin nasıl belirlendiğini şöyle açıklayabiliriz: Emeği tam rekabetçi bir piyasadaki istihdam eden firma piyasada bu tür emeği istihdam eden çok sayıda firmadan birisi konumunda olacaktır. Emeğin fiyatı bu durumda piyasa emek arz ve talep eğrilerinin kesiştiği noktada belirlenecektir. rekabet piyasasında yer alan tek bir firmanın fiyatı değiştirme gücü olmadığı, yani fiyat alıcısı olduğu hatırlanırsa, firma bu ücreti, veri olarak alacak ve bu ücret düzeyinden dilediği kadar işçi çalıştırabilecektir. Firma bütün işçilere aynı ücreti ödeyeceğinden hem ortalama emek maliyeti hem de marjinal emek maliyeti (işe alınan son işçiye ödenen ücret) bu ücrete eşit olacaktır. Dolayısıyla emek arz eğrisinin sonsuz esneklikte olması veri ücret düzeyinde firmanın ücreti değiştirmeksizin dilediği kadar işçi çalıştırabileceğini göstermektedir.

EKSİK REKABETÇİ PİYASALARDA EMEK PİYASASI DENGESİ

Tam rekabet piyasası ekonomide kaynak dağılımının en iyi olduğu durumu göstermekle birlikte gerçek hayatta piyasanın bütün özelliklerini eksiksiz taşıyan örneklerle rastlamak neredeyse imkânsızdır. Gerçek hayatta bunun yerine eksik rekabetçi yapılanmalar gözlenir. Ürün piyasasında tam rekabetçi firma fiyat alıcısı konumunda olduğundan satışlarını piyasada oluşan denge fiyatından yapacaktır. Bu durumda firmanın marjinal geliri fiyata eşittir. Öte yandan, piyasa talebinin tümünü karşılama durumunda olan tekelci bir firmanın daha fazla mal satabilmesi ürün fiyatını düşürmesi ile mümkün olacağından Marjinal Gelir=Fiyat eşitliği burada söz konusu

olmayacaktır. Dolayısıyla tekелci bir firmanın emek talep eğrisi tam rekabetçi bir firmanın eğrisinin daha solunda yer alır ve daha diktir.

Eksik rekabetçi piyasalarda tekел ve oligopol piyasalarında ücret oluşumu incelenmelidir.

Tekelci Bir Firma İçin Piyasa Dengesi

Tekelci bir ilaç firmasının sekreter istihdamı buna örnek olarak verilebilir. Sekreterler hemen hemen bütün firmalarda çalıştırıldıkları için emek piyasasının bu durumda tam rekabete yakın olduğu düşünülebilir.

Firma ürün piyasasında tekелci olduğundan emek talebi farklı olacaktır. Önce bu farklılığın nedenlerini açıklayalım. Ürün piyasasında tekелci bir firmanın emek talep eğrisinin tam rekabetçi bir firmanın emek talebinden farklıdır. Bu farklılığın temel nedeni tam rekabetçi bir firmada marjinal gelirin malın fiyatına eşit olmasına karşılık, tekелci bir firmada marjinal gelirin fiyattan küçük olmasıdır. Tekelci bir firma, ücret değişimlerine karşı rekabetçi bir firmadan daha az duyarlıdır.

OLİGOPOLCÜ BİR FIRMA İÇİN PİYASA DENGESİ

Oligopol piyasası, endüstrideki üretimin büyük bir kısmının az sayıda firma tarafından yapıldığı bir piyasa türüdür. Oligopol piyasasında firmaların üretim, satış, yatırım ve reklam planlarında karşılıklı bağımlılık söz konusudur. Bir firmanın bu değişkenlerle ilgili bir manüplasyonu diğer firmaların buna misillemede bulunmalarına neden olmaktadır. Bu tür piyasalarda işkolundaki toplam üretimin büyük bir kısmını gerçekleştiren az sayıda büyük firma emek piyasasında da etkilidir. Oligopolcü firmaların piyasadaki üretimin büyük kısmını gerçekleştiren büyük kuruluşlar olduğu gerçeğinin altını çizmekte fayda vardır. Bu nedenle oligopolcü firmaların karşılaşılabilecekleri emek arz eğrisi asla -tam rekabetçi bir firmanın karşılaştığı gibi- sonsuz esneklikte bir eğri olmayacaktır.

SORU-CEVAP

SORU:

Ücretin temel belirleyicileri nelerdir?

CEVAP:

Emeğin fiyatı olan ücretin temel belirleyicileri emek arzı ve talebidir.

2

SORU:

Tam rekabetçi emek piyasası nedir?

CEVAP:

Tam rekabetçi emek piyasası, işlerin ve işgücünün homojen ve çok sayıda olduğu, şeffaflık ve emek hareketliliğinin tam olduğu, sendikaların olmadığı bir emek piyasasıdır.

3

SORU:

Tam rekabetçi bir emek piyasası için hangi varsayımlar kabul edilmektedir?

CEVAP:

Tam rekabetçi bir emek piyasası için aşağıdaki varsayımlar kabul edilmektedir.

- **FİRMALAR KÂRLARINI, İŞÇİLER İŞE FAYDALARINI MAKSİMİZE ETME PEŞİNDEDİRLER.**
- **PİYASA ŞEFFAFTIR. FİRMALAR VE İŞÇİLER PİYASADAKİ İŞLER VE ÜCRETLER HAKKINDA TAM BİLGİYE SAHİPTİRLER.**
- **PİYASADA HOMOJENİTE VARDIR. İŞÇİLER BECERİ VE VERİMLİLİK BAKIMINDAN, İŞLER İŞE ÜCRET DIŞI GELİRLER VE ÇALIŞMA ŞARTLARI BAKIMINDAN HOMOJENDİRLER (BİRBİRİNİN AYNI ÖZELLİKLERE SAHİP).**
- **İŞ PİYASASINDA ÇOK SAYIDA İŞÇİ VE İŞVEREN VARDIR, SENDİKALAR YOKTUR.**
- **PİYASADAKİ BÜTÜN İŞLER İŞÇİLERİN REKABETİNE AÇIKTIR. İŞÇİNİN BİR İŞTEN DİĞERİNE GEÇİŞİNİ ENGELLEYEN KIDEM ŞARTI VEYA FIRMA İÇİNDEN ELEMANLARIN İŞE ALINMASI GİBİ KURUMSAL ENGELLER YOKTUR. MOBİLİTE (EMEK HAREKETLİLİĞİ) MALİYETSİZDİR.**

4

SORU:

Tam rekabetçi bir emek piyasasında piyasa dengesi hangi noktada gerçekleşir?

CEVAP:

Tam rekabetçi bir emek piyasasında piyasa dengesinin emek arz (S_L) ve talep (D_L) eğrilerinin kesiştiği X noktasında kurulduğu görülmektedir (S: 69, Şekil 5.1). X noktasında denge ücreti olan W_{TR} ücretine razı olup çalışmak isteyen herkes (L_{TR} kadar işgücü) işverenler tarafından talep edileceğinden, piyasada işsizlik olmayacaktır.

5

SORU:

Tam rekabet piyasasında denge neden karardır?

CEVAP:

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Tam rekabet piyasasında denge kararlı bir dengedir. Örneğin, piyasa ücreti ($S:69$, Şekil 6.1)'de W_2 'ye yükselirse denge bozulacak, yüksek ücret işçiler için cazip olduğundan L_2 kadar işgücü bu ücrette çalışmak isteyecektir. Ancak işverenler böyle bir yüksek ücret düzeyinde sadece L_1 kadar işçi çalıştırmak isteyeceklerinden, L_1-L_2 (veya ab) kadar işgücü ücrete razı oldukları hâlde iş bulamayacaklardır. Piyasada bu şekilde işsizliğin olması, sayıları açık işlere göre fazla olan işçilerin istihdam imkânı bulabilmek için birbirleriyle rekabete girmelerine neden olacaktır. Emek arz fazlasının neden olduğu bu rekabet ücretlerin kademeli olarak tekrar W_{TR} düzeyine inmesini sağlayacaktır. Bu ücret düzeyinde ücrete razı olup çalışmak isteyen herkes iş imkânı bulduğundan, işçilerin birbirleri ile daha fazla rekabet etmelerine gerek kalmayacak, piyasa X noktasında tekrar dengesine kavuşacaktır. Aynı şekilde, ücret düzeyi W_1 gibi denge düzeyinin altında olursa, bu durumda yukarıdaki mekanizmanın tersi söz konusu olacaktır. W_1 ücreti düşük olduğu için işverenler için cazip, işçiler için arzulanmayan bir ücret düzeyidir. Bu ücret düzeyinde işverenler L_2 kadar işçi çalıştırmak isteyecekler, ancak L_1 kadar işgücü bu ücrete razı olarak piyasada çalışmak isteyecektir. Buna göre L_1-L_2 (cd) kadar talep fazlası olacak, işverenler çalıştırmak için işçi bulamayacaklardır. Bu durum, işverenlerin az sayıda işgücünü çalıştırmak için rekabete girmelerine neden olacak, ücretler kademeli olarak yükselecektir. W_{TR} ücret düzeyinde işverenler tam çalıştırmak istedikleri kadar (L_{TR}) işgücünü piyasada hazır bulacaklarından ücretleri yükseltme rekabeti sona erecektir. Denge ücretinde (W_{TR}) emek arzı emek talebine eşit olup işsizlik yoktur.

6

SORU:
Denge ücreti nedir?

CEVAP:
Denge ücreti, emek arz ve talebini eşitleyen ücrettir. İşsizliğin olmadığı bu ücret düzeyine piyasayı temizleyen ücret de denilir.

7

SORU:
Tam rekabette tek ücret kanunu nedir?

CEVAP:
Tam rekabetçi bir emek piyasası kararlı denge hâlinde iken, denge ücretinden sapmalar olsa da piyasa zaman içinde tekrar denge ücretine dönecektir. Bu duruma tam rekabette tek ücret kanunu denilir. Diğer bir ifadeyle tam rekabet

piyasalarında kısa dönemde denge ücretinden sapmalar olabilse de uzun dönemde arz ve talep güçlerinin piyasayı tekrar denge ücretine getireceğini ifade eden kuraldır.

8

SORU:
Tam rekabet piyasasının varsayımlarının geçerli olduğu A şehrinde denge ücreti 100 TL, B şehrinde ise 50 TL iken söz konusu ücret farklılığı kalıcı olur mu?

CEVAP:
Tam rekabet piyasasının varsayımlarının geçerli olduğu A şehrinde denge ücreti 100 TL, B şehrinde ise 50 TL iken söz konusu ücret farklılığı kalıcı olamayacaktır. Tam rekabet piyasasının şeffaflık varsayımı (özelligi) gereği B şehrinde çalışan işçiler A şehrindeki kendileri ile aynı özelliklere sahip (homojenite) meslektaşlarının daha yüksek ücret aldıklarından haberdar olacaklardır. Yine piyasanın mobilitenin tam ve maliyetsiz oluşu varsayımı gereğince düşük ücretle çalışan işçiler A piyasasına gireceklerdir. Çünkü işçilerin düşük ücreti kabullenmeleri onların faydalarını azamileştirme peşinde olacakları varsayımı ile çelişecektir.

9

SORU:
İş piyasalarının başlıca görevi nedir?

CEVAP:
İş piyasalarının başlıca görevi, işgücünün etkin dağılımını gerçekleştirmektir. Piyasanın gerek arz gerekse talep yönünün oldukça dinamik olduğu göz önünde bulundurulursa bu gerçekleştirilmesi bir hayli zor bir görevdir.

10

SORU:
Arz ve talebin dengede olabilmesi ne ile mümkün olmaktadır?

CEVAP:
Arz yönünden her yıl piyasaya yeni işçiler girer ve mevcut çalışanların bir kısmı iş değiştirirken, talep yönünden de kimi işveren firmasını kapatıp piyasadan çekilirken bazıları da piyasaya yeni giriş yapmakla, bir kısmı da işini büyüttüğü için ilave işçiye ihtiyaç duyar. Böylesine dinamik iki unsurun dengede olabilmesi, ücretlerin değişebilmesi ve emeğin hareketliliği sayesinde mümkün olmaktadır.

11

SORU:

Tam rekabetçi bir emek piyasasında dengeyi bozan durumlar nelerdir?

CEVAP:

Tam rekabetçi bir emek piyasasında dengeyi bozan iki durum vardır; talep fazlası ve arz fazlası.

12

SORU:

Bir piyasada talep fazlası oluşmasının nedenleri nelerdir?

CEVAP:

Bir piyasada talep fazlası; ya emek arzı sabitken emek talebinin artması ya da emek talebi sabitken emek arzının azalması nedeniyle olabilir.

13

SORU:

Talep fazlası nedir?

CEVAP:

Talep fazlası, emek arz veya talep eğrilerindeki kaymaya bağlı olarak veri ücret düzeyinde emek talep miktarının emek arz miktarından fazla olması durumudur.

14

SORU:

Arz fazlası nedir?

CEVAP:

Arz fazlası, emek arz veya talep eğrilerindeki kaymaya bağlı olarak veri ücret düzeyinde emek arz miktarının emek talep miktarından fazla olması durumudur.

15

SORU:

Ücretlerin azalma yönünde yapışkan (rijit) olmasının nedenleri nelerdir?

CEVAP:

Gerçek hayatta parasal ücretlerin artabildiği halde azalma yönünde yapışkan (rijit) olduğu bilinmektedir. Parasal ücretlerin azalamaması kimi zaman sendikalardan ve toplu sözleşme düzeninden kaynaklandığı halde, bazen de işverenler ücret indirimini arzulamamaktadırlar.

16

SORU:

Ücret katılığı nedir?

CEVAP:

Ücret katılığı, parasal ücretlerin; sendikalar, toplu sözleşme düzeni veya işverenlerden kaynaklanan sebeplerle azalamaması halidir.

17

SORU:

Ücretler azalma yönünde yapışkan ise arz veya talep kaymasına bağlı olarak piyasada arz fazlası oluştuğunda bozulan piyasa dengesi tekrar kurulabilir mi?

CEVAP:

Bu soruya evet yanıtı verilebilir. Böyle bir durumda piyasanın yeniden dengeye gelmesini sağlayan unsurlar nispi ücretler ve faktör hareketliliğidir.

18

SORU:

Tam rekabetçi bir firma için ücret ve istihdam düzeyleri nedir?

CEVAP:

Emeği tam rekabetçi bir piyasadan istihdam eden firma piyasada bu tür emeği istihdam eden çok sayıda firmadan birisi konumunda olacaktır. Emeğin fiyatı bu durumda ($S: 74$, Şekil 5.1)'de gösterildiği gibi piyasa emek arz ve talep eğrilerinin kesiştiği noktada W_{TR} olarak belirlenecektir. Tam rekabet piyasasında yer alan tek bir firmanın fiyatı değiştirme gücü olmadığı, yani fiyat alıcısı olduğu hatırlanırsa, firma bu ücreti (W_{TR}) veri olarak alacak ve bu ücret düzeyinden dilediği kadar işçi çalıştırabilecektir. Firma bütün işçilere aynı ücreti ödeyeceğinden hem ortalama emek maliyeti (AC_L) hem de marjinal emek maliyeti (MC_L) (işe alınan son işçiye ödenen ücret) bu ücrete eşit olacaktır. Dolayısıyla şekilde W_{TR} ücretinden yatay eksene paralel olarak çizilen doğru hem tam rekabetçi bir firmaya olan emek arzını (S_L) hem de ortalama ve marjinal emek maliyetlerini gösterecektir. Emek arz eğrisinin sonsuz esneklikte olması veri ücret düzeyinde firmanın ücreti değiştirmeksizin dilediği kadar işçi çalıştırabileceğini göstermektedir.

19

SORU:

Marjinal ürün değeri (VMP) nedir?

CEVAP:

Marjinal ürün değeri (VMP), ilave işçinin istihdam edilmesi ile para birimi cinsinden toplumun sağladığı ekstra üretimi gösterir ve son işçinin verimliliği ile ürün fiyatının çarpımına eşittir.

20

SORU:

Marjinal ürün geliri (MRP) nedir?

CEVAP:

Marjinal ürün geliri (MRP), ilave işçinin istihdamı ile firmanın para birimi cinsinden sağladığı ekstra üretimi gösterir ve son işçinin verimliliği ile firmanın marjinal gelirinin (son üretilen malın satımından elde edilecek gelir) çarpımına eşittir.

21

SORU:

Tam rekabet piyasasında marjinal ürün değeri (VMP) ve marjinal ürün geliri (MRP) arasındaki ilişki nedir?

CEVAP:

Ürün piyasasında tam rekabet olduğunda firmanın marjinal geliri, malın fiyatına eşittir. Buna göre, ürün piyasasında tam rekabetçi bir firma için emek talebi (D_L) aynı zamanda marjinal ürün gelirine ve marjinal ürün değerine de eşit olacaktır.

22

SORU:

Ürün piyasasında tekeli bir firmanın emek talep eğrisinin tam rekabetçi bir firmanın emek talep eğrisinden farklılığı nedir?

CEVAP:

(S:77, Şekil 5.6)'da, ürün piyasasında tekeli bir firmanın emek talep eğrisinin tam rekabetçi bir firmanın emek talep eğrisinin sol tarafında yer aldığı ve daha dik olduğu görülmektedir. Bu farklılığın temel nedeni tam rekabetçi bir firmada marjinal gelirin malın fiyatına eşit olmasına karşılık, tekeli bir firmada marjinal gelirin fiyattan küçük olmasıdır. Öte yandan, tekeli firma piyasadaki tek firma olduğundan, bu firmanın ürününe olan talep eğrisi aynı zamanda piyasa talep eğrisi olacaktır. Bir malın piyasa talep eğrisinin negatif eğimli bir eğri olduğu hatırlanırsa şunu söylemek mümkündür: Tekeli bir firma daha çok mal satabilmek için fiyatı düşürmek zorundadır. İşte bu nedenle söz konusu firma için marjinal gelir fiyata eşit olmayacaktır.

23

SORU:

Genel olarak bakıldığında, istihdam açısından tekeli firmalar ile tam rekabetçi firmalar arasında nasıl bir fark vardır?

CEVAP:

Diğer şeyler eşitken tekeli firmalar, tam rekabetçi firmalara nazaran daha az sayıda işçi istihdam ederler.

24

SORU:

Oligopol piyasası nedir?

CEVAP:

Oligopol piyasası, endüstrideki üretimin büyük bir kısmının az sayıda firma tarafından yapıldığı bir piyasa türüdür.

25

SORU:

Oligopolcü bir firma için denge ücret ve istihdam düzeyleri nasıl belirlenmektedir?

CEVAP:

(S:78, Şekil 5.7)'de, oligopolcü firmaya olan emek arz eğrisi L_1 istihdam düzeyine kadar sabit bir ücretten (W_0) yatay eksene paralel bir şekilde iken, L_1 istihdam düzeyinden sonra pozitif bir eğim taşımaktadır. Bunun anlamı firmanın piyasadaki geçerli ücretten (W_0) işsizlerin toplamı kadar işgücünü, ücreti yükseltmeksizin istihdam edebileceğidir. Nitekim firmanın emek talebi DL_1 'den DL_2 'ye arttığında, oligopolcü piyasadaki geçerli ücreti arttırmadan istihdamı L_0 'dan L_1 'e arttırabilecektir. X noktasında firma, piyasadaki işsizlerin tümünü istihdam etmiş olmaktadır. Oligopolcü firma, istihdamı L_1 'in ötesine arttırmak istiyorsa, başka firmalarda çalışan işçileri kendi firmasına çekebilmek için W_0 'dan daha yüksek ücret (W_1) ödemesi gerekecektir. Bu nedenle şekilde emek arz eğrisi X noktasında dirsek yapan ve o noktadan sonra pozitif bir seyir takip eden bir eğri olacaktır.

ÜNİTE 6: ÜCRET TEORİLERİ

GELENEKSEL ÜCRET TEORİLERİ

Geleneksel ücret teorileri başlığı altında 18. ve 19. yüzyıl arasında klasik iktisatçıların oluşturdukları üç teori yer almaktadır. Bu teoriler arasında bazı yaklaşımlar farkları olsa da, aslında tümü ücretlerin o dönemde yoksulluk düzeyinin üstüne neden bir türlü çıkmadığını açıklamaya yöneliktir.

Klasik Teori ve Ücretin Tunç Kanunu

Klasik iktisat ekolü 18. yüzyılın sonlarında İngiltere'de ortaya konulmuştur. Sanayi devriminin İngiltere'de ortaya çıkmasıyla birlikte felsefi temelleri 'laissez faire' (bırakınız yapsınlar) görüşüne dayanan klasik görüş hakim düşünce ekolü haline gelmiştir.

Klasik iktisadi görüşleri savunan başlıca iktisatçılar A. Smith, D. Ricardo, J. B. Say, R. Malthus, J. S. Mill ve F. Lasalle'dir.

Liberal düşünürlerden Cantillon, Turgot ve Adam Smith ücretlerdeki uzun dönemli değişimleri açıklamak amacıyla formüle ettikleri Ücretin Tunç Kanunu aslında ilk kez David Ricardo'nun 1817 yılında yayınladığı 'İktisat Politikası ve Vergileme Prensipleri' adlı eserinde ileri sürülmüştür. Sonrasında Ferdinand Lasalle tarafından 'Ücretin Tunç Kanunu' adı verilen bu teori klasik iktisatçılardan Malthus'un Nüfus Teorisine dayanmaktadır. Bu teori, nüfusun geometrik ve tarım ürünleri üretiminin aritmetik hızla artacağını ve aşırı nüfus artışının beslenme sorunları ve ölümlere yol açacağını ileri süren teoridir.

Ücret Fonu Teorisi

Klasik ücret teorilerinden biri de Ücret Fonu Teorisi'dir. Ücret fonu düşüncesini ilk başta Adam Smith olmak üzere Turgot, Malthus, James Mill gibi iktisatçılar ileri sürseler de teorisinin oluşmasını sağlayan iktisatçı John Stuart Mill olmuştur.

Ücret Fonu Teorisi Doğal Ücret Teorisinin kısa dönemde ücret değişimlerini açıklamadaki yetersizliklerini gidermek için ortaya atılmıştır. Doğal Ücret Teorisi ücretlerin oluşumunda emek arzına büyük önem verirken Ücret Fonu Teorisi ücret düzeyindeki değişiklikleri emek talebindeki değişimler ile açıklamaya çalışmıştır.

Ücret Fonu Teorisi 19. yüzyılın sonuna kadar genel kabul görmekle birlikte 1863 yılından itibaren gelen eleştiriler sonrasında bizzat J. S. Mill'in de Fortnightly Review Dergisinde yayınladığı bir makalesinde bu durumu kabul etmesiyle değerini kaybetmiştir. Ücret fonu miktarının değişmez kabul edilmesi teorisinin en zayıf halkasını oluşturmuştur. İşçilerin sendikalarda organize olarak genel ücret düzeyini yükseltmeyecekleri varsayımı da zaman içinde yalanlanmıştır.

Artık Değer Teorisi

Klasik doğal ücret teorisi gibi 19. yüzyılın 'karamsar' işgücü piyasası koşullarından türetilen bir başka teori de Karl Marx'ın formüle ettiği 'Artık Değer Teorisi'dir. Teori, doğal ücret teorisine eleştiri amaçlı olmakla birlikte, klasik iktisat ekolü ile aynı varsayımlardan hareket etmiştir. Marksist yaklaşım açısından artık değer olmaması ve ücretlerin malın bütün değerine eşit olması gerekir. Marx'a göre üretim faaliyetlerinin işçilerin eline geçmesi durumunda işçiye ait kıymet fazlasını (artık değer) almaya kalkışacak bir işveren zümresi kalmayacaktır. 'Artık değer işçinin

hakkıdır' görüşünü savunan K. Marx hükümetin yönetiminin işçilerin hakimiyeti ve denetimine dayanması ile sorunun çözüleceğini belirtmiştir. Karl Marx'ın ücretlerin minimum geçim düzeyinde oluşacağını savunan teorisi zaman içinde gerçekleşen ekonomik olaylarla doğrulanmamıştır. Zamanla kapitalist üretim sisteminin geçerli olduğu ekonomilerde ücretlerin minimum geçim düzeyinin üstünde gerçekleşmesi, verimliliğin yükselmesi, işgücünün sendikaların çatısı altında örgütlenerek ücretlerin belirlenmesinde etkili hale gelmeleri Marx'ın karamsar teorisinin geçerli olmadığını göstermiştir.

ÇAĞDAŞ ÜCRET TEORİLERİ

Klasik ücret teorilerinin ücret oluşumunu açıklamakta başarısız kalmaları 20. Yüzyıl başlarından itibaren yeni ücret teorilerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bölümün bu kısmında çağdaş ücret teorilerinden altı tanesi incelenecektir. Bu teoriler; Marjinal Verimlilik Teorisi, Pazarlık Gücü Teorisi, Etkin Ücret Teorisi, İçeridekiler- Dışarıdakiler Teorisi, Örtülü Anlaşmalar Teorisi ve Satın Alma Gücü Teorisi'dir.

Marjinal Verimlilik Teorisi

Özellikle 20. yüzyılın başlarından itibaren geniş bir şekilde tartışılan ücret teorilerinden biri de Marjinal Verimlilik Teorisi'dir. Karl Menger, Van Wieser, Von Böhm-Bawerk, Stanley Jevons, Francis Walker, J. Bates Clark ve Alfred Marshall gibi iktisatçıların formüle ettikleri bu görüşün ana eksenini ücretin işverenin istihdam ettiği en sonuncu işçinin ürettiği son birimin (marjinal ürün) net kıymetine eşit olmasıdır.

Marjinal Verim Teorisinin oldukça sınırlayıcı ve basitleştirici varsayımlar kullanmasına karşılık piyasaları açıklama yeteneğinin fazla olmasının ve teorisinin öngörülerinin eleştirilmesine rağmen hem bu eleştirilerin teoriyi tümüyle tedavülden kaldırmaya yetecek düzeyde olmamasının, hem de buna alternatif olarak geliştirilen teorilerin marjinal verim teorisini tam olarak ikâme edememelerinin payı vardır.

PAZARLIK GÜCÜ TEORİSİ

İlk kez J. Davidson tarafından formüle edilen bu teori aslında Marjinal Verim Teorisi kadar eski bir teoridir. Klasik teorilerin karamsarlığı ve Marjinal Verim Teorisinin ütöpik varsayımları ile kıyaslandığında 'gerçekçi' sayılabilecek bir teoridir. Bu teoriye göre emek piyasasında ücretler yalnızca arz ve talep mekanizmalarına bağlı olarak oluşmamakta, bir çok unsur bunda etkili olabilmektedir. Günümüzün demokratik rejimle yönetilen ülkelerinde çalışanların ücretlerini yükseltmek ve daha iyi sosyal haklar elde etmek için sendikaların çatısı altında organize oldukları bilinen bir gerçektir. Aynı şekilde işverenler de örgütlü işçi kesimi ile olan ilişkilerini düzenlemek için işveren sendikalarını oluşturmaktadır. Pazarlık

Gücü Teorisi ücretlerin işçi ve işverenler arasında yapılacak pazarlıklara bağlı olduğunu ileri sürer. Bu süreçte işverenler kâr ve maliyet hesapları ile ödeyebilecekleri en yüksek ücret düzeyini belirlerler. Aynı şekilde işçi sendikalarının daha altına inemeyecekleri bir minimum kabul ücreti söz konusudur. Fiili ücret bu iki sınır arasında işçi ve işverenin pazarlık gücüne göre belirlenir. Teori alt ve üst sınırlar konusunda bir açıklama getirmemektedir.

ETKİN ÜCRET TEORİSİ

Etkin Ücret Teorisi İçeridekiler-Dışardakiler Teorisi ve Örtülü Anlaşmalar Teorisi ile birlikte Yeni Keynesyen Okulun reel ücret katılığını açıklamaya yönelik teorilerinden biridir (Kablamacı, 2011: 55). Etkin Ücret Teorisi işçilere denge ücretinin (piyasayı temizleyen ücret) üstünde ücret verildiği zaman bunun maliyetleri arttırmakla birlikte çeşitli açılardan emek verimliliğini maliyet artışından daha fazla arttıracığını savunur. Dolayısıyla böyle davranmak sonuçta işveren kârlarını arttıracaktır. Etkin Ücret Teorisi'ni savunan iktisatçılar piyasa denge ücretinin üstünde ödenecek ücretlerin verimliliği nasıl arttıracığını beş model yardımıyla açıklamışlardır. Bu modeller Beslenme Modeli, Kaytarma Modeli, İşçi Devri Modeli, Seçim Modeli ve Sosyolojik Model olarak adlandırılmıştır.

- **BESLENME MODELİ:** İşçilere etkin ücret verilmesinin onların daha iyi beslenmelerini ve hastalandıkları zaman daha iyi sağlık hizmeti satın almalarını sağlayarak verimliliği arttırdığını ileri süren etkin ücret modelidir.
- **KAYTARMA MODELİ ETKİN:** Ücret uygulaması ile piyasadaki diğer firmalardan yüksek ücret verilmesi sayesinde kaytaran işçinin işten atılmasının fırsat maliyetinin yükseltileceğini, böylece işçinin daha gayretli çalışacağını ileri süren etkin ücret modelidir.
- **İŞÇİ DEVRİ MODELİ:** İşgücüne etkin ücret vererek işten ayrılma oranlarının azaltılabileceği ve bu yolla maliyet tasarrufu ve verimlilik artışı sağlanabileceğini savunan Etkin Ücret Modelidir.
- **SEÇİM MODELİ:** İşgücüne piyasa denge ücretinin üstünde ücret vererek firmayı piyasada cazibe merkezi haline getirerek daha kaliteli ve verimli işçilerin seçilebileceğini ileri süren Etkin Ücret Modeli'dir.
- **SOSYOLOJİK MODEL:** Etkin Ücret'in işçiler tarafından işverenin hediyesi gibi algılanarak onların firmaya olana sadakatlarını arttıracığını ve verimliliklerini yükselteceğini ileri süren Etkin Ücret Modeli'dir.

İÇERİDEKİLER-DIŞARIDAKİLER TEORİSİ

İçeridekiler-Dışardakiler Teorisi işçi devri maliyetinin yüksekliğine dayanan ve ücretlerin azalma yönünde katılığını açıklayan ücret teorisi. Teori Assar Lindbeck ve Dennis Snower'ın 1984 yılında başlayan seri çalışmaları ile ortaya konulmuştur. İçeridekiler- dışardakiler teorisi esas olarak işsizliğin mikro ekonomik temellerinin keşfi için ortaya konulmuş bulunmaktadır. Özellikle, pek çok işsiz içerdeki sahipleri olduğu ücret düzeyinin altında bir ücret seviyesinde çalışma isteğine sahip olmasına rağmen firmaların daha düşük bir ücret teklif etmemelerinin üzerine yoğunlaşmıştır.

İçeridekiler-dışardakiler teorisine göre bir işsiz kendisi ile aynı özelliklere sahip bir çalışanın aldığından daha az bir ücrette çalışmaya razı olduğu halde, işçi devrinin yukarıda açıklanan sebeplerden dolayı yüksek oluşu firma açısından işçilerin değişimini kârlı kılmayacak, sonuçta gayri-iradî işsizlik meydana gelecektir.

ÖRTÜLÜ ANLAŞMALAR TEORİSİ

Kenneth Arrow ve Gerard Debreu'nun geliştirdikleri 'belirsizlik altında genel denge modeli' ne dayanan Örtülü Anlaşmalar Teorisi de İçeridekiler-Dışardakiler Teorisi gibi aslında ücret oluşumunu açıklamaktan çok ücretlerin neden rijit (katı) olduğunu açıklamaya yöneliktir.

SATIN ALMA GÜCÜ TEORİSİ

Satın Alma Gücü Teorisi ücretler, istihdam ve konjonktürel dalgalanmalar arasındaki ilişkiyi açıklayan bir teoridir. Teori ücret belirleme sürecini değil tüketim ve yatırım kanalıyla yapılan harcamaların ekonomik faaliyetler üzerindeki etkilerini açıklamaya yöneliktir.

SORU-CEVAP

SORU:

Malthus'un nüfus teorisi ne ileri sürmektedir?

CEVAP:

Nüfusun geometrik ve tarım ürünleri üretiminin aritmetik hızla artacağını ve aşırı nüfus artışının beslenme sorunları ve ölümlere yol açacağını ileri süren teoridir.

2

SORU:

J. S. Mill'e göre işgücünün durumunu düzeltmenin yolu nedir?

CEVAP:

J. S. Mill' e göre sermaye/nüfus oranını değiştirmenin dışında işgücünün durumunu düzeltmenin başka bir yolu yoktur.

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

3

SORU:

Artık değer teorisi ne ifade eder?

CEVAP:

Malın değerinin tek belirleyicisinin emek olduğunu ve işverenin işçiye ürettiği değerın altında ücret vererek artık değer sağladığını ileri süren Marksist ücret teorisidir.

4

SORU:

Marjinal verimlilik teorisi ne ifade eder?

CEVAP:

Ücretlerin tam rekabet piyasası koşulları altında işgücünün marjinal verimliliğine göre belirlendiğini savunan çağdaş ücret teorisidir.

5

SORU:

Beslenme modeli ne anlama gelir?

CEVAP:

İşçilere etkin ücret verilmesinin onların daha iyi beslenmelerini ve hastalandıkları zaman daha iyi sağlık hizmeti satın almalarını sağlayarak verimliliği arttırdığını ileri süren etkin ücret modelidir.

6

SORU:

Ücretin tunç kanunu teorisine göre emeğin doğal değeri ne ifade eder?

CEVAP:

Emeğin doğal değeri veya fiyatı (doğal ücret) işçilerin geçimlerini sağlamaya ve hayatlarını devam ettirmeye yetecek olan fiyattır.

7

SORU:

Ücretin tunç kanunu ne ifade eder?

CEVAP:

Ücret düzeyinin asgari geçim düzeyinin üstüne çıkmayacağını savunan klasik ücret teorisidir.

8

SORU:

Ücret fonu teorisi ne ifade eder?

CEVAP:

Ücretin işverenlerin bu amaçla daha önce ayırdıkları fonun bir fonksiyonu olduğunu savunan klasik ücret teorisidir.

9

SORU:

Karl Marx'a göre artık değeri artıran şeyler nelerdir?

CEVAP:

K. Marx işverenlerin işçilere ücret olarak işgücünün maliyet fiyatını ödediklerini işçileri sömürdüklerini ileri sürmektedir. Bu görüşe göre artık değeri iki şey arttırır. Bunlardan birincisi çalışma sürelerinin uzamasıdır. İkincisi ise işgücünün veriminin artmasıdır.

10

SORU:

Ücret fonu teorisinin oluşmasını sağlayan iktisatçı kimdir?

CEVAP:

Ücret fonu düşüncesini ilk başta Adam Smith olmak üzere Turgot, Malthus, James Mill gibi iktisatçılar ileri sürseler de teorisinin oluşmasını sağlayan iktisatçı John Stuart Mill olmuştur.

11

SORU:

Artık değer teorisinin fikir babası kimdir?

CEVAP:

Artık değer teorisi Karl Marx tarafından formüle edilmiştir.

12

SORU:

Marksist Artık Değer Teorisinin Klasik Doğal Ücret Teorisinden farklılaştığı noktalar nelerdir?

CEVAP:

Marksist Artık Değer Teorisinin Klasik Doğal Ücret Teorisinden iki açıdan farklılaştığını belirtmek gerekir. Birincisi, klasik iktisatçıların bakış açısıyla doğal ücret işçinin çalışma gücünü koruması ve neslini devam ettirebilmesi için gerekli malların tutarı ile ölçülmekte iken, Marx işçinin iklim ve toplumsal gelişme koşullarına göre değişen sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasını da doğal ücrete dahil etmiştir.

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Marksist teori ile klasik ücret teorisi arasındaki ikinci nüans 'ücretlerin neden doğal ücret düzeyinde kilitlendiği' ne yöneliktir. Klasik teoriler bunu Malthus'un nüfus teorisine dayandırmakta iken, Marx bunu kapitalizmin kalabalık bir işsizler ordusu (yedek işçi ordusu) yaratmasına bağlar.

13

SORU:

Ücret fonu teorisinin en zayıf halkasını ne oluşturur?

CEVAP:

Ücret fonu miktarının değişmez kabul edilmesi teorisinin en zayıf halkasını oluşturmuştur.

14

SORU:

Ücretin tunç kanunu teorisine göre emeğin piyasa değeri ne ifade eder?

CEVAP:

Emeğin piyasa değeri diğer mallarda olduğu gibi arz ve talebin kesişmesi ile ortaya çıkan fiyattır (piyasa ücreti).

15

SORU:

Pazarlık gücü teorisi ne ileri sürmektedir?

CEVAP:

Ücretlerin bir alt ve üst sınır arasında işçiler ile işverenlerin pazarlık güçlerine bağlı olarak belirleneceğini savunan çağdaş ücret teorisidir.

16

SORU:

Grev sigortası ne ifade eder?

CEVAP:

İşverenlerin önceden kendi aralarında bir sigorta fonu oluşturarak grev esnasında uğranılacak satış geliri kayıpların azaltmak için birbirlerine destek sağladıkları uygulamadır.

17

SORU:

Marjinal Verimlilik Teorisine göre mal ve hizmet üretim miktarını belirleyen temel unsur nedir?

CEVAP:

Marjinal Verimlilik Teorisine göre mal ve hizmet üretim miktarını belirleyen temel unsur tüketicilerin faydası veya satın alma isteğidir.

18

SORU:

Sosyolojik model ne iddia etmektedir?

CEVAP:

Etkin Ücret'in işçiler tarafından işverenin hediyesi gibi algılanarak onların firmaya olana sadakatlarını arttırdığını ve verimliliklerini yükselteceğini ileri süren Etkin Ücret Modeli'dir.

19

SORU:

İşçi devri modeli ne ifade eder?

CEVAP:

İşgücüne etkin ücret vererek işten ayrılma oranlarının azaltılabileceği ve bu yolla maliyet tasarrufu ve verimlilik artışı sağlanabileceğini savunan Etkin Ücret Modelidir.

20

SORU:

Pazarlık gücü ne şekilde tanımlanabilir?

CEVAP:

Nispi bir güç ölçüsü olan pazarlık gücünü 'kişinin karşı tarafı kendi şartları üzerinde anlaşmaya ikna edebilme yeteneği' olarak tanımlamak mümkündür.

21

SORU:

Etkin ücret teorisi ne anlama gelir?

CEVAP:

Etkin Ücret Teorisi işçilere denge ücretinin (piyasayı temizleyen ücret) üstünde ücret verildiği zaman bunun maliyetleri arttırmakla birlikte çeşitli açılardan emek verimliliğini maliyet artışından daha fazla arttıracığını savunur. Dolayısıyla böyle davranmak sonuçta işveren kârlarını arttıracaktır.

22

SORU:

Kaytarma modeli ne ileri sürmektedir?

CEVAP:

Etkin ücret uygulaması ile piyasadaki diğer firmalardan yüksek ücret verilmesi sayesinde kaytaran işçinin işten atılmasının fırsat maliyetinin yükseltileceğini, böylece işçinin daha gayretli çalışacağını ileri süren etkin ücret modelidir.

23

SORU:

Seçim modeli ne anlama gelir?

CEVAP:

İşgücüne piyasa denge ücretinin üstünde ücret vererek firmayı piyasada cazibe merkezi haline getirerek daha kaliteli ve verimli işçilerin seçilebileceğini ileri süren Etkin Ücret Modeli'dir.

ÜNİTE 7: ÜCRET FARKLILIKLARI

İŞLERİN HETEROJENLİĞİ VE ÜCRET FARKLILIKLARI

Emek piyasalarında işlerin, sektörün veya işçi ve işverenlerin yapısından kaynaklanan çok sayıda unsur işleri/firmaları birbirinden farklı hale getirerek ücretlerin de farklılaşmasına neden olabilmektedir. Bunlar yedi başlıkta incelenebilir:

Telafi Edici Ücret Farklılıkları

Emek piyasalarında işleri birbirinden farklı kılan unsurların başında Telafi Edici Ücret Farklılıkları (TEÜF) gelir. TEÜF işlerin alternatif çalışma alanlarında olmayan ve arzu edilmeyen özellikler taşıması durumunda bunu telafi etmek amacıyla işçilere yapılan fazladan ödemelerdir.

Telafi edici ücret farklılıklarının uygulamada iki yararlı fonksiyonu vardır. Birincisi istenmeyen işlerde gönüllü çalışmayı teşvik etmek, ikincisi ise kötü koşullarda çalışmayı kabul eden kişileri ödüllendirerek ücret sistemini daha adil hale getirmektedir.

TEÜF uygulamasının çeşitli nedenleri vardır. Ölüm ve yaralanma riski bu nedenlerin başında gelir.

TEÜF uygulamasını gerektiren nedenlerden biri de 'gelir düzenliliği'dir. 'İşin Statüsü' TEÜF'ni gerektirebilen bir başka nedendir. İşler yapılaşma şekli ve 'işçinin iş hızı üzerinde kontrolünün olup olmadığı'na göre de farklılaşır. Son olarak 'ücret artış ihtimali' ile 'yan ödemeler'in de TEÜF nedeni olabileceğini belirtmek gerekir.

TEÜF uygulamasında iki temel belirleyici söz konusudur. Bunlar 'emek arzının büyüklüğü' ve 'işlerin zararlı yönleri hakkında bilgi sahibi olmaktır. TEÜF ile ilgili işçilerin işlerin zararlı yönlerine ilişkin bilgilerinin TEÜF'ü etkileyebilmesinin yine de öncelikli olarak iş piyasası koşulları ile ilgili olduğunu söyleyebiliriz. Şayet emek piyasalarında şiddetli bir işsizlik söz konusu ise ve işsizlik sigortası/ işsizlik yardımı gibi gelir destekleri ile yeterince tazmin edilmiyorsa işsizlerin bir kısmı zararlarını bilseler dahi tehlikeli işleri düşük

ücretler karşılığında yapmaya razı olabilecekler, bu durum TEÜF'ün varlığını ve/veya büyüklüğünü etkileyebilecektir.

İşlerin Beceri Gereklerinin Farklı Olması

İşleri birbirinden farklı kılan unsurlardan biri de beceri gereklerinin farklı olmasıdır. Klasik iktisatçılardan Adam Smith'in 'iş öğrenmenin maliyeti' olarak tanımladığı bu duruma göre yapılabilmesi için daha fazla eğitim gerektiren işler daha yüksek ücret getirisi sağlarlar.

ETKİN ÜCRET ÖDEMELERİNDEN KAYNAKLANAN FARKLILIKLAR

Etkin Ücret Teorisine göre işçiyi denetlemenin ve performansını ölçmenin zor olduğu, işçinin hatalı üretim yapmasının maliyetli olduğu, işin belirli bir süre spesifik işyerinde eğitim gerektirdiği durumlarda işverenlerin istekli olarak piyasa denge ücretinin üstünde ücret (etkin ücret ödemesi) verdikleri söylenebilir. Etkin ücret ödemelerinin işleri birbirinden farklı (heterojen) hale getirerek emek piyasalarında ücret farklılıklarına neden olabileceğini belirtmek gerekir. Benzeri özelliklere sahip iki işçiden birisi etkin ücret uygulamasının yapıldığı firma veya işkolunda çalışıyorsa diğerinden daha yüksek ücret alabilmektedir.

KATMANLI EMEK PİYASALARINDAN KAYNAKLANAN ÜCRET FARKLILIKLARI

Emek piyasalarında gözlenen ücret farklılıklarının açıklayan nedenlerinden biri de Kurumsal iktisatçıların formüle ettikleri Katmanlı Emek Piyasaları Teorisi (KEPT)'dir.

Bu teori 1960'lı yılların sonunda özellikle zencilerin emek piyasalarında süregelen yoksulluk ve işsizlik problemini açıklamak için geliştirilmiştir. KEPT'in bir versiyonu olan 'İkili Emek Piyasaları' görüşünde emek piyasalarının yapıları açısından iki farklı özellik taşıyan sektörlerden oluştuğu kabul edilir. Bunlar 'birincil' ve 'ikincil' sektörlerdir.

SENDİKA ÜYELİĞİ

İşgücü piyasalarında ücret farklılığına neden olan unsurlardan biri de sendika üyeliğidir. Yapılan gözlemler sendika üyeliğinin işleri birbirinden farklı (heterojen) hale getirerek üyeleri lehine ücret farklılığının oluşmasına neden olduğunu göstermektedir.

FİRMA ÖLÇEĞİ

İşgücü piyasalarında işleri ve ücretleri farklılaştıran bir başka unsur da firma ölçeğidir. Hemen her yerde ve zamanda gözlenen bir durum büyük firmalarda ücretlerin küçük firmalara oranla daha yüksek olmasıdır. Büyük firmalarda ücretlerin yüksek olması işleri birbirinden heterojen kılarak ücretlerin farklılaşmasına yol açar.

İşverenin Ayrımcılık Yapma Eğiliminde Olması

Emek piyasalarında işleri birbirinden farklı hale getirerek ücret farklılıklarının ortaya çıkmasına neden olan unsurlardan biri de ayrımcılıktır. Ayrımcılık eşit üretkenliğe sahip kişi ve gruplar

arasında sadece ücret farklılığı yaratmaz, işe girme engelleri ve işte ilerleme imkânlarının kısıtlanması gibi sorunları da beraberinde getirir. Ayrımcılığın nedeni ne olursa olsun sonucu açıktır; emek piyasalarında ücret farklılıklarına yol açar.

İŞGÜCÜNÜN HETEROJENLİĞİ VE ÜCRET FARKLILIKLARI

Ücret farklılıkları sadece işlerin heterojenliğinden kaynaklanmaz. Tam rekabet piyasasının varsayımlarının tersine gerçek hayatta işgücü de homojen değil birbirinden farklı özelliktedir. İşgücünün iki açıdan farklılığı ücret farklılıklarının ortaya çıkmasına neden olur. Bunlardan birincisi bireysel tercihlerin farklı olması, ikincisi ise beşeri sermaye farklılığıdır.

Bireysel Tercihlerin Farklılığı

Emek piyasalarında bireyler arası tercih farklılıkları ücret farklılıklarının nedenlerinden biridir. Bu farklılıklar iki şekilde ortaya çıkabilir. Birincisi işlerin ücret dışı yönlerine ilişkin tercihlerin farklılığı, ikincisi ise zaman tercihlerindeki farklılıklardır.

BEŞERİ SERMAYE FARKLILIĞI

İşgücü piyasalarında bulunanları birbirinden farklı kılarak ücret farklılıklarına neden olan özelliklerden birisi de beşeri sermaye farklılığıdır. Emek piyasalarındaki grupları birbiri ile rekabet edebilen ve rekabet edemeyen gruplar olarak ikiye ayırmak mümkündür. Rekabet edebilen gruplar istihdama ulaşma bakımından işverenlerin birini diğerine tercih edebileceği, birbirini ikâme edebilen meslek gruplarından oluşur.

EMEK PİYASASI AKSAKLIKLARI VE ÜCRET FARKLILIKLARI

Ücret farklılıklarının bir nedeni de iş piyasalarının tam rekabet piyasası varsayımlarının tersine mükemmel bir şekilde işlememesi ve aksamasıdır. Ücret farklılıklarına neden olan iş piyasası aksaklıklarını 'bilgi eksikliği' ve 'emek hareketliliğini kısıtlayan unsurlar' şeklinde iki alt başlık altında incelemek mümkündür.

Bilgi Eksikliği ve Ücret Farklılıkları

Tam rekabet piyasası işçilerin ve işverenlerin piyasadaki açık iler ve çalışma koşulları hakkında tam bilgiye sahip olduklarını varsayar. Böylelikle birbiri ile ilişkili piyasalardan birinden ücretler yüksekse bundan herkes haberdar olacak ve işgücü ücretin düşük olduğu piyasadan yüksek olduğu piyasaya doğru hareket ederek zamanla ücretlerin eşitlenmesini sağlayacaktır. Oysa gerçek hayatta işgücü piyasaları arasında bilgi eksikliği vardır.

İşçilerin piyasalardaki ücretler ve çalışma koşulları hakkında bilgi edinmeleri zor ve maliyetli bir iştir. Bunun için işçinin piyasayı taraması ve firmalarla görüşmeler yapması gerekir. Bu ise maliyetli bir iştir. İş aramanın hem dolaylı hem de doğrudan maliyetleri vardır. İş aramanın dolaylı (fırsat)

maliyeti iş arama esnasında piyasada çalışmamak nedeniyle kaybedilen gelirdir. Bu maliyet işsizler için daha düşükken çalıştığı halde daha iyi iş arayanlarda daha yüksektir. İş aramanın doğrudan maliyetini ise iş bulmak için yapılan ulaşım maliyeti oluşturur.

EMEK HAREKETLİLİĞİNİ KISITLAYAN UNSURLAR

İşgücünün ücretin düşük olduğu sektör ve bölgelerden yüksek olduğu yerlere geçiş yaparak ücret farklılıklarının ortadan kalkmasını engelleyen unsurlardan birisi de emek hareketliliğinin –tam rekabet piyasası varsayımlarında öngörüldüğü gibi– mükemmel olmamasıdır.

Emek göçünün doğrudan, dolaylı ve psikolojik olmak üzere üç tür maliyeti vardır:

- Doğrudan maliyetler taşınma nedeniyle bireyin parasal olarak yaptığı harcamalardır. Evi taşıması için taşıyıcılara ve nakliye şirketlerine yapılan ödemeler, yeni taşınan yerde ev kiralama veya satın alma nedeniyle yapılan harcamalar buna örnek olarak gösterilebilir.
- Göçün dolaylı maliyetleri ise göç esnasında çalışamamaktan dolayı kaybedilen gelirdir.
- Emek göçünün belki de en önemli maliyet kalemlerinden biri psikolojik olanıdır. Göç kişinin aşına olduğu yeri terk etmesi anlamına gelir. Yeni bir düzene ayak uydurmak, arkadaş ve aile çevresinden uzak kalmak psikolojik anlamda zor bir olaydır. Göçün psikolojik maliyeti göç edilen mesafe ile doğru orantılıdır. Buna göre bir kentten komşu bir kente göç etmek ülkeden ülkeye yapılan göçe nazaran daha az maliyetlidir.

SORU-CEVAP

SORU:

Telafi edici ücret farklılığı nedir?

CEVAP:

İşlerin alternatif çalışma alanlarında olmayan ve arzu edilmeyen özellikler taşıması durumunda bunu telafi etmek amacıyla işçilere yapılan fazladan ödemelerdir.

2

SORU:

Telafi edici ücret farklılıklarının uygulamada yararlı olduğu noktalar nelerdir?

CEVAP:

Telafi edici ücret farklılıklarının uygulamada iki yararlı fonksiyonu vardır. Birincisi istenmeyen işlerde gönüllü çalışmayı teşvik etmek, ikincisi ise kötü

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

koşullarda çalışmayı kabul eden kişileri ödüllendirerek ücret sistemini daha adil hale getirmektedir.

3

SORU:

Telafi edici ücret farklılıkları uygulamasının temel belirleyicileri nelerdir?

CEVAP:

TEÜF uygulamasında iki temel belirleyici söz konusudur. Bunlar 'emek arzının büyüklüğü' ve 'işlerin zararlı yönleri hakkında bilgi sahibi olmak' tır.

4

SORU:

Adam Smith 'iş öğrenmenin maliyeti' ile neyi kastetmiştir?

CEVAP:

İşleri birbirinden farklı kılan unsurlardan biri de beceri gereklerinin farklı olmasıdır. Klasik iktisatçılardan Adam Smith'in 'iş öğrenmenin maliyeti' olarak tanımladığı bu duruma göre yapılabilmesi için daha fazla eğitim gerektiren işler daha yüksek ücret getirisi sağlarlar.

5

SORU:

Denge ücret farklılığı ne anlama gelir?

CEVAP:

Eğitim, sağlık ve göç gibi harcamalar beşeri sermaye yatırımları olarak kabul edilirler. Bu ücret farklılığı kalıcı olacağı için 'denge ücret farklılığı' olarak adlandırılır.

6

SORU:

Etkin ücret teorisi ne ifade eder?

CEVAP:

Etkin Ücret Teorisi; işçiyi denetlemenin ve performansını ölçmenin zor olduğu, işçinin hatalı üretim yapmasının maliyetli olduğu, işin belirli bir süre spesifik işyerinde eğitim gerektirdiği durumlarda işverenlerin istekli olarak piyasa denge ücretinin üstünde ücret (etkin ücret ödemesi) vermesini ifade eder.

7

SORU:

Katmanlı emek piyasaları teorisi ne iddia etmektedir?

CEVAP:

Emek piyasalarının homojen bir yapıda olmayıp iyi özellikli işlerin toplandığı birincil sektör ve kötü özellikli işlerin toplandığı ikincil sektörün söz konusu olduğunu; sektörler arası geçişkenliğin çok zayıf olduğunu ileri süren teoridir.

8

SORU:

Katmanlı emek piyasaları teorisine göre piyasalar arası bölünmenin nedenleri nelerdir?

CEVAP:

Katmanlı Emek Piyasaları Teorisine göre piyasalar arası bölünmenin çeşitli nedenleri vardır. Birincisi, birincil sektördeki içsel emek piyasalarının kâr maksimizasyonu ilkesine göre değil kurumsal kurallara göre işlemesidir. İkincisi, işçi sendikalarının birincil sektörde ücretleri yükseltmesidir. Kurumsal iktisatçılar sendikaları ücretleri yapay bir şekilde yükselten kuruluşlar olarak değil işçilerin verimliliklerini yükselten örgütler olarak değerlendirir. Üçüncü sebep bölünmüş emek piyasaları arasında farklı ödül ve teşvik sistemlerinin olmasıdır. Teoriye göre katmanlı emek piyasalarının varlığı emek piyasalarında işleri heterojen hale getirir. Birincil ve ikincil sektörlerde ücret mekanizmaları farklı olduğu için benzeri özelliklere sahip işçiler hangi sektörde çalıştıklarına bağlı olarak farklı ücret alabilmektedir.

9

SORU:

Büyük firmaların genelde eksik rekabetçi piyasalarda olmasının hangi açılardan ücret yüksekliği ile bağlantısı olduğu düşünülebilir?

CEVAP:

Büyük firmaların genelde eksik rekabetçi piyasalarda olmasının üç açıdan ücret yüksekliği ile bağlantısı olduğu düşünülebilir. Birincisi eksik rekabetçi piyasalarda kâr marjları yüksek olduğundan firmalar kamuoyu gözündeki görüntülerini üst seviyede tutmak için piyasa genelinden yüksek ücret verebilirler. İkincisi, büyük firmalardaki yüksek kârlar nedeniyle bu firmalarda ya sendikalaşma tehdidi veya sendikalaşma oranı yüksektir. Son olarak büyük firmalarda sadece kârların yüksekliği değil çalışma temposunun ağır oluşu da işçilerin sendika çatısı altında organize olmalarında etkilidir.

10

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

SORU:

Uygulamada işveren ayrımcılığı hangi şekillerde görülmektedir?

CEVAP:

Uygulamada işveren ayrımı; istihdam ayrımı, ücret ayrımı ve meslek ayrımı olarak üç şekilde görmek mümkündür. Bir işveren belirli demografik gruba mensup işçilerden hoşlanmıyorsa kârlı da olsa onları istihdam etmeyebilecektir (istihdam ayrımı). Ayrımın bir başka türü de 'ücret ayrımı' dır. Örneğin ayrımcı bir işveren aynı işi yapmak üzere hem kadınları hem de erkekleri istihdam ettiği halde –yasal olmamakla birlikte- kadınlara daha düşük ücret verebilir. Mesleki ayrımda ise ayrıma tabi tutulan grupların belirli mesleklere girmeleri engellenerek onların istenmeyen mesleklerde yoğunlaşmaları sağlanır.

11

SORU:

İşgücünün hangi farklılıkları ücret farklılıklarını doğurur?

CEVAP:

İşgücünün iki açıdan farklılığı ücret farklılıklarının ortaya çıkmasına neden olur. Bunlardan birincisi bireysel tercihlerin farklı olması, ikincisi ise beşeri sermaye farklılığıdır.

12

SORU:

Emek piyasalarında ücret farklılıklarının bir nedeni olarak bireysel tercihlerin farklılığı hangi şekillerde ortaya çıkar?

CEVAP:

Emek piyasalarında bireyler arası tercih farklılıkları ücret farklılıklarının nedenlerinden biridir. Bu farklılıklar iki şekilde ortaya çıkabilir. Birincisi işlerin ücret dışı yönlerine ilişkin tercihlerin farklılığı, ikincisi ise zaman tercihlerindeki farklılıklardır.

13

SORU:

İşgücünün heterojenliğinin bir nedeni olarak zaman tercihi bakımından insanlar kaç'a ayrılır?

CEVAP:

Zaman tercihi bakımından insanlar bugüne odaklı (present oriented) ve geleceğe odaklı (future oriented) olmak üzere ikiye ayrılırlar. Geleceğe odaklı kişiler bugünkü tüketimlerinden fedakarlık yaparak gelecekte daha yüksek getiriler elde etmeyi tercih

ederlerken, bugüne odaklı kişiler gelecekte elde edebilecekleri gelirleri ya tümüyle gözardı ederler yada çok küçük bir değer olarak değerlendirirler.

14

SORU:

Ücret farklılıklarına neden olan iş piyasası aksakları hangi başlıklar altında incelenir?

CEVAP:

Ücret farklılıklarına neden olan iş piyasası aksaklıklarını 'bilgi eksikliği' ve 'emek hareketliliğini kısıtlayan unsurlar' şeklinde iki alt başlık altında incelemek mümkündür.

15

SORU:

İş aramanın dolaylı maliyeti ne anlama gelir?

CEVAP:

İş aramanın dolaylı (fırsat) maliyeti iş arama esnasında piyasada çalışmamak nedeniyle kaybedilen gelirdir. Bu maliyet işsizler için daha düşükken çalıştığı halde daha iyi iş arayanlarda daha yüksektir.

16

SORU:

İş aramanın doğrudan maliyeti ne anlama gelir?

CEVAP:

İş aramanın doğrudan maliyetini iş bulmak için yapılan ulaşım maliyeti oluşturur.

17

SORU:

İş arayanların iş arama faaliyetine nerede nokta koyacakları hangi hususlar ile ilgilidir?

CEVAP:

İş arayanların iş arama faaliyetine nerede nokta koyacakları iş aramanın marjinal getirisi ile marjinal maliyeti arasındaki ilişkiye bağlıdır. Getiri maliyetten büyük olduğu sürece iş arama faaliyetine devam etmek kârlıdır.

18

SORU:

Emek göçünün kaç tür maliyeti vardır?

CEVAP:

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Emek göçünün doğrudan, dolaylı ve psikolojik olmak üzere üç tür maliyeti vardır.

19

SORU:

İşgücü hareketliliğini engelleyen unsurlardan 'sosyolojik nedenleri' neyi ifade eder?

CEVAP:

İşgücü hareketliliğini engelleyen unsurlara göçün maliyetli olmasının yanı sıra 'sosyolojik nedenleri' de eklemek gerekir. Her ne kadar meslekler arasındaki cinsiyet çizgisi geçmiş dönemlere oranla oldukça silikleşmiş olsa da toplumda hala bazı meslekler kadın işi, bazıları ise erkek işi olarak değerlendirilebilmektedir.

20

SORU:

Emek göçü edenlerin hemşerileri ile daha sıkı ilişkileri kurması emek göçünün hangi maliyetine ilişkindir?

CEVAP:

Göç edenler için psikolojik maliyetleri azaltmanın yollarından biri hemşehri ve yurtdaşlarla daha sıkı ilişkiler kurmaktır. İstanbul gibi metropollerde Anadolu'nun çeşitli şehirlerinden gelenlerin genellikle aynı semtlerde yoğunlaşmaları ya da Avrupa ülkelerinde vatandaşlarımızın 'Türk Mahallesi' tabir edilen bölgelerde toplanmalarının altındaki psikolojik neden budur.

ÜNİTE 8: EĞİTİM EKONOMİSİ

EĞİTİM TALEBİ

Eğitim ve sağlık, her şeyden önce uluslararası yasalarla teminat altına alınarak evrensel insan hakları arasında sayılan ve kendilerine has özellikleri olan iki hizmet türüdür. İkisinin ortak yanları olduğu gibi farklılıkları da önemli boyuttadır. Farklılıkların büyük bir kısmı, bilgi ve öğrenmeye (ya da hastalık ve tedavi) ilişkin niteliklere dayanmaktadır; diğer farklılıklar ise toplumların eğitim sistemini ve tıbbi bakımı nasıl organize ettiğine bağlı olarak ortaya çıkar. Okula gitmenin maliyeti önceden kestirilebilir ve okul masrafları cari bütçeden ya da tasarruflardan ya da kamu kaynaklarınca veya gönüllü yardım kuruluşlarınca karşılanabilir. Sağlık bakımı için talep daha öngörülemez/rastlantısal olduğundan, sağlık sigortası için bir piyasadan söz edebiliriz, oysa eğitimin sigortalanması söz konusu değildir. Benzer bir şekilde, sağlık sorunları genelde acil müdahale gerektirebilirken, eğitimle ilgili sorunların çok azı acildir.

İkinci olarak, eğitim genellikle birikimli bir süreç karşı gelir, içine doğduğumuz "cahillik" düzeyinin geliştirilmesini hedefler. Belirli bir alanda alınan eğitim (örneğin daha çok fizik, kimya öğrenmek bir insanın coğrafya bilgisini iletmez) ise daha sınırlı biçimde birikimli bir süreçtir; ancak okur-yazar olmak ve hesap yapabilmek her çeşit öğrenmeyi etkiler.

Ortodoks iktisat teorisine göre eğitim ve sağlık hizmetlerinin ortak özelliklerinden en önemlisi, her ikisinin de dışsallıklar yaratması ve yarı kamu malı olmalarıdır. Eğitim ve sağlık hizmetleri için piyasa aksak rekabetçi olarak tanımlanır, zira piyasada bilgi eksikliği olduğu ve bilginin üretici ve tüketiciler arasındaki dağılımının asimetric olduğu varsayılır. Bu nedenle, Ortodoks iktisat teorisi, kamu otoritesinin yarı kamu malı olan eğitim ve sağlık hizmetlerinin bir bölümünün üretimini üstlenmesi gerektiğini söyler.

BEŞERİ SERMAYE TEORİSİ

Eğitimin bir tüketim malı olarak ele alındığı Neoklasik modelde, standart fayda maksimizasyonu varsayımı çerçevesinde, insanlar okula, üniversiteye gider çünkü yeni bilgi elde etmekten hoşlanırlar. Bu durumda, ilave bilgi elde etmenin marjinal faydasını, bu bilgiyi elde etmek için harcadıkları zaman açısından marjinal maliyetine ya da fırsat maliyetine eşitleyerek optimal eğitim talebini yaratırlar. Böylelikle, herhangi bir lüks mal için söz konusu olduğu gibi, gelir etkisi yardımıyla, gelir arttıkça optimal eğitim talebi daha da hızlı artar. Ancak, lise ve üniversite eğitimi gibi eğitim maliyetlerinin önemli olduğu daha lüks eğitim malı talebi için bu argümanı sürdürmek sıkıntılı hâle gelir, zira üniversite eğitiminin sağlayacağı tatmin, sosyal prestij gibi unsurları hesaba katmak gerekir.

Beşeri sermaye modeli, arz yönlü Neoklasik bir teori olarak, beşeri sermaye yatırımı yapan bireylerin işgücü piyasasında, işyeri eğitimine nasıl yatırım yaptıklarını, bireylerin yaş-kazanç profillerini ve kadın-erkek ücret farklılıklarını analiz eder. Beşeri sermaye tanımsal olarak, fiziksel sermayeye benzer bir şekilde yatırım kararı ve geleceğe dönük verimlilik ve kazanç beklentisi içerir. Bu anlamda, lise ya da üniversiteye gitmek, bilgisayar kursuna yazılmak kadar, çek-up yaptırmak, röntgen çektirmek ya da yabancı dil, bilgisayar, liderlik kurslarına katılmak da beşeri sermaye yatırımı olarak kabul edilir. Çünkü bu tip harcamalar, bireyin gelecekteki gelirini artırır, daha sağlıklı yaşamasına ve daha yetkin bir biçimde hayatını sürmesine yardımcı olur.

BEŞERİ SERMAYE TEORİSİNE GÖRE RESMİ EĞİTİM YATIRIMI

Bireyin, zorunlu (temel eğitim) eğitim, zorunlu olmayan eğitim (lise, üniversite, lisansüstü, sertifika, kurs vb. eğitim programları), için yaptığı

harcamalar 'resmi beşeri sermaye yatırımı' olarak tanımlanır. Çünkü bu tür eğitim harcamaları yapıldıkları dönemde bireylere maliyet yüklemekle birlikte sonraki yıllarda onların verimliliklerini ve gelirlerini arttırmalıdır. Bu özelliği itibarıyla eğitim yatırımı fiziksel sermaye yatırımı gibidir.

Beşeri sermaye yatırımının iki temel boyutu olduğu kabul edilir: zorunlu eğitim ve işyerinde eğitim.

Beşeri sermaye modeline göre, eğitime ilave yatırım yapmakla, ücret/kazanç düzeyi yükselir, zira zorunlu eğitimin ve zorunlu olmayan eğitimin verimliliği artırdığı kabul edilir. Lisede ya da üniversitede alınan eğitimin, işyerinde potansiyel olarak yararlı olacak genel yetenek ve bilginin kazanılmasına yol açtığı düşünülür; eğitimin aynı zamanda işyerinde lazım olacak bazı davranış kalıplarını da öğrettiği kabul edilir; örneğin öngörülebilirlik, alışkanlıklar, işyerindeki talimatlara uyma yeteneği ve dakiklık, sadakat gibi.

Beşeri sermaye modeli, bireyin yatırım kararını şöyle açıklar: Birey, eğitime yatırım yaparken, eğitimin maliyetlerinin ve getirisinin net bugünkü değerlerini karşılaştırarak karar verir, yani maliyet-fayda analizi yapar. Bireyin, başlangıç döneminde eğitime yatırım yaptığı ve takip eden dönem(ler)de bu yatırımın getirisini elde ettiği varsayılır.

Bu yatırım kararında söz konusu olan toplam maliyet hem parasal maliyeti hem de fırsat maliyetini içerir; örneğin üniversite eğitimi yapılan yatırım yapan biri için toplam maliyet hem üniversite harcı, yurt parası, kitap ve ulaşım masrafları gibi parasal maliyetleri hem de üniversiteye gitmenin alternatif maliyeti olan lise mezunu olarak 4-5 yıl çalışılan bir işten elde edilecek muhtemel geliri de kapsar. Bir başka ifadeyle, birey aslında eğitime yaptığı ilave yatırımın marjinal getirisini, bu ilave yatırımın marjinal maliyetiyle karşılaştırır.

İlave eğitim yatırım harcamasının marjinal getirisi, marjinal maliyetine eşit olana kadar da bu harcamaya devam edecektir. Marjinal getiri, işgücü piyasası koşullarına, eğitime ayrılan kaynaklara ve bireyin yeteneklerine bağlı olacaktır. Marjinal maliyet ise eğitimin dolaysız maliyetine ve bireyin bilişsel kapasitesine bağlıdır. Neoklasik modele göre, genelde tüm bireyler benzer eğitim talebine sahip olmalıdır. Bireylerin eğitim talebini farklılaştırmasına, bu durumda, iki faktör etki eder: bireysel yetenek, bilişim kapasitesi ve ailenin refah düzeyi. Ancak, kamu eğitim harcaması yatırımlarında maliyet-fayda analizi kullanılmamaktadır, zira eğitim harcamalarının toplumsal getirisinin hesaplanamaz olduğu kabul edilmektedir.

Kuşkusuz, üniversite eğitiminin sadece yatırım değeri değil, tüketim değeri de vardır; üniversite mezunu olmanın prestiji ya da sizin hayattan daha çok zevk almanıza yol açması da bazı

ölçülemeyen, parasal olmayan getirilerin göz ardı edilmesine neden olabilir.

Beşeri Sermaye Teorisine Göre İşyerinde Eğitim Yatırımı

Beşeri Sermaye Teorisi, bireylerin verimliliklerini sadece zorunlu eğitimle değil, iş başında çeşitli iş becerilerini geliştirerek de artıracağını ileri sürer. İşverenler, işçileri hizmet içi eğitime tabi tutabilirler; daha da önemlisi işçiler çalışma sürecinde, şefleri/danışmanları tarafından verilen enformel talimatlardan ve yönlendirmelerden de yararlanırlar.

Beşeri Sermaye modeli, kadınların işgücü piyasası ile bağlantısı görece zayıf olduğu için, işyerindeki bu tip olanaklardan da mahrum kaldıklarını ifade eder. Ayrıca, kadınların daha kısa süre çalışacağına ilişkin varsayım, kadınların erkeğe göre işyeri eğitimden daha az yararlanmasına yol açar.

İşyerinde eğitim, genel amaçlı eğitim ve firmaya özgü eğitim olarak ikiye ayrılır. Genel amaçlı eğitimin tüm firmalar açısından bireylerin verimliliğini homojen olarak artırdığı kabul edilir; firmaya özgü eğitimde ise sadece bu tip eğitimi veren firma özelinde bireyin verimliliği artacağı varsayılır. Aslında, işyerinde eğitim programlarının çoğu, hem genel hem de firmaya özgü nitelik taşıyor ancak analizde basitlik sağlamak amacıyla bu ayırım kullanılmaktadır.

Eğitim ve Ekonomik Büyüme (Kalkınma)

Bilişsel yeteneklerin bir çıktısı olarak ölçülen eğitimin kalitesinin ekonomik büyümeye etkisi üzerine çok sayıda araştırma mevcuttur. Kalkınma ve eğitim arasındaki karşılıklı olumlu ilişkinin ve özellikle eğitimin kalkınma üzerindeki etkisinin, bu alanda yazmış bilim insanlarının neredeyse tamamı tarafından "inanç" düzeyinde kabul görmüş olduğu söylenebilir.

Eğitim ekonomisi ve planlaması alanına ilişkin çalışmaların büyük çoğunluğu, eğitimin kalkınma üzerindeki "tartışılmaz" etkisinin örnekleri ile doludur. Bu çalışmalarda çoğunlukla "kalkınmadan çok iktisadi büyüme" üzerinde durulmaktadır, ancak çoğunlukla büyüme ve kalkınma birbirinin yerine kullanılan eşdeğer kategoriler olarak ele alınmaktadır.

Eğitimin kalkınma sürecindeki "etkisi", kalkınmanın kapsam ve tanımının belirleyiciliği altındadır. Kalkınma nicel ve nitel özellikleri açısından ne kadar genişler ya da daralırsa eğitimin, bireylerin davranışlarını değiştirebilme niteliğinin bir sonucu olarak işlevleri de o oranda genişler ya da daralır. Eğitim ile kalkınma arasında olumlu bir ilişki olduğunu düşünen yazarların görüşleri üzerinden eğitimin kalkınmaya "katkı"ları şöyle toparlanabilir:

- Ekonomik, toplumsal, kültürel, politik yapı ve ilişkilerde değişmeye uyum sağlayacak bireysel ve örgütsel davranışların

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

kazandırılması, toplumun kalkınmanın gerektirdiği değişime hazırlanması,

- Ekonomik yapıda öngörülen değişme ve gelişmenin gerektirdiği insan gücünün, istenilen yer, zaman ve nitelikte hazırlanması,
- Üretim ve istihdam artışını sağlayacak, ekonomik büyümeye yön verecek sermaye sınıfının girişimci, lider ve elit niteliklerinin geliştirilmesi,
- Gelir dağılımında denge, gelişmişlik farklarının, cinsiyetler arasındaki eşitsizliklerin azaltılması, sınıflar arasındaki çatışmanın önlenmesi gibi politik hedefleri gözeterek bir anlayışın, sınıfsal hareketlilik, sosyal adalet ve fırsat eşitliği söylem ve pratiğiyle bireylere benimsetilmesi şeklinde özetlemek mümkündür.

BEŞERİ SERMAYE TEORİSİNE YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER

Beşeri Sermaye Teorisi (BST) her ne kadar eğitim ekonomisi alanında baskın bir görüşü temsil etse de teorinin savunduğu eğitimin verimliliği ve dolayısıyla gelirleri arttırdığı temel görüşü çeşitli bilim adamları tarafından her zaman geçerli olarak kabul edilmemiştir, BST'ne alternatif görüşler ileri sürülmüştür.

Bu alternatif görüşlerden beş tanesi şöyle sıralanabilir:

1. Minimum Yapabilirlikler Yaklaşımı
2. Eleme Yaklaşımı
3. Kurumcu İktisat: Katmanlı İşgücü Piyasaları (SLM)
4. Feminist Teori
5. Radikal-Marksist Eleştiriler

SORU-CEVAP

SORU:

Ortodoks iktisat teorisine göre eğitim ve sağlık hizmetlerinin ortak özelliklerinden en önemlileri nelerdir?

CEVAP:

Ortodoks iktisat teorisine göre eğitim ve sağlık hizmetlerinin ortak özelliklerinden en önemlisi, her ikisinin de dışsallıklar yaratması ve yarı kamu malı olmalarıdır.

2

SORU:

Dışsallık ne demektir?

CEVAP:

Dışsallık: Bir piyasa başarısızlığı olarak, bir firma ya da bireyin faaliyetinin, karşılıksız olarak bir başka

firma ya da kişiye sağladığı yarar ya da zarara verilen addır.

3

SORU:

Kamu malı ne anlama gelir?

CEVAP:

Kamu malı: tüketiminde rekabetin olmadığı ve tüketiminden başka insanların mahrum edilemediği-bedel ödenmemesine rağmen-mallar olarak tanımlanır, örneğin ulusal güvenlik, şifresiz TV yayını vb.

4

SORU:

Schultz'a göre eğitimin faydaları hangi başlıklarda ele alınır?

CEVAP:

Schultz eğitimin faydaları üzerine üçlü bir yaklaşım sergiler: Şu anki tüketim bileşeni, örneğin sadece bilgi elde etmenin hazzı; ikinci olarak geleceğe dair bir tüketim bileşeni yani eğitim sayesinde diğer malları tüketebilme olanağının artması-sağlık harcamalarının artması vb. gibi- ve son olarak yatırım bileşeni yani beşeri sermaye yatırımı.

5

SORU:

Beşeri sermaye modelinin analizleri ne üstünedir?

CEVAP:

Beşeri sermaye modeli, arz yönlü Neoklasik bir teori olarak, beşeri sermaye yatırımı yapan bireylerin işgücü piyasasında, işyeri eğitimine nasıl yatırım yaptıklarını, bireylerin yaş-kazanç profillerini ve kadın-erkek ücret farklılıklarını analiz eder.

6

SORU:

Resmi beşeri sermaye yatırımı neyi ifade eder?

CEVAP:

Bireyin, zorunlu (temel eğitim) eğitim, zorunlu olmayan eğitim (lise, üniversite, lisansüstü, sertifika, kurs vb. eğitim programları), için yaptığı harcamalar 'resmi beşeri sermaye yatırımı' olarak tanımlanır. Çünkü bu tür eğitim harcamaları yapıldıkları dönemde bireylere maliyet yüklemekle birlikte sonraki yıllarda onların verimliliklerini ve gelirlerini

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

arttırlar. Bu özelliği itibarıyla eğitim yatırımı fiziksel sermaye yatırımı gibidir.

7

SORU:

Beşeri sermaye yatırımının iki temel boyutu nelerdir?

CEVAP:

Beşeri sermaye yatırımının iki temel boyutu olduğu kabul edilir: zorunlu eğitim ve işyerinde eğitim.

8

SORU:

Beşeri sermaye modeline göre birey yatırım kararını nasıl alır?

CEVAP:

Beşeri sermaye modeli, bireyin yatırım kararını şöyle açıklar: Birey, eğitime yatırım yaparken, eğitimin maliyetlerinin ve getirisinin net bugünkü değerlerini karşılaştırarak karar verir, yani maliyet- fayda analizi yapar. Bireyin, başlangıç döneminde eğitime yatırım yaptığı ve takip eden dönem(ler) de bu yatırımın getirisini elde ettiği varsayılır. Örneğin, üniversiteye gitmenin toplam maliyetiyle, lise mezunu olarak bir işe girmenin toplam maliyetini karşılaştırırken; üniversite mezunu olarak muhtemel daha yüksek ücretli işin getirisiyle, lise mezunu olarak muhtemel daha düşük ücretli ama daha uzun süre çalışacağı işin getirisini hesaplar. Bu maliyet ve getiriler geleceğe ait beklenen/tahmini değerler olduğundan, birey hesaplamalarıyla bu toplam değerleri bugünkü değerlerine indirger. İndirgemedi cari faiz oranını (beşeri sermaye yatırım harcamasının alternatif kullanımının göstergesi olarak) baz alır.

9

SORU:

Neoklasik modele göre bireylerin eğitim talebini farklılaştırmasında hangi faktörler etkilidir?

CEVAP:

Neoklasik modele göre, genelde tüm bireyler benzer eğitim talebine sahip olmalıdır. Bireylerin eğitim talebini farklılaştırmasına, bu durumda, iki faktör etki eder: bireysel yetenek, bilişim kapasitesi ve ailenin refah düzeyi.

10

SORU:

Beşeri Sermaye modeline göre, beşeri sermaye yatırımlarında kadın-erkek açısından gözlenen farklılıkların nedeni nedir?

CEVAP:

Beşeri Sermaye modeline göre, beşeri sermaye yatırımlarında kadın-erkek açısından gözlenen farklılıkların nedeni, kadınların çalışma hayatlarının kesintiye uğramasıdır. Bu kesintinin nedeni de kadının ailedeki geleneksel rolleri, ev işi, çocuk bakımı gibi sorumluluklar olarak ifade edilir, ancak bu sorumluluklar doğal kabul edilir ve sorgulanmaz.

11

SORU:

İşyerinde eğitim konusuna göre kaçaya ayrılır?

CEVAP:

İşyerinde eğitim, genel amaçlı eğitim ve firmaya özgü eğitim olarak ikiye ayrılır. Genel amaçlı eğitimin tüm firmalar açısından bireylerin verimliliğini homojen olarak artırdığı kabul edilir; firmaya özgü eğitimde ise sadece bu tip eğitimi veren firma özelinde bireyin verimliliği artacağı varsayılır.

12

SORU:

Genel amaçlı işyerinde eğitimin özellikleri nelerdir?

CEVAP:

Genel amaçlı eğitim, tanımı gereği, eğitimi sağlayan firmadan bir başka firmaya kolaylıkla transfer edilebilir; rekabetçi bir piyasada işverenin bu tip bir yatırımın getirisini elde etmesine olanak yoktur; bu nedenle eğitimi alan işçiye diğer firmalarda ödenen ücret ödenecektir.

13

SORU:

Firmaya özgü eğitime ilişkin analizin uzantıları nelerdir?

CEVAP:

Firmaya özgü eğitime ilişkin analizin önemli uzantıları vardır: özel eğitimden geçen işçilerle firma arasında daha uzun süreli iş sözleşmeleri yapılacaktır, bu işçilerin işten atılma/işten ayrılma durumlarıyla daha az karşı karşıya kalacağı kabul edilir. İkinci olarak, firma bu tip eğitimin maliyetinin bir kısmını üstlendiği için, eğitilmiş işçilerin beklenen çalışma sürelerinin daha uzun olmasını garanti etmek isteyecektir.

14

SORU:

Gendarme'ye göre eğitimin hangi şekillerde kalkınma sürecini etkiler?

CEVAP:

Gendarme'ye göre eğitim, "(1) kalkınma için gerekli eğilimleri yaratarak ve toplumu kalkınma havasına sokarak, (2) nitelikli emek gücü yetiştirerek ve (3) dinamik bir elit ve girişimci sınıf yaratarak" kalkınma sürecini etkilemektedir. Bu üç amaca karşılık gelen eğitim düzeyleri ise sırasıyla ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim olarak sıralanmaktadır.

15

SORU:

Eğitim ile kalkınma arasında olumlu bir ilişki olduğunu düşünen yazarların görüşleri üzerinden eğitimin kalkınmaya katkıları ne şekilde özetlenebilir?

CEVAP:

1. Ekonomik, toplumsal, kültürel, politik yapı ve ilişkilerde değişmeye uyum sağlayacak bireysel ve örgütsel davranışların kazandırılması, toplumun kalkınmanın gerektirdiği değişime hazırlanması,
2. Ekonomik yapıda öngörülen değişme ve gelişmenin gerektirdiği insan gücünün, istenilen yer, zaman ve nitelikte hazırlanması,
3. Üretim ve istihdam artışını sağlayacak, ekonomik büyümeye yön verecek sermaye sınıfının girişimci, lider ve elit niteliklerinin geliştirilmesi,
4. Gelir dağılımında denge, gelişmişlik farklarının, cinsiyetler arasındaki eşitsizliklerin azaltılması, sınıflar arasındaki çatışmanın önlenmesi gibi politik hedefleri gözetten bir anlayışın, sınıfsal hareketlilik, sosyal adalet ve fırsat eşitliği söylem ve pratiğiyle bireylere benimsetilmesi.

16

SORU:

Minimum yapabilirlikler yaklaşımı ne anlama gelir?

CEVAP:

Amartya Sen refah ekonomisi, yoksulluk ve kalkınma konularında özgün katkıları olan bir düşünürdür; "Yapabilirlikler" yaklaşımına göre Sen, refah ekonomisinin tümüyle gelir bazında düşünülmesi ve ekonomik büyümenin bir ülkedeki yaşam kalitesinin başlıca ölçütü olarak ele alınması konusunu eleştirmiştir. Sen'e göre, gelir ölçütü, ekonomik büyümenin nimetlerinden herkesin aynı biçimde yararlanamadığını ve yoksun durumda olanları göstermediği için yaşam standardı açısından iyi bir ölçüt değildir. Sen'in yaklaşımında, gelir yerine yapabilirlikler, "potansiyel işlevsellikler" olarak

tanımlanır. Buradaki vurgu, esas olarak insanların ne kadar kazandıkları (gelir) ya da ne kadar harcadıklarında (tüketim) değil; ne olmaya ya da ne yapmaya muktedir oldukları, yani yapabilirlikleri üzerindedir.

17

SORU:

Tabakalaşmış işgücü piyasaları ne anlama gelmektedir?

CEVAP:

Tabakalaşmış işgücü piyasaları yaklaşımı (SLM), işgücü piyasasının ikili yapısına vurgu yaparak, birincil ve ikincil piyasalar olarak nasıl yapılandığını araştırmışlardır. Birincil piyasanın, formel iş bağlantısına sahip, güvenceli, sendikalı, tam zamanlı istihdam biçiminin hakim olduğu, "iyi" işlerle temsil edildiğini, ikincil piyasanın ise esnek çalışma saatlerinin, sendikasız, güvencesiz çalışmanın geçerli olduğu "kötü/güvencesiz" işlerin başat olduğu yapılar şeklinde analiz yapmaktadırlar.

18

SORU:

Feminist teori toplumu hangi kavramlarla inceler?

CEVAP:

Feminist teori, toplumsal cinsiyet, patriyarka ya da erkek egemen ideoloji/sistem, yeniden üretim, hiyerarşik ikilikler (özel alan/kamusal alan gibi) ve cinsiyete dayalı iş bölümü gibi kavramlarla topluma ve hayata bakarlar.

19

SORU:

Marksist teorinin kavramsal analiz araçları nelerdir?

CEVAP:

Marksist teori, kapitalist sistemi sınıf, sömür, sermaye birikim süreci, artı değer ve toplumsal yeniden üretim gibi kavramlarla analiz eder.

20

SORU:

Marksist teoriye göre kapitalist toplumun temel yapı taşı nedir?

CEVAP:

Marksist teori, kapitalist sistemi sınıf, sömür, sermaye birikim süreci, artı değer ve toplumsal yeniden üretim gibi kavramlarla analiz eder. Meta, bu

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

anlamda kapitalist toplumun temel yapı taşıdır, piyasada alınıp satılan her şey metadır.

ARA SINAVDA NELER GELDİ? NELER GELEBİLİR?

1.SORU

Emek talebini incelerken sermaye (K) sabit ve emek (L) değişken ise(A).....dönem, her iki faktör de değişken ise(B).....dönem olduğunu bilmemiz gerekir. Yukarıda yer alan (A) ve (B) boşluklarına gelmesi gereken ifadeler hangi seçenekte tam ve doğru olarak verilmiştir?

- A
(A) kısa dönem - B (uzun dönem)
- B
(A) uzun dönem - B (kısa dönem)
- C
(A) kısa dönem - B (belirsiz dönem)
- D
(A) uzun dönem - B (ikinci dönem)
- E
(A) birinci dönem - B (ikinci dönem)

Yanıt Açıklaması:

$Q = f(K, L, T)$ şeklinde basit bir üretim fonksiyonunda basitliği sağlamak amacıyla teknoloji'nin (teknik bilgi) sabit olduğunu varsayarsak K'nin sabit, L'nin değişken olduğu döneme "**kısa dönem**", her iki faktörün de değişken olduğu döneme ise "**uzun dönem**" denilmektedir.

2.SORU

Diğer şeyler eşitken İİBF mezunlarının yapabilecekleri iki işten banka memurluğunun ücretinin artması sigortacılık arzını nasıl etkiler?

- A
Sigortacılık arz eğrisi sola doğru kayar
- B
Sigortacılık arz eğrisi sağa doğru kayar
- C

Sigortacılık arz eğrisi üzerinde aşağıdan yukarıya doğru hareket olur

D

Sigortacılık arz eğrisi üzerinde yukarıdan aşağıya doğru hareket olur

E

Sigortacılık arzında herhangi bir değişme olmaz

Yanıt Açıklaması:

Her iki iş de İİBF mezunlarının yapabileceği alternatif işler olarak belirtilmiştir. Dolayısıyla sigortacılığın ücretinde bir değişme yokken banka memurluğunun ücreti artarsa daha fazla sigortacı banka memuru olmak isteyecek, ücreti değişmese bile sigortacı olmak isteyen sayısı azalacaktır. Bu durumda sigortacı emek arz eğrisi sola doğru kayar

3.SORU

Ücret oranı ve ücret dışı gelir veri iken bireyin elde edebileceği bütün gelir ve çalışma süresi kombinasyonlarını gösteren eğridir. Bu eğriye verilen ad aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Bütçe Kısıtı
- B
Farksızlık Eğrisi
- C
Gelir Etkisi
- D
İkâme Etkisi
- E
Geriye Kıvrımlı Bireysel Emek Arz Eğrisi

Yanıt Açıklaması:

Bütçe Kısıtı

Ücret oranı ve ücret dışı gelir veri iken bireyin elde edebileceği bütün gelir ve çalışma süresi kombinasyonlarını gösteren eğridir.

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

4.SORU

Aşağıdakilerden hangisi tam rekabetçi piyasadaki bir firmanın kısa dönem emek talep eğrisini gösterir?

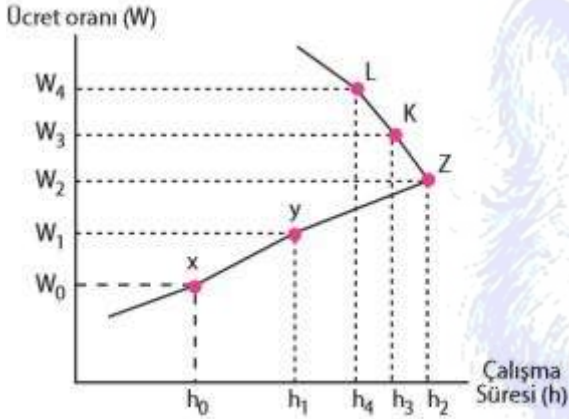
- A Piyasa emek talep eğrisi
- B Emegın marjinal ürün geliri eğrisinin negatif eğimli kısmı
- C Eş ürün eğrisinin negatif eğimli kısmı
- D Toplam gelir eğrisi
- E Toplam ürün eğrisi

Yanıt Açıklaması:

Yalnızca emegın marjinal ürün geliri eğrisinin negatif eğimli kısmı kısa dönem emek talep eğrisini göstermektedir. Eğrinin pozitif eğimli kısmının dikkate alınmamasının sebebi o bölgede artan verimlilikler söz konusu olduğu için istihdamı artırmanın firma açısından daha kârlı olmasıdır. Bu nedenle doğru cevap B seçeneğidir.

5.SORU

Grafikte verilen "Geriye Kıvrımlı Bireysel Emek Arzı" eğrisinde X-Z noktaları arasında hangi etki geçerlidir?

- A İkame etkisi
- B Gelir Etkisi
- C İşsizlik etkisi
- D Piyasa etkisi
- E Ürün etkisi

Yanıt Açıklaması:

"Geriye Kıvrımlı Bireysel Emek Arz Eğrisi" tanımı gereği gelir ve ikame etkilerinin birlikte etkisi ile

şekillenmektedir. Düşük ücret düzeylerinde ikâme etkisi sebebiyle pozitif, yüksek ücret düzeylerinde ise gelir etkisi sebebiyle negatif eğimli bir eğridir. "Bireysel Emek Arz Eğrisi" mutlaka geriye kıvrımlıdır.

6.SORU

Aşağıdakilerden hangisi ücret oranı ile istihdam düzeyinin ters yönde ilişkili olmasının sonucudur?

- A Ücret oranları düşük olduğu için
- B Emek talebi türetilmiş talep olduğu için
- C Arz faktörleri sabit olduğu için
- D Emegın marjinal ürünün azalması
- E Emek talebinin ücret esnekliğinin negatif işaretli olması

Yanıt Açıklaması:

Ücret oranı ile istihdam düzeyi ters yönde ilişkili olduğu için emek talebinin ücret esnekliğinin işareti negatif olmaktadır.

7.SORU

ÇALIŞMA EKONOMİSİNİN ANA KONUSU NEDİR?

- A Sermaye piyasaları
- B Emek piyasaları
- C Sanayi
- D Ticaret
- E Enerji

Yanıt Açıklaması:

Çalışma ekonomisi emek piyasalarının işleyişi ve bu piyasalarda ortaya çıkan sorunlarla ilgilenen bir disiplindir. Doğru cevap B'dir.

8.SORU

"Cesareti kırılmış işçiler" kimlerdir?

- A İşsiz kalan ve çalışmak istediği hâlde iş bulamadığı için iş aramaktan vazgeçen kişiler
- B Çalışma çağı dışında olduğu hâlde çalışmak zorunda olan çocuklar
- C Yaşlılar
- D Ev kadınları

E
Engelliler

Yanıt Açıklaması:

İşsiz kalan ve çalışmak istediği hâlde iş bulamadığı için iş aramaktan vazgeçen kişilere "cesareti kırılmış işçiler" denir. Doğru cevap A'dır.

9.SORU

Kısa ve uzun dönem emek talep eğrileri arasındaki temel fark aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A
Kısa dönem emek talep eğrisinin istihdamdaki değişime daha fazla duyarlı olması
- B
Kısa dönem emek talep eğrisinin istihdamdaki değişime daha az duyarlı olması
- C
Uzun dönem emek talep eğrisinin ücret değişimine daha az duyarlı olması
- D
Kısa dönem emek talep eğrisinin ücret değişimine daha az duyarlı olması
- E
Kısa dönemde emek talebinin ikame etkisi sebebiyle azalması

Yanıt Açıklaması:

İki talep eğrisi arasındaki temel fark, kısa dönem emek talep eğrisinin ücret değişimine daha az duyarlı (daha az esnek-inelastik), uzun dönem emek talep eğrisinin ise daha duyarlı (daha esnek-elastik) olmasıdır. Bir başka deyişle ücret yükselmelerine işverenlerin uzun dönemde gösterdiği tepki daha şiddetlidir. Bu nedenle doğru cevap D seçeneğidir.

10.SORU

I. Firmanın faaliyet gösterdiği ürün piyasası ne kadar rekabetçi ise o firmanın emek talebi esnekliği o derece azalacaktır.
II. Ürün talebi esnekse fiyat artışı satışlarda büyük miktarda azalmaya neden olacak, bu da emek talebini düşürecektir.
III. Ürün talebi esnekse fiyatlarda meydana gelen düşüş, mala olan talebi arttıracığından, emek talebinde önemli ölçüde bir artışa neden olacaktır. Ürün talebinin esnekliği ile o ürünün üretiminde kullanılan emeğe olan talebin esnekliği ilişkisi bakımından yukarıda verilenlerden hangisi/ hangileri doğrudur?

- A
I ve II
- B
I ve III
- C

- II ve III
- D
I, II ve III
- E
Yalnız I

Yanıt Açıklaması:

Diğer şeyler sabitken, üretilen mala olan talep arttıkça emek maliyetlerindeki artışı fiyat artışlarıyla karşılamak daha da kolaylaşacaktır. Fiyatlar yükseldiğinde ürün talebi esnekse fiyat artışı satışlarda büyük miktarda azalmaya neden olacak, bu da emek talebini düşürecektir. Aksine, fiyatlarda meydana gelen düşüş mala olan talebi arttıracığından, emek talebinde de önemli ölçüde bir artışa neden olacaktır. Diğer şeyler sabitken, firmanın faaliyet gösterdiği ürün piyasası ne kadar rekabetçi ise o firmanın emek talebi o derece esnek olacaktır. Bir malı piyasada satan ne kadar çok firma varsa tüketiciler bu firma yerine diğerlerinden kolaylıkla satın alabilirler. Bu da firmaların ürün talep esnekliklerini fiyat değişimlerine karşı duyarlı yapacaktır.

11.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ 'İKAME ETKİSİNİ' AÇIKLAMAKTADIR?

- A
Ücret artışlarının emek arzını nasıl değiştireceğini gösteren etkidir.
- B
Gelir sabitken ücret değişimine bağlı olarak çalışma süresinin nasıl değişeceğini gösteren etkidir.
- C
Ücret düşüşlerinin çalışma koşullarını nasıl etkileyeceğini gösteren etkidir.
- D
Ücret oranı ve ücret dışı gelirin emek piyasasını nasıl yönlendireceğini gösteren etkidir.
- E
Düşük ücret düzeylerinde çalışma süresinin nasıl şekilleneceğini gösteren etkidir.

Yanıt Açıklaması:

İkame etkisi, gelir sabitken ücret değişimine bağlı olarak çalışma süresinin nasıl değişeceğini gösteren etkidir. Doğru cevap B'dir.

12.SORU

Aşağıdakilerden hangisi farksızlık eğrisi için doğru bir ifadedir?

- A
Üzerindeki her noktada farklı gelir ve boş zaman kombinasyonları ile aynı fayda düzeyini gösteren eğridir.

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

B
Ücret oranı ve ücret dışı gelir veri iken bireyin elde edebileceği bütün gelir ve çalışma süresi kombinasyonlarını gösteren eğridir.

C
Düşük ücret düzeylerinde ikâme etkisi sebebiyle pozitif, yüksek ücret düzeylerinde ise gelir etkisi sebebiyle negatif eğimli arz eğrisidir.

D
Emek piyasasında çeşitli ücret düzeyleri ile çalışma süreleri arasındaki ilişkiyi gösteren eğridir.

E
Gelir sabitken ücret değişimine bağlı olarak çalışma süresinin nasıl değişeceğini gösteren etkidir.

Yanıt Açıklaması:

Farksızlık Eğrisi: Üzerindeki her noktada farklı gelir ve boş zaman kombinasyonları ile aynı fayda düzeyini gösteren eğridir.

13.SORU

İktisadın temel konularından olan Nedret Kanunu'na göre, miktarı azalan şey değerlendirilecektir. bu durum farksızlık eğrisinin özelliklerinden hangisinin bir nedenidir?

A
Farksızlık eğrisi konvektir

B
Farksızlık eğrisi negatif eğimlidir

C
Farksızlık eğrisi kesişmez

D
Farksızlık eğrisi orjinden uzaklaştıkça daha yüksek fayda sağlar

E
farksızlık eğrisi farklı gelir-boş zaman tercihlerini gösterir

Yanıt Açıklaması:

İktisadın temel konularından olan Nedret (kıtık) Kanunu'na göre miktarı azalan şey değerlendirilecektir. Bu durum farksızlık eğrilerinin konveks (dış bükey) olmalarına neden olur.

1.SORU

I-ÜCRETLER ÖLÇÜLEBİLİR NİTELİKTE İKEN, MESLEĞİN DİĞER ÖZELLİKLERİ ÖLÇÜLEBİLİR ÖZELLİKTE DEĞİLDİR. II-PEK ÇOK KİŞİ EM EK ARZ KARARINI ÜCRET ORANLARINA BAKARAK VERMEKTEDİR. III-ÜCRET ORANI BİR MESLEĞİN DAHA ESNEK ÖZELLİKLERİNDENDİR. YUKARIDAKİLERDEN HANGİSİ YA DA HANGİLERİ EM EK ARZ EĞRİSİ ÇİZİLİRKEN DİKEY EKSENDE ÜCRETLERİN YER ALMASININ NEDENLERİNDENDİR?

A
Yalnız II

B
I ve II

C
I ve III

D
II ve III

E
I, II ve III

Yanıt Açıklaması:

Emek arz eğrisi çizilirken dikey eksen, neden çalışma koşulları yerine ücret oranının seçildiğinin üç nedeni vardır. İlk olarak, ücretler ölçülebilir nitelikte iken, mesleğin diğer özellikleri böyle değildir. İkinci olarak her ne kadar bazı kimseler için emek arz kararında ücret dışı unsurlar etkili olabilse de pek çok kişi bu kararı ücret oranlarına bakarak vermektedir. Son olarak, ücret oranı bir mesleğin daha esnek özelliklerindendir. Bir mesleğin zorluğu/kolaylığı, çalışma koşulları, kökleri derinde olan ve yavaş değişen özellikleridir. Öte yandan ücret oranı aydan aya değişebilir. Bu nedenle, herhangi bir işin/mesleğin emek arz eğrisi elde edilirken diğer özellikler sabit kabul edilerek ücret oranı değiştiğinde çalışma kararının bundan nasıl etkileneceği incelenir. Görüldüğü üzere soruda verilen üç madde de doğrudur. Bu nedenle doğru cevap E seçeneğidir.

2.SORU

İşgücüne Katılma Oranı başka hangi adla adlandırılmaktadır?

A
İstihdam Oranı

B
Üretim Kapasitesi Endeksi

C
Emek Verimliliği

D
Bağımlılık Oranı

E
İktisadi faaliyet oranı

Yanıt Açıklaması:

"İktisadi faaliyet oranı" olarak da adlandırılan işgücüne katılma oranı, ekonomi politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında önemli bir rol oynar. Doğru cevap E seçeneğidir.

3.SORU

Aşağıdakilerden hangisinde istihdam oranının formülü doğru verilmiştir?

A
İstihdam edilenler / Aktif Nüfus x 100

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

B
İstihdam edilenler / İşsizler x 100

C
İşgücü / Aktif Nüfus x 100

D
Çalışma çağındaki nüfus / Aktif Nüfus x 100

E
İşsizler / İşgücü x 100

Yanıt Açıklaması:

Emek piyasalarının temel göstergelerinden birisi olan istidam oranı, aktif nüfus içerisinde istihdam edilenlerin görece ağırlığını gösterir. İstihdam oranının formülü istihdam edilenlerin aktif nüfusa bölümünün yüzle çarpılmasıyla elde edilir:
İstihdam Oranı = İstihdam edilenler / Aktif Nüfus x 100

Bu nedenle doğru cevap A seçeneğidir.

4.SORU

THY Pilot ücretleri 9.000 dolardan 12.000 dolara yükseldiğinde (yüzde 33) pilot sayısı 5400'den 5350'ye azaldıysa (yüzde 0,92) pilotlara yönelik talep esnekliği ile ilgili olarak ne söylenebilir?

A
İnelastiktir (Esnek Olmayan)

B
Elastiktir (Esnektir)

C
Birim Esnektir

D
Sıfır Esnektir

E
Sonsuz Esnektir

Yanıt Açıklaması:

Pilotların ücreti önemli ölçüde arttığı halde istihdam miktarında küçük bir azalma meydana gelmiştir. Dolayısıyla pilot talebi inelastiktir.

5.SORU

U'cretler yükseldiğinde firmalar ikame etkisi nedeniyle emek talebini kısararak daha fazla kullanmaya karar verebilirler. İfadesinde boş bırakılan yere hangisi gelmelidir?

A
Satış

B
Borç

C
Sermaye

D
Faiz

E
Açık

Yanıt Açıklaması:

U'cretler yükseldiğinde firmalar ikame etkisi nedeniyle emek talebini kısararak daha fazla sermaye kullanmaya karar verebilirler. Doğru cevap C'dir.

6.SORU

Firma cari ücret düzeyinde bütün işçileri istihdam etmeye istekli fakat bu ücretin üzerinde hiçbir işçi istihdam etmeyecekse talep söz konusudur.

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yeri

aşağıdakilerden hangisi doğru şekilde tamamlar?

A
birim esnek

B
sonsuzesnek

C
tam esnek

D
esnek olmayan

E
negatif esnek

Yanıt Açıklaması:

Ed= ? Firma cari ücret düzeyinde bütün işçileri istihdam etmeye istekli fakat bu ücretin üzerinde hiçbir işçi istihdam etmeyecekse **tam esnek** talep söz konusudur

7.SORU

Boş zaman nasıl bir maldır?

A
Normal mal

B
Giffen malı

C
Fakir Mal

D
Lüks mal

E
Bağlı mal

Yanıt Açıklaması:

Boş zaman gelir arttıkça talebi artan normal bir maldır.

8.SORU

I. FAKTÖRLER ARASI İKAME
İM KANLARINA

II. FAKTÖRLERİN NİSPİ FİYATLARINA

III. EMEK FAKTÖRÜNÜN NİTELİĞİNE

Uzun dönemde bir firmanın emek talebi yukarıdakilerden hangisi/hangilerine bağlıdır?

A
I,II

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

B
I, II, III

C
II, III

D
Sadece III

E
Sadece I

Yanıt Açıklaması:

Uzun dönemde bir firmanın sermaye ve emek faktörlerinden ne kadar talep edeceğinin (a) bu faktörler arasında ikâmenin mümkün olup olmamasına (b) bu faktörlerin nispi fiyatlarına bağlı olduğunu söyleyebiliriz. Doğru yanıt A seçeneğidir.

9.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ 'ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ'NÜN' KISALTMASIDIR?

A
NATO

B
OECD

C
ILO

D
ICLS

E
UN

Yanıt Açıklaması:

Çalışma ekonomisine ait çeşitli kavramlar ve bu kavramların içerikleri kadar, bu kavramlar tarafından temsil edilen emek piyasasına ait kategorilerin ölçülmesi de oldukça sorunlu bir alandır. Her şeyden önce, emek piyasasındaki kategorilerin uluslararası düzeyde kabul edilmiş bir standarda oturtulması konusu gelir. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) bu anlamda genel kabul görmüş standart tanımlar oluşturmaktadır. Standartlaşma emek piyasasına dönük veri tabanının oluşturulmasını ve bu verileri kullanarak analiz yapılmasını kuşkusuz kolaylaştırmaktadır. Doğru cevap C seçeneğidir.

10.SORU

I. ETKİN ÜCRET ÖDEMELERİ

II. SENDİKALAR VE TOPLU PAZARLIK

III. MOBİLİTE VE GÖÇ

IV. İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

YUKARIDAKİLERDEN HANGİLERİ EMEĞİN

MİKROEKONOMİK YÖNÜ ALTINDA İNCELENEN 'EMEK PİYASALARI' İLE İLGİLİDİR?

A

I ve III

B

II ve III

C

III ve IV

D

I, II ve III

E

II, III ve IV

Yanıt Açıklaması:

Çalışma Ekonomisinin konularını 'makroekonomik' ve 'mikroekonomik' konular olmak üzere ikiye ayırabiliriz. Makroekonomik konular, ekonominin bütününe ilişkin alanları kapsarken, mikroekonomik konular ise bireysel ekonomik birimlerin kararlarıyla ilgilenir. Emegın mikroekonomik yönü altında incelenen 'emek piyasası' ise emegın makroekonomik yönü altında incelenen 'istihdam ve işsizlik' ile ilişkili değildir. Doğru cevap D seçeneğidir.

11.SORU

AŞAĞIDAKİ YAŞ ARALIKLARINDAN HANGİSİ ÇALIŞMA ÇAĞINDAKİ NÜFUSU OLUŞTURMAKTADIR?

A

15-64

B

16-65

C

15-65

D

18-65

E

18-64

Yanıt Açıklaması:

15-64 yaşları arasındaki kişiler çalışma çağındaki nüfusu oluşturmaktadır.

12.SORU

Sermaye sabitken emek girdisinin bir birim artırılması sonucunda toplam üründe meydana gelen değişikliğe ne ad verilir?

A

Emegın marjinal geliri

B

Emegın marjinal ürünü

C

Emegın ortalama ürünü

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

- D
Emeğin toplam ürünü
E
Emeğin azalan verimi

Yanıt Açıklaması:

Sermaye sabitken emek girdisinin bir birim artırılması sonucunda toplam üründe meydana gelen değişiktir.

13.SORU

Bir firmanın bir miktarda üretimi sağlayabilmesi için kullanabileceği çeşitli emek ve sermaye kombinasyonlarını gösteren şekle ne ad verilir?

- A
Eş-maliyet doğrusu
B
Eş-ürün eğrisi
C
Bütçe kısıtı
D
Farksızlık eğrisi
E
Tam eşitlik doğrusu

Yanıt Açıklaması:

Eş-ürün Eğrisi: Bir firmanın belirli bir miktarda üretimi sağlayabilmesi için kullanabileceği çeşitli emek ve sermaye kombinasyonlarını gösteren eğridir.

14.SORU

C_apraz esneklik değeri ise bunlar ika'ne faktörlerdir. Yani, girdilerden birinin fiyatındaki artış diğerinin talebini artırır. İfadesinde boş bırakılan yere hangisi gelmelidir?

- A
Pozitif
B
Negatif
C
Sabit
D
Dengeli
E
Nötr

Yanıt Açıklaması:

C_apraz esneklik değeri pozitif ise bunlar ika'ne faktörlerdir. Yani, girdilerden birinin fiyatındaki artış diğerinin talebini artırır. Doğru cevap A'dır.

15.SORU

$Q = f(K, L, T)$ şeklinde basit bir üretim fonksiyonunda 'L' aşağıdakilerden hangisidir?

- A

- Üretim
B
Sermaye
C
Emek
D
Teknoloji
E
Toprak

Yanıt Açıklaması:

$Q = f(K, L, T)$ şeklinde basit bir üretim fonksiyonunda (burada Q üretimi, K sermayeyi, L emek faktörünü ve T üretim için gerekli olan teknik bilgiyi göstermektedir) basitliği sağlamak amacıyla teknoloji'nin (teknik bilgi) sabit olduğunu varsayarsak kısa dönem K'nin sabit, L'nin değişken olduğu, uzun dönem ise her iki faktörün de değişken olduğu döneme işaret etmektedir (Elliott, 1991).

16.SORU

Aşağıdakilerden hangisi "Talep teorisi"nin varsayımları dışında kalır?

- A
Firmalar kâr maksimizasyoncusudur.
B
Firmalar üretim için sadece emek ve sermaye kullanırlar.
C
İkame malı belirlerler.
D
Firmaların bulundukları ürün ve emek piyasaları tam rekabetçidir.
E
Emek maliyeti ücretten oluşur ve işgücü tamamen homojendir.

Yanıt Açıklaması:

Marjinal Karar Alma Kuralı
Emek talebi ile ilgili analize "Kısa dönemde firma kaç işçi istihdam etmelidir?" sorusu ile başlayalım. Ancak, öncelikle burada kullanacağımız talep teorisinin varsayımlarını hatırlamamız yararlı olacaktır.
Bunlar:

- Firmalar kâr maksimizasyoncusudur.
- Firmalar üretim için sadece emek ve sermaye kullanırlar.
- Firmaların bulundukları ürün ve emek piyasaları tam rekabetçidir (yani ürün fiyatı ve ücretler veridir).
- Emek maliyeti ücretten oluşur ve işgücü tamamen homojendir.

17.SORU

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Aşağıdakilerden hangisi talep teorisinin varsayımlarından biri değildir?

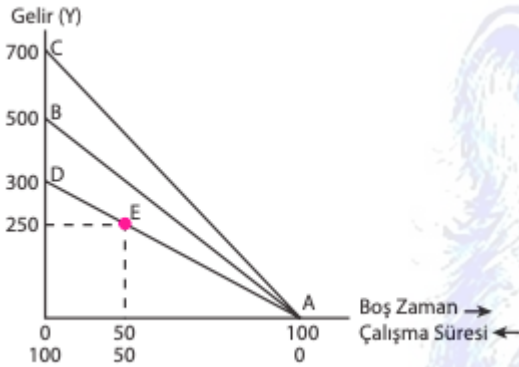
- A Firmalar kar maksimizasyoncudur
- B Firmalar üretim için sadece emek ve sermaye kullanırlar
- C Firmaların bulundukları ürün ve emek piyasaları tam rekabetçidir
- D Emek maliyeti ücretten oluşur
- E İşgücü tamamen heterojendir

Yanıt Açıklaması:

Bunlar:

- Firmalar kâr maksimizasyoncusudur.
- Firmalar üretim için sadece emek ve sermaye kullanırlar.
- Firmaların bulundukları ürün ve emek piyasaları tam rekabetçidir (yani ürün fiyatı ve ücretler veridir).
- Emek maliyeti ücretten oluşur ve işgücü tamamen homojendir.

18.SORU

Zamanın tümü boş zaman şeklinde değerlendirildiğinde birey şekildeki hangi nokta üzerinde olacaktır?

- A
- A
- B
- B
- C
- C
- D
- D
- E
- E

Yanıt Açıklaması:

Birey zamanın tümü boş zaman şeklinde değerlendirildiğinde A noktasında bulunulacak, bu noktada hiç çalışmayan bireyin doğal olarak geliri sıfır olacaktır.

19.SORU

İnsanlar çok isteseler bile gelirlerini aşan miktarlarda mal ve hizmet talep edemeyeceklerine göre, talep edebileceğimiz boş zaman/ çalışma süresi miktarları da sınırlı olacaktır. Bunu kanıtlamanın en doğru yolu aşağıdakilerden hangisidir?

- A Farksızlık Eğrisi
- B Çalışma Kararı Dengesi
- C Bütçe Kısıtı
- D Emek Arzı
- E Gelir Etkisi

Yanıt Açıklaması:

Hangi boş zaman ve gelir kombinasyonunu seçeceğimiz (satın alacağımız) piyasada çalışarak elde edeceğimiz gelir ile bağlantılıdır. İnsanlar çok isteseler bile gelirlerini aşan miktarlarda mal ve hizmet talep edemeyeceklerine göre, talep edebileceğimiz boş zaman/ çalışma süresi miktarları da sınırlı olacaktır. Bunu bütçe kısıtı ile gösterebiliriz.

20.SORU

Aşağıdakilerden hangisi "Marjinal Teknik İkâme Oranı"nın tanımıdır?

- A Üretim miktarı sabitken sermayenin emek yerine kullanılabileceği oran
- B Üretilen malın yerine farklı mal üretim oranı
- C Sermaye sabitken emek girdisinin bir birim artırılması sonucunda toplam üründe meydana gelen değişiklik oranı
- D Sermaye ve diğer bütün faktörler sabitken ücret oranı ile firmanın emek talep miktarı arasındaki ilişkiyi gösteren oran
- E Ücret artışı veya azalışı sonucunda firmanın optimal üretim düzeyinin değişmesine bağlı olarak emek talebinde meydana gelen değişim oranı

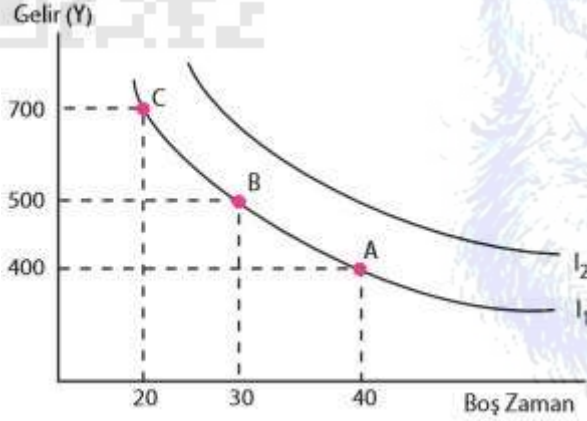
Yanıt Açıklaması:

Marjinal Teknik İkâme Oranı

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Üretim miktarı sabitken sermayenin emek yerine kullanılabileceği (ikâme edeceği) orandır.

1.SORU

Grafikte yer alan ve "I" simgesi ile gösterilen eğrilerin adı nedir?

- A Bütçe Kısıtı
- B Farksızlık Eğrisi
- C Phillips Eğrisi
- D Arz Eğrisi
- E Talep Eğrisi

Yanıt Açıklaması:

Grafikte yer alan eğriler "Farksızlık Eğrisi" dir. Üzerindeki her noktada farklı gelir ve boş zaman kombinasyonları ile aynı fayda düzeyini gösteren eğriler "Farksızlık Eğrisi" olarak adlandırılır. Neo-klasik Çalışma/Boş Zaman Modeline göre bireyin "çalışma" ile ilgili "psikolojik" değerlendirmelerini his ve sezgilerini modele dahil etmek üzere kullanılmaktadır.

2.SORU

Hatice Hanım kendi evinde ev işleriyle meşgul olmakta bu nedenle iş aramamaktadır. Ayrıca işbaşı yapmaya da hazır değildir.

Türkiye İstatistik Kurumu tanımına göre Hatice Hanım'ın emek piyasalarındaki konumu hangi sınıflandırma kapsamında değerlendirilir?

- A Bağımlı nüfus
- B Cesareti kırılmış işgücü
- C İstihdamda
- D İşgücüne dahil olmayan
- E

İşsiz

Yanıt Açıklaması:

Türkiye İstatistik Kurumu tanımına göre , işgücüne dahil olmayanları şu gruplara ayırmıştır:

- İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar
 - İş bulma ümidi olmayanlar
 - Mevsimlik çalışanlar
 - Ev işleriyle meşgul
 - Emekli
 - Çalışamaz hâlde
 - Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve işbaşı yapmaya da hazır olmayan kişilerdir.
- Soru kökünde yer alan Hatice Hanım kendi evinde ve ev işleriyle meşgul olarak tanımlandığından doğru yanıt "d" şıkkıdır.

3.SORU

Emek piyasalarında işçinin bulduğu işin kendisine en uygun iş olup olmadığı konusunda değerlendirme yapmasının güçlüğü piyasaların hangi özelliği ile ilgilidir?

- A Piyasaların çok sayıda olması
- B İşgücünün heterojen olması
- C İşlerin heterojen olması
- D Piyasalarda bilgi eksikliği olması
- E İşçi- işveren arasında pazarlık güçlerinin eşit olmaması 'Piyasalarda bilgi eksikliği olması' özelliği ile ilgilidir.

Yanıt Açıklaması:

Emek piyasalarında işçinin bulduğu işin kendisine en uygun iş olup olmadığı konusunda değerlendirme yapmasının güçlüğü

4.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ EMEK TALEBİNİ ETKİLEYEN UNSURLARDAN BİRİ DEĞİLDİR?

- A Diğer üretim faktörlerinin fiyatları
- B Ürün talebindeki değişimler
- C Verimlilik değişmesi
- D İşveren sayısı
- E İşçi sayısı

Yanıt Açıklaması:

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Ücret dışında emek talebinin etkileyen unsurlar; diğer üretim faktörlerinin fiyatları, ürün talebindeki değişimler, verimlilik değişmesi ve işveren sayısıdır.

5.SORU

Emek piyasası ile ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi doğru **değildir**?

- A
Emek piyasası hakkında genellikle hem işveren hem de işçi bakımından bir bilgi eksikliği söz konusudur.
- B
Emek piyasasında işçinin pazarlık gücü nispi olarak azdır
- C
Tek bir emek piyasası yoktur, farklı birçok iş için binlerce piyasa vardır.
- D
Emek piyasasına arz edilen emek büyük ölçüde homojendir.
- E
Emek piyasalarının başlıca fonksiyonu ücretlerdeki düzenlemeler yoluyla emek arz ve talebinin dengelenmesi ve eşitlenmesidir

Yanıt Açıklaması:

Emek piyasalarının başlıca fonksiyonu ücretlerdeki düzenlemeler yoluyla emek arz ve talebinin dengelenmesi ve eşitlenmesidir. Emek piyasası hakkında genellikle hem işveren hem de işçi bakımından bir bilgi eksikliği söz konusudur. Emek piyasasında işçinin pazarlık gücü nispi olarak azdır. Genellikle bu piyasalarda güç "alıcılar" lehinedir. Çünkü iş arayanların sayısı açık işlerden fazladır. İşveren bekleyebilir ya da birçok işçi arasından seçim yapabilir, ancak işçi sınırlı kaynaklara sahip olduğu için istihdam koşullarının belirlenmesinde işveren kadar etkili olamaz. D seçeneğinde verilen ifade doğru değildir. Emek piyasasına arz edilen emek büyük ölçüde heterojenlik gösterir. Bireyler, motivasyonları, belirli işlere yatkınlıkları, yetenekleri ve risk alma istekleri bakımından birbirlerinden farklıdırlar. Doğru cevap D seçeneğidir.

6.SORU

"İNSANIN BİZZAT ÜRETİME KATILMA FONKSİYONU" OLARAK İFADE EDİLEN KAVRAM AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
İstihdam
- B
Emek
- C

- Arz
- D
- Talep
- E
- Çalışma

Yanıt Açıklaması:

İnsanın bizzat üretime katılma fonksiyonu olarak ifade edilen emeğin üretimde kullanılır hâle gelmesi, yani istihdam edilmesi için emekle ilgili birbirini tamamlayıcı iki fonksiyonun bir araya gelmesi gerekir. Bunlar emek arzı ve emek talebidir.

7.SORU

Ücret oranındaki artış emek talebini hiç etkilemiyorsa emek talep esnekliği hangi değeri alır?

- A
Sonsuz
- B
Sıfır
- C
Bir
- D
İki
- E
Üç

Yanıt Açıklaması:

Ücret oranındaki bir artış emek talebini hiç etkilemiyorsa emek talep esnekliği 0 olacaktır. Bu durumda emek talep eğrisi tam inelastiktir.

8.SORU

BİR MALIN, DİĞER MAL VE HİZMETLERE GÖRE ARZU EDİLEBİLİRLİĞİ HAKKINDA KİŞİLERİN PSİKOLOJİK HİSLERİNE VE SEZGİLERİNE NE AD VERİLİR?

- A
Tercih
- B
Alternatif
- C
Eğilim
- D
Karar
- E
Zorunluluk

Yanıt Açıklaması:

Bir malın diğer mal ve hizmetlere göre arzu edilebilirliği hakkında kişilerin psikolojik hislerine ve sezgilerine tercih denmektedir. Doğru cevap A'dır.

9.SORU

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Toplam üretim maliyeti içinde emek maliyetinin payı %80 iken ücretlerde %10'luk bir artış olursa bunun ürün maliyetine yansımaları % kaç olacaktır?

- A
10
- B
8
- C
6
- D
4
- E
2

Yanıt Açıklaması:

Toplam üretim maliyeti içinde emek maliyetinin payı %80 iken ücretlerde %10'luk bir artış olursa bunun ürün maliyetine yansımaları %8 olacaktır.

10.SORU

Ücret artışı veya azalışı sonucunda firmanın optimal üretim düzeyinin değişmesine bağlı olarak emek talebinde meydana gelen değişmeye ne ad verilir?

- A
İkâme etkisi
- B
Gelir etkisi
- C
Ölçek etkisi
- D
Dışlanma etkisi
- E
Fayda etkisi

Yanıt Açıklaması:

Üretim ölçeğinin küçülmesi nedeniyle istihdamda daralma meydana gelir. Ücret artışı veya azalışı sonucunda firmanın optimal üretim düzeyinin değişmesine bağlı olarak emek talebinde meydana gelen değişmeye ölçek etkisi adı verilir.

Bu nedenle doğru cevap C seçeneğidir.

11.SORU

Sermaye sabitken emek girdisinin bir birim artırılması sonucunda toplam üründe meydana gelen değişiklik aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Eş-maliyet Doğrusu
- B
Kısa Dönem Emek Talep Eğrisi
- C
Emeğin Marjinal Ürün Geliri
- D
Üretim Fonksiyonu

E
Emeğin Marjinal Ürünü

Yanıt Açıklaması:

Emeğin Marjinal Ürünü : Sermaye sabitken emek girdisinin bir birim artırılması sonucunda toplam üründe meydana gelen değişiktir.

12.SORU

6. I. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar
II. İş buma ümidi olmayanlar
III. Mevsimlik çalışanlar
TÜİK'e göre, yukarıdakilerden hangileri işgücüne dahil olmayanlar grubunda yer alır?

- A
I, I ve III
- B
II ve III
- C
Yalnız III
- D
Yalnız II
- E
Yalnız I

Yanıt Açıklaması:

Türkiye İstatistik Kurumu, işgücüne dahil olmayanları şu gruplara ayırmıştır:

- İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle bir iş aramayan, ancak hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.
- İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce iş aradığı hâlde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.
- Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz hâlde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.
- Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya da hazır olmayan kişilerdir.
- Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya da hazır olmayan kişilerdir.
- Öğrenci: Bir öğrenim kurumuna devam etmesi nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya da hazır olmayan kişilerdir.
- Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve işbaşı yapmaya da hazır olmayan kişilerdir.
- Çalışamaz hâlde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya da hazır olmayan kişilerdir.
- Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve işbaşı yapmaya da hazır olmayan kişilerdir.

13.SORU

ÜCRET ORANININ DEĞİŞMESİ, BÜTÇE KISITININ VE DENGİ ÇALIŞMA KARARININ DEĞİŞMESİNE NEDEN OLUR.

ÖRNEĞİN, ÜCRET ORANININ YÜKSELMESİ BİREYİN ÇALIŞMA KARARINI ETKİLEYEN VE TERS YÖNDE ÇALIŞAN İKİ ETKİ MEYDANA GETİRİR. BU ETKİLER AŞAĞIDAKİ SEÇENEKLERDEN HANGİLERİDİR?

- A
Bütçe ve İkame Etkileri
- B
Gelir ve Ürün Etkileri
- C
Üretim ve İkame Etkileri
- D
Bütçe Kısıtı ve İkame Etkileri
- E
Gelir ve İkame Etkileri

Yanıt Açıklaması:

Ücret oranının değişmesi, bütçe kısıtının ve denge çalışma kararının değişmesine neden olur. Örneğin, ücret oranının yükselmesi bireyin çalışma kararını etkileyen ve ters yönde çalışan iki etki meydana getirir.

Bunlardan gelir etkisine göre, ücretin yükselmesi kişinin gelirinin yükselmesi anlamına gelir. Boş zaman gelir arttığında talebi artan normal bir mal olduğundan, bu durumda birey daha fazla boş zaman satın alarak çalıştığı süreyi azaltır.

Gelir Etkisi

Ücret sabitken gelir değişimine bağlı olarak çalışma süresinin nasıl değişeceğini gösteren etkidir.

İkâme Etkisi

Gelir sabitken ücret değişimine bağlı olarak çalışma süresinin nasıl değişeceğini gösteren etkidir.

14.SORU

Emek piyasasında çeşitli ücret düzeyleri ile çalışma süreleri arasındaki ilişkiyi gösteren eğridir. Bu eğriye verilen ad aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Geriye Kıvrımlı Bireysel Emek Arz Eğrisi
- B
Piyasa Emek Arz Eğrisi
- C
Arz Eğrisi

- D
Ücret Oranları Eğrisi
- E
Ücret Dışı Gelir Eğrisi

Yanıt Açıklaması:

Piyasa Emek Arz Eğrisi

Emek piyasasında çeşitli ücret düzeyleri ile çalışma süreleri arasındaki ilişkiyi gösteren eğridir.

15.SORU

İşçinin iş seçerken sadece en yüksek ücreti değil bütün unsurları göz önüne alarak en yüksek faydayı elde etmeyi amaçlaması emek piyasalarının aşağıdaki özelliklerinden hangisi ile ilgilidir?

- A
İstihdamın çalışan ile çalıştıran arasında kişisel bir ilişkiyi ifade etmesi
- B
Emek piyasalarında bilgi eksikliğinin olması
- C
Emek piyasalarına arz edilen emeğin heterojen olması
- D
Tek bir emek piyasasının olmaması
- E
Emek piyasasında işçinin pazarlık gücünün nispeten düşük olması

Yanıt Açıklaması:

İşçinin işe girerken sadece ücreti değil çalışma koşulları ve diğer hususları da içeren istihdam paketinin tümüne bakarak değerlendirme yapması emek piyasalarının 'İstihdamın çalışan ile çalıştıran arasında kişisel bir ilişkiyi ifade etmesi' özelliği ile alakalıdır.

16.SORU

"Neoklasik emek arzı teorisine" göre emek arzının teme belirleyicileri aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak ifade edilmektedir?

- A
Çalışma saati-boş zaman
- B
Boş zaman-verimlilik
- C
Ücret -verimlilik
- D
Boş zaman-ücret
- E
Verimlilik-Çalışma saati

Yanıt Açıklaması:

İnsanların tarlalardan atölyelere, maden ocaklarından uzay istasyonlarına kadar her yerde çalışıyor olmaları aslında hayatın bir kuralı,

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

çalışmamak ise ekonomik bedeli olan bir istisnasıdır. Yaşamak için ihtiyaçlarımızı karşılamaya, bunun için ise çalışmaya mecburuz. O hâlde insanlar ne kadar çalışacaklarına nasıl karar verirler? Hangi faktörler çalışma kararını ne yönde etkiler? Bu bölümde bu sorulara cevap aranılacaktır. Bu amaçla çalışma ekonomisinin genel kabul görmüş “Neoklasik Çalışma/BoşZaman Teorisi” aracılığıyla kendi çalıştığı süreyi seçmekte hür bir kişinin çalışma süresini nasıl belirlediği analiz edilecektir. Neoklasik çalışma/boş zaman teorisinde zaman kullanımının iki tipi olduğu savunulur. Bunlar “çalışma” ve “boş zaman”dır. Dolayısıyla bu teoriye göre kişinin çalışma arzını belirleyen temel unsurlar çalışma zamanı ve boş zaman tercihi arasındaki kombinasyondur.

17.SORU

Aşağıda verilen açıklamalardan hangileri diğer koşullar sabitken; Emek talep esnekliğini belirleyen unsurlar arasında yer almaktadır?

- Emek maliyetinin toplam maliyet içindeki payı ne derece büyükse,
- Üretimde emeği diğer faktörlerle ikame edebilmek ne derece kolaysa,
- Diğer üretim faktörlerinin arz esnekliği ne kadar büyükse emek talebi o ölçüde esnek olacaktır.
- Üretilen malın fiyat esnekliği ne derece yüksekse,

- A
I,II,III ve IV
B
I,II
C
I,II ve III
D
III ve IV
E
I,IV

Yanıt Açıklaması:

Emek talep esnekliğini belirleyen unsurlar Alfred Marshall ve John R. Hicks tarafından MarshallHicks Türetilmiş Talep Kanunları adı altında özetlenmiştir. Buna göre, diğer şeyler sabitken;

- Üretilen malın fiyat esnekliği ne derece yüksekse,
- Emek maliyetinin toplam maliyet içindeki payı ne derece büyükse,
- Üretimde emeği diğer faktörlerle ikame edebilmek ne derece kolaysa,
- Diğer üretim faktörlerinin arz esnekliği ne kadar büyükse emek talebi o ölçüde esnek olacaktır.

18.SORU

Aşağıdakilerden hangisi çalışma ekonomisinin makroekonomik konularından birisidir?

- A
Çalışma-Boş zaman kararı
B
Katılma oranları
C
İşsizlik
D
Emeğin kalitesi
E
Emek arzı

Yanıt Açıklaması:

Çalışma Ekonomisinin temel konularını Şekil 1.1’de gözlememiz mümkündür. Şekilde Çalışma Ekonomisinin konularının “makroekonomik” ve “mikroekonomik” konular olmak üzere ikiye ayrıldığı anlatılmaktadır. Makroekonomik konular, ekonominin bütününe ilişkin alanları kapsarken, mikroekonomik konular ise bireysel ekonomik birimlerin kararlarıyla ilgilenir. İşsizlik ekonominin bütününe ilişkin kararı kapsadığından makroekonomik bir konudur. Doğru cevap C seçeneğidir.

19.SORU

I- Çalışma/boş zaman kararı, II- Katılma oranları, III- Verimlilik, IV- Emeğin kalitesi
Aşağıdakilerden hangisi çalışma ekonomisinin mikroekonomik yönü ile ilgilidir?

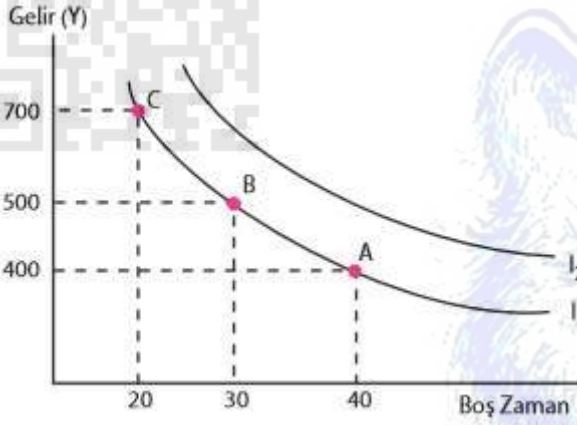
- A
Sadece I
B
Sadece II
C
Sadece III
D
Sadece IV
E
I ve IV

Yanıt Açıklaması:

Sayılan şıklardan sadece verimlilik çalışma ekonomisinin makro yönü ile ilgilidir, diğerleri mikro yönü ile ilgili konulardır.

20.SORU

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Yukarıda verilen "Farksızlık Eğrileri" grafiğine göre Hasan Bey A noktasında gösterilen bir durumda iken 10 saat daha fazla çalışması istenmiştir (B noktası). Bu fazla çalışmaya 100 liralık artışla razı olmuştur. B noktasında iken 10 saat daha fazla çalışması istendiğinde 200 lira daha fazla ödeme almak istemektedir. Hasan Bey'in bu durumunu "Neo-Klasik Çalışma/Boş Zaman Modeli" kapsamında açıklayan en doğru ifade hangisidir?

- A Çok çalışkan olması
- B Hakkını aramaki istemesi
- C Farksızlık eğrilerinin kesişmemesi
- D Farksızlık eğrilerinin bütçesini göstermesi
- E Farksızlık eğrilerinin konveks (dışbükey) olması

Yanıt Açıklaması:

Eğri boyunca aşağıdan yukarıya gidildikçe, aynı miktar (10 saat) boş zamandan vazgeçmesi istenilen Hasan Bey A'dan B'ye 100 liralık artış isterken, B'den C'ye daha fazla (200 liralık) fark istemektedir. Bunun nedeni orijine yaklaştıkça boş zaman miktarının gittikçe azalmasıdır. İktisatın temel konularından olan Nedret (kıtlık) Kanunu'na göre miktarı azalan şey değerlendirilmelidir. Bu durum farksızlık eğrilerinin konveks (dışbükey) olmalarına neden olmaktadır.

1.SORU

Aşağıdakilerden hangisi herhangi bir meslekte iş gücünün çalışma kararını etkilemez?

- A İşveren sayısının artması
- B İşlerin ücret dışı yönleri
- C Ücret dışı gelir

- D Bireylerin boş zamanı tercih etmeleri
- E Diğer ücret oranları

Yanıt Açıklaması:

Herhangi bir meslekte iş gücünün çalışma kararını o mesleğin ücret oranları dışında etkileyen 5 faktör bulunmaktadır: işçi sayısının artması, işlerin ücret dışı yönleri, ücret dışı gelir, bireylerin boş zamanı tercih etmeleri, diğer ücret oranları.

2.SORU

'Geriyeye kıvrımlı bireysel emek arz eğrisi ücret düzeylerindesebebiyle/.....ücret düzeylerindesebebiyledir' Yukarıdaki cümlede boş bırakılan alanları sırası ile aşağıdakilerden hangisi doğru bir şekilde tamamlar?

- A düşük- ikame etkisi- pozitif/ yüksek- gelir etkisi- negatif
- B düşük- gelir etkisi- pozitif/ yüksek- ikame etkisi- negatif
- C yüksek- ikame etkisi- pozitif/ düşük- gelir etkisi- negatif
- D düşük- dışlama etkisi- negatif/ yüksek- yayılma etkisi- pozitif
- E düşük- yayılma etkisi- negatif/ yüksek- dışlama etkisi- pozitif

Yanıt Açıklaması:

Geriyeye kıvrımlı bireysel emek arz eğrisi düşük ücret düzeylerinde ikame etkisi sebebiyle pozitif, yüksek ücret düzeylerinde ise gelir etkisi sebebiyle negatif eğimli arz eğrisidir.

3.SORU

Eş maliyet doğrusunun eğimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A Ücret oranının pozitif değeri
- B Ücret oranının negatif değeri
- C Emelin fiyatı ile sermayenin fiyatının birbirine oranının negatif değeri
- D Sermayenin fiyatı ile emelin fiyatının birbirine oranının pozitif değeri
- E Sermayenin fiyatının negatif değeri

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Yanıt Açıklaması:

Eş maliyet doğrusunun eğimi emeğin fiyatı ile sermayenin fiyatının birbirine oranının negatif değerine (-W/r) eşittir

4.SORU

Çalışma süresinin yetersizliği nedeniyle ilave bir iş arayan ve bu işte çalışmaya müsait olanların durumunu ifade eden kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Eksik istihdam
- B
Zamana dayalı eksik istihdam
- C
Yetersiz istihdam
- D
Emek Verimliliği
- E
Gelire dayalı yetersiz istihdam durumu

Yanıt Açıklaması:

Zamana dayalı eksik istihdam, çalışma süresinin yetersizliği nedeniyle ilave bir iş arayan ve bu işte çalışmaya müsait olanların durumunu ifade eder. Zamana dayalı eksik istihdamı tanımlamak için bu durumun referans döneminde şu üç kriterle de uyması gerekir. Bu kriterler şunlardır:

- İlave çalışmaya istekli olma,
 - İlave çalışmaya müsait olma,
 - Normal çalışma süresinden az çalışma
- Doğru cevap B seçeneğidir.

5.SORU

Aktif nüfusu 60 milyon olan bir ülkede işgücünün nüfusu 50 milyon iken istihdam edilenlerin sayısı 30 milyon ise istihdam oranı yüzde kaçtır?

- A
%50
- B
%60
- C
%55.5
- D
%66.6
- E
%75

Yanıt Açıklaması:

İstihdam oranı= İstihdam edilenler/Aktif nüfus*100
 $30/60=0.5$
 $0.5*100=50$
Doğru cevap A seçeneğidir.

6.SORU

Türkiye İstatistik Kurumunun tanımına göre; "istihdam edilenler,.....(1) ve işbaşında

olmayanlar olarak ikiye ayrılırlar.(2); yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde(3) ekonomik faaliyette bulunan kişilerdir. İşbaşında olmayanlar ise işi olanlardan, çeşitli nedenlerle referans döneminde işlerinin başında bulunmayan ancak işleri ile ilişkileri devam eden kişilerdir.

Yukarıdaki parçada numaralandırılmış yerleri aşağıdakilerden hangisi doğru şekilde tamamlar?

- A
(1) Kurumsal nüfus
(2) işbaşında olanlar
(3) en az bir saat
- B
(1) işsizler
(2) işbaşında olanlar
(3) referans haftasında
- C
(1) işbaşında olanlar
(2) istihdamda olanlar
(3) haftada 45 saat
- D
(1) işbaşında olanlar
(2) işbaşında olmayanlar
(3) en az bir saat
- E
(1) işbaşında olanlar
(2) işbaşında olanlar
(3) en az bir saat

Yanıt Açıklaması:

Türkiye İstatistik Kurumunun tanımına göre; "istihdam edilenler, **işbaşında olanlar** ve işbaşında olmayanlar olarak ikiye ayrılırlar. **İşbaşında olanlar**; yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde **en az bir saat** ekonomik faaliyette bulunan kişilerdir. İşbaşında olmayanlar ise işi olanlardan, çeşitli nedenlerle referans döneminde işlerinin başında bulunmayan ancak işleri ile ilişkileri devam eden kişilerdir.

Kitap kapsamında verilen Türkiye İstatistik Kurumu tanımı açık ve net olarak bir ayırım ve tanımlama yapmıştır. Doğru yanıt "e" şıkkıdır.

7.SORU

Aşağıdaki kavramlardan hangisi "EMEĞİN TALEBİNİN DİĞER ÜRETİM FAKTÖRLERİNİN FİYATLARINDAKİ DEĞİŞMELERE NE ÖLÇÜDE DUYARLI OLDUĞUNUN GÖSTERGESİ" ifadesine karşılık gelmektedir?

- A
Arz esnekliği
- B

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Ürün talep esnekliği

C

Üretilen malın fiyat esnekliği

D

Emek talep esnekliği

E

Emek talebinin çapraz ücret esnekliği

Yanıt Açıklaması:

Emek talebinin çapraz ücret esnekliği; emek talebinin diğer üretim faktörlerinin fiyatlarındaki değişimlere ne ölçüde duyarlı olduğunun göstergesidir.

8.SORU

Karını maksimize etmek isteyen işveren, işe alacağı son işçinin firmaya sağladığı parasal getiri maliyetinden büyükse nasıl hareket eder?

A

İstihdamı azaltır.

B

İstihdamı artırır.

C

İstihdamı kaldırır.

D

İstihdamı sabit yapar.

E

İstihdamı denge rakamlarına getirir.

Yanıt Açıklaması:

Karını maksimize etmek isteyen işveren, işe alacağı son işçinin firmaya sağladığı parasal getiri (MRPL) maliyetinden (W) büyük olduğu müddetçe istihdamı arttıracak, $MRPL=W$ olduğunda ise istihdamda durma noktasına ulaşılacaktır.

9.SORU

Emek talep esnekliği değerinin bir (1) olması durumunda aşağıdaki durumlardan hangisi söz konusudur?

A

Ücret oranındaki artış emek talebini hiç etkilemiyor.

B

Ücret oranındaki artış emek talebini oransal olarak daha az etkiliyor.

C

Ücret oranındaki artış emek talebindeki artışa eşit oluyor.

D

Ücret oranındaki artış emek talebini oransal olarak daha fazla etkiliyor.

E

Cari ücretin üzerinde hiçbir işçi istihdam edilmiyor.

Yanıt Açıklaması:

$Ed=1$ Ücret oranındaki değişim emek talebindeki değişime eşitse bu durumda birim talep esnekliğinden söz edilebilir.

10.SORU

İşverenlerin mal ve hizmet üretebilmek için talep ettiği "Emek" kavramı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

A

Emek talebini etkileyen ücret dışı unsurlar vardır.

B

Kısa dönemde piyasalarda emek değişken faktördür.

C

Başta ücretler olmak üzere çok sayıda unsura bağlı olarak emek talebi artar ve azalır.

D

Günlük hayatta, emek piyasalarında firmaların işgücüne olan talepleri sabit seyir izler.

E

Emek talebinin türetilmiş bir talep olduğu gerçeği emek piyasalarının en belirgin özelliğidir.

Yanıt Açıklaması:

Emek talebinin türetilmiş bir talep olduğu, yani işverenlerin mal ve hizmet üretebilmek için emek talep ettikleri gerçeği, emek piyasalarının en belirgin özelliğidir. Güncel hayatta emek piyasalarında firmaların işgücüne olan taleplerinin sabit bir seyir izlemediği, başta ücretler olmak üzere çok sayıda unsura bağlı olarak artıp azalabildiğine şahit olmaktadır.

11.SORU

BİR FİRMANIN BELİRLİ BİR MİKTARDA ÜRETİMİ SAĞLAYABİLMESİ İÇİN KULLANABİLECEĞİ ÇEŞİTLİ EM EK VE SERMAYE KOMBİNASYONLARINI GÖSTEREN AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

A

Eş-ürün Eğrisi

B

Eş-maliyet Doğrusu

C

Piyasa Emek Talep Eğrisi

D

Kısa Dönem Emek Talep Eğrisi

E

Emeğin Marjinal Ürün Geliri

Yanıt Açıklaması:

Eş-ürün Eğrisi: Bir firmanın belirli bir miktarda üretimi sağlayabilmesi için kullanabileceği çeşitli

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

emek ve sermaye kombinasyonlarını gösteren eğridir.

12.SORU

Emek piyasasındaki genel kabul görmüş standart tanımları hangi kurum oluşturmaktadır?

- A
Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)
- B
Dünya Bankası (WB)
- C
NATO
- D
IMF
- E
Birleşmiş Milletler (UN)

Yanıt Açıklaması:

Çalışma ekonomisine ait çeşitli kavramlar ve bu kavramların içerikleri kadar, bu kavramlar tarafından temsil edilen emek piyasasına ait kategorilerin ölçülmesi de oldukça sorunlu bir alandır. Her şeyden önce, emek piyasasındaki kategorilerin uluslar arası düzeyde kabul edilmiş bir standarda oturtulması konusu gelir. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) bu anlamda genel kabul görmüş standart tanımlar oluşturmaktadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

13.SORU

Hem emek hem de sermaye faktörleri değişken olduğunda ücret oranı ile firmanın istihdam düzeyi arasındaki ilişkiyi gösteren eğri aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Eş-ürün eğrisi
- B
Eş-maliyet eğrisi
- C
Piyasa emek talep eğrisi
- D
Kısa dönem emek talep eğrisi
- E
Uzun dönem emek talep eğrisi

Yanıt Açıklaması:

Uzun dönem emek talep eğrisi hem emek hem de sermaye faktörleri değişken olduğunda ücret oranı ile firmanın istihdam düzeyi arasındaki ilişkiyi gösteren eğridir.

14.SORU

Diğer unsurlarda bir değişme yokken sermaye fiyatının ucuzlaması eş maliyet doğrusunda nasıl bir değişikliğe yol açar?

- A

- Eş maliyet doğrusu başlangıca göre basıklaşır.
- B
- Eş maliyet doğrusu başlangıca göre dikleşir.
- C
- Eş maliyet doğrusunda herhangi bir değişiklik olmaz.

- D
- Eş maliyet doğrusu öncekine paralel biçimde sağa kayar.
- E
- Eş maliyet doğrusu öncekine paralel biçimde sola kayar.

Yanıt Açıklaması:

Faktör fiyatları doğruların eğimi olduğuna göre, bunlarda meydana gelen değişmeler eş-maliyet doğrularının eğimini değiştirecektir. Diğer unsurlarda bir değişme yokken sermayenin fiyatının ucuzlaması firmanın bütün parası ile daha fazla sermaye alabilmesini sağlayacaktır. Emegin fiyatı ve üretim bütçesi değişmediğinden firmanın bütün parasıyla satın alabileceği emek miktarı da değişmeyecektir. Bu bakımdan faktör fiyatındaki değişme, doğrunun eğimini değiştirerek dikleşmesine sebep olacaktır. Bu nedenle doğru cevap B seçeneğidir.

15.SORU

Normal çalışma süresinden az çalışan Hasan Bey ilave çalışmaya müsait ve isteklidir.

Hasan Bey'in emek piyasasındaki konumu ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A
Cesareti kırılmamış işgücü
- B
İkame etkisikuvvetliolanbirey
- C
Zamana Dayalı Eksik İstihdam
- D
Yüksek insan sermayesi yatırımına sahip
- E
İşsiz

Yanıt Açıklaması:

Soruda verilen durum "Zamana Dayalı Eksik İstihdam" durumudur, doğru yanıt "c" şıkkıdır. Bu durumda kişinin normal olarak kabul edilen süreden az çalışması bir tercih değildir, ilave çalışmaya istekli ve müsait olmaksızın normal olarak kabul edilen süreden az çalışılması eksik istihdam kapsamında değerlendirilemez.

16.SORU

Koordinat sisteminde K ve L düzleminde çizilen "Eş Maliyet Doğrusunun" K eksenini kestiği yer aşağıdaki seçeneklerde verilen hangi noktayı göstermektedir?

- A
Firmanın elindeki tüm maliyet bütçesi ile satın alabileceği maksimum Sermaye miktarını göstermektedir.
- B
Firmanın elindeki tüm maliyet bütçesi ile satın alabileceği maksimum Emek miktarını göstermektedir.
- C
Firmanın elindeki tüm maliyet bütçesi ile satın alabileceği maksimum Sermaye ve Emek miktarını göstermektedir.
- D
Firmanın elindeki tüm maliyet bütçesi ile satın alabileceği minimum Emek ve Sermaye miktarını göstermektedir.
- E
Firmanın elindeki tüm maliyet bütçesi ile satın alabileceği ortalama Emek ve Sermaye miktarını göstermektedir.

Yanıt Açıklaması:

Sermayenin fiyatı r_1 olduğunda, firmanın E_1 kadar parası olması durumunda firma bütün parasıyla $E_1/r_1 = K_1$ kadar sermaye alabileceği yani elindeki tüm parasını sermaye yatırması durumunda konum olarak belirlenen yer Eş Maliyet Doğrusunun K eksenini kestiği nokta olarak tanımlamaktadır.

17.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ "EŞ-MALİYET DOĞRULARI" NIN ÖZELLİKLERİNDEN DEĞİLDİR?

- A
Eş-maliyet doğrularının başlıca özelliği, "negatif eğimli olmaları" dır.
- B
Eğiminin sabit ve faktör fiyatlarının birbirine oranına (w/r) eşit olmasıdır.
- C
Üretim bütçesindeki değişikliklerin eş-maliyet doğruları ile gösterilebilmesidir.
- D
Faktör fiyatlarındaki değişikliklerin eş-maliyet doğruları ile gösterilebilmesidir.
- E
Faktörlerin birbirlerini mükemmele oldukça yakın bir şekilde ikame etmeleri gerekmektedir.

Yanıt Açıklaması:

Eş-maliyet doğrularının başlıca özelliği, "negatif eğimli olmaları" dır. Eş-maliyet doğrularının ikinci özelliği, "eğiminin sabit ve faktör fiyatlarının birbirine oranına (w/r) eşit olması"dır. Üçüncü özellik, "üretim bütçesindeki

değişikliklerin eş-maliyet doğruları ile gösterilebilmesi"dir. Son olarak, "faktör fiyatlarındaki değişikliklerin eş-maliyet doğruları ile gösterilebilmesi" doğruların bir başka özelliğidir.

18.SORU

"SİGORTACILIK VE MUHASEBECİLİK MESLEKLERİNDEN SİGORTACILIĞIN ÜCRETİNDE BİR DEĞİŞME YOKKEN MUHASEBECİLİĞİN ÜCRETİ ARTARSA, MUHASEBECİ OLMAK DAHA CAZİP HALE GELECEK, BU İŞİ SEÇENLERİN SAYISI ARTARKEN SİGORTACILIĞI SEÇENLERİN AZALACAKTIR." YUKARIDA VERİLEN ÖRNEK EM EK ARZINI ETKİLEYEN ÜCRET DIŞI UNSURLARDAN HANGİSİ KAPSAMINDADIR?

- A
Ücret dışı gelir
- B
İşlerin ücret dışı yönleri
- C
Emek piyasasında işçi sayısının artması
- D
Diğer ücret oranları
- E
Bireylerin boş zamanı tercih etmeleri

Yanıt Açıklaması:

Bireyler, emek arzı ile ilgili kararlarını verirken sadece çalıştıkları işte aldıkları ücretlerle ilgilenmezler. Kendi niteliklerine uyan diğer işlerin ücret oranları da emek arz kararlarını etkiler. Bu nedenle, herhangi bir işin ücreti değişmemiş olsa da işçilerin alternatif olarak çalışabilecekleri işlerin ücretlerinde meydana gelen değişimler, o işe yönelik emek arz kararlarını etkileyebilecektir. Sigortacılık ve muhasebecilik mesleklerinden sigortacıların ücretinde bir değişme yokken, muhasebeciliğin ücreti artarsa muhasebeci olmak daha cazip hale gelecek, bu işi seçenlerin sayısı artarken sigortacılığı seçenlerin azalacaktır. Dolayısıyla, diğer ücret oranları da emek arzını etkilemektedir. Bu nedenle doğru cevap D seçeneğidir.

19.SORU

I- Doğuştan objektiftir, II- Psikolojik his ve sezgilerdir, III- Kişiden kişiye farklılık gösterir, IV- Öncelik açısından sıralanabilir
Aşağıdakilerden hangisi tercihlerin özellikleri arasında **sayılamaz**?

- A
Sadece I
- B
Sadece II
- C

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Sadece III
D
Sadece IV
E
II ve IV

Yanıt Açıklaması:

Tercihler doğuştan subjektiftir.

20.SORU

Emek talep eğrisinin negatif eğimli olması, aşağıdakilerden hangileri arasında ters yönlü bir ilişki olduğunu gösterir?

- A
Ücret oranı - istihdam düzeyi
B
Ücret oranı - işyeri maliyeti
C
İşgücü maliyeti - ücret talep düzeyi
D
İstihdam düzeyi - verimlilik
E
Verimlilik - işgücü maliyeti

Yanıt Açıklaması:

Emek talep eğrisinin negatif eğimli olması, ücret oranı ile istihdam düzeyi arasında ters yönlü bir ilişki olduğu anlamına gelmektedir. Doğru cevap A seçeneğidir.

1.SORU

KİŞİNİN SAAT BAŞI ÜCRETİNİN 4 LİRADAN 8 LİRAYA YÜKSELMESİ BÜTÇE KISITINI NASIL ETKİLER?

- A
Bütçe kısıtı hiçbir şekilde etkilenmez.
B
Bütçe kısıtı başlangıca göre basıklaşır.
C
Bütçe kısıtı başlangıca göre dikleşir.
D
Bütçe kısıtı başlangıca göre sağa doğru paralel olarak kayar.
E
Bütçe kısıtı başlangıca göre sola doğru paralel olarak kayar.

Yanıt Açıklaması:

Kişinin saat başı ücreti 4 liradan 8 liraya yükselirse, zamanının tümünü çalışarak kullandığında elde edeceği gelir de 400 liradan 800 liraya yükselecektir. Bu durumda bütçe kısıtı dikleşecektir. Bu nedenle doğru yanıt C seçeneğidir.

2.SORU

Ücret artışı veya azalışı sonucunda firmanın optimal üretim düzeyinin değişmesine bağlı olarak emek talebinde meydana gelen değişme aşağıdakilerden hangisidir?

- A
İkame etkisi
B
Emek talep etkisi
C
Ölçek etkisi
D
Eş- maliyet etkisi
E
Eş-ürün etkisi

Yanıt Açıklaması:

Ölçek etkisi, ücret artışı veya azalışı sonucunda firmanın optimal üretim düzeyinin değişmesine bağlı olarak emek talebinde meydana gelen değişmedir.

3.SORU

Firma cari ücret düzeyinde bütün işçileri istihdam etmeye istekli fakat bu ücretin üzerinde hiçbir işçi istihdam etmeyecekse emek talep esnekliği nasıl ifade edilir?

- A
Tam inelastik talep
B
Esnek olmayan talep
C
Birim talep esnekliği
D
Esnek talep
E
Tam esnek talep

Yanıt Açıklaması:

Ed= ? Firma cari ücret düzeyinde bütün işçileri istihdam etmeye istekli fakat bu ücretin üzerinde hiçbir işçi istihdam etmeyecekse tam esnek talep söz konusudur.

4.SORU

Sermayenin maliyeti ve ücret oranı veri iken bir firmanın belirli bir miktardaki parasıyla satın alabileceği bütün farklı sermaye ve emek kombinasyonlarını gösterir şekle ne ad verilir?

- A
Eş-maliyet doğrusu
B
Eş-ürün eğrisi
C
Bütçe kısıtı
D

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Farksızlık eğrisi
E
Tam eşitlik doğrusu

Yanıt Açıklaması:

Eş-maliyet Doğrusu: Sermayenin maliyeti ve ücret oranı veri iken bir firmanın belirli bir miktardaki parasıyla (üretim bütçesi) satın alabileceği bütün farklı sermaye ve emek kombinasyonlarını gösterir.

5.SORU

Üretim faktörlerinden birisi sabit tutulurken diğer faktörün miktarı artırıldığında toplam ürünlerdeki artışın bir noktadan sonra azalacağını ifade eden kanun aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Emeğin marjinal ürünü
B
Emeğin marjinal ürün geliri
C
Kısa dönem emek talep
D
Azalan verimler
E
Eş- maliyet

Yanıt Açıklaması:

Azalan verimler kanunu, üretim faktörlerinden birisi sabit tutulurken diğer faktörün miktarı artırıldığında toplam ürünlerdeki artışın bir noktadan sonra azalacağını ifade eden kanundur.

6.SORU

Üretimde kullanılan emek miktarı azaltıldığında aynı üretim düzeyini koruyabilmek için sermaye miktarının artırılması gereği eş ürün eğrilerinin aşağıdaki özelliklerinden hangisi ile ilgilidir?

- A
Eş ürün eğrilerinin doğrusal olması
B
Eş ürün eğrilerini negatif eğimli olması
C
Eş ürün eğrilerinin eğiminin ücret oranına eşit olması
D
Eş ürün eğrilerinin kesişmemesi
E
Eş ürün eğrilerinin orijinden bakıldığında iç bükey olması

Yanıt Açıklaması:

Üretimde kullanılan emek miktarı azaltıldığında aynı üretim düzeyini koruyabilmek için sermaye miktarının artırılması gereği eş ürün eğrilerinin 'negatif eğimli olma' özelliği ile ilgilidir

7.SORU

“Emek” talebi ile ilgili analize kısa dönemde firma kaç işçi istihdam etmelidir sorusu ile başlanır burada kullanılacak talep için işverenler ve firmalar talep teorisinin varsayımlarına göre hareket eder, aşağıdakilerden hangisi talep varsayımlarından birisi değildir?

- A
Emeğin maliyeti ücretten oluşur.
B
Firmalar kar maksimizasyonu yapar.
C
Firmalar için talebin miktarı ve ücreti veridir.
D
Firmalar üretim için emek ve sermaye kullanır.
E
Ürün ve emek piyasalarında işgücü tamamen homojen değildir.

Yanıt Açıklaması:

Emek talebi ile ilgili analize “Kısa dönemde firma kaç işçi istihdam etmelidir?” sorusu ile başlayalım. Ancak, öncelikle burada kullanacağımız talep teorisinin varsayımlarını hatırlamamız yararlı olacaktır. Bunlar:

- Firmalar kar maksimizasyoncusudur.
- Firmalar üretim için sadece emek ve sermaye kullanırlar.
- Firmaların bulundukları ürün ve emek piyasaları tam rekabetçidir (yani ürün fiyatı ve ücretler veridir).
- Emek maliyeti ücretten oluşur ve işgücü tamamen homojendir.

8.SORU

Genç işgücünün ücretleri yükseldiğinde yetişkin işçilere olan talebin azalması durumu söz konusu ise bu durumda emek talep esnekliği aşağıdaki seçeneklerden hangisinde verilen değeri alır?

- A
 $Ed < 0$
B
 $Ed > 0$
C
 $Ed = 0$
D
 $Ed = 1$
E
 $Ed = \text{Sonsuz}$

Yanıt Açıklaması:

Çapraz esneklik değerleri pozitif ya da negatif işaret taşıyabilir. Bu durum faktörler arasındaki ilişkinin türüne bağlıdır. Çapraz esneklik değeri pozitif ise bunlar ikâme faktörlerdir. Yani, girdilerden

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

birinin fiyatındaki artış diğerinin talebini arttırır. Diğer taraftan, emek talebinin çapraz ücret esnekliği negatif işaret taşıyorsa faktörler arasındaki ilişki tamamlayıcıdır. Yani, bir girdinin fiyatındaki artış diğerinin talebini azaltır. Bu durum genç ve yaşlı işçiler arasındaki ilişkiyi açıklamaktadır.

9.SORU

Ekonomik açıdan bütçe kısıtının doğrusal bir yapıya sahip olmasının anlamı nedir?

- A Ücret oranı artarken çalışılan sürenin azalması
- B Ücret oranının çalışılan süre ile artması
- C Ücret oranının sabit ve çalışılan süre ile değişmemesi
- D Ücret oranının çalışılan süre ile azalması
- E Ücret oranı ile çalışılan süre arasında ilişki olmaması

Yanıt Açıklaması:

Şekilde bütçe kısıtı düz bir doğru şeklindedir ve dolayısıyla eğimi sabittir. Ekonomik açıdan doğrusal bütçe kısıtı ücret oranının sabit olduğu ve çalışılan süre ile birlikte değişmeyeceği anlamına gelir.

10.SORU

Eksik istihdam kişinin sahip olduğu iş ile gerçekleştirdiği iş arasındaki uyumsuzluk olarak açıklamaktadırlar, bu kavram aşağıdaki seçeneklerden hangisinde ifade edilmektedir?

- A Eğitim-İş Boşluğu
- B Açık İşsizlik
- C Eğitimli İşsizlik
- D Gücenmiş İşsizlik
- E Doğal İşsizlik

Yanıt Açıklaması:

Bazı iktisatçılar ise, eksik istihdamı düzensiz istihdama veya istihdam ile eğitim arasındaki uyumsuzluğa dayandırır. Livingstone'a göre, eksik istihdam kişinin yaptığı işle sahip olduğu eğitim arasındaki uyumsuzluğun bir sonucudur. Livingstone, ABD ve Kanada üzerinde yaptığı araştırmasında bunu "eğitim-iş boşluğu" (education-job gap) olarak adlandırmış ve bazı

ampirik verilere dayandırmıştır.

11.SORU

Marshall-Hicks Türetilmiş Talep Kanunları'na göre emek talebinin esnekliğinin yüksek olması aşağıdakilerden hangisine bağlı değildir?

- A Ürün talebinin esnekliğinin düşük olmasına
- B Üretilen malın fiyat esnekliğinin yüksek olmasına
- C Diğer üretim faktörlerinin arz esnekliğinin büyük olmasına
- D Emek maliyetinin toplam maliyet içindeki payının büyük olmasına
- E Üretimde emeği diğer faktörlerle ikame edebilmenin kolay olmasına

Yanıt Açıklaması:

Marshall-Hicks Türetilmiş Talep Kanunları'na göre emek talebinin esnekliğinin yüksek olması

- Ürün talebinin esnekliğinin düşük olmasına
- Üretilen malın fiyat esnekliğinin yüksek olmasına
- Diğer üretim faktörlerinin arz esnekliğinin büyük olmasına

Emek maliyetinin toplam maliyet içindeki payının büyük olmasına bağlıdır.

12.SORU

İşgücü- İstihdam Edilenler=?

Yukarıdaki hesaplama sonucunda elde edilecek değer aşağıdakilerden hangisini gösterir?

- A Aktif Nüfus
- B İşsizler
- C İşgücünde olmayanlar
- D Kurumsal Nüfus
- E Toplam Nüfus

Yanıt Açıklaması:

İşgücü istihdam edilenler ile işsizlerin toplamından oluşur.

13.SORU

"ÇALIŞMA ÇAĞI DIŞINDAKİ NÜFUS / ÇALIŞMA ÇAĞINDAKİ NÜFUS X 100" FORMÜLÜ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİNİ VERMEKTEDİR?

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

A
İşgücüne katılma oranı

B
Çocuk bağımlılık oranı

C
İşsizlik oranı

D
Bağımlılık oranı

E
Emek verimliliği

Yanıt Açıklaması:

Bağımlılık oranı= Çalışma çağı dışındaki nüfus /
çalışma çağındaki nüfus X 100

14.SORU

Kişilerin gelirlerinin azalmasına rağmen referans
dönemindekinden daha az sürelerle çalışmak
istemelerinin söz konusu olduğu yetersiz istihdam
türü aşağıdakilerden hangisidir?

A
Niteliğe dayalı yetersiz istihdam

B
Gelire dayalı yetersiz istihdam

C
Aşırı çalışmaya dayalı yetersiz istihdam

D
Zamana dayalı yetersiz istihdam

E
Duruma dayalı yetersiz istihdam

Yanıt Açıklaması:

Aşırı istihdam olarak da isimlendirilebilecek aşırı
çalışmaya dayalı yetersiz istihdamda kişilerin
gelirlerinin azalmasına rağmen referans
dönemindekinden daha az sürelerle çalışmak
istemeleri söz konusu olmaktadır. Bu nedenle
doğru cevap C seçeneğidir.

15.SORU

Geriye Kıvrımlı Bireysel Emek Arz Eğrisinin bu
şekilde oluşmasının ardında geçerli olan neden
aşağıdaki seçeneklerden hangisinde ifade
edilmektedir?

A
Bireysel Emek Arz Eğrisi; Düşük ücret
düzeylerinde ikâme etkisi sebebiyle pozitif, yüksek
ücret düzeylerinde ise gelir etkisi sebebiyle negatif
eğimlidir.

B
Bireysel Emek Arz Eğrisi; Düşük ücret
düzeylerinde gelir etkisi sebebiyle pozitif, yüksek
ücret düzeylerinde ise İkame etkisi sebebiyle
negatif eğimlidir.

C

Bireysel Emek Arz Eğrisi; Düşük ücret
düzeylerinde ikâme etkisi sebebiyle negatif ,
yüksek ücret düzeylerinde ise gelir etkisi sebebiyle
pozitif eğimlidir.

D
Bireysel Emek Arz Eğrisi; Düşük ücret
düzeylerinde marjial etkisi sebebiyle pozitif,
yüksek ücret düzeylerinde ise gelir etkisi sebebiyle
negatif eğimlidir.

E
Bireysel Emek Arz Eğrisi; Düşük ücret
düzeylerinde ikâme etkisi sebebiyle pozitif, yüksek
ücret düzeylerinde ise uluslararası etki sebebiyle
negatif eğimlidir.

Yanıt Açıklaması:

Geriye Kıvrımlı Bireysel Emek Arz Eğrisi Düşük
ücret düzeylerinde ikâme etkisi sebebiyle pozitif,
yüksek ücret düzeylerinde ise gelir etkisi sebebiyle
negatif eğimli arz eğrisidir. Bu nedenle bireysel arz
eğrisi önce pozitif sonra ise geriye kıvrımlı biçimde
negatif bir form alır.

16.SORU

Üretim miktarı sabitken sermayenin emek yerine
kullanılabileceği oranı belirleyen oran aşağıdaki
seçeneklerde verilen kavramlardan hangisi ile
açıklanmaktadır?

A
Marjinal Teknik İkâme Oranı

B
Marjinal Verimlilik Oranı

C
Toplam Faktör Verimliliği

D
Optimum Faktör Verimliliği

E
Ölçek Verimliliği

Yanıt Açıklaması:

Marjinal Teknik İkâme Oranı Üretim miktarı
sabitken sermayenin emek
yerine kullanılabileceği (ikâme edeceği) orandır.
Bu durumda doğru seçenek A seçeneğidir.

17.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye İstatistik Kurumuna
göre işgücüne dahil olmayan gruplardan **değildir**?

A
İş bulma ümidi olmayanlar

B
Mevsimlik çalışanlar

C
Ev işleriyle meşgul

D
Kısmi zamanlı çalışanlar

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

E
Emekli

Yanıt Açıklaması:

Türkiye İstatistik Kurumu, işgücüne dahil olmayanları şu gruplara ayırmıştır:

- İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar
- İş bulma ümidi olmayanlar
- Mevsimlik çalışanlar
- Ev işleriyle meşgul, Öğrenci, Emekli ve diğer nedenler.

Doğru cevap D seçeneğidir.

18.SORU

"Sermayenin maliyeti ve ücret oranı veri iken bir firmanın belirli bir miktardaki parasıyla (üretim bütçesi) satın alabileceği bütün farklı sermaye ve emek kombinasyonlarını gösterir." ifadesi aşağıdakilerden hangisinin tanımıdır?

- A
Uzun Dönem Emek Talep Eğrisi
- B
Marjinal Teknik İkame Oranı
- C
Ölçek Etkisi
- D
Eş-ürün Eğrisi
- E
Eş-maliyet Doğrusu

Yanıt Açıklaması:

Eş-maliyet Doğrusu

Sermayenin maliyeti ve ücret oranı veri iken bir firmanın belirli bir miktardaki parasıyla (üretim bütçesi) satın alabileceği bütün farklı sermaye ve emek kombinasyonlarını gösterir.

19.SORU

Emek Miktarı (L)	Üretim (TP)	Emeğin Marjinal ürünü (MPL)	Marjinal Gelir (MR) Malın Fiyatı
------------------	-------------	-----------------------------	----------------------------------

1	2
2	5
3	9
4	14
5	20

Yukarıdaki tabloda verilen emek miktarı ve üretim rakamları dikkate alındığında, emeğin marjinal ürün değerini ifade eden rakamlar sırasıyla aşağıdaki seçeneklerden hangisinde ifade edilmektedir?

- A
2-3-4- 5 ve 6
- B
1-2-3-4 ve 5
- C
1-1,5-2-2,5 ve 3

D
3-4-5-6 ve 7

E
1-2-3-4 ve 5

Yanıt Açıklaması:

Emeğin marjinal ürün değeri son istihdam edilen emek biriminin toplam üretime olan net katkısını ifade etmektedir; Bu durumda Üretimdeki net artışın değişen emek miktarına bölünmesiyle elde edilen rakamlar A seçeneğinde ifade edilmektedir.

20.SORU

SERMAYE FİYATININ, TALEP ARTIŞINA BAĞLI OLARAK NE DERECE ARTACAĞI AŞAĞIDA VERİLENLERDEN HANGİSİNE BAĞLIDIR?

- A
Ürün talebinin esnekliğine
- B
Emek talep esnekliğine
- C
Emek talebinin çapraz ücret esnekliğine
- D
Sermaye arz eğrisinin esnekliğine
- E
Emek talebinin ücret esnekliğine

Yanıt Açıklaması:

Sermaye fiyatının, talep artışına bağlı olarak ne derece artacağı sermaye arz eğrisinin esnekliğine bağlıdır.

1.SORU

"Bir firmanın belirli bir miktarda üretimi sağlayabilmesi için kullanabileceği çeşitli emek ve sermaye kombinasyonlarını gösteren eğri,eğrisidir." şeklinde tanımlanan cümlede anlatılan kavram aşağıdaki seçeneklerde verilen hangi kavramdır?

- A
Eş ürün eğrisi
- B
Eş fayda eğrisi
- C
Marjinal verimlilik eğrisi
- D
Ortalama emek verimliliği eğrisi
- E
Uzun dönem faktör verimliliği eğrisi

Yanıt Açıklaması:

Eş-ürün Eğrisi; Bir firmanın belirli bir miktarda üretimi sağlayabilmesi için kullanabileceği çeşitli emek ve sermaye kombinasyonlarını gösteren eğridir. Üretim sürecine dahil olan emek ve

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

sermaye miktarına ilişkin kombinasyonları veren eğri olarak tanımlanmaktadır.

2.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ EMEK PİYASALARINI DİĞER PİYASALARDAN AYIRAN ÖZELLİKLER ARASINDA BULUNMAZ?

- A
Emeğin istihdamının çalışan ve çalıştıran arasında kişisel ilişki ifade etmesidir
- B
Genellikle hem işveren hem de işçi bakımından bir bilgi eksikliği söz konusu değildir
- C
Emek piyasasına arz edilen emek büyük ölçüde heterojenlik gösterir
- D
Emek piyasasında işçinin pazarlık gücü nispi olarak azdır.
- E
Emek piyasalarında grup ilişkilerini etkileyen faktör bulunmaz

Yanıt Açıklaması:

Emek piyasalarında grup ilişkilerini etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Doğru cevap E'dir.

3.SORU

Çalışanları mutlu etmek başarılı bir işi yürütmenin temel unsurudur. İşçilere “iyi ve rekabetçi bir ücret ödemek” her ne kadar önemli olsa da onları mutlu etmek için tek yol değildir. “İyi ücret” aslında sadece bir başlangıçtır. Çalışanlar sizden (işverenler) aşağıdakilerden hangisini talep **etmez**?

- A
Esneklik
- B
İstihdam Güvenliği
- C
Adil Davranış
- D
Takdir Edilmek
- E
Çok Çalışmak

Yanıt Açıklaması:

Çalışanlar Siz İşverenlerden Ne İsterler? Çalışanları mutlu etmek başarılı bir işi yürütmenin temel unsurudur. İşçilere “iyi ve rekabetçi bir ücret ödemek” her ne kadar önemli olsa da onları mutlu etmek için tek yol değildir. “İyi ücret” aslında sadece bir başlangıçtır. Çalışanlar sizden (işverenler) şunları isterler:

1. Esneklik
2. İstihdam Güvenliği
3. Takdir Edilmek
4. Adil Davranış
5. Hoş Bir Ortam

4.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ EŞ-MALİYET DOĞRULARININ ÖZELLİKLERİNDEN BİRİSİ DEĞİLDİR?

- A
Negatif eğimli olmaları
- B
Pozitif eğimli olmaları
- C
Eğiminin sabit ve faktör fiyatlarının birbirine oranına (w/r) eşit olmasıdır
- D
Eğiminin sabit ve faktör fiyatlarının birbirine oranına (w/r) eşit olmasıdır
- E
Faktör fiyatlarındaki değişikliklerin eş-maliyet doğruları ile gösterilebilmesi

Yanıt Açıklaması:

Eş-maliyet doğrularının bazı özellikleri vardır. Eş-maliyet doğrularının başlıca özelliği, “negatif eğimli olmaları”dır. Bu doğru, veri faktör fiyatlarında firmanın belirli bir miktar para ile satın alabileceği farklı sermaye/emek kombinasyonlarını gösterdiğine göre, herhangi bir faktör için daha fazla para kullanılmasının sonucu diğer faktör için daha az bütçenin kalmasıdır. Bir faktörün miktarı artarken diğerinin azalması doğruyu negatif eğimli yapar. Eş-maliyet doğrularının ikinci özelliği, “eğiminin sabit ve faktör fiyatlarının birbirine oranına (w/r) eşit olması”dır. Eğimin sabit olması firmanın piyasada geçerli faktör fiyatlarından istediği kadar sermaye ve emek alabileceğini göstermektedir. Üçüncü özellik, “üretim bütçesindeki değişikliklerin eş-maliyet doğruları ile gösterilebilmesi”dir. Veri faktör fiyatlarında firmanın emek ve sermaye üzerine daha fazla harcamada bulunması eş-maliyet doğrusunu öncekine paralel biçimde (AB'den CD ve EF'ye) sağa kaydırır. Buna göre orijinden daha uzaktaki eş maliyet doğrusu daha yüksek harcama düzeyini gösterecektir. Son olarak, “faktör fiyatlarındaki değişikliklerin eş-maliyet doğruları ile gösterilebilmesi” doğruların bir başka özelliğidir. Faktör fiyatları doğruların eğimi olduğuna göre, bunlarda meydana gelen değişimler eş-maliyet doğrularının eğimini değiştirecektir.

5.SORU

Aşağıdakilerden hangisi talep teorisinin varsayımlarından biridir?

- A
Firmalar sosyal faydayı temel alır.
- B
Emek maliyetini hesaplamak zordur.
- C

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Piyasa rekabeti sınırlıdır.

D

İşgücü heterojendir.

E

Ürün fiyatı ve ücretler veridir.

Yanıt Açıklaması:

Doğru cevap "E" şıkkıdır. Ürün ve ücretlerin veri olması demek, firmanın Firmanın faaliyet gösterdiği ürün ve emek piyasalarının tam rekabetçi olduğunu gösterir. "Kısa dönemde firma kaç işçi istihdam etmelidir?" sorusunu cevaplayabilmek için, öncelikle talep teorisinin varsayımlarını bilmek gerekmektedir. Bunlar:

- Firmalar kâr maksimizasyoncusudur.
- Firmalar üretim için sadece emek ve sermaye kullanırlar.
- Firmaların içinde bulundukları ürün ve emek piyasaları tam rekabetçidir (yani ürün fiyatı ve ücretler veridir).
- Emek maliyeti ücretten oluşur ve işgücü tamamen homojendir.

6.SORU

Çalışma ekonomisi bir disiplin olarak, emeğin hem MİKRO HEM DE MAKRO ekonomik yönlerine ilişkin araştırmaları kapsamaktadır. Aşağıdaki seçeneklerde verilen hangi araştırma alanı çalışma ekonomisi alanı açısından emeğin makro ekonomik yönünü ilgilendirmektedir?

A

Emek piyasasında istihdam ve işsizlik oranları

B

Çalışma boş zaman kararı

C

İşgücüne katılma oranı

D

Emeğin kalitesi

E

Emek arzı ve emek talebinin belirleyicileri

Yanıt Açıklaması:

Çalışma boş zaman kararı, işgücüne katılma oranı, Emeğin kalitesi ,Emek arzı ve emek talebinin belirleyicileri olarak seçeneklerde verilen kavramlar çalışma ekonomisinin mikro ekonomi ile ilişkilendirdiği ve daha çok bireysel olarak emek piyasalarında dengeleri etkileyen kavramlardır ve emek piyasasının mikro ekonomi ile ilişkili konuları arasında yer alır ancak A seçeneğinde verilen İstihdam ve işsizlik konusu ise emek piyasasında gerçekleşen ancak ekonominin genelini ve toplumun refah düzeyini etkileyen bir kavram olması nedeniyle emek piyasasının makro ekonomi ilişkisini açıklamaktadır. Bu nedenle doğru seçenek A seçeneğidir.

7.SORU

"Emek göçünde meydana gelen artış emek arz eğrisini yönünde değiştirirken emek talebinin sabit olması durumunda ücretler yönünde değişir" şeklinde tanımlanan cümlede boş bırakılan yerlere aşağıdaki seçeneklerden hangisi getirilmelidir?

A

Artış- Düşme

B

Azalış- Artma

C

Azalış - Azalış

D

Artış-Artış

E

Azalış - Sabit

Yanıt Açıklaması:

Emek piyasalarında işçi sayısını bundan daha çabuk değiştiren ikinci unsur "emek göçü"dür. Bir ülkeye komşu ülkelerdeki siyasi ve ekonomik problemler nedeniyle çalışabilir yaşta çok sayıda kişinin göç ettiğini düşünelim. Bu durumda emek arz eğrisi artış yönünde değişirken, emek talebi sabitken, emeğin fiyatı olan ücret düşer.

8.SORU

Aktif nüfusun 100 kişi olduğu bir ekonomide 25 kişi "İstihdamda Olmayanlar" ve 10 kişi de "İşsiz" kategorisinde yer almaktadır. Bu ekonomide "İşgücü" ve "İstihdam Edilenler" kategorilerinde kaç kişinin yer aldığı hangi seçenekte tam ve doğru olarak verilmiştir?

A

İşgücü 100 - İstihdam edilenler 90

B

İşgücü 75 - İstihdam edilenler 65

C

İşgücü 25 - İstihdam edilenler 25

D

İşgücü 10 - İstihdam edilenler 90

E

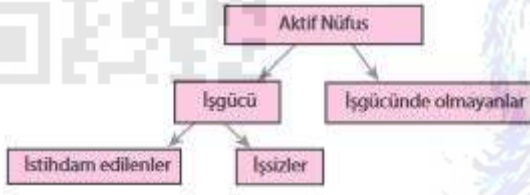
İşgücü 25 - İstihdam edilenler 10

Yanıt Açıklaması:

Sorunun çözümü "Aktif Nüfusun Dağılımı" durumunun bilinmesine dayalıdır.

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Aktif Nüfus = İşgücü + İşgücüne dahil olmayanlar

Şekil 1.4 Aktif Nüfusun Dağılımı

Şemaya göre 100 kişi "Aktif Nüfus" kategorisinde ve 25 kişi "İstihdamda Olmayanlar" kategorisinde ise 75 kişi "İşgücü" olarak bulunur. İşgücü de "İstihdam Edilenler" ve "İşsiz" toplamıdır. 10 kişi de "İşsiz" kategorisinde yer almakta olduğundan "İstihdam Edilenler" 65 kişidir.

9.SORU

NEOKLASİK ÇALIŞMA/BOŞ ZAMAN TEORİSİNDE ZAMAN KULLANIM TİPLERİ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİLERİDİR?

- A Emek, Üretim
- B Çalışma ,Boş zaman
- C Mesai, ücret
- D Üretim, Tüketim
- E Ücret, Maliyet

Yanıt Açıklaması:

Neoklasik çalışma/boş zaman teorisinde zaman kullanımının iki tipi olduğu savunulur. Bunlar "çalışma" ve "boş zaman"dır

10.SORU

Aşağıdakilerden hangisi "Emeğin Marjinal Ürünü" için doğru bir ifadedir?

- A Sermaye sabitken emek girdisinin bir birim artırılması sonucunda toplam üründe meydana gelen değişiktir.
- B Son işe alınan işçinin toplam üründe sağladığı artışın parasal karşılığıdır.
- C Sermaye ve diğer bütün faktörler sabitken ücret oranı ile firmanın emek talep miktarı arasındaki ilişkiyi gösteren eğridir.
- D Sermayenin maliyeti ve ücret oranı veri iken bir firmanın belirli bir miktardaki parasıyla (üretim bütçesi) satın alabileceği bütün farklı sermaye ve emek kombinasyonlarını gösterir.

E

Üretim miktarı sabitken sermayenin emek yerine kullanılabileceği orandır.

Yanıt Açıklaması:

Emeğin Marjinal Ürünü (MPL)

Sermaye sabitken emek girdisinin bir birim artırılması sonucunda toplam üründe meydana gelen değişiktir.

11.SORU

ÇALIŞMA EKONOMİSİNDE, PİYASA DIŞI AKTİVİTELERE GENEL OLARAK NE AD VERİLİR?

- A Gönüllü işler
- B Dinlenme
- C Boş zaman
- D Ev işleri
- E Çocuk bakımı

Yanıt Açıklaması:

Piyasa dışı aktiviteleri kolaylık sağlamak amacıyla 'boş zaman' olarak nitelendiriyoruz. Gerçekte çocuk bakımı, yemek pişirmek, ev işlerini yapmak gibi faaliyetlerin de piyasa dışı aktivitelerin içinde yer aldığını ve bunların vakit boş geçirmek kadar rahat işler olmadıklarını belirtmekte fayda vardır. Doğru cevap C'dir.

12.SORU

Aşağıdakilerden hangisi hem eş-ürün eğrilerinin hem de eş-maliyet doğrularının bir özelliğidir?

- A Negatif eğilimli olma
- B Pozitif eğilimli olma
- C Eğimin sabitliği
- D Dış bükey olma
- E İç bükey olma

Yanıt Açıklaması:

Eş-ürün eğrilerinin ve eş-maliyet doğrularının başlıca özellikleri negatif eğimli olmalarıdır.

13.SORU

Bağımsız değişkendeki bir değişimin bağımlı değişkende oluşturduğu net yüzde etki aşağıdaki kavramlardan hangisi ile açıklanmaktadır?

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

- A
Esneklik
B
Fayda
C
Kâr
D
Ortalama Maliyet
E
Marjinal Verimlilik

Yanıt Açıklaması:

Esneklik bir çeşit tepki ölçme aracıdır. Bu nedenle bağımsız değişkendeki değişimin bağımlı değişkende oluşturduğu net yüzde etkiyi ölçmeye yarayan kavram "esneklik" kavramı ile açıklanır .

14.Soru

Emek talebinin diğer üretim faktörlerinin fiyatlarındaki değişimlere ne ölçüde duyarlı olduğunun göstergesi hangi esneklik tanımını vermektedir?

- A
Emek Talebinin Ürün Esnekliği
B
Emek Arz Esnekliği
C
Emek ve Ürün Esnekliği
D
Emek Talebinin Çapraz Ücret Esnekliği
E
Emek Arzının Birim Esnekliği

Yanıt Açıklaması:

Firmalar, çeşitli kategorilerde emek ve sermaye istihdam edebildikleri için, herhangi bir kategori için talep diğerlerindeki fiyat değişimlerinden etkilenebilir. Örneğin, marangoz ücretleri yükseldiğinde daha çok insan, taş evlere yönelebilir ve bu da duvar ustalarına olan talebi arttırabilir. Marangozların ücretlerindeki bir artış genel olarak inşaat sektörünü olumsuz yönde etkileyebilir ve dolayısıyla da tesisatçılara olan talebi düşürebilir. Sonuçta, sermaye fiyatındaki değişimler bu üç işteki emek talebini arttırabilir ya da azaltabilir. Bu durum "Emek Talebinin Çapraz Ücret Esnekliği" olarak adlandırılır.

15.SORU

"TÜM ŞARTLAR EŞİTKEN, FİRMALARIN ÇALIŞAN KADIN İŞÇİLERİNE KREŞ HİZMETİ SUNMASI ONLARIN DAHA FAZLA MESAI YAPABİLMELERİNİ MÜMKÜN KILAR." İFADESİ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ İÇİN FAYDA SAĞLAR?

- A
Ücret dışı gelir

- B
Bireylerin Boş Zamanı Tercih Etmeleri
C
İşçi Sayısının Artması
D
İşlerin Ücret Dışı Yönleri
E
Diğer Ücret Oranları

Yanıt Açıklaması:

İşlerin Ücret Dışı Yönleri
Bireyler, herhangi bir işte çalışıp çalışmamaya sadece o işin ücretine değil, aynı zamanda çalışma koşullarına da bakarak karar verirler. Buna göre çalışma koşullarının iyileştirildiği işlerde (örneğin yapılan düzenlemeler ile iş daha güvenli hale getirilmiş, çalışma ortamında ısı, aydınlatma, gürültü gibi hususlarda iyileştirmeler yapılmışsa) ücret değişmemiş bile olsa daha fazla kişi çalışmak isteyecektir. Benzeri bir örneği de kadın işgücü için verebiliriz. İşgücü piyasasında çalışan kadınların karşı karşıya kaldıkları en büyük sorun küçük çocuklarının bakımıdır. Kreşlerin yeterli sayı ve ucuzlukta olmaması kadın işgücünü ya tamamen işgücü piyasasının dışına itebilmekte veya çalışma saatlerini sınırlandırabilmektedir. Diğer şartlar eşitken firmaların çalışan kadın işçilerine kreş hizmeti sunması onların daha fazla mesai yapabilmelerini mümkün kılar.

16.SORU

Emek piyasasında çeşitli ücret düzeyleri ile çalışma süreleri arasındaki ilişkiyi gösteren eğridir. Verilen bu tanım aşağıdakilerden hangisinin tanımıdır?

- A
İkame etkisi
B
Gelir etkisi
C
Piyasa emek arz eğrisi
D
Bütçe kısıtı
E
Farksızlık eğrisi

Yanıt Açıklaması:

Piyasa Emek Arz Eğrisi
Emek piyasasında çeşitli ücret düzeyleri ile çalışma süreleri arasındaki ilişkiyi gösteren eğridir.

17.SORU

"Emek talebinin bir talep olduğu, yani işverenlerin mal ve hizmet üretebilmek için emek talep ettikleri gerçeği, emek piyasalarının en belirgin özelliğidir" şeklinde ifade edilen bir cümlede mal ve hizmet talebine bağlı olarak emek talep edilmesi

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

durumunu açıklayan kavram aşağıdaki seçeneklerden hangisinde ifade edilmiştir?

- A
Türev Talep
- B
İnelâstik Talep
- C
Esnek Talep
- D
Ters Talep
- E
Marjinal Talep

Yanıt Açıklaması:

"Emek talebinin bir talep olduğu, yani işverenlerin mal ve hizmet üretebilmek için emek talep ettikleri gerçeği, emek piyasalarının en belirgin özelliğidir" şeklinde ifade edilen bir cümlede mal ve hizmet talebine bağlı olarak emek talep edilmesi durumunu açıklayan kavram Türev Talep'tir. Mal ve Hizmet piyasasında üretilen ürünlere ilişkin talep arttıkça ilgili mal ve hizmetlerin üretimi için de emek talebi artar .

18.SORU

"İşlerin ücretlerinde bir değişme olmadığı hâlde, bireylerin boş zamanlarının çeşitli nedenlerle daha değerli/değersiz oluşu emek arzını etkileyecektir." İfadesi aşağıdakilerden hangisi için doğru bir ifadedir?

- A
Bireylerin Boş Zamanı Tercih Etmeleri
- B
İşçi Sayısının Artması
- C
Ücret Dışı Gelir
- D
İşlerin Ücret Dışı Yönleri
- E
Emek Arz Kararı ve Ücret Oranları

Yanıt Açıklaması:

Bireylerin Boş Zamanı Tercih Etmeleri İşlerin ücretlerinde bir değişme olmadığı hâlde, bireylerin boş zamanlarının çeşitli nedenlerle daha değerli/değersiz oluşu emek arzını etkileyecektir.

19.SORU

İktisat Teorisi dersinde bireyin iki mal arasında tercihlerini incelediğimiz gibi bireyin çalışma ile boş zaman arasındaki tercihlerini de inceleyebileceğimizi göstermektedir. Bireyin gerek iki mal ya da hizmet ve gerekse boş zamanı ve çalışma saat tercihleri arasındaki seçimlerini gösteren geometrik eğri aşağıdaki seçeneklerden hangisinde ifade edilmektedir?

- A
Farksızlık Eğrisi
- B
Lorenz Eğrisi
- C
Phillips Eğrisi
- D
Toplam harcama eğrisi
- E
Toplam Tasarruf Eğrisi

Yanıt Açıklaması:

İktisat Teorisi dersinde bireyin iki mal (örneğin peynir ile reçel) arasında tercihlerini incelediğimiz gibi, burada da bireyin çalışma ile boş zaman arasındaki tercihlerini de ifade etmekte kullandığı eğri "farksızlık eğrisidir." Bireyin buradaki amacı, zamanı söz konusu iki alternatif arasında kendisine en yüksek faydayı sağlayacak şekilde paylaşmaktır.

20.SORU

Aşağıdakilerden hangisi "ikame etkisi" için doğru bir ifadedir?

- A
Emek piyasasında çeşitli ücret düzeyleri ile çalışma süreleri arasındaki ilişkiyi gösteren eğridir.
- B
Gelir sabitken ücret değişimine bağlı olarak çalışma süresinin nasıl değişeceğini gösteren etkidir.
- C
Üzerindeki her noktada farklı gelir ve boş zaman kombinasyonları ile aynı fayda düzeyini gösteren eğridir.
- D
Ücret oranı ve ücret dışı gelir veri iken bireyin elde edebileceği bütün gelir ve çalışma süresi kombinasyonlarını gösteren eğridir.
- E
Ücret sabitken gelir değişimine bağlı olarak çalışma süresinin nasıl değişeceğini gösteren etkidir.

Yanıt Açıklaması:

İkâme Etkisi

Gelir sabitken ücret değişimine bağlı olarak çalışma süresinin nasıl değişeceğini gösteren etkidir.

FİNALDE NELER GELDİ? NELER GELEBİLİR?

1.SORU

Oligopolcü emek piyasasında faaliyet gösteren bir firma, emek istihdamına ilişkin emek arz eğrisinin dirsek yaparak pozitif biçimde devam etmesinin ana nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Piyasada yer alan başka firmalarda çalışan işçileri kendi firmasına çekebilmek için W_0 'dan daha yüksek ücret (W_1) ödemesi gerekir
- B
Piyasada yer alan işçilerin MRP değerleri düşmüştür ..
- C
İşçilerin verimlilikleri arttığı emek arz eğrisi dirsek yapmıştır.
- D
Emek piyasasına ilave işçi dail olması nedeniyle emek arz eğrisi dirsek yapar.
- E
Emek arz edenler çalışma tercihi boş zaman arasındaki tercihlerini çalışma zamanı olarak değerlendirmişlerdir. Bu nedenle emek arz eğrisi dirsek yapar

Yanıt Açıklaması:

Oligopolcü firma, istihdamı L_1 'in ötesine arttırmak istiyorsa, başka firmalarda çalışan işçileri kendi firmasına çekebilmek için W_0 'dan daha yüksek

ücret (W_1) ödemesi gerekecektir. Bu nedenle şekilde emek arz eğrisi X noktasında dirsek yapan ve o noktadan sonra pozitif bir seyir takip eden bir eğri olacaktır.

2.SORU

Tam rekabet piyasasında kısa dönemde denge ücretinden sapmalar olabilse de sonuçta denge ücretine tekrar dönüleceğini ifade eden iktisat yasası aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Doğal ücret kanunu
- B
Tek ücret kanunu
- C
Marjinal verim kanunu
- D
Nedret (kıtlık) kanunu
- E
Gresham kanunu

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabet piyasasında kısa dönemde denge ücretinden sapmalar olabilse de sonuçta denge ücretine tekrar dönüleceğini ifade eden iktisat yasasına tek ücret kanunu denilir.

3.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Arz Fazlasının tanımıdır?

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

A
Parasal ücretlerin; sendikalar, toplu sözleşme düzeni veya işverenlerden kaynaklanan sebeplerle azalamaması halidir.

B
Tam rekabet piyasalarında kısa dönemde denge ücretinden sapmalar olabilse de uzun dönemde arz ve talep güçlerinin piyasayı tekrar denge ücretine getireceğini ifade eden kuraldır.

C
Emek arz veya talep eğrilerindeki kaymaya bağlı olarak veri ücret düzeyinde emek talep miktarının emek arz miktarından fazla olması durumudur.

D
Emek arz veya talep eğrilerindeki kaymaya bağlı olarak veri ücret düzeyinde emek arz miktarının emek talep miktarından fazla olması durumudur.

E
Emek arz ve talebini eşitleyen ücrettir. İşsizliğin olmadığı bu ücret düzeyine piyasayı temizleyen ücret de denilir.

Yanıt Açıklaması:

Emek arz veya talep eğrilerindeki kaymaya bağlı olarak veri ücret düzeyinde emek arz miktarının emek talep miktarından fazla olması durumudur.

4.SORU

I. MARJİNAL ÜRÜN GELİRİ (MRP), İLAVE İŞÇİNİN İSTİHDAM EDİLMESİ İLE PARA BİRİMİ CİNSİNDEN TOPLUMUN SAĞLADIĞI EKSTRA ÜRETİMİ GÖSTERİR VE SON İŞÇİNİN VERİMLİLİĞİ İLE ÜRÜN FİYATININ ÇARPIMINA EŞİTTİR. II. MARJİNAL ÜRÜN DEĞERİ (VMP), İLAVE İŞÇİNİN İSTİHDAMI İLE FİRMANIN PARA BİRİMİ CİNSİNDEN SAĞLADIĞI EKSTRA ÜRETİMİ GÖSTERİR VE SON İŞÇİNİN VERİMLİLİĞİ İLE FİRMANIN MARJİNAL GELİRİNİN ÇARPIMINA EŞİTTİR. III. ÜRÜN PİYASASINDA TAM REKABETÇİ BİR FİRMA İÇİN EMEK TALEBİ MARJİNAL ÜRÜN GELİRİNE VE MARJİNAL ÜRÜN DEĞERİNE EŞİT OLACAKTIR. MARJİNAL ÜRÜN DEĞERİ VE MARJİNAL ÜRÜN GELİRİNE İLİŞKİN YUKARIDA VERİLENLERDEN HANGİSİ/ HANGİLERİ DOĞRUDUR?

A
Yalnızca I

B
Yalnızca II

C
Yalnızca III

D
I ve II

E
I ve III

Yanıt Açıklaması:

Marjinal ürün değeri (VMP), ilave işçinin istihdam edilmesi ile para birimi cinsinden toplumun sağladığı ekstra üretimi gösterir ve son işçinin verimliliği ile ürün fiyatının çarpımına eşittir. Marjinal ürün geliri (MRP) ise ilave işçinin istihdamı ile firmanın para birimi cinsinden sağladığı ekstra üretimi gösterir ve son işçinin verimliliği ile firmanın marjinal gelirinin (son üretilen malın satımından elde edilecek gelir) çarpımına eşittir. Ürün piyasasında tam rekabetçi bir firma için emek talebi (DL) marjinal ürün gelirine ve marjinal ürün değerine eşit olacaktır.

5.SORU

Aşağıdaki durumların hangisinde iş aramanın fırsat maliyetlerinin daha düşük olması beklenir?

A
İşsiz olup iş arayanlarda.

B
Çalıştığı halde iş arayanlarda.

C
Piyasada yeterince açık iş varsa.

D
İşverenlerin iyi tanımlanamadığı durumlarda.

E
Tam rekabetçi piyasalarda.

Yanıt Açıklaması:

İş aramanın dolaylı (fırsat) maliyeti iş arama esnasında piyasada çalışmamak nedeniyle kaybedilen gelirdir. Bu maliyet işsizler için daha düşükken çalıştığı halde daha iyi iş arayanlarda daha yüksektir. Doğru cevap A seçeneğidir.

6.SORU

Piyasayı temizleyen ücret oranı olarak da adlandırılan emek arz ve talebini eşitleyen ücret aşağıdakilerden hangi adla anılmaktadır?

A
Tek ücret kanunu

B
Ücret katılığı

C
Ücret fonu

D
Denge ücret

E
Etkin ücret

Yanıt Açıklaması:

Denge ücreti; emek arz ve talebini eşitleyen ücrettir. İşsizliğin olmadığı bu ücret düzeyine piyasayı temizleyen ücret de denilir. Bu nedenle doğru cevap D seçeneğidir.

7.SORU

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

I. EMEĞİN 'DOĞAL' VE 'PİYASA' OLMAK ÜZERE İKİ DEĞERİ SÖZ KONUSUDUR. II. EMEĞİN PİYASA DEĞERİ (PİYASA ÜCRETİ) İŞÇİLERİN GEÇİMLERİNİ SAĞLAMAYA VE HAYATLARINI DEVAM ETTİRMeye YETECEK OLAN FİYATTIR. III. EMEĞİN DOĞAL DEĞERİ VEYA FİYATI (DOĞAL ÜCRET) DİĞER MALLARDA OLDUĞU GİBİ ARZ VE TALEBİN KESİŞMESİ İLE ORTAYA ÇIKAN FİYATIDIR. IV. "ÜCRETİN TUNÇ KANUNU" ADI VERİLEN TEORİ KLASİK İKTİSATÇILARDAN MALTHUS'UN NÜFUS TEORİSİNE DAYANMAKTADIR. ÜCRETİN TUNÇ KANUNU' NA İLİŞKİN YUKARIDA VERİLEN BİLGİLERDEN HANGİSİ/ HANGİLERİ DOĞRUDUR?

- A
I ve IV
- B
I ve III
- C
I ve II
- D
II ve IV
- E
II ve III

Yanıt Açıklaması:

Ferdinand Lasalle tarafından "Ücretin Tunç Kanunu" adı verilen bu teori klasik iktisatçılardan Malthus'un Nüfus Teorisine dayanmaktadır. Klasik ücret teorilerinden biri olan Ücretin Tunç Kanunu emeği tıpkı bir "mal" gibi değerlendirmiştir. Buna göre emeğin değeri sonuçta üretim maliyetlerine bağlıdır. Bu noktada emeğin "doğal" ve "piyasa" olmak üzere iki değeri söz konusudur. Emeğin doğal değeri veya fiyatı (doğal ücret) işçilerin geçimlerini sağlamaya ve hayatlarını devam ettirmeye yetecek olan fiyattır. Emeğin piyasa değeri ise diğer mallarda olduğu gibi arz ve talebin kesişmesi ile ortaya çıkan fiyattır (piyasa ücreti).

8.SORU

I. EMEĞE OLAN TALEP AZALIR II. EMEK TALEP EĞRİSİ SOLA KAYAR III. GEÇERLİ ÜCRET DÜZEYİNDE TALEP FAZLASI MEYDANA GELİR IV. EMEK PİYASASI, ESKİSİNE GÖRE HEM DAHA YÜKSEK ÜCRET HEM DE DAHA YÜKSEK İSTİHDAM DÜZEYİNDE YENİ BİR DENGeye GELİR DİĞER ŞEYLER SABİTKEN, BİR MALA OLAN TALEBİN ARTMASI O MALIN ÜRETİLDİĞİ EMEK PİYASASINDA YUKARIDA VERİLEN SONUÇLARDAN HANGİLERİNE YOL AÇAR?

- A
I ve II
- B
I ve III

- C
II ve III
- D
II ve IV
- E
III ve IV

Yanıt Açıklaması:

Bir mala yönelik talebin artması o malın üretiminde kullanılan emeğe olan talebin de artmasına neden olur. Diğer şeylerde değişme yokken emek talebinin bu şekilde artması emek talep eğrisini sağa kaydıracak ve geçerli ücret düzeyinde talep fazlası meydana gelecektir. Piyasada işverenlerin çalıştırmak istediklerinden daha az işçi olması işverenler arası rekabete sebep olarak emek piyasası, eskisine göre hem daha yüksek ücret hem de daha yüksek istihdam düzeyinde yeni bir dengeye gelecektir.

9.SORU

İstihdamda birbiri ile rekabet edemeyen gruplar olmasının temel sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Sahip oldukları beşeri sermaye türü ve stoku.
- B
Tam rekabet piyasası.
- C
Tam mobilite.
- D
Piyasa katman geçişliliği.
- E
Bilgilenme eksikliği.

Yanıt Açıklaması:

Gerek sahip oldukları beşeri sermaye türü ve stoku, gerekse işin gerektirdiği özellikler bakımından istihdamda birbiri ile rekabet edemeyen gruplar da vardır. Örneğin bir benzin pompacısı ile avukatın veya büro elemanı ile akademisyenin durumları böyledir. Bunların istihdam şartları ve ücret düzeyleri birbirinden bağımsızdır. Doğru cevap A seçeneğidir.

10.SORU

Bir futbol takımında oyuncuların ücretlerinin farklı olması aşağıdakilerden hangisi ile açıklanabilir?

- A
İşin riski
- B
Bireysel yetenekler
- C
Bireysel tercihler
- D
Zaman tercihleri

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

E
Emek göçü

Yanıt Açıklaması:

Bir futbol takımında oyuncular arasındaki ücret farklılıkları, beşeri sermayenin bir unsuru olan bireysel yetenekler arasındaki farklılıklardan kaynaklanmaktadır.

11.SORU

Bir emek piyasasına yurt dışından vasıfsız göçmen akımının olması durumunda diğer şeylerde bir değişme yokken daha çok beden gücüne dayanan mavi yakalı bir işe olan emek arzı bundan nasıl etkilenir?

- A
O işin emek arz eğrisi üzerinde aşağıdan yukarıya doğru bir hareket olur
- B
O işin emek arz eğrisi üzerinde yukarıdan aşağıya doğru bir hareket olur
- C
O işin emek arz eğrisi bütün olarak sola doğru kayar
- D
O işin emek arz eğrisi bütün olarak sağa doğru kayar
- E
Gelen işgücü vasıfsız olduğu için bir etki doğurmaz

Yanıt Açıklaması:

Bir emek piyasasına yurt dışından vasıfsız işgücü akımının olması o piyasadaki vasıfsız işlere olana emek arzını arttıracığından emek arz eğrisi bütün olarak sağa doğru kayar.

12.SORU

Aşağıdakilerden hangisi "Azalan Verimler Kanunu"dur?

- A
Son işe alınan işçinin toplam üründe sağladığı artışın parasal karşılığıdır.
- B
Sermayenin maliyeti ve ücret oranı veri iken bir firmanın belirli bir miktardaki parasıyla (üretim bütçesi) satın alabileceği bütün farklı sermaye ve emek kombinasyonlarını gösterir.
- C
Bir firmanın belirli bir miktarda üretimi sağlayabilmesi için kullanabileceği çeşitli emek ve sermaye kombinasyonlarını gösteren eğridir.
- D
Üretim faktörlerinden birisi sabit tutulurken diğer faktörün miktarı artırıldığında toplam üründeki artışın bir noktadan sonra azalır.

E
Ücret oranındaki bir değişmeye bağlı olarak sermayenin emek yerine kullanılması nedeniyle emek talebinde meydana gelen değişmedir.

Yanıt Açıklaması:

Azalan Verimler Kanunu
Üretim faktörlerinden birisi sabit tutulurken diğer faktörün miktarı artırıldığında toplam üründeki artışın bir noktadan sonra azalacağını ifade eden iktisat kanunudur.

13.SORU

- İŞLER VE İŞGÜCÜ HOMOJENDİR VE ÇOK SAYIDADIR
- ŞEFFAFLIK VE EMEK HAREKETLİLİĞİ TAMDIR
- SENDİKALAR YOKTUR

Yukarıda özellikleri sayılan piyasa türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Oligopol piyasa
- B
Tam rekabetçi emek piyasası
- C
Birincil piyasa
- D
İkincil piyasa
- E
Eksik rekabetçi emek piyasası

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabetçi emek piyasası, işlerin ve işgücünün homojen ve çok sayıda olduğu, şeffaflık ve emek hareketliliğinin tam olduğu, sendikaların olmadığı bir emek piyasasıdır.

14.SORU

I-TAMAMEN NEGATİF EĞİMLİ BİR EĞRİDİR. II-BELİRLİ BİR ÜCRET DÜZEYİNE KADAR İKÂME ETKİSİ BASKIN OLDUĞU İÇİN ÜCRET ARTTIĞINDA ÇALIŞMA SÜRESİ DE ARTAR. III-HEMEN HEMEN HERKES İÇİN GERİYE KIVRIMLIDIR. YUKARIDA BİREYSEL EMEK ARZ EĞRİSİ İLE İLGİLİ VERİLEN BİLGİLERDEN HANGİSİ YA DA HANGİLERİ DOĞRUDUR?

- A
Yalnız I
- B
Yalnız II
- C
Yalnız III
- D
I ve II
- E
II ve III

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Yanıt Açıklaması:

Bireysel emek arz eğrisi geriye kıvrımlıdır. Bir başka deyişle düşük ücret düzeylerinde ikâme etkisi sebebiyle pozitif, yüksek ücret düzeylerinde ise gelir etkisi sebebiyle negatif eğimli bir arz eğrisidir. Bu eğriye geriye kıvrımlı bireysel emek arz eğrisi adı verilmektedir. Bu bakımdan tamamen negatif eğimli ya da tamamen pozitif eğimli bir eğri değildir. Belirli bir ücret düzeyine kadar ikâme etkisi baskın olduğu için ücret arttığında çalışma süresi de artacaktır. Bu ücret düzeyinden sonra ise, gelir etkisi daha kuvvetli kabul edildiğinden, ücret artışları çalışma sürelerinin azalmasına neden olacaktır. Bu nedenle soruda verilen I numaralı madde yanlış iken II ve III numaralı maddeler doğru olduğundan doğru cevap E seçeneğidir.

15.SORU

Aşağıdaki ücret farklılıklarından hangisi işlerin heterojenliğinden kaynaklanmaz?

- A Telafi edici ücret farklılığı
- B İşlerin beceri gereklerinin farklı olması
- C Etkin ücret ödemelerinden kaynaklanan farklılıklar
- D Bireylerin zaman tercihlerindeki farklılıklar
- E İşverenin ayrımcılık yapma eğiliminde olması

Yanıt Açıklaması:

A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan farklılıklar işlerin heterojenliğinden kaynaklanmakta olup D seçeneğinde yer alan unsur işgücünün heterojenliğinden kaynaklanmaktadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

16.SORU

Ücret Fonu Teorisi'nin oluşmasını sağlayan iktisatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A James Mill
- B Ferdinand Laselle
- C David Ricardo
- D John Stuart Mill
- E Adam Smith

Yanıt Açıklaması:

Ücret Fonu Teorisi'nin oluşmasını sağlayan iktisatçı, John Stuart Mill olmuştur. Doğru cevap D'dir.

17.SORU

ÜCRET SABİTKEN GELİR DEĞİŞİMİNE BAĞLI OLARAK ÇALIŞMA SÜRESİNİN NASIL DEĞİŞECEĞİNİ GÖSTEREN ETKİYE NE AD VERİLİR?

- A İkâme etkisi
- B Bütçe kısıtı
- C Dışlama etkisi
- D Gelir etkisi
- E Fayda etkisi

Yanıt Açıklaması:

Gelir etkisine göre, ücretin yükselmesi kişinin gelirinin yükselmesi anlamına gelir. Boş zaman gelir arttığında talebi artan normal bir mal olduğundan, bu durumda birey daha fazla boş zaman satın alarak çalıştığı süreyi azaltır. Bu nedenle doğru cevap D seçeneğidir.

18.SORU

Çalışanın potansiyel verimlilik düzeyinde her zaman bir risk söz konusu olduğundan işverenin bu maliyeti minimize etmek amacıyla kullandığı yaklaşım aşağıdakilerden hangisidir?

- A Eleme yaklaşımı
- B Piyasa yaklaşımı
- C Serbestlik yaklaşımı
- D Öncelikli yaklaşım
- E Değerlendirme yaklaşımı

Yanıt Açıklaması:

Eleme yaklaşımı, işverenin söz konusu maliyetleri azaltmak için, çalışanın beşeri sermaye donanımını bir tür eleme aracı olarak kullanılmaktadır. Doğru cevap A'dır.

19.SORU

İŞGÜCÜ İŞLERİN ÜCRET DIŞI YÖNLERİNE BAKIŞ AÇILARININ YANISIRA 'ZAMAN TERCİHİ' BAKIMINDAN DA BİRBİRİNDEN FARKLI ÖZELLİKTE OLABİLİR. ZAMAN TERCİHİ BAKIMINDAN İNSANLAR KAÇA AYRILIR?

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

A
3
B
1
C
5
D
2
E
4

Yanıt Açıklaması:

İşgücü işlerin ücret dışı yönlerine bakış açılarının yanı sıra 'zaman tercihi' bakımından da birbirinden farklı özellikte olabilir. Zaman tercihi bakımından insanlar bugüne odaklı (present oriented) ve geleceğe odaklı (future oriented) olmak üzere ikiye ayrılırlar. Doğru cevap D'dir.

20.SORU

- I. İşçi sayısının artması
 - II. İşçilerin ücret dışı yönleri
 - III. Ücret dışı gelir
- Yukarıdakilerden hangileri emek arzını etkileyen ücret dışı unsurlardandır?

A
I, II ve III
B
II ve III
C
Yalnız III
D
Yalnız II
E
Yalnız I

Yanıt Açıklaması:

Herhangi bir mesleğin emek arzı sadece o mesleğin ücret oranlarına bağlı değildir, başka unsurlar da işgücünün çalışma kararını etkiler. Bu unsurları beş başlık altında inceleyebiliriz: diğer ücret oranları, işçi sayısının artması, işçilerin ücret dışı yönleri, ücret dışı gelir ve bireylerin boş zamanı tercih etmeleridir.

1.SORU

Aşağıdakilerden hangisi İçeridekiler-Dışarıdakiler Teorisinin başlıca dört varsayımından biri değildir?

- A
Firmalar tümünü çalışanlarına yükleyemeyeceği işgücü devir oranı maliyetleri ile karşı karşıya bulunmaktadır
- B
İçeridekiler bir takım piyasa güçlerine sahiplerdir
- C

Çalışanlar yeni firmaların istihdam olanakları karşısında çalışma koşullarını yeniden görüşme imkanına sahip olacaktır.

D

Firmaya yeni katılan işgücü, yeterli bir zaman sonrasında aynı işgücü devir maliyetine sahip olacak ve ücretini yeniden görüşme imkânına sahip olacaktır

E

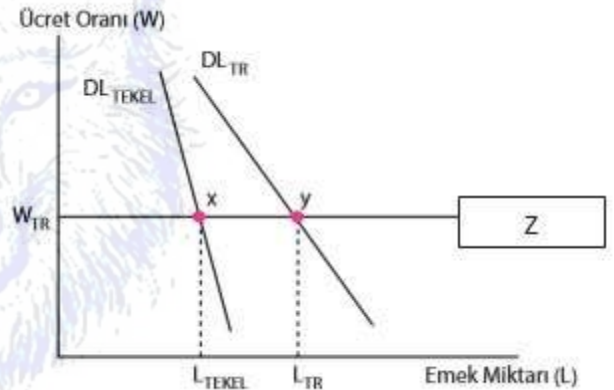
İstihdam kararları, tek taraflı olmak üzere firmalar tarafından verilmektedir.

Yanıt Açıklaması:

İçeridekiler-Dışarıdakiler Teorisi'ne göre firmalar işçi devrinin maliyetli olması durumunda firmada boşalan pozisyonları piyasadan daha düşük ücretle işçi bulabilecekleri halde daha yüksek ücret ödeme pahasına zaten kendilerinde çalışan ve özelliklerinden emin oldukları işçilerle doldurmayı tercih ederler. İçeridekiler-Dışarıdakiler Teorisinin başlıca dört varsayımı bulunmaktadır:

1. Firmalar tümünü çalışanlarına yükleyemeyeceği işgücü devir oranı maliyetleri ile karşı karşıya bulunmaktadır
2. İçeridekiler bir takım piyasa güçlerine sahiplerdir
3. Firmaya yeni katılan işgücü, yeterli bir zaman sonrasında aynı işgücü devir maliyetine sahip olacak ve ücretini yeniden görüşme imkânına sahip olacaktır
4. İstihdam kararları, tek taraflı olmak üzere firmalar tarafından verilmektedir.

2.SORU

Ürün piyasasında tekeli bir firmada ücret oluşumunu gösteren grafikte yer alan Z alanına gelmesi gereken ifade hangi seçenekte yer almaktadır?

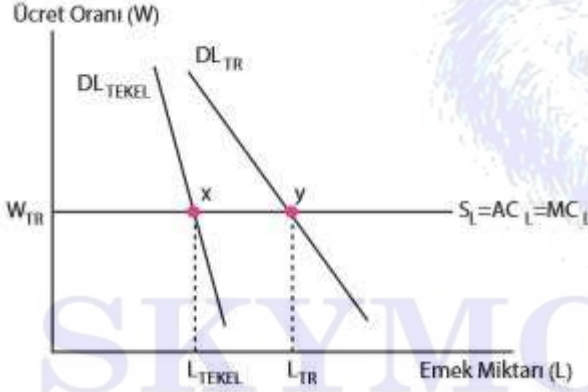
- A
SL=ACL=MCL
- B
ML=MRPL
- C
SL=VMP
- D
MR=MC

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

E
MR=MCL

Yanıt Açıklaması:

Ürün piyasasında tekeli bir firmada ücret oluşumunu gösteren grafikte yer alan Z alanına gelmesi gereken ifade "A" şıkkında yer alan $SL=ACL=MCL$ ifadesidir.

3.SORU

JOHN STUART MİLL AŞAĞIDAKİ HANGİ TEORİNİN OLUŞMASINI SAĞLAMIŞTIR?

- A Doğal Ücret Teorisi
- B Ücret Fonu Teorisi
- C Nüfus Teorisi
- D Artık Değer Teorisi
- E Marjinal Verimlilik Teorisi

Yanıt Açıklaması:

Klasik ücret teorilerinden biri de Ücret Fonu Teorisi'dir. Ücret fonu düşüncesini ilk başta Adam Smith olmak üzere Turgot, Malthus, James Mill gibi iktisatçılar ileri sürseler de teorinin oluşmasını sağlayan iktisatçı John Stuart Mill olmuştur. Ücret Fonu Teorisi: Ücretin işverenlerin bu amaçla daha önce ayırdıkları fonun bir fonksiyonu olduğunu savunan klasik ücret teorisidir.

4.SORU

Ücretler azalma yönünde rijit (katı) halde iken arz veya talep kaymasına bağlı olarak piyasada arz fazlası oluştuğunda bozulan piyasa dengesinin tekrar kurulabilmesi için aşağıdakilerden hangisi gereklidir?

- A Nispi ücretler ve faktör hareketliliği
- B Mobilite (Emek hareketliliği)
- C

Emek arz eğrisinin sonsuz esneklikte olması

D

Parasal ücret düzeyinde daha düşük istihdam düzeyinin sağlanması

E

Emek talebinin, ürün talebinin azalması nedeniyle düşmesi

Yanıt Açıklaması:

Ücretler azalma yönünde rijit (katı) halde iken arz veya talep kaymasına bağlı olarak piyasada arz fazlası oluştuğunda bozulan piyasa dengesinin tekrar kurulabilmesi için, Nispi ücretler ve faktör hareketliliği gereklidir. Doğru cevap A'dır.

5.SORU

Aşağıdakilerden hangisi piyasada arz fazlası oluşmasına yol açmaktadır?

A

Talepte bir azalma varken emek arz eğrisinin sağa kayması

B

Arzda bir değişme yokken emek arz eğrisinin sola kayması

C

Arzda bir değişme varken emek arz eğrisinin sağa kayması

D

Talepte bir değişme yokken emek arzının sola kayması

E

Talepte bir değişme yokken emek arz eğrisinin sağa kayması

Yanıt Açıklaması:

Emek piyasalarında piyasa dengesinin bozulmasına neden olan bir başka durum arz fazlasıdır. Arz fazlası ya talepte bir değişme yokken emek arz eğrisinin sağa kayması ile ya da arz da bir değişme yokken emek talep eğrisinin sola kayması ile meydana gelebilir.

6.SORU

I. EĞİTİM DÜZEYİ II. BİREYSEL TERCİH FARKLILIĞI III. İŞE YATKINLIK IV. DOĞAL YETENEK YUKARIDAKİLERDEN HANGİSİ/ HANGİLERİ BEŞERİ SERMAYE FARKLILIĞINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER ARASINDA YER ALIR?

A

I, II ve III

B

I, III ve IV

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

C
II, III ve IV

D
II ve IV

E
II ve III

Yanıt Açıklaması:

Eğitim yatırımı bireylerin verimliliklerini yükseltmek yoluyla gelirlerinin de artmasını sağlar. Buna göre daha fazla eğitim yatırımı yaparak beşeri sermaye düzeylerini arttıran kişiler işgücü piyasalarında daha yüksek getiriler elde ederler. Eğitim düzeyi dışında işe yatkınlık ve doğal yetenek de kişiler arasında beşeri sermayenin farklılaşmasına neden olarak ücretlerin de farklı olması sonucunu doğurabilir.

7.SORU

Bireylerin boş zaman -çalışma tercihleri arasında karar verirken, diğer şartlar eşitken firmaların çalışan kadın işçilerine kreş hizmeti sunması durumunun kadınlara ilişkin emek arz eğrisini aşağıda seçeneklerde verilen durumlardan hangisi biçiminde değiştirir?

A
Kadınlara ilişkin emek arz eğrisi artar

B
Kadınlara ilişkin emek arz eğrisi azalır

C
Kadınlara ilişkin emek arz eğrisi değişmez

D
Kadınlara ilişkin emek arz eğrisi önce artar, sonra azalır

E
Kadınlara ilişkin emek arz eğrisi önce azalır, sonra artar

Yanıt Açıklaması:

İşgücü piyasasında çalışan kadınların karşı karşıya kaldıkları en büyük sorun küçük çocuklarının bakımıdır. Kreşlerin yeterli sayı ve ucuzlukta olmaması kadın işgücünü ya tamamen işgücü piyasasının dışına itebilmekte veya çalışma saatlerini sınırlandırabilmektedir. Diğer şartlar eşitken firmaların çalışan kadın işçilerine kreş hizmeti sunması onların daha fazla mesai yapabilmelerini mümkün kılar. Bu durumda kadınlara ilişkin emek arzı artar.

8.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ TAM REKABET PİYASASININ VARSAYIMLARINDAN BİRİ DEĞİLDİR?

A
Ücret farklılıklarının kalıcı olmaması.

B
Tam mobilite.

C
Tam bilgilenme ve bilgilendirme.

D
Piyasalar arası kolay ve maliyetsiz geçiş.

E
İş gücü ücretinin sabit olması.

Yanıt Açıklaması:

A,B,C,D seçeneklerinde verilen varsayımlar tam rekabet piyasasına aittir. Fakat, iş gücü ücretinin sabit olması gibi bir varsayım tam rekabet piyasası varsayımları arasında yer almaz. Doğru cevap E seçeneğidir.

9.SORU

Emek talebinin esneklik değeri bire eşitse aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A
Emek talep miktarı ücret oranındaki değişimden daha fazla değişir

B
Emek talep miktarı ücret oranındaki değişimden daha az değişir

C
Emek talep miktarı ücret oranındaki değişim kadar değişir

D
Ücret oranı arttığında emek talep miktarı hiç değişmez

E
Emek talep miktarı değiştiğinde ücret oranı sabit kalır

Yanıt Açıklaması:

Emek talep miktarı ücret oranındaki değişim kadar değişir

10.SORU

Üzerindeki her noktada farklı gelir ve boş zaman kombinasyonları ile aynı fayda düzeyini gösteren eğri aşağıdakilerden hangisidir?

A
Bütçe kısıtı

B
Çalışma kararı dengesi

C
Geriye kıvrımlı bireysel emek arz eğrisi

D
Farksızlık eğrisi

E
Piyasa emek arz eğrisi

Yanıt Açıklaması:

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Üzerindeki her noktada farklı gelir ve boş zaman kombinasyonları ile aynı fayda düzeyini gösteren eğri, farksızlık eğrisidir. Bu nedenle doğru cevap D seçeneğidir.

11.SORU

Parasal ücretlerin; sendikalar, toplu sözleşme düzeni veya işverenlerden kaynaklanan sebeplerle azalmaması haline ne ad verilir?

- A Sabit ücret
- B Denge ücret
- C Ücret rijitliği
- D Tam ücret
- E Tek ücret

Yanıt Açıklaması:

Ücret Katılığı: Parasal ücretlerin; sendikalar, toplu sözleşme düzeni veya işverenlerden kaynaklanan sebeplerle azalmaması halidir.

12.SORU

I. TALEPTE BİR DEĞİŞME YOKKEN EMEK ARZ EĞRİSİNİN SAĞA KAYMASI
II. ARZDA BİR DEĞİŞME YOKKEN EMEK TALEP EĞRİSİNİN SOLA KAYMASI
III. EMEK VE TALEP EĞRİLERİNDE BİR DEĞİŞME OLMAMASI
YUKARIDAKİ DURUMLARDAN HANGİSİ/HANGİLERİ ARZ FAZLASININ MEYDANA GELMESİNDE ETKİLİDİR?

- A Yalnız I
- B I ve II
- C Yalnız II
- D II ve III
- E Yalnız III

Yanıt Açıklaması:

Talepte bir değişme yokken emek arz eğrisinin sağa kayması veya arzda bir değişme yokken emek talep eğrisinin sola kayması durumlarında arz fazlası meydana gelmektedir. Doğru cevap B'dir.

13.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ JOHN STUART MİLL TARAFINDAN OLUŞTURULAN KLASİK ÜCRET TEORİLERİNDEN BİRİDİR?

- A Ücretin Tunç Kanunu
- B Nüfus Teorisi
- C Türetilmiş talep kanunu
- D Ücret Fonu Teorisi
- E Doğal Ücret Teorisi

Yanıt Açıklaması:

Klasik ücret teorilerinden biri de Ücret Fonu Teorisi'dir. Ücret fonu düşüncesini ilk başta Adam Smith olmak üzere Turgot, Malthus, James Mill gibi iktisatçılar ileri sürseler de teorinin oluşmasını sağlayan iktisatçı John Stuart Mill olmuştur.

14.SORU

Aşağıdakilerden hangisi eksik rekabetçi piyasalardan biridir?

- A Tekel
- B Tam rekabet
- C Monopson
- D İki yanlı tekel
- E Marjinal

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabet piyasası ekonomide kaynak dağılımının en iyi olduğu durumu göstermekle birlikte gerçek hayatta piyasanın bütün özelliklerini eksiksiz taşıyan örneklere rastlamak neredeyse imkânsızdır. Gerçek hayatta bunun yerine eksik rekabetçi yapılanmalar gözlenir. Eksik rekabetçi piyasalardan tekel ve oligopol piyasalardır.

15.SORU

I. NİSPİ ÜCRETLER II. FAKTÖR HAREKETLİLİĞİ
III. SENDİKALAR VE TOPLU SÖZLEŞME DÜZENİ
YUKARIDA VERİLENLERDEN HANGİSİ/
HANGİLERİ ÜCRET RİJİTLİĞİ (KATILIĞI)
DURUMUNDA BOZULAN PİYASA DENGESİNİN
YENİDEN KURULMASINI SAĞLAYAN
UNSURLAR ARASINDA YER ALIR?

- A I ve II

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

- B
I ve III
C
II ve III
D
I, II ve III
E
Yalnızca III

Yanıt Açıklaması:

Ücretler azalma yönünde yapışkan ise arz veya talep kaymasına bağlı olarak piyasada arz fazlası oluştuğunda bozulan piyasa dengesinin yeniden dengeye gelmesini sağlayan unsurlar nispi ücretler ve faktör hareketliliğidir.

16.SORU

Genç insanların eğitim talebinin ve meslek seçiminin, bireysel, özgür ve rasyonel seçimler değil, sınıfsal konumlarına göre şekillendiğini savunan yaklaşım hangisidir?

- A
Feminist Teori
B
Eleme Yaklaşımı
C
Kurumcu İktisat: Katmanlı İşgücü Piyasaları (SLM)
D
Radikal-Marksist Eleştiriler
E
Minimum Yapabilirlikler Yaklaşımı

Yanıt Açıklaması:

Marksist eleştiriler, genç insanların eğitim talebinin ve meslek seçiminin, bireysel, özgür ve rasyonel seçimler değil, sınıfsal konumlarına göre şekillendiğini savunurlar.

17.SORU

Aşağıdakilerden hangisi tam rekabetçi bir emek piyasası için kabul edilen varsayımlar arasında yer almaktadır?

- A
İşçiler kârlarını maksimize etme peşindedir
B
Piyasada homojenite yoktur
C
Sendikalar mevcuttur
D
Mobilité (emek hareketliliği) maliyetlidir
E
Piyasadaki tüm işler işçilerin rekabetine açıktır

Yanıt Açıklaması:

Piyasadaki tüm işler işçilerin rekabetine açık olması, tam rekabetçi bir emek piyasası için kabul

edilen varsayımlar arasında yer almaktadır. Doğru cevap E'dir.

18.SORU

I. Tekelci piyasalar
II. Oligopol piyasalar
III. Tam rekabetçi piyasalar
Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri ekonomide kaynak dağılımının en iyi olduğu piyasaları göstermektedir?

- A
Yalnız I
B
Yalnız II
C
Yalnız III
D
I-II
E
II-III

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabet piyasası ekonomide kaynak dağılımının en iyi olduğu durumu göstermekle birlikte gerçek hayatta piyasanın bütün özelliklerini eksiksiz taşıyan örneklerle rastlamak neredeyse imkânsızdır. Gerçek hayatta bunun yerine eksik rekabetçi yapılanmalar gözlenir.

19.SORU

Emek piyasasında emek arz ve emek talebi eğrilerinin çizildiği koordinat sisteminde düşey ve yatay eksenle ifade ekonomik değişkenler sırasıyla doğru olarak aşağıdaki seçeneklerden hangisinde ifade edilmektedir?

- A
Ücret Oranı (w) - Emek Talep ve Arz Miktarı (Ld, Ls)
B
Emeğin Marjinal Verimliliği (MPP) ve Ücret (W)
C
Emeğin Marjinal Maliyeti (MCL), Emel Talebi (Ld)
D
Emek Arzı- Marjinal Emek Verimliliği (MPP)
E
Ortalama Emek Verimliliği-Emek Talebi Miktarı

Yanıt Açıklaması:

Koordinat sisteminde, emek piyasası dengesinin gösterilmesinde düşey ve yatay eksenle sırasıyla ücret ve emek arz ve talep miktarı belirtilmektedir. Bu nedenle doğru seçenek A seçeneğidir.

20.SORU

EMEĞİ PİYASALARINDA İŞLERİN, SEKTÖRÜN VEYA İŞÇİ VE İŞVERENLERİN YAPISINDAN KAYNAKLANAN ÇOK SAYIDA UNSUR İŞLERİ/FİRMALARI BİRBİRİNDEN FARKLI HALE

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

GETİREREK ÜCRETLERİN DE FARKLI LAŞMASINA NEDEN OLABİLMEKTEDİR. BU UNSURLARI KAÇ ALT BAŞLIK ALTINDA İNCELEYEBİLİRİZ?

- A
- 5
- B
- 3
- C
- 2
- D
- 7
- E
- 4

Yanıt Açıklaması:

Emek piyasalarında işlerin, sektörün veya işçi ve işverenlerin yapısından kaynaklanan çok sayıda unsur işleri/firmaları birbirinden farklı hale getirerek ücretlerin de farklılaşmasına neden olabilmektedir. Bu unsurlar yedi alt başlık altında incelenebilir. Doğru cevap D'dir.

1.SORU

TEÜF UYGULAMASINDA KAÇ TEMEL BELİRLEYİCİ SÖZ KONUSUDUR?

- A
- 4
- B
- 2
- C
- 3
- D
- 5
- E
- 1

Yanıt Açıklaması:

TEÜF uygulamasında iki temel belirleyici söz konusudur. Bunlar 'EMEĞİN ARZININ BÜYÜKLÜĞÜ' ve 'İŞLERİN ZARARLI YÖNLERİ HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLMAK' tır. Doğru cevap B'dir.

2.SORU

I. Firmalar karlarını, işçiler ise faydalarını maksimize etme peşindedirler.
II. İş piyasasında çok sayıda işçi ve işveren vardır, sendikalar yoktur.
III. Piyasadaki bütün işler işçilerin rekabetine açıktır. Yukarıdakilerden hangileri tam rekabetçi bir emek piyasası için kabul edilen varsayımlardandır?

- A
- Yalnız I
- B

- Yalnız II
- C
- Yalnız III
- D
- I ve II
- E
- I, II ve III

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabetçi bir emek piyasası için aşağıdaki varsayımlar kabul edilmektedir.
• Firmalar kârlarını, işçiler ise faydalarını maksimize etme peşindedirler.
• Piyasa şeffaftır. Firmalar ve işçiler piyasadaki işler ve ücretler hakkında tam bilgiye sahiptirler.
• Piyasada homojenite vardır. İşçiler beceri ve verimlilik bakımından, işler ise ücret dışı gelirler ve çalışma şartları bakımından homojendirler (birbirinin aynı özelliklere sahip).
• İş piyasasında çok sayıda işçi ve işveren vardır, sendikalar yoktur.
• Piyasadaki bütün işler işçilerin rekabetine açıktır. İşçinin bir işten diğerine geçişini engelleyen kıdem şartı veya firma içinden elemanların işe alınması gibi kurumsal engeller yoktur. Mobilité (emek hareketliliği) maliyetsizdir.

3.SORU

İşçi devri maliyetinin yüksekliğine dayanan ve ücretlerin azalma yönünde katılığını açıklayan ücret teorisi aşağıdakilerden hangisidir?

- A
- İçeridekiler - Dışarıdakiler Teorisi
- B
- Örtülü Anlaşmalar Teorisi
- C
- Satın Alma Gücü Teorisi
- D
- Etkin Ücret Teorisi
- E
- Marjinal Verimlilik Teorisi

Yanıt Açıklaması:

İşçi devri maliyetinin yüksekliğine dayanan ve ücretlerin azalma yönünde katılığını açıklayan ücret teorisi, İçeridekiler - Dışarıdakiler Teorisidir. Doğru cevap A'dır.

4.SORU

I. KLASİK TEORİLER ÜCRETLERİN NEDEN DOĞAL ÜCRETLER DÜZEYİNDE KİLİTLENDİĞİNİ MALTHUS' UN NÜFUS TEORİSİNE DAYANDIRMAKTA İKEN, MARX BUNU KAPİTALİZMİN KALABALIK BİR İŞSİZLER ORDUSU YARATMASINA BAĞLAR. II. KLASİK İKTİSATÇILARIN BAKIŞ AÇISIYLA DOĞAL ÜCRET İŞÇİNİN ÇALIŞMA GÜCÜNÜ KORUMASI

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

VE NESLİNİ DEVAM ETTİREBİLMESİ İÇİN GEREKLİ MALLARIN TUTARI İLE ÖLÇÜLMEKTE İKEN, MARX İŞÇİNİN İKLİM VE TOPLUMSAL GELİŞME KOŞULLARINA GÖRE DEĞİŞEN SOSYAL İHTİYAÇLARININ KARŞILANMASINI DA DOĞAL ÜCRETE DAHİL ETMİŞTİR. III. ARTIK DEĞERİN ARTIŞI, KLASİK İKTİSATÇILARIN BAKIŞ AÇISINA GÖRE ÇALIŞMA SÜRELERİNİN UZAMASIYLA, MARX' A GÖRE İŞE İŞGÜCÜNÜN VERİMİNİN ARTMASIYLA MÜMKÜNDÜR. YUKARIDA VERİLENLERDEN HANGİSİ VEYA HANGİLERİ KLASİK ÜCRET TEORİSİ VE MARKSİST ÜCRET TEORİSİ (ARTIK DEĞER TEORİSİ) ARASINDAKİ FARKLILIKLAR ARASINDA YER ALIR?

- A
Yalnızca III
B
I ve III
C
II ve III
D
I ve II
E
I, II ve III

Yanıt Açıklaması:

Marksist yaklaşım doğal ücret konusunda klasik iktisatçıların görüşlerine benzer şeyler söyler. Bununla birlikte Marksist Artık Değer Teorisinin Klasik Doğal Ücret Teorisinden iki açıdan farklılaştığını belirtmek gerekir. Birincisi, klasik iktisatçıların bakış açısıyla doğal ücret işçinin çalışma gücünü koruması ve neslini devam ettirebilmesi için gerekli malların tutarı ile ölçülmekte iken, Marx işçinin iklim ve toplumsal gelişme koşullarına göre değişen sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasını da doğal ücrete dahil etmiştir. Marksist teori ile klasik ücret teorisi arasındaki ikinci nüans (küçük farklılık) 'ücretlerin neden doğal ücret düzeyinde kilitlendiği' ne yöneliktir. Klasik teoriler bunu Malthus' un nüfus teorisine dayandırmakta iken, Marx bunu kapitalizmin kalabalık bir işsizler ordusu (yedek işçi ordusu) yaratmasına bağlar.

5.SORU

Aşağıdakilerden hangisi eğitimin kalkınmaya katkılarının değildir?

- A
Ekonomik, toplumsal, kültürel, politik yapı ve ilişkilerde değişmeye uyum sağlayacak bireysel ve örgütsel davranışların kazandırılması
B
toplumun kalkınmanın gerektirdiği değişime hazırlanması

C

Ekonomik yapıda öngörülen değişme ve gelişmenin gerektirdiği insan gücünün, istenilen yer, zaman ve nitelikte hazırlanması

D

Üretim ve istihdam artışını sağlayacak, ekonomik büyümeye yön verecek sermaye sınıfının girişimci, lider ve elit niteliklerinin geliştirilmesi

E

Gelir dağılımında denge, gelişmişlik farklarının, cinsiyetler arasındaki eşitsizliklerin artması

Yanıt Açıklaması:

Eğitimin kalkınmaya katkılarını;Ekonomik, toplumsal, kültürel, politik yapı ve ilişkilerde değişmeye uyum sağlayacak bireysel ve örgütsel davranışların kazandırılması, toplumun kalkınmanın gerektirdiği değişime hazırlanması, Ekonomik yapıda öngörülen değişme ve gelişmenin gerektirdiği insan gücünün, istenilen yer, zaman ve nitelikte hazırlanması, Üretim ve istihdam artışını sağlayacak, ekonomik büyümeye yön verecek sermaye sınıfının girişimci, lider ve elit niteliklerinin geliştirilmesi, Gelir dağılımında denge, gelişmişlik farklarının, cinsiyetler arasındaki eşitsizliklerin azaltılması, şeklinde özetlemek mümkündür.

6.SORU

Emeğin ücreti arttığında uzun dönemde istihdam aşağıdaki etkilerden hangisi nedeniyle azalır?

A

Yayıma Etkisi

B

Ölçek Etkisi

C

Gelir Etkisi

D

Ölçek Etkisi+ İkame Etkisi

E

İkame Etkisi+Gelir Etkisi

Yanıt Açıklaması:

Emeğin ücreti arttığında uzun dönemde istihdam ölçek etkisi ve ikame etkisinin toplamı nedeniyle azalır

7.SORU

Ücret oranındaki bir değişmeye bağlı olarak sermayenin emek yerine kullanılması nedeniyle emek talebinde meydana gelen değişime ne ad verilir?

A

Gelir etkisi

B

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Ölçek etkisi
C
İkame etkisi
D
Ücret etkisi
E
Zaman etkisi

Yanıt Açıklaması:

İkâme Etkisi: Ücret oranındaki bir değişmeye bağlı olarak sermayenin emek yerine kullanılması nedeniyle emek talebinde meydana gelen değişmedir.

8.SORU

Beşeri sermaye modeli arz yönlü Neoklasik bir teoridir, aşağıdakilerden hangisi “beşeri sermaye” için yanlıştır?

- A
Beşeri sermaye fiziksel sermayeye benzer.
- B
Lise ya da üniversiteye gitmek ya da çek-up yaptırmak beşeri sermaye yatırımdır.
- C
Beşeri sermaye kamulaştırılabilir, satılabilir ve satın alınabilir.
- D
Beşeri sermayede geleceğe dönük yatırım kararı ve verimlilik ve kazanç beklentisi vardır.
- E
Bilgisayar kursuna yazılmak ya da yabancı dil kursuna gitmek bireyin gelecekte gelirini artıracığı için beşeri sermaye yatırımdır.

Yanıt Açıklaması:

Becker’a göre bir kişinin bilgi, beceri, sağlık ve değerleri birbirinden ayrılamamaktadır. Söz konusu sermaye fiziksel sermaye gibi kamulaştırılamamakta, satılamamakta veya satın alınamamaktadır. Beşeri sermayenin dayanıklılığı ise bir kişinin sahip olduğu yaşam süresi kadar olmaktadır.

9.SORU

Aşağıdakilerden hangileri Somel’e göre eğitim ile ilgili olarak doğrudur?

- I. **EĞİTİM, İŞGÜCÜ VERİMİNİ ARTIRIR.**
- II. **GELİŞMİŞ” ÜLKELER, EĞİTİME DAHA FAZLA KAYNAK AYIRDIKLARI İÇİN ORTAYA ÇIKAN “EĞİTİM DEKİ KALİTE FARKI, İŞGÜCÜNÜN ÜRETKENLİĞİNE YANSIR.**
- III. **EĞİTİM NEDENİYLE OLUŞAN ÜRETKENLİK FARKI, “KİŞİ BAŞINA SABİT SERMAYE STOKU” NEDENİYLE OLUŞAN FARKTAN DAHA ÖNEMLİDİR.**

A
I,II,III
B
I,II,IV
C
I,III,IV
D
I,II,III
E
II,III,IV

Yanıt Açıklaması:

Somel’e göre “eğitim, işgücü verimini artırır”. “Gelişmiş” ülkeler, eğitime daha fazla kaynak ayırdıkları için ortaya çıkan “eğitimdeki kalite farkı, işgücünün üretkenliğine yansır”. Ancak eğitim nedeniyle oluşan üretkenlik farkı, “kişi başına sabit sermaye stoku” nedeniyle oluşan farktan daha önemli değildir.

10.SORU

Emeğe olan talep iki unsura bağlıdır; bunlardan birisi ürünün üretilmesinde emeğin ne derece verimli olduğudur, diğeri aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Firmaların karı
- B
Ürünün piyasa değeri
- C
Kaç işçinin istihdam edildiği
- D
Ürünün üretim sürecinin fiyatı
- E
Firmaların bulundukları ürün grubu

Yanıt Açıklaması:

Emek piyasasının en belirgin özelliği, emek talebinin “türetilmiş” bir talep olmasıdır. İnsanlar mal ve hizmetleri bizatihi onlardan sağladıkları fayda sebebiyle talep ederlerken, emek işverenler tarafından “bir şey üretmek amacıyla” talep edilir. Bu açıdan herhangi bir tür emeğe olan talep iki şeye bağlıdır: (1) Ürünün üretilmesinde emeğin ne derece verimli olduğu, (2) O ürünün piyasa değeri.

11.SORU

Tam rekabetçi emek piyasası kararlı denge halinde olduğunda denge ücretinde meydana gelen sapmalar olabilir sonuçta piyasa zaman içinde tekrar denge ücretine dönecektir bu durumun adı aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Uzun dönem kanunu
- B
Açık ifade kanunu
- C

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Tek ücret kanunu

D

Çoklu ücret kanunu

E

Ücret eşitleme kanunu

Yanıt Açıklaması:

Önceki şekilde tam rekabetçi bir emek piyasasının kararlı denge hâlinde olduğunu, denge ücretinden sapmalar olsa da piyasanın zaman içinde tekrar denge ücretine döneceğini incelemiştik. Bu duruma tam rekabettetek ücret kanunu denilir. Piyasanın geneli için geçerli olan bu sonuç alt piyasalar için de geçerlidir. Daha açık bir ifadeyle belirtmek gerekirse tam rekabetçi iki piyasa arasında ücret farklılıkları olabilse de bu durum uzun dönemde geçerli olmayacak ve ücretler eşitlenecektir

12.SORU

BEŞERİ SERMAYE MODELİNDE YATIRIM KARARINDA SÖZ KONUSU OLAN TOPLAM MALİYET HEM PARASAL MALİYETİ HEM DE FIRSAT MALİYETİNİ İÇERİR BURADAN HAREKETLE AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ FIRSAT MALİYETİDİR?

A

Üniversite harcı

B

4-5 yıl Çalışma karşılığı muhtemel gelir

C

Yurt parası

D

Kitap parası

E

ulaşım gideri

Yanıt Açıklaması:

Beşeri sermaye yatırım kararında söz konusu olan toplam maliyet hem parasal maliyeti hem de fırsat maliyetini içerir; yani üniversite eğitime yapılan yatırım örneğine göre, toplam maliyet hem üniversite harcı, yurt parası, kitap ve ulaşım masrafı gibi parasal maliyetleri hem de üniversiteye gitmenin alternatif maliyeti olan lise mezunu olarak 4-5 yıl çalışılan bir işten elde edilecek muhtemel geliri de kapsar.

13.SORU

Aşağıdaki seçeneklerde ifade edilen varsayımlardan hangisi Tam Rekabet Piyasasının temel varsayımları arasında yer almaz?

A

İşçinin bir işten diğerine geçişini engelleyen kıdem şartı veya firma içinden

elemanların işe alınması gibi kurumsal engeller vardır.

B

Firmalar kârlarını, işçiler ise faydalarını maksimize etme isterler.

C

Piyasa şeffaftır. Firmalar ve işçiler piyasadaki işler ve ücretler hakkında tam bilgiye sahiptirler.

D

İşçiler beceri ve verimlilik bakımından, işler ise ücret dışı gelirler ve çalışma şartları bakımından homojendir.

E

İş piyasasında çok sayıda işçi ve işveren vardır, sendikalar yoktur.

Yanıt Açıklaması:

Firmalar kârlarını, işçiler ise faydalarını maksimize etme peşindedirler.

- Piyasa şeffaftır. Firmalar ve işçiler piyasadaki işler ve ücretler hakkında tam bilgiye sahiptirler.
- Piyasada homojenite vardır. İşçiler beceri ve verimlilik bakımından, işler ise ücret dışı gelirler ve çalışma şartları bakımından homojendirler (birbirinin aynı özelliklere sahip).
- İş piyasasında çok sayıda işçi ve işveren vardır, sendikalar yoktur.
- Piyasadaki bütün işler işçilerin rekabetine açıktır. İşçinin bir işten diğerine geçişini engelleyen kıdem şartı veya firma içinden elemanların işe alınması gibi kurumsal engeller yoktur. Mobilite (emek hareketliliği) maliyetsizdir. A seçeneğinde verilen emek piyasasında mobilite durumunu maliyetli olduğunun açıklanması nedeniyle bu seçenekteki açıklama doğru olmaması nedeniyle cevap A seçeneğidir.

14.SORU

Neoklasik modelde eğitim bir tüketim malıdır ve insanlar okula ve üniversiteye gider çünkü yeni bilgiler elde etmekten hoşlanır ilave bilgi elde etmenin marjinal faydası bu bilgiyi elde etmek için harcanan zamana göre marjinal maliyete ya da fırsat maliyetine eşitlenir, bunun sonucunda neye ulaşılır?

A

Gelir etkisine

B

Lüks mal talebine

C

Optimal eğitim talebine

D

Kadın-erkek ücret farklılıklarına

E

Verimlilik ve kazanç beklentilerine

Yanıt Açıklaması:

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Eğitimin bir tüketim malı olarak ele alındığı Neoklasik modelde, standart fayda maksimizasyonu varsayımı çerçevesinde, insanlar okula, üniversiteye gider çünkü yeni bilgi elde etmekten hoşlanırlar. Bu durumda, ilave bilgi elde etmenin marjinal faydasını, bu bilgiyi elde etmek için harcadıkları zaman açısından marjinal maliyetine ya da fırsat maliyetine eşitleyerek optimal eğitim talebini yaratırlar. Böylelikle, herhangi bir lüks mal için söz konusu olduğu gibi, gelir etkisi yardımıyla, gelir arttıkça optimal eğitim talebi daha da hızlı artar.

15.SORU

KLASİK İKTİSATÇILARA GÖRE UZUN DÖNEM EMEK ARZ EĞRİSİ DOĞAL ÜCRET DÜZEYİNDE AŞAĞIDAKİ ÖZELİKLERDEN HANGİSİNE SAHIPTIR?

- A
Orijinden çıkan
- B
Esnektir
- C
Reel ücret eksenine diktir
- D
İnelastiktir
- E
Sonsuz esnekliktedir

Yanıt Açıklaması:

Klasik iktisatçılara göre uzun dönem emek arz eğrisi doğal ücret düzeyinde sonsuz esneklikte bir eğridir. Doğru cevap E'dir.

16.SORU

I.BİLGİ EKSİKLİĞİ II.FİRMA BÜYÜKLÜĞÜ III.EMEK HAREKETLİLİĞİNİ KISITLAYAN UNSURLAR IV.SENDİKA ÜYELİĞİ YUKARIDA VERİLENLERDEN HANGİSİ/ HANGİLERİ ÜCRET FARKLILIKLARINA NEDEN OLAN İŞ PİYASASI AKSAKLIKLARI ARASINDA YER ALMAKTADIR?

- A
I ve II
- B
I ve III
- C
I ve IV
- D
II ve III
- E
II ve IV

Yanıt Açıklaması:

Ücret farklılıklarının bir nedeni de iş piyasalarının tam rekabet piyasası varsayımlarının tersine mükemmel bir şekilde işlememesi ve aksamasıdır. Ücret farklılıklarına neden olan iş piyasası aksaklıklarını "bilgi eksikliği" ve "emek hareketliliğini kısıtlayan unsurlar" şeklinde sıralamak mümkündür.

17.SORU

TELAFİ EDİCİ ÜCRET FARKLILIĞI (TEÜF) UYGULAMASININ ÇEŞİTLİ NEDENLERİ VARDIR. AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ BUNLARDAN BİRİSİ DEĞİLDİR?

- A
Gelir düzensizliği
- B
İşin statüsü
- C
Ücret artış ihtimali
- D
Yan ödemeler
- E
Çalışanın yaşı

Yanıt Açıklaması:

Telafi edici ücret farklılığı (TEÜF) uygulamasının çeşitli nedenleri vardır. Ölüm ve yaralanma riski Gelir Düzenliliği İşin statüsü İşçinin iş hızı üzerinde kontrolünün olup olmadığı Ücret artış ihtimali Yan Ödemeler. Çalışanın yaşı bunların dışında kaldığı için doğru cevap E'dir.

18.SORU

İnsanların mal ve hizmetleri bizzat onlardan sağladıkları fayda nedeniyle talep etmelerine karşılık işverenlerin ancak bir şey üretecekler ise emek talep etmeleri emek piyasalarının aşağıdaki özelliklerinin hangisi ile ilgilidir?

- A
Emek talebinin türetilmiş bir talep olması
- B
Emek piyasalarında bilgi eksikliğinin olması
- C
Emek piyasalarında işgücünün heterojen olması
- D
Emek piyasalarında işlerin heterojen olması
- E
Piyasaların çok sayıda olması

Yanıt Açıklaması:

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

İnsanların mal ve hizmetleri bizzat onlardan sağladıkları fayda nedeniyle talep etmelerine karşılık işverenlerin ancak bir şey üretecekler ise emek talep etmeleri 'emek talebinin türetilmiş bir talep olması' özelliği ile ilgilidir.

19.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ TELAFİ ÜCRET FARKLILIĞI UYGULAMASININ NEDENLERİNDEN BİRİ DEĞİLDİR?

- A İstenmeyen işlerde gönüllü çalışmayı teşvik etmek
- B Ölüm ve yaralanma riski
- C Gelir düzenliliği
- D İşin statüsü
- E Ücret artış ihtimali

Yanıt Açıklaması:

Telafi edici ücret farklılıklarının uygulamada iki yararlı fonksiyonu vardır. Birincisi istenmeyen işlerde gönüllü çalışmayı teşvik etmek, ikincisi ise kötü koşullarda çalışmayı kabul eden kişileri ödüllendirerek ücret sistemini daha adil hale getirmektir. Bu durumda A şıkkı telafi edici ücret farklılığının nedenlerinden biri değil, yararlarından biridir. Doğru cevap A şıkkıdır.

20.SORU

Emek arz veya talep eğrilerindeki kaymaya bağlı olarak veri ücret düzeyinde emek arz miktarının emek talep miktarından fazla olması durumuna ne ad verilir?

- A Üretim fazlası
- B Miktar fazlası
- C Emek fazlası
- D Arz fazlası
- E Talep fazlası

Yanıt Açıklaması:

Arz Fazlası: Emek arz veya talep eğrilerindeki kaymaya bağlı olarak veri ücret düzeyinde emek arz miktarının emek talep miktarından fazla olması durumudur.

1.SORU

B şehrinde çalışan işçilerin A şehrindeki kendileri ile aynı özelliklere sahip meslektaşlarının daha yüksek

ücret aldıklarından haberdar olmaları tam rekabetçi emek piyasasının hangi özelliğinin bir sonucudur?

- A Fayda maksimizasyonu
- B Şeffaflık
- C Homojenite
- D Emek hareketliliğinin tam olması
- E İşlerin rekabete açık olması

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabet piyasasının şeffaflık varsayımı (özelligi) gereği B şehrinde çalışan işçiler A şehrindeki kendileri ile aynı özellikleresahip (homojenite) meslektaşlarının daha yüksek ücret aldıklarından haberdar olacaklardır. Yine piyasanın mobilitenin tam ve maliyetsiz oluşu varsayımı gereğince düşük ücretle çalışan işçiler A piyasasına gireceklerdir. Çünkü işçilerin düşük ücreti kabullenmeleri onların faydalarını azamileştirme peşinde olacakları varsayımı ile çelişecektir.

2.SORU

"Ayrımcı bir işveren aynı işi yapmak üzere hem kadınları hem de erkekleri istihdam ettiği halde – yasal olmamakla birlikte- kadınlara daha düşük ücret verebilir."

Yukarıdaki cümle emek piyasasında hangi tür ayrımcılığa bir örnektir?

- A İstihdam ayrımı
- B Ücret ayrımı
- C Sosyal ayrım
- D Meslek ayrımı
- E Hukuki ayrım

Yanıt Açıklaması:

Emek piyasalarında işleri birbirinden farklı hale getirerek ücret farklılıklarının ortaya çıkmasına neden olan unsurlardan biri de ayrımcılıktır. Ayrımın bir türü 'ücret ayrımı' dır. Örneğin ayrımcı bir işveren aynı işi yapmak üzere hem kadınları hem de erkekleri istihdam ettiği halde –yasal olmamakla birlikte- kadınlara daha düşük ücret verebilir.

3.SORU

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

EMEK ARZ TALEBİNİ EŞİTLEYEN VE İŞSİZLİĞİN OLMADIĞI ÜCRET DÜZEYİ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Arz Ücreti
- B
Tek Ücret
- C
İşgücü Ücreti
- D
Denge Ücreti
- E
Piyasa Ücreti

Yanıt Açıklaması:

Emek arz talebini eşitleyen ve işsizliğin olmadığı ücret düzeyine "Denge Ücreti" adı verilir. Doğru cevap D'dir.

4.SORU

ÜCRET FONU TEORİSİ 19. YÜZYILIN SONUNA KADAR GENEL KABUL GÖRMEKLE BİRLİKTE HANGİ YILDAN İTİBAREN GELEN ELEŞTİRİLER SONRASINDA BİZZAT J. S. MİLL'İN DE FORTNIGHTLY REVIEW DERGİSİNDE YAYINLADIĞI BİR MAKALESİNDE BU DURUMU KABUL ETMESİYLE DEĞERİNİ KAYBETMİŞTİR?

- A
1863
- B
1865
- C
1860
- D
1866
- E
1861

Yanıt Açıklaması:

Ücret Fonu Teorisi 19. yüzyılın sonuna kadar genel kabul görmekle birlikte 1863 yılından itibaren gelen eleştiriler sonrasında bizzat J. S. Mill'in de Fortnightly Review Dergisinde yayınladığı bir makalesinde bu durumu kabul etmesiyle değerini kaybetmiştir. Doğru cevap A'dır.

5.SORU

Üretim fonksiyonunda kısa dönemde $f=(K,L,T)$ sermayenin sabit olduğu, uzun dönemde ise tüm üretim faktörlerinin değişken olduğu kabul edilmektedir. İstihdamın her birim artışına bağlı olarak ilâve işçilerin toplam üretime katkısı olan **MPL** azalmaktadır. Bu durumun nedeni aşağıdaki seçeneklerde verilen hangi kavram ile açıklanmaktadır?

- A
Azalan Verimler Yasası
- B
Marjinal Verim Yasası
- C
Faktör Verimliliği
- D
Altın Kural
- E
Optimum Faktör Verimliliği

Yanıt Açıklaması:

Azalan Verimler Kanunu Üretim faktörlerinden birisi sabit tutulurken diğer faktörün miktarı artırıldığında toplam üründeki artışın bir noktadan sonra azalacağını ifade eden iktisat kanunudur.

6.SORU

I. İŞ ARAMANIN DOLAYLI (FIRSAT) MALİYETİ İŞ ARAMA ESNASINDA PİYASADA ÇALIŞMAMAK NEDENİYLE KAYBEDİLEN GELİRDİR. II. İŞ ARAMANIN DOĞRUDAN MALİYETİ İŞ BULMAK İÇİN YAPILAN ULAŞIM MALİYETİDİR. III. MARJİNAL MALİYET MARJİNAL GETİRİDEN BÜYÜK OLDUĞU SÜRECE İŞ ARAMA FAALİYETİNE DEVAM ETMEK KÂRLIDIR. YUKARIDA İŞ ARAMA MALİYETLERİNE İLİŞKİN VERİLENLERDEN HANGİSİ/ HANGİLERİ DOĞRUDUR?

- A
I ve II
- B
I ve III
- C
II ve III
- D
I, II ve III
- E
Yalnızca III

Yanıt Açıklaması:

İş aramanın dolaylı (fırsat) maliyeti iş arama esnasında piyasada çalışmamak nedeniyle kaybedilen gelirdir. Bu maliyet işsizler için daha düşükken çalıştığı halde daha iyi iş arayanlarda daha yüksektir. İş aramanın doğrudan maliyetini ise iş bulmak için yapılan ulaşım maliyeti oluşturur. İş arayanların iş arama faaliyetine nerede nokta koyacakları iş aramanın marjinal getirisi ile marjinal maliyeti arasındaki ilişkiye bağlıdır. Getiri maliyetten büyük olduğu sürece iş arama faaliyetine devam etmek kârlıdır.

7.SORU

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Aşağıdakilerden hangileri beşeri sermaye yatırımı olarak kabul edilir?

- I. EMEK GÖÇÜ
- II. İŞYERİNDE EĞİTİM
- III. RESMİ EĞİTİM
- IV. TIBBİ BAKIM
- V. MAKİNE VE TEÇHİZAT ALIM

A
I,II,III,IV

B
I,II,IV,V

C
I,III,IV,V

D
I,II,III,V

E
II,III,IV,V

Yanıt Açıklaması:

Beşeri sermaye yatırımı;Emek göçü, İşyerinde eğitim,Resmi eğitim,ve Tıbbi bakım olarak değerlendirilir.

8.SORU

Aşağıdakilerden hangisi malın değerinin tek belirleyicisinin emek olduğunu ve işverenin işçiye ürettiği değer altında ücret vererek artık değer sağladığını ileri süren Marksist ücret teorisidir?

A
Ücretin Tunç Kanunu

B
Nüfus Teorisi

C
Artık Değer Teorisi

D
Ücret Fonu Teorisi

E
Doğal Ücret Teorisi

Yanıt Açıklaması:

Artık Değer Teorisi, doğal ücret teorisine eleştiri amaçlı olmakla birlikte, klasik iktisat ekolü ile aynı varsayımlardan hareket etmiştir. Marksist ücret teorisi klasik iktisatçılara benzer şekilde kapitalist ekonomi sisteminde emeğin diğer mallar gibi aynı değişim mekanizması içinde alınıp satıldığı görüşünü savunur. Artık Değer Teorisi; Malın değerinin tek belirleyicisinin emek olduğunu ve işverenin işçiye ürettiği değer altında ücret vererek artık değer sağladığını ileri süren Marksist ücret teorisidir.

9.SORU

Geleneksel ücret teorileri başlığı altında 18. ve 19. yüzyıl arasında klasik iktisatçıların oluşturdukları kaç teori vardır?

A

3

B

2

C

4

D

1

E

5

Yanıt Açıklaması:

Geleneksel ücret teorileri başlığı altında 18. ve 19. yüzyıl arasında klasik iktisatçıların oluşturdukları üç teori yer almaktadır.

10.SORU

Tam rekabet piyasalarında kısa dönemde denge ücretinden sapmalar olabilse de uzun dönemde arz ve talep güçlerinin piyasayı tekrar **DENGE ÜCRETİNE** getireceğini ifade eden kural aşağıdaki seçeneklerden hangisinde ifade edilmiştir?

A

Tek Ücret Kanunu

B

Asgari Ücret Kanunu

C

Doğal Ücret Kanunu

D

Rezerv Ücret Kanunu

E

Koruma Ücret Kanunu

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabet piyasalarında kısa dönemde denge ücretinden sapmalar olabilse de uzun dönemde arz ve talep güçlerinin piyasayı tekrar denge ücretine getireceğini ifade eden kuraldır.

11.SORU

- I. FİRMALAR KÂRLARINI, İŞÇİLER İSE FAYDALARINI MAKSİMİZE ETME PEŞİNDEDİRLER.
- II. PİYASA ŞEFFAFTIR.
- III. PİYASADA HOMOJENİTE VARDIR.
- IV. İŞ PİYASASINDA ÇOK SAYIDA İŞÇİ, İŞVEREN VE SENDİKALAR VARDIR.
- V. İŞÇİNİN BİR İŞTEN DİĞERİNE GEÇİŞİNİ ENGELLEYEN KURUMSAL ENGELLER VARDIR.

Yukarıdakilerden hangileri tam rekabetçi emek piyasasının varsayımlarındandır?

A

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

- I ve II
B
II ve III
C
I, II ve III
D
I, II ve IV
E
I, II, IV ve V

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabetçi bir emek piyasası için aşağıdaki varsayımlar kabul edilmektedir:

- Firmalar kârlarını, işçiler ise faydalarını maksimize etme peşindedirler.
- Piyasa şeffaftır. Firmalar ve işçiler piyasadaki işler ve ücretler hakkında tam bilgiye sahiptirler.
- Piyasada homojenite vardır. İşçiler beceri ve verimlilik bakımından, işler ise ücret dışı gelirler ve çalışma şartları bakımından homojendirler.
- İş piyasasında çok sayıda işçi ve işveren vardır, **sendikalar yoktur**.
- Piyasadaki bütün işler işçilerin rekabetine açıktır. İşçinin bir işten diğerine geçişini engelleyen kıdem şartı veya firma içinden elemanların işe alınması gibi **kurumsal engeller yoktur**.

Bu nedenle soruda verilen IV. ve V. maddeler hatalıdır. Dolayısıyla doğru cevap I., II. ve III. maddeleri içeren C seçeneğidir.

12.SORU

Aşağıdakilerden hangisi klasik iktisatçılardan D. Ricardo'ya göre işçilerin refah düzeylerinin artmasına yol açacaktır?

- A
Emeğin piyasa ücretinin doğal ücretini geçmesi
- B
Emeğin doğal ücretinin piyasa ücretini geçmesi
- C
Emeğin piyasa ücreti ile doğal ücretinin orta vadede birbirine yaklaşması
- D
Nüfus artışının emeği karşılayacak düzeyde olması
- E
Nüfus artışının emeği karşılayacak düzeyin altında olması

Yanıt Açıklaması:

Klasik iktisatçılardan D. Ricardo 1823 yılında kaleme aldığı 'Ekonomi Politikin İlkeleri' adlı kitabında emeğin piyasa ücretinin doğal ücrete eşitlenme sürecini Malthus'un yukarıda kısaca açıklanan teorisine dayandırır. Ona göre emeğin piyasa ücreti doğal ücreti geçerse işçilerin refah düzeyleri artacaktır. Bu durum onların daha iyi koşullarda yaşamalarını sağlamanın yanı sıra nüfus artışını da teşvik edecektir.

13.SORU

İŞGÜCÜ PİYASASINDA İŞ ARAMAKLA İLGİLİ AŞAĞIDA VERİLENLERDEN HANGİSİ YANLIŞTIR?

- A
İş aramanın dolaylı maliyeti iş arama esnasında piyasada çalışmamak nedeniyle kaybedilen gelirdir.
- B
İş aramanın doğrudan maliyetini iş bulmak için yapılan ulaşım maliyeti oluşturur.
- C
İş aramanın fırsat maliyeti işsizler için daha yüksekken çalıştığı halde daha iyi iş arayanlarda daha düşüktür.
- D
İş arayanların iş arama faaliyetine nerede nokta koyacakları iş aramanın marjinal getirisi ile marjinal maliyeti arasındaki ilişkiye bağlıdır.
- E
İş aramak bütün maliyetlerine karşılık eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanmak gibi bir beşeri sermaye yatırımdır.

Yanıt Açıklaması:

İş aramanın dolaylı (fırsat) maliyeti iş arama esnasında piyasada çalışmamak nedeniyle kaybedilen gelirdir. Bu maliyet işsizler için daha düşükken çalıştığı halde daha iyi iş arayanlarda daha yüksektir.

14.SORU

Parasal ücretlerin; sendikalar, toplu sözleşme düzeni veya işverenlerden kaynaklanan sebeplerle **azalamaması** hali nasıl adlandırılmaktadır?

- A
Talep fazlası
- B
Denge ücreti
- C
Ücret Katılığı
- D
Arz fazlası

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

E
Esnek ücret

Yanıt Açıklaması:

Gerçek hayatta parasal ücretlerin artabildiği hâlde azalma yönünde yapışkan (rijit) olduğu bilinmektedir. Parasal ücretlerin azalamaması kimi zaman sendikalardan ve toplu sözleşme düzeninden kaynaklandığı hâlde, bazen de işverenler ücret indirimini arzulamamaktadırlar. Bu durum "ücret katılığı" olarak adlandırılmaktadır. Doğru cevap "C" şıkkıdır.

15.SORU

Ücret oranındaki değişimin emek talep miktarında oransal olarak daha büyük değişimlere yol açması durumunda emek talep esnekliği değeri kaçtır?

- A
0
- B
1
- C
1'den küçük
- D
1'den büyük
- E
Sonsuz

Yanıt Açıklaması:

Ed>1 Ücret oranındaki değişim emek talep miktarında oransal olarak daha büyük değişimlere yol açıyorsa bu tür talebe esnek talep denir

16.SORU

Endüstrideki üretimin büyük bir kısmının az sayıda firma tarafından yapıldığı piyasa türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Tekelci piyasa
- B
Oligopol piyasa
- C
Tam rekabetçi piyasa
- D
İki yanlı tekel piyasa
- E
Monopson piyasa

Yanıt Açıklaması:

Oligopol piyasası, bildiğiniz gibi endüstrideki üretimin büyük bir kısmının az sayıda firma tarafından yapıldığı bir piyasa türüdür. Oligopol piyasasında firmaların üretim, satış, yatırım ve reklam planlarında karşılıklı bağımlılık söz konusudur. Bir firmanın bu değişkenlerle ilgili bir

manüpülasyonu diğer firmaların buna misillemede bulunmalarına neden olmaktadır. Bu tür piyasalarda işkolundaki toplam üretimin büyük bir kısmını gerçekleştiren az sayıda büyük firma emek piyasasında da etkilidir.

17.SORU

Eğitim talebi ile ilgili aşağıdakilerden hangileri doğrudur?

- I. EĞİTİM HİZMETİNİN EVRENSEL İNSAN HAKKI SAYILMASI GELİR.
- II. EĞİTİM TALEBİNİN BİR BAŞKA ÖZELLİĞİ DE BİREY VE TOPLUM AÇISINDAN MALİYETİNİN ÖNGÖRÜLEBİLİR OLMASIDIR. ,
- III. EĞİTİM HARCAMALARI ACİL DEĞİL PLANLI HARCAMALARDIR.
- IV. EĞİTİMİN GENELLİKLE BİRİKİMLİ BİR SÜREÇ OLMASI ONUN BİR DİĞER ÖZELLİĞİDİR.
- V. EĞİTİM TALEBİNİN EĞİTİM KURUMLARINI GEREKSİZ KILAN BİR YAPISI VARDIR.

- A
I, II, III, IV
- B
I, II, IV, V
- C
I, III, IV, V
- D
I, II, III, V
- E
II, III, IV, V

Yanıt Açıklaması:

Eğitim hizmetleri talebinin çeşitli özellikleri vardı. Bu özelliklerin başında eğitim hizmetinin evrensel insan hakkı sayılması gelir. Eğitim talebinin bir başka özelliği de birey ve toplum açısından maliyetinin öngörülebilir olmasıdır. Eğitim harcamaları acil değil planlı harcamalardır. Eğitimin genellikle birikimli bir süreç olması onun bir diğer özelliğidir. Eğitim talebinin eğitim kurumlarını gerekli kılan bir yapısı vardır.

18.SORU

Ücret dışı gelirlere sahip olma durumunda emek arzı konusunda etkili olduğunu biliyoruz, geliri dışında gayrimenkul (emlak) gelirine de sahip olduklarını varsayalım. Bir deprem sonrası insanlar ücret dışı gelirlerini kaybederlerse yaşam standartlarını düşürmemek için ücret değişmese bile daha fazla çalışmaya karar vereceklerdir. Bu durumda emek talebi sabitken emek arzı ve ücret değişiminin doğru kombinasyonunu veren seçenek aşağıdakilerden hangisidir?

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

A
Emek Arzı Artar- Ücret Düşer

B
Emek Arzı Azalır- Ücret Artar

C
Emek Arzı Değişmez - Ücret Artar

D
Emek Arzı Azalır- Ücret Değişmez

E
Emek Arzı Değişmez - Ücret Değişmez

Yanıt Açıklaması:

Ücret dışı gelirlere sahip olma durumunda emek arzı konusunda etkili olduğunu biliyoruz, geliri dışında gayrimenkul (emlak) gelirine de sahip olduklarını varsayalım. Bir deprem sonrası insanlar ücret dışı gelirlerini kaybederlerse yaşam standartlarını düşürmemek için ücret değişmese bile daha fazla çalışmaya karar vereceklerdir. Bu durumda emek talebi sabitken emek arzı artar ve ücret azalır.

19.SORU

HANGİSİ EĞİTİM EKONOMİSİNİN KAPSADIĞI KONULardan BİRİSİ DEĞİLDİR?

A
İşgücü piyasasında eğitimin getirisi

B
Eğitim politikası ve eğitimin kalitesi

C
Eğitim ve sanayinin etkileşimi

D
Yaşam boyu eğitim

E
Eğitimin finansmanı

Yanıt Açıklaması:

Eğitim ekonomisi iktisadın oldukça geniş kapsamlı ve gittikçe gelişen bir alt disiplindir. İşgücü piyasasında eğitimin getirisi, eğitim politikası ve eğitimin kalitesi, eğitim ve sanayinin etkileşimi, eğitimin ekonomik büyümeye etkisi ve eğitimin finansmanı gibi konuları kapsar. Doğru cevap D'dir.

20.SORU

BEŞERİ SERMAYE YATIRIMININ ÖZEL GETİRİSİ YA DA YARARININ YANI SIRA KAMUSAL/TOPLUMSAL YARARI DA SÖZ KONUSUDUR. HANGİSİ KAMUSAL/TOPLUMSAL YARARIDIR?

A
Öngöründe bulunma alışkanlığı

B
İşyerinde talimatlara uyma yeteneği

C
Artan sağlık bilinci

D
Sadakat

E
Dakiklik

Yanıt Açıklaması:

Beşeri sermaye yatırımının özel getirisi ya da yararının yanı sıra kamusal/toplumsal yararı da söz konusudur. Örneğin, sağlık harcamaları nedeniyle az sigara içilmesi, daha yüksek vergi toplama olanağı, artan sağlık bilinci, artan toplumsal güven ortamı kamusal/toplumsal yararlarından biridir. Doğru cevap C'dir.

1.SORU

Tam rekabet piyasalarında kısa dönemde denge ücretinden sapmalar olabilse de uzun dönemde arz ve talep güçlerinin piyasayı tekrar denge ücretine getireceğini ifade eden kuralolarak adlandırılmaktadır.

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere gelmesi gereken ifade aşağıdakilerden hangisidir?

A
Tek Ücret Kanunu

B
Talep Kanunu

C
Denge Kuralı

D
Tam Rekabet İlkesi

E
Etkin Ücret Kanunu

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabet piyasalarında kısa dönemde denge ücretinden sapmalar olabilse de uzun dönemde arz ve talep güçlerinin piyasayı tekrar denge ücretine getireceğini ifade eden kural "Tek Ücret Kanunu" olarak adlandırılmaktadır. Bu bağlamda doğru cevap "A" şıkkıdır.

2.SORU

AŞAĞIDAKİ MESLEK GRUPLARINDAN HANGİSİNDE TELAFİ EDİCİ ÜCRET FARKLILIĞININ UYGULANMASINA GEREK YOKTUR?

A
Maden işçiliği

B
Nükleer santral personeli

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

C
Profesyonel askerlik

D
Yönetici asistanlığı

E
Tarım işçiliği

Yanıt Açıklaması:

Telafl edici ücret farklılıkları çeşitli nedenlerle uygulanabilir. Profesyonel askerlik, maden işçiliği ve nükleer santral personeli söz konusu olduğunda telafl edici ücret farklılığının uygulanmasının nedeni yaralanma veya ölüm riskidir. Tarım işçiliği için ise bu neden gelir düzenliliğinden yoksunluktur. Yönetici asistanlığı için ise telafl edici ücret farklılığı uygulamasını gerektirecek herhangi bir koşul söz konusu değildir.

3.SORU

Aşağıdakilerden hangisi piyasaları veri olarak almazlar, tersine neden piyasanın birbirinden farklı ve birbirleri arasında geçişkenlik olmayan katmanlara ayrıldığını merak ederler?

A
Eleme Yaklaşımı

B
Kurumcu Yaklaşım

C
İkili İş Piyasaları Yaklaşımı

D
Radikal Marksist Yaklaşım

E
Yapabilirlikler Yaklaşımı

Yanıt Açıklaması:

Kurumcular, piyasaları veri olarak almazlar, tersine neden piyasanın birbirinden farklı ve birbirleri arasında geçişkenlik olmayan katmanlara ayrıldığını merak ederler.

4.SORU

Tam rekabetçi emek piyasasında, emek talebi eğrisi aynı zamanda aşağıdaki seçeneklerde verilen eğrilerden hangilerine eşittir?

A
D=MRP=VMP

B
D=ACL=VMP

C
D=MRP=MCL

D
D=W=ACL

E
D=MRP=P

Yanıt Açıklaması:

Ürün piyasasında tam rekabetçi bir firmanın marjinal ürün geliri eğrisinin (MRPL) aynı zamanda emek talep eğrisine (DL) eşit ve Tam rekabet piyasasında bu eğri aynı zamanda marjinal ürün değerine de (VMP) eşittir..

5.SORU

B şehrinde çalışan işçilerin, A şehrindeki kendileri ile aynı özelliklere sahip meslektaşlarının daha yüksek ücret aldıklarından haberdar olup B piyasasından A piyasasına geçiş yapması, diğer şeylerde değişme yokken göç alan A piyasasındaki emek arzında nasıl bir değişikliğe yol açar?

A
Emek arzı başlangıca göre sağa kayar.

B
Emek arzı başlangıca göre sola kayar.

C
Emek arzında bir değişiklik olmaz.

D
Emek arzı başlangıca göre dikleşir.

E
Emek arzı başlangıca göre basıklaşır.

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabet piyasasının şeffaflık varsayımı gereği B şehrinde çalışan işçiler A şehrindeki kendileri ile aynı özelliklere sahip meslektaşlarının daha yüksek ücret aldıklarından haberdar olacaklardır. Yine piyasanın mobilitenin tam ve maliyetsiz oluşu varsayımı gereğince düşük ücretle çalışan işçiler A piyasasına gireceklerdir. İşgücünün bu şekilde B piyasasından A piyasasına geçiş yapması, diğer şeylerde değişme yokken göç alan A piyasasında emek arzının sağa (artma), göç veren B piyasasında ise sola (azalma) kaymasına neden olacaktır.

Bu nedenle doğru cevap A seçeneğidir.

6.SORU

"Piyasayı temizleyen ücret oranı" adı da verilen ücret düzeyi aşağıdakilerden hangisidir?

A
Piyasa ücreti

B
Rezervasyon ücreti

C
Denge ücreti

D
Esnek ücret

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

E
Götürü ücret

Yanıt Açıklaması:

Denge Ücreti: Emek arz ve talebini eşitleyen ücrettir. İşsizliğin olmadığı bu ücret düzeyine piyasayı temizleyen ücret de denilir.

7.SORU

Aşağıdakilerden hangisi ücretlerin bir alt ve üst sınır arasında işçiler ile işverenlerin pazarlık güçlerine bağlı olarak belirleneceğini savunan çağdaş ücret teorisidir?

A
Artık Değer Teorisi

B
Ücret Fonu Teorisi

C
Doğal Ücret Teorisi

D
Pazarlık Gücü Teorisi

E
Marjinal Verimlilik Teorisi

Yanıt Açıklaması:

Pazarlık Gücü Teorisi; İlk kez J. Davidson tarafından formüle edilen bu teori aslında Marjinal Verim Teorisi kadar eski bir teoridir. Klasik teorilerin karamsarlığı ve Marjinal Verim Teorisinin ütöpik varsayımları ile kıyaslandığında 'gerçekçi' sayılabilecek bir teoridir. Ücretlerin bir alt ve üst sınır arasında işçiler ile işverenlerin pazarlık güçlerine bağlı olarak belirleneceğini savunan çağdaş ücret teorisidir.

8.SORU

Firmanın "uzun dönem emek talep eğrisi" elde edilirken, Sermaye/emek kombinasyonlarına teknolojinin getirdiği sınırları açıklayabilmek için hangi eğrilerden yararlanılmaktadır.

A
Eş-ürün eğrileri

B
Farksızlık eğrileri

C
Talep eğrileri

D
Arz eğrileri

E
Satış eğrileri

Yanıt Açıklaması:

Uzun dönemin sabit faktörün bulunmadığı, bütün üretim faktörlerinin miktarının değiştirebildiği üretim dönemi olduğu belirtilmişti. Bir başka deyişle, firma

uzun dönemde hem sermaye hem de emek miktarlarını değiştirme imkânına sahiptir. Burada yanıtı aranılacak soru firmanın üretimini gerçekleştirmek için ne kadar sermaye ve ne kadar emek kullanacağıdır. Firmanın bu kararını iki faktör etkiler. Bunlar:

- Sermaye/emek kombinasyonlarına teknolojinin getirdiği sınırlar,
- Üretim faktörlerinin nispi fiyatlarıdır.

İlk faktör Eşürün eğrileri, ikinci faktör ise eş-maliyet doğruları yardımıyla açıklanmaktadır.

9.SORU

Geleneksel ücret teorileri başlığı altında 18. ve 19. yüzyıl arasında klasik iktisatçıların oluşturduğu klasik ücret teorilerinin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A
Ücretlerin yoksulluk düzeyinin üstüne çıkamamasının sebeplerini araştırmaları

B
Aşırı nüfus artışının beslenme sorunları ve ölümlere yol açabileceğini ileri sürmeleri

C
Emeği 'mal' gibi değerlendirmeleri

D
Sermayenin çoğalmasını önleyici uygulamalar yapmaları

E
Sendika ücretlerini en aza indirmeleri

Yanıt Açıklaması:

Geleneksel ücret teorileri başlığı altında 18. ve 19. yüzyıl arasında klasik iktisatçıların oluşturduğu üç teorisinin (Klasik Teori ve Ücretin Tunç Kanunu, Ücret Fonu Teorisi, Artık Değer Teorisi) ortak özelliği, ücretlerin yoksulluk düzeyinin üstüne çıkamamasının sebeplerini araştırmalarıdır. Doğru cevap A'dır.

10.SORU

Aşağıdakilerden hangisi emek hareketliliğini kısıtlayan unsurlar arasında yer almaz?

A
Emek göçü bir çeşit beşeri sermaye yatırımdır.

B
Emek göçünün doğrudan ve dolaylı olmak üzere iki tür maliyeti vardır.

C
Emek göçünün psikolojik maliyeti göç edilen mesafe ile doğru orantılıdır.

D
Emek göçü kimi durumlarda yüksek maliyetler gerektirebilir.

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

E
Zorlayıcı nedenlerin olmadığı durumlarda bireyler emek göçü kararını alırken rasyoneldir.

Yanıt Açıklaması:

Emek göçünün doğrudan, dolaylı ve psikolojik olmak üzere üç tür maliyeti vardır.

11.SORU

Aşağıdakilerden hangisi ücret düzeyinin asgari geçim düzeyinin üstüne çıkmayacağını savunan klasik ücret teorisidir?

- A
Ücretin Tunç Kanunu
- B
Malthus'un Nüfus Teorisi
- C
Türetilmiş talep kanunu
- D
Doğal Ücret Teorisi
- E
Ücret Fonu Teorisi

Yanıt Açıklaması:

Ücret düzeyinin asgari geçim düzeyinin üstüne çıkmayacağını savunan klasik ücret teorisi, Ücretin Tunç Kanunudur.

12.SORU

"EMEK TALEBİ _____ İSE ÜCRET ORANINDAKİ BİR DEĞİŞİKLİK TOPLAM ÜCRET ÖDEMESİNİN _____ YÖNDE HAREKETİNE NEDEN OLUR." BOŞLUKLARA YERLEŞTİRİLMESİ GEREKEN KELİMELER SIRASIYLA HANGİ SEÇENekte DOĞRU VERİLMİŞTİR?

- A
esnek değil / ters
- B
esnek / aynı
- C
esnek değil/ negatif
- D
esnek / pozitif
- E
esnek değil / aynı

Yanıt Açıklaması:

Emek talebi esnek değil ise ücret oranındaki bir değişiklik toplam ücret ödemesinin aynı yönde hareketine neden olur. Emek talebi esnek ise ücret oranındaki bir değişiklik toplam ücret ödemesinin ters yönde hareketine neden olur.

13.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Çağdaş Ücret Teorileri arasında yer almaktadır?

- A
Artık Değer Teorisi
- B
Etkin Ücret Teorisi
- C
Ücret Fonu Teorisi
- D
Doğal Ücret Teorisi
- E
Marksist Ücret Teorisi

Yanıt Açıklaması:

Etkin Ücret Teorisi, Çağdaş Ücret Teorileri arasında yer almaktadır. Doğru cevap B'dir.

14.SORU

HANGİSİ ÜCRET FARKLILIĞIN NEDENLERİNDEN BİRİSİ DEĞİLDİR?

- A
Bireysel tercih farklılığı
- B
Beşeri sermaye farklılığı
- C
İstihdamda rekabet farklılığı
- D
Zaman tercihlerindeki farklılık
- E
İşlerin ücret dışı yönlerine ilişkin tercihlerin farklılığı

Yanıt Açıklaması:

Ücret farklılıkları sadece işlerin heterojenliğinden kaynaklanmaz. Tam rekabet piyasasının varsayımlarının tersine gerçek hayatta işgücü de homojen değil birbirinden farklı özelliktedir. İşgücünün iki açıdan farklılığı ücret farklılıklarının ortaya çıkmasına neden olur. Bunlardan birincisi bireysel tercihlerin farklı olması, ikincisi ise beşeri sermaye farklılığıdır. Emek piyasalarında bireyler arası tercih farklılıkları ücret farklılıklarının nedenlerinden biridir. Bu farklılıklar iki şekilde ortaya çıkabilir. Birincisi işlerin ücret dışı yönlerine ilişkin tercihlerin farklılığı, ikincisi ise zaman tercihlerindeki farklılıklardır. Doğru cevap C'dir.

15.SORU

Karl Marx'ın ücretlerin minimum geçim düzeyinde oluşacağını savunan teorisi zaman içinde gerçekleşen ekonomik olaylarla doğrulanmamıştır. Aşağıdakilerden hangisi bunun bir göstergesidir?

- A
Ücretlerin minimum geçim düzeyinin üstünde gerçekleşmesi
- B
Ücretlerin doğal ücret düzeyinde kilitlenmesi

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

- C
Ekonomi büyürken emeğin de içinde değişken sermaye olarak yer alması
- D
Sermayenin emeğin ucuz olduğu yerlere kayması
- E
Çalışma sürelerinin uzaması

Yanıt Açıklaması:

Karl Marx'ın ücretlerin minimum geçim düzeyinde oluşacağını savunan teorisi zaman içinde gerçekleşen ekonomik olaylarla doğrulanmamıştır. Zamanla kapitalist üretim sisteminin geçerli olduğu ekonomilerde ücretlerin minimum geçim düzeyinin üstünde gerçekleşmesi, verimliliğin yükselmesi, işgücünün sendikaların çatısı altında örgütlenerek ücretlerin belirlenmesinde etkili hale gelmeleri Marx'ın karamsar teorisinin geçerli olmadığını göstermiştir.

16.SORU

İşçilerin, kendi kişisel donanımlarını, kısıtlarını ve tercihlerini dikkate alarak en yüksek ücretli işleri aramaları ne ile ilişkilidir?

- A
İşçiler ve işverenler rasyoneldir ve tam rekabetçi işgücü piyasası etkin çalışır.
- B
Ücret beşeri sermayenin bir fonksiyonudur.
- C
Beşeri sermaye yatırımı fiziksel sermaye yatırımı benzer, yani makine ve teçhizata yapılan yatırım gibidir.
- D
Beşeri sermaye yatırımı, verimlilik ve ücret/kazanç düzeyi arasında, doğru orantılı ve kuvvetli bir ilişki vardır.
- E
Beşeri sermaye, ilave yatırımın ilave üretim artışına yol açtığı bir üretim aracıdır.

Yanıt Açıklaması:

İşçiler ve işverenler rasyoneldir ve tam rekabetçi işgücü piyasası etkin çalışır. İşçiler, kendi kişisel donanımlarını (örneğin, eğitim düzeyi ve iş tecrübesi), kısıtlarını (örneğin, bakıma muhtaç küçük çocuk) ve tercihlerini (örneğin düzgün çalışma ortamı) dikkate alarak en yüksek ücretli işleri ararlar. İşverenler ise işgücü verimliliğini artırarak ve üretim maliyetlerini mümkün olduğunca aşağıya çekerek kârını maksimize etmeye çalışır; ancak etkin çalışan piyasa ve rekabetten dolayı, işveren iş-çiye marjinal ürününe (MP) eşit ücret öder.

17.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Pazarlık Gücü Teorisinin eleştirildiği alanlardan biridir?

- A
İşverenlerin ve yöneticilerin karmaşık marjinal hesaplamaları yapamamaları
- B
Ücret artışının verimliliği yükselttiği tezini göz ardı etmesi
- C
Kâr maksimizasyonu varsayımına dayanması
- D
Uzun dönemde ücret oluşumunu açıklamakta yetersiz kaldığı
- E
Tam rekabet piyasasının geçerli olduğunu varsayması

Yanıt Açıklaması:

Uygulamalı iktisat konusunda çalışan bazı iktisatçılar pazarlık gücü teorisinin eksik olduğunu ve uzun dönemde ücret oluşumunu açıklamakta yetersiz kaldığını ileri sürerek eleştirmektedirler. İşverenlerin ve yöneticilerin karmaşık marjinal hesaplamaları yapamamaları, kâr maksimizasyonu varsayımına dayanması, tam rekabet piyasasının geçerli olduğunu varsayması ve ücret artışının verimliliği yükselttiği tezini göz ardı etmesi durumları ise Marjinal Verim Teorisinin eleştirildiği alanlardır.

18.SORU

".....KİŞİLER BUGÜNKÜ TÜKETİMLERİNDEN FEDAKARLIK YAPARAK, İLERİDE DAHA YÜKSEK GETİRİLER ELDE ETMEYİ TERCİH EDERLER. ÖRNEĞİN EĞİTİM LERİNE DAHA FAZLA YATIRIM YAPARLAR YA DA BES GİBİ SİSTEMLERE DAHİL OLURLAR" YUKARIDAKİ PARAGRAFTA VERİLEN BOŞLUĞU İŞGÜCÜNÜN ZAMAN TERCİHİ BAKIMINDAN FARKLILIĞINI GÖZETEREK AŞAĞIDAKİLERDEN EN UYGUN OLANI İLE DOLDURUNUZ.

- A
Geleceğe odaklı
- B
Bugüne odaklı
- C
Ücret odaklı
- D
Risk odaklı
- E
Statü odaklı

Yanıt Açıklaması:

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Gelecek odaklı kişiler bugünkü tüketimlerinden fedakarlık yaparak, ileride daha yüksek getiriler elde etmeyi tercih ederler. Örneğin eğitimlerine daha fazla yatırım yaparlar ya da BES gibi sistemlere dahil olurlar.

19.SORU

Katmanlı Emek Piyasaları Teorisi'ne göre içsel emek piyasalarının geçerli olduğu, terfi potansiyeli sunan, yüksek ücretli işler sunan, verimli, iş güvenliğinin olduğu, yüksek statülü iyi işleri bünyesinde barındıran sektör aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Birincil sektör
- B
İkincil sektör
- C
Tali sektör
- D
Geçici sektör
- E
Tarım sektörü

Yanıt Açıklaması:

Katmanlı Emek Piyasaları Teorisi'ne göre içsel emek piyasalarının geçerli olduğu, terfi potansiyeli sunan, yüksek ücretli işler sunan, verimli, iş güvenliğinin olduğu, yüksek statülü iyi işleri bünyesinde barındıran sektör birincil sektördür.

20.SORU

I. FİRMALAR KÂRLARINI, İŞÇİLER İSE FAYDALARINI MAKSİMİZE ETME PEŞİNDEDİRLER.

II. PİYASA ŞEFFAFTIR. FİRMALAR VE İŞÇİLER PİYASADAKİ İŞLER VE ÜCRETLER HAKKINDA TAM BİLGİYE SAHİPTİRLER.

III. İŞÇİLER BECERİ VE VERİMLİLİK BAKIMINDAN, İŞLER İSE ÜCRET DIŞI GELİRLER VE ÇALIŞMA ŞARTLARI BAKIMINDAN HOMOJENDİRLER.

IV. İŞ PİYASASINDA ÇOK SAYIDA İŞÇİ, SENDİKA VE İŞVEREN VARDIR. "TAM REKABETÇİ EMEK PİYASASINA" İLİŞKİN YUKARIDA VERİLENLERDEN HANGİSİ/ HANGİLERİ DOĞRUDUR?

- A
I, II ve III
- B
I, II ve IV
- C
II, III ve IV
- D
I ve IV
- E
II ve IV

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabetçi bir emek piyasası için varsayımlar kabul edilmektedir. Bunlar şu şekilde sıralanabilirler. Firmalar kârlarını, işçiler ise faydalarını maksimize etme peşindedirler. Piyasa şeffaftır. Firmalar ve işçiler piyasadaki işler ve ücretler hakkında tam bilgiye sahiptirler. Piyasada homojenite vardır. İşçiler beceri ve verimlilik bakımından, işler ise ücret dışı gelirler ve çalışma şartları bakımından homojendirler (birbirinin aynı özelliklere sahip). İş piyasasında çok sayıda işçi ve işveren vardır, sendikalar yoktur. Piyasadaki bütün işler işçilerin rekabetine açıktır. İşçinin bir işten diğerine geçişini engelleyen kıdem şartı veya firma içinden elemanların işe alınması gibi kurumsal engeller yoktur. Mobilité (emek hareketliliği) maliyetsizdir.

1.SORU

Bir piyasada talep fazlası aşağıdaki durumlardan hangisi ile mümkün olur?

- A
Emek arzı sabitken, emek talebinin artması durumunda
- B
Ücret farklılıklarının kalıcı olması durumunda
- C
Emek arzı ve emek talebinin eşit olması durumunda
- D
Emek talebi sabitken, emek arzının çoğalması durumunda
- E
Emek arzı sabitken, emek talebinin azalması durumunda

Yanıt Açıklaması:

Bir piyasada talep fazlası, emek arzı sabitken, emek talebinin artması durumunda mümkün olmaktadır. Doğru cevap A'dır.

2.SORU

Aşağıdaki ücret farklılıklarından hangisi işgücünün heterojenliğinden kaynaklanır?

- A
Bireysel tercihlerin farklılığı
- B
Emek hareketliliğini kısıtlayan unsurlar
- C
İşlerin beceri gereklerinin farklı olması
- D
Etkin ücret ödemelerinden kaynaklanan farklılıklar
- E
İşverenlerin ayrımcılık yapma eğiliminde olması

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Yanıt Açıklaması:

İşgücünün heterojenliği, iki açıdan ücret farklılıklarının ortaya çıkmasına neden olur. Bunlardan birincisi bireysel tercihlerin farklı olması, ikincisi ise beşeri sermaye farklılığıdır. Diğer seçeneklerde yer alan ücret farklılıkları işlerin heterojenliğinden veya emek piyasası aksaklıklarından kaynaklanır. Doğru cevap A seçeneğidir.

3.SORU

KLASİK İKTİSAT EKOLÜ NE ZAMAN, NEREDE ORTAYA KONULMUŞTUR?

- A
18.yy Fransa
- B
18.yy İngiltere
- C
18.yy Almanya
- D
17.yy Roma
- E
17.yy İtalya

Yanıt Açıklaması:

Klasik iktisat ekolü 18. yüzyılın sonlarında İngiltere’de ortaya konulmuştur. Sanayi devriminin İngiltere’de ortaya çıkmasıyla birlikte felsefi temelleri ‘laissez faire’ (bırakınız yapsınlar) görüşüne dayanan klasik görüş hakim düşünce ekolü haline gelmiştir.

4.SORU

Aşağıdakilerden hangisi kapitalist sistemi sınıf, sömürü, sermaye birikim süreci, artı değer ve toplumsal yeniden üretim gibi kavramlarla analiz eder?

- A
Marksist teori
- B
Eleme yaklaşımı
- C
Kuramcı iktisat
- D
Eleme hipofizi
- E
Feminist teori

Yanıt Açıklaması:

Marksist teori, kapitalist sistemi sınıf, sömürü, sermaye birikim süreci, artı değer ve toplumsal yeniden üretim gibi kavramlarla analiz eder.

5.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ TELAFİ EDİCİ ÜCRET FARKLILIĞI (TEÜF) UYGULAMASININ NEDENLERİNDEN BİRİ DEĞİLDİR?

- A
Ölüm ve yaralanma riski
- B
Ücret artış ihtimali
- C
İşçinin talebi
- D
Yan ödemeler
- E
İşin statüsü

Yanıt Açıklaması:

İşçinin talebi Telafi Edici Ücret Farklılığı (TEÜF) uygulamasının nedenlerinden biri değildir. Doğru cevap C seçeneğidir.

6.SORU

AŞAĞIDAKİ KONULardan HANGİSİ İKTİSADIN BİR ALT DALI OLAN EĞİTİM EKONOMİSİ KAPSAMINA GİRMEZ?

- A
Eğitimin finansmanı
- B
Eğitimin yöntemleri
- C
Eğitim ve sanayinin etkileşimi
- D
İşgücü piyasasında eğitimin getirisi
- E
Eğitimin ekonomik büyümeye etkisi

Yanıt Açıklaması:

Eğitim ekonomisi İktisadın oldukça geniş kapsamlı ve gittikçe gelişen bir alt disiplindir: İşgücü piyasasında eğitimin getirisi, eğitim politikası ve eğitimin kalitesi, eğitim ve sanayinin etkileşimi, eğitimin ekonomik büyümeye etkisi ve eğitimin finansmanı gibi konuları kapsar.

7.SORU

Aşağıdakilerden hangisi piyasada talep fazlası oluşmasına yol açmaktadır?

- A
Emek talebi sabitken emek arzının artması
- B
Emek arzı sabitken emek talebinin azalması
- C
Emek talebi sabitken emek arzının sabitlenmesi

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

D
Emek arzı sabitken emek talebinin artması

E
Emek arzı artarken emek talebinin artması

Yanıt Açıklaması:

Bir piyasada talep fazlası; ya emek arzı sabitken emek talebinin artması ya da emek talebi sabitken emek arzının azalması nedeniyle olabilir.

8.SORU

Aşağıdakilerden hangisi emeğin piyasa ücretinin doğal ücretin altında olduğu durumda meydana gelecek olaylardan biridir?

A
İşçilerin refah düzeylerinin artması

B
İnsanların evliliklerini ertelemesi

C
Nüfus artışının olması

D
Emek arzının artması

E
Kıtlık kanununun devreye girmesi

Yanıt Açıklaması:

Tersi durumda, emeğin piyasa ücreti doğal ücretinin altında olduğunda ise işçiler sefaletle düşecekler ve özellikle çocuk ölümleri artacaktır. Düşük ücretler aynı zamanda insanların evliliklerini ertelemelerine sebep olacaktır. Bu faktörler orta vadede emek arzının azalmasına, bu ise emeğin piyasa ücretinin doğal ücret düzeyine yükselmesine yol açacaktır. Bu nedenle klasik iktisatçılara göre uzun dönem emek arz eğrisi doğal ücret düzeyinde sonsuz esneklikte bir eğridir.

9.SORU

Aşağıdakilerden hangisi tam rekabetçi bir emek piyasasının varsayımlarından biri değildir?

A
Firmalar kârlarını, işçiler ise faydalarını maksimize etme peşindedirler.

B
Firmalar ve işçiler piyasadaki işler ve ücretler hakkında tam bilgiye sahiptirler.

C
İşçiler beceri ve verimlilik bakımından, işler ise ücret dışı gelirler ve çalışma şartları bakımından

birbirinden farklıdır.

D
İş piyasasında çok sayıda işçi ve işveren vardır, sendikalar yoktur.

E
İşçinin bir işten diğerine geçişini engelleyen kıdem şartı veya firma içinden elemanların işe alınması gibi kurumsal engeller yoktur.

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabetçi emek piyasasında; firmalar kârlarını, işçiler ise faydalarını maksimize etme peşindedirler, firmalar ve işçiler piyasadaki işler ve ücretler hakkında tam bilgiye sahiptirler, işçiler beceri ve verimlilik bakımından, işler ise ücret dışı gelirler ve çalışma şartları bakımından homojendirler, iş piyasasında çok sayıda işçi ve işveren vardır, sendikalar yoktur ve işçinin bir işten diğerine geçişini engelleyen kıdem şartı veya firma içinden elemanların işe alınması gibi kurumsal engeller yoktur gibi varsayımlar söz konusudur.

10.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ İŞYERİNDE EĞİTİM TÜRLERİNDEN BİRİDİR?

A
Teknik bilgisayar eğitimi

B
Elektrikçilik eğitimi

C
Firmaya özgü eğitim

D
Muhasebe teknikleri eğitimi

E
Marangozluk eğitimi

Yanıt Açıklaması:

İşyerinde eğitim, genel amaçlı eğitim ve firmaya özgü eğitim olarak ikiye ayrılır. Genel amaçlı eğitimin tüm firmalar açısından bireylerin verimliliğini homojen olarak artırdığı kabul edilir; firmaya özgü eğitimde ise sadece bu tip eğitimi veren firma özelinde bireyin verimliliği artacağı varsayılır. Doğru cevap C'dir.

11.SORU

Ortodoks iktisat teorisine göre eğitim ve sağlık hizmetlerinin ortak özelliklerinden biri aşağıdakilerden hangisidir?

A
Her ikisi de standartlaşmış ve tek tipleşmiştir.

B
İkisinde de hiyerarşik bir başvuru süreci vardır.

C

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

İkisi de öngörülemez ve kişinin kararından bağımsız olarak ortaya çıkan sorunlara sahiptir.

D Her ikisi de dışsallıklar yaratır ve yarı kamu malıdır.

E Her ikisi de birikimli bir sürece karşı gelir.

Yanıt Açıklaması:

Ortodoks iktisat teorisine göre eğitim ve sağlık hizmetlerinin ortak özelliklerinden en önemlisi, her ikisinin de dışsallıklar yaratması ve yarı kamu malı olmalarıdır.

12.SORU

Emek piyasasında tam rekabet dengesi söz konusu ise; bu durumda emek arz ve talebinin birbirine eşit olduğu ücret düzeyinde işsizlik olmayacaktır. Bu ücret düzeyi aşağıdaki seçeneklerde verilen ücret ifadelerinden hangisi ile açıklanmaktadır?

A Piyasayı temizleyen ücret düzeyi

B Koruma ücret düzeyi

C Rezerve ücret düzeyi

D Asgari ücret düzeyi

E Doğal Ücret Düzeyi

Yanıt Açıklaması:

Denge ücretinde (WTR) emek arzı emek talebine eşit olup işsizlik olmadığından, buna piyasayı temizleyen ücret oranı da (market clearing wage rate) denilir.

13.SORU

I. BÜYÜK FİRMALAR KÜÇÜK FİRMALARA ORANLA DAHA EMEK YOĞUN FİRMALARDIR VE YÜKSEK ÜCRET İLE EMEK KALİTESİNİ ARTTIRMAYI AMAÇLAR. II. BÜYÜK FİRMALARDAKİ UZMANLAŞMA DAHA FAZLA İŞYERİNDE EĞİTİM YATIRIMI GEREKTİRİR VE EĞİTİM İLE BİRLİKTE VERİMLİLİĞİN VE ÜCRETLERİN ARTMASI BEKLENEN BİR DURUMDUR. III. BÜYÜK FİRMALAR İŞGÜCÜNÜ DENETLEMENİN GÜÇLÜĞÜ NEDENİYLE ETKİN ÜCRET MODELLERİNDEN 'KAYTARMA MODELİ' ÇERÇEVESİNDE YÜKSEK ÜCRET VERİRLER. YUKARIDAKİLERDEN HANGİSİ/ HANGİLERİ FİRMA ÖLÇEĞİ BÜYÜDÜKÇE ÜCRETLERİN DE ARTMASININ NEDENLERİ ARASINDA YER ALMAKTADIR?

A

Yalnızca I

B

I ve II

C

I ve III

D

II ve III

E

I, II ve III

Yanıt Açıklaması:

Firma ölçeği büyüdükçe ücretlerin de artmasının çeşitli nedenleri vardır. Büyük firmalar küçük firmalara oranla daha sermaye yoğun firmalardır. Emek kalitesi ve sermaye yoğunluğu birbirlerini tamamlayan unsurlar olduğu için bu firmaların kaliteli işçi çalıştırmaları gerekir. Kaliteli işçilerin ücretleri yüksektir. Büyük firmalar ayrıca işgücünü denetlemenin güçlüğü nedeniyle etkin ücret modellerinden 'kaytarma modeli' çerçevesinde yüksek ücret verirler. Burada amaç piyasadaki diğer firmalardan yüksek ücret vererek kaytarmanın fırsat maliyetini yükseltmek ve kaliteli işçiler için firmayı çekim merkezi haline getirmektir. Ayrıca büyük firmalardaki uzmanlaşmanın daha fazla işyerinde eğitim yatırımı gerektirdiği bilinmektedir. Eğitim ile birlikte verimliliğin ve ücretlerin artması beklenen bir durumdur.

14.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ DOĞAL ÜCRET TEORİSİ'NİN BAŞLICA HATALARINDAN BİRİDİR?

A

Emeği bir mal gibi değerlendirmemeleri

B

Malthus'un Nüfus Teorisi'ne dayandırılmış olması

C

Ücret yükselmelerine bağlı olarak nüfusun otomatik bir şekilde azalacağı varsayımıyla hareket edilmesi

D

Emek talebinin sürece dahil edilmesi

E

Kısa dönemli ücret artışını açıklamak için ortaya atılmış olması

Yanıt Açıklaması:

Doğal Ücret Teorisi'nin başlıca hatalarından biri Malthus'un Nüfus Teorisi'ne dayandırılmış olmasıdır. Malthus sadece belirli bir dönemi kapsayan tarihsel analizini gerçekleştirirken gıda maddeleri için fiili (o zamanki) üretim rakamlarını dikkate almış, nüfus artışını fiziki imkânlarla (potansiyelle) göre hesaplamıştır. Eğer her iki değişken için de tarihi rakamları karşılaştırmış

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

olsaydı hayvansal ve bitkisel ürünlerin artış oranları ile nüfus artışı arasında fark olmadığını görecekti. Klasik teoriler zaman ve bölge şartları ile sınırlı gözlemlerini genelleştirmek suretiyle ciddi yanılgıya düşmüşlerdir. Nitekim zaman Malthus'un görüşlerinin doğru olmadığını kanıtlamıştır.

15.SORU

"İŞ ARAMA ESNASINDA PİYASADA ÇALIŞAMAMAK NEDENİYLE KAYBEDİLEN GELİR" KAVRAMI AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ İLE AÇIKLANABİLİR?

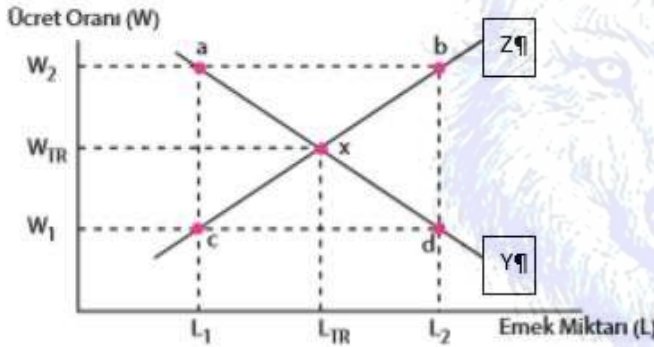
- A Bilgi eksikliği
- B İş aramanın doğrudan maliyeti
- C İş aramanın dolaylı maliyeti
- D Beşeri sermaye farklılığı
- E Beşeri sermaye yatırımı

Yanıt Açıklaması:

İş aramanın dolaylı (fırsat) maliyeti iş arama esnasında piyasada çalışamamak nedeniyle kaybedilen gelirdir. Bu maliyet işsizler için daha düşükken çalıştığı halde daha iyi iş arayanlarda daha yüksektir. Doğru cevap C seçeneğidir.

16.SORU

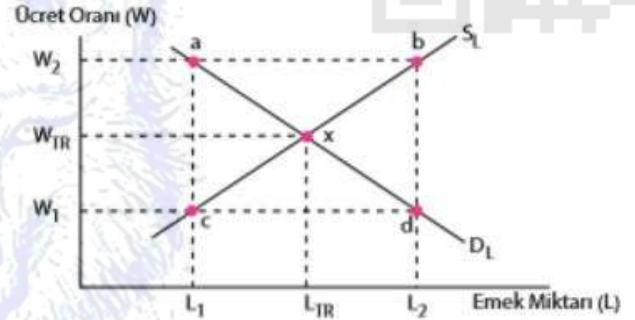
Grafikte yer alan Z ve Y harfleri ile gösterilen eğrilerin doğru biçimi hangi seçenekte yer almaktadır?

- A Z için ML (Emek Ürünü) ve Y için W (Ücret)
- B Z için SL (Emek Arzı) ve Y için DL (Emek Talebi)
- C Z için SL (Emek Talebi) ve Y için EV (Emek Verimi)
- D Z için MRPL (Marjinal Ürün Geliri) ve Y için DL (Emek Talebi)
- E

Z için SL (Emek Talebi) ve Y için DL (Emek Arzı)

Yanıt Açıklaması:

Verilen grafik pozitif eğimli SL emek arzı ve negatif eğimli DL emek talebi olmak üzere, doğru cevap B şıkkıdır.

17.SORU

Aşağıdakilerden hangisi ya da hangileri Schultz (1963)'ün eğitimin faydaları üzerine yaklaşımı içinde yer alır?

- I. S_u anki tüketim bileşeni,
- II. Geleceğe dair bir tüketim bileşeni
- III. Yatırım bileşeni yani beşeri sermaye yatırımı

- A Yalnız I
- B I ve II
- C I, II ve III
- D II ve III
- E Yalnız III

Yanıt Açıklaması:

Schultz (1963) eğitimin faydaları üzerine üçlü bir yaklaşım sergiler: S_u anki tüketim bileşeni, örneğin sadece bilgi elde etmenin hazzı; ikinci olarak geleceğe dair bir tüketim bileşeni yani eğitim sayesinde diğer malları tüketebilme olanağının artması-sağlık harcamalarının artması vb. gibi- ve son olarak yatırım bileşeni yani beşeri sermaye yatırımı.

18.SORU

İş aramak -bütün maliyetlerine karşılık- eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanmak gibi bir dır/dir.

Yukarıda boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisinin getirilmesi doğru olacaktır.

- A Fırsat maliyeti
- B Rekabet

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

C
Emek hareketliliği

D
Psikolojik maliyet

E
Beşeri sermaye yatırımı

Yanıt Açıklaması:

İş aramak -bütün maliyetlerine karşılık- eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanmak gibi bir 'beşeri sermaye yatırımı' dır. İş arama sürecinde maliyetlere katlanmakla birlikte bu durum daha yüksek getirili iş bulma ihtimalini artırır

19.SORU

İŞ PİYASALARININ BAŞLICA GÖREVİ İŞGÜCÜNÜN ETKİN DAĞILIMINI GERÇEKLEŞTİRMektir VE BU OLDUKÇA ZOR BİR İŞTİR BUNA GÖRE AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ YANLIŞTIR?

A
Piyasalar emek arz ve talebi yönünden oldukça dinamiklerdir.

B
Piyasada ücretler değişebilir ve emek hareketlidir böylece piyasanın hareketliliği sağlanmış olur.

C
Piyasalar arz yönünden her yıl piyasaya yeni çalışanlar girer. ve mevcut çalışanların bir kısmı da iş değiştirir.

D
Piyasada dengenin bozulması durumunda ekonomik kriz ortaya çıkar ve çok sayıda firma kapanır, çok sayıda çalışan işten çıkartılır.

E
Piyasalar talep yönünden firmaların kapanması piyasadan çekilmesiyle bazı firmaların piyasa yeni giriş yapmasıyla ve bazılarının da işlerini büyütmesiyle ilave çalışana ihtiyaç olur.

Yanıt Açıklaması:

İş piyasalarının başlıca görevi, işgücünün etkin dağılımını gerçekleştirmektir. Piyasanın gerek arz gerekse talep yönünün oldukça dinamik olduğu göz önünde bulundurulursa bu gerçekleştirilmesi bir hayli zor bir görevdir. Arz yönünden her yıl piyasaya yeni işçiler girer ve mevcut çalışanların bir kısmı iş değiştirirken, talep yönünden de kimi işveren firmasını kapatıp piyasadan çekilirken bazıları da piyasaya yeni giriş yapmakla, bir kısmı da işini büyüttüğü için ilave işçiye ihtiyaç duyar. Böylesine dinamik iki unsurun dengede olabilmesi, ücretlerin değişebilmesi ve emeğin hareketliliği sayesinde mümkün olmaktadır.

20.SORU

Emeğin fiyatı olan ücretin temel belirleyicileri aşağıdaki seçeneklerde verilen ikililerden hangisidir?

A
Emek Arzı - Emek Talebi

B
Emeğin Marjinal Verimliliği-Emeğin Marjinal Maliyeti

C
Marjinal Ürün Değeri- Emeğin Marjinal Maliyeti

D
Mal ve Hizmet Talebi- Emeğin Marjinal Ürün Değeri

E
Marjinal Kâr- Marjinal Maliyet

Yanıt Açıklaması:

Günümüzde gerek ekonomik ve gerekse de sosyal politikaların temel konularından birisini ücretler oluşturmaktadır. Özellikle gelişmiş ülkelerde, çalışanların neredeyse %90'ına yakınının ücret ve maaş geliriyle geçimlerini sağlıyor olmaları, ücret konusunun ne kadar geniş bir kitleyi ilgilendirdiğinin de en önemli göstergesidir. Emeğin fiyatı olan ücretin temel belirleyicileri emek arzı ve talebidir. Bu bölüm söz konusu kavramların ayrıntılı bir şekilde incelendiği 2. ve 3. bölümlerin doğal bir uzantısı niteliğindedir

1.SORU

Aşağıdakilerden hangisi tam rekabetçi emek piyasası için yanlıştır?

A
Tam rekabetçi emek piyasasında sendikalar yoktur.

B
Tam rekabetçi emek piyasasında emek talebi en büyük olandır.

C
Tam rekabetçi emek piyasasında şeffaflık ve emek hareketliliği tamdır.

D
Tam rekabetçi emek piyasasında mobilite (emek hareketliliği) maliyetsizdir.

E
Tam rekabetçi emek piyasasında işler ve işgücü homojen yapıdadır ve çok sayıdadır.

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabetçi bir emek piyasası için aşağıdaki varsayımlar kabul edilmektedir.

- Firmalar karlarını, işçiler ise faydalarını maksimize etme peşindedirler.
- Piyasa şeffaftır. Firmalar ve işçiler piyasadaki işler ve ücretler hakkında tam bilgiye sahiptirler.
- Piyasada homojenite vardır. İşçiler beceri ve verimlilik bakımından, işler ise ücret dışı gelirler ve çalışma şartları bakımından homojendirler

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

(birbirinin aynı özelliklere sahip).

- İş piyasasında çok sayıda işçi ve işveren vardır, sendikalar yoktur.
- Piyasadaki bütün işler işçilerin rekabetine açıktır. İşçinin bir işten diğerine geçişini engelleyen kıdem şartı veya firma içinden elemanların işe alınması gibi kurumsal engeller yoktur. Mobilité (emek hareketliliği) maliyetsizdir

2.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Minimum Yapabilirlikler Yaklaşımı ile ilgilidir?

- A
Birey üzerinden analiz yapmaz, yapıya ve kurumlara önem verir.
- B
Eğitim-gelir ilişkisi ya da eğitimin sağladığı “yarar”ın sadece gelir artışı ile ölçülmesi çok yetersiz bir çabadır.
- C
Piyasaları veri olarak almazlar, tersine neden piyasanın birbirinden farklı ve birbirleri arasında geçişkenlik olmayan katmanlara ayrıldığını merak ederler.
- D
Toplumsal cinsiyet, patriyarka ya da erkek egemen ideoloji/sistem, yeniden üretim, hiyerarşik ikilikler ve cinsiyete dayalı iş bölümü gibi kavramlarla topluma ve hayata bakarlar.
- E
Kapitalist sistemi sınıf, sömürü, sermaye birikim süreci, artı değer ve toplumsal yeniden üretim gibi kavramlarla analiz eder.

Yanıt Açıklaması:

A şıkkı ve C şıkkı Kurumcu İktisat: Katmanlı İşgücü Piyasaları (SLM) D şıkkı feminist teori, E şıkkı Radikal Marksist eleştiriler ile ilgilidir.

3.SORU

NEOKLASİK MODELE GÖRE, GENELDE TÜM BİREYLER BENZER EĞİTİM TALEBİNE SAHİP OLMALIDIR. BİREYLERİN EĞİTİM TALEBİNİ FARKLIlaştırmasına, Kaç Faktör Etki eder?

- A
5
B
2
C
4
D
1
E
3

Yanıt Açıklaması:

Neoklasik modele göre, genelde tüm bireyler benzer eğitim talebine sahip olmalıdır. Bireylerin eğitim talebini farklılaştırmasına, üç faktör etki eder: bireysel yetenek, bilişim kapasitesi ve ailenin refah düzeyidir. Doğru cevap C'dir.

4.SORU

I. İşçiye denge ücretinin üzerinde ücrete ödemek
II. İşçiye denge ücretinin altında ücret ödemek
III. İşçiye denge ücreti düzeyinde ücret ödemek
Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri karını maksimize etmek isteyen bir firmanın yapmak istemeyeceği bir durumdur?

- A
Yalnız I
B
Yalnız II
C
I-III
D
II-III
E
I-II-III

Yanıt Açıklaması:

Kârını maksimize etme amacıyla olan hiçbir firma, işgücüne denge ücretinin üstünde bir ücret teklif etmeyecektir. Çünkü firma, denge ücretinde zaten dilediği kadar işgücünü bulabilmektedir. İşgücü emininde zorluk olmadığı hâlde işçiye daha yüksek ücret verilmesi firmaların amaçlarının kârlarını maksimize etmek olduğu varsayımına ters düşecektir.

5.SORU

I- Etkin Ücret, II- Komisyon Ücreti, III- Piyasayı temizleyen ücret, IV- Hisse ücreti
Aşağıdakilerden hangisi tam rekabetçi bir piyasada denge ücretine verilen isimdir?

- A
Sadece I
B
Sadece II
C
Sadece III
D
Sadece IV
E
I ve IV

Yanıt Açıklaması:

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Tam rekabet piyasasında denge ücretinde emek arz ve talebi birbirine eşit olduğu için bu ücrete aynı zamanda piyasayı temizleyen ücret de denilir.

6.SORU

TAM REKABETÇİ PİYASADA YER ALAN FİRMANIN EMEK ARZ EĞRİSİNİN SONSUZ ESNEKLİKTE OLMASI NEYİ GÖSTERİR?

- A
İlave işçinin istihdamı ile firmanın para birimi cinsinden sağladığı ekstra üretimi gösterir
- B
İlave işçinin istihdam edilmesi ile para birimi cinsinden toplumun sağladığı ekstra üretimi gösterir
- C
Firmanın işsizlerin toplamı kadar işgücünü, ücreti yükselterek istihdam edebileceğini gösterir
- D
Veri ücret düzeyinde firmanın ücreti değiştirmeksizin dilediği kadar işçi çalıştırabileceğini göstermektedir
- E
Firmanın piyasadaki işsizlerin tümünü istihdam ettikten sonra diğer firmalardan eleman transfer etmek durumunda kaldığı istihdam düzeylerini gösterir

Yanıt Açıklaması:

Emeği tam rekabetçi bir piyasadaki istihdam eden firma piyasada bu tür emeği istihdam eden çok sayıda firmadan birisi konumunda olacaktır. Emeğin fiyatı piyasa emek arz ve talep eğrilerinin kesiştiği noktada belirlenecektir. Tam rekabet piyasasında yer alan tek bir firmanın fiyatı değiştirme gücü olmadığı, yani fiyat alıcısı olduğu hatırlanırsa, firma bu ücreti veri olarak alacak ve bu ücret düzeyinden dilediği kadar işçi çalıştırabilecektir. Emek arz eğrisinin sonsuz esneklikte olması veri ücret düzeyinde firmanın ücreti değiştirmeksizin dilediği kadar işçi çalıştırabileceğini göstermektedir.

7.SORU

İş aramanın dolaylı (fırsat) maliyeti nedir?

- A
İş bulmak için yapılan ulaşım maliyeti
- B
Taşınma nedeniyle bireyin parasal olarak yaptığı yaptığı harcamalar
- C
İş arama esnasında piyasada çalışmamak nedeniyle kaybedilen gelir
- D
Sosyolojik nedenler
- E

Psikolojik maliyetler

Yanıt Açıklaması:

İş aramanın dolaylı (fırsat) maliyeti iş arama esnasında piyasada çalışmamak nedeniyle kaybedilen gelirdir. Bu maliyet işsizler için daha düşükken çalıştığı halde daha iyi iş arayanlarda daha yüksektir.

8.SORU

Aşağıda sektörlere göre toplam üretim maliyeti içinde emeğin payları verilmiştir

I- Tarım ürünleri (%80), II- Otomobil (%30), III- Deri (%75), IV- Tekstil (%70), V- Hava Ulaştırması (%8)
Buna göre aşağıdaki sektörlerin hangisinde emek talebinin esnek olması (elastik) beklenir?

- A
I, III ve IV
- B
I ve V
- C
II ve III
- D
II ve V
- E
Sadece I

Yanıt Açıklaması:

Tarım ürünleri, Deri ve Tekstil sektörlerinde emeğin toplam maliyet içindeki payları oldukça yüksektir. Marshall-Hicks Türetilmiş Talep Kanunlarına göre bu sektörlerde emek talebinin esnek olması beklenir. Yani bu sektörlerde emeğin ücretine yapılacak artışlar toplam maliyetleri önemli ölçüde arttıracığından istihdam kayıpları oransal olarak daha fazla olacaktır.

9.SORU

"Ücret Katılığı", parasal ücretlerin bir takım faktörlerden dolayı azalmaması halinde ortaya çıkmaktadır. Aşağıdakilerden hangisi parasal ücretlerin azalmamasında önemli bir rol oynamaktadır?

- A
Toplu sözleşme düzeni
- B
Tekelci firmalar
- C
Oligapolcü firmalar
- D
Tam rekabetçi firmalar
- E
Nispi ücretler

Yanıt Açıklaması:

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

"Ücret Katılığı", parasal ücretlerin; sendikalar, toplu sözleşme düzeni veya işverenlerden kaynaklanan sebeplerle azalmaması halinde ortaya çıkmaktadır. Doğru cevap A'dır.

10.SORU

OLİGOPOLCÜ FİRMAYA OLAN EMEK ARZ EĞRİSİNİN POZİTİF EĞİMLİ KISMI NEYİ GÖSTERİR?

- A
Firmanın toplam emek arzı miktarını gösterir
- B
Firmanın işsizlerin toplamı kadar işgücünü, ücreti yükseltmeksizin istihdam edebileceğini gösterir
- C
Firmanın piyasadaki işsizlerin tümünü istihdam ettikten sonra diğer firmalardan eleman transfer etmek durumunda kaldığı istihdam düzeylerini gösterir
- D
Firmanın piyasadaki geçerli ücretten istihdam ettiği emek miktarını gösterir
- E
Firmanın toplam emek talebi miktarını gösterir

Yanıt Açıklaması:

Oligopolcünün emek arz eğrisinin pozitif eğimli kısmı, firmanın piyasadaki işsizlerin tümünü istihdam ettikten sonra diğer firmalardan eleman transfer etmek durumunda kaldığı istihdam düzeylerini gösterir. Oligopolcü rakip firmalardan transfer yapmak istediğinde rakipleri de elemanlarını kaptırmamak için ücretleri yükseltirlerse emek arz eğrisinin pozitif eğimli kısmı dik olacaktır. Öte yandan rakip firmalar oligopolcünün bu çabalarına karşılık vermezlerse emek arz eğrisinin pozitif eğimli kısmı yatık olacak, oligopolcü ücreti fazla yükseltmeden rakip firmalardan personel transfer edebilecektir.

11.SORU

I. İSTİHDAM AYRIMI II. ÜCRET AYRIMI III. YETKİNLİK AYRIMI IV. MESLEK AYRIMI YUKARIDA VERİLENLERDEN HANGİSİ/ HANGİLERİ EMEK PİYASALARINDA İŞLERİ BİRBİRİNDEN FARKLI HALE GETİREREK ÜCRET FARKLILIKLARININ ORTAYA ÇIKMASINA NEDEN OLAN AYRIMCILIĞIN UYGULAMADA GÖRÜLEN ŞEKİLLERİ ARASINDA YER ALMAKTADIR?

- A
I, II ve III
- B
I, II ve IV
- C
II, III ve IV

- D
II ve III
- E
III ve IV

Yanıt Açıklaması:

Emek piyasalarında işleri birbirinden farklı hale getirerek ücret farklılıklarının ortaya çıkmasına neden olan unsurlardan biri de ayrımcılıktır. Uygulamada ayrımı istihdam ayrımı, ücret ayrımı ve meslek ayrımı olarak üç şekilde görmek mümkündür. Bir işveren belirli demografik gruba mensup işçilerden hoşlanmıyorsa kârlı da olsa onları istihdam etmeyebilecektir (istihdam ayrımı). Ayrımın bir başka türü de 'ücret ayrımı' dır. Örneğin ayrımcı bir işveren aynı işi yapmak üzere hem kadınları hem de erkekleri istihdam ettiği halde –yasal olmamakla birlikte- kadınlara daha düşük ücret verebilir. Mesleki ayrım da ise ayrıma tabi tutulan grupların belirli mesleklere girmeleri engellenerek onların istenmeyen mesleklerde yoğunlaşmaları sağlanır.

12.SORU

Tam rekabetçi piyasalarda varolan Tek Ücret Kanunu'na göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A
Tam rekabetçi emek piyasasının kararlı bir denge halinde bulunması mümkün değildir
- B
Tam rekabetçi iki piyasa arasında ücret farklılıkları eşitlenemez
- C
Piyasanın geneli için geçerli olan sonuçlar alt piyasalar için de geçerlidir
- D
Denge ücretinden sapmalar olduğu takdirde tekrar denge ücretinin oluşması söz konusu değildir
- E
Tam rekabetçi piyasalarda şeffaflık varsayımı bulunmaz

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabetçi piyasalarda varolan Tek Ücret Kanunu'na göre, piyasanın geneli için geçerli olan sonuçlar alt piyasalar için de geçerlidir. Doğru cevap C'dir.

13.SORU

I- Ölüm ve yaralanma riski
II- Ücret düzenliliği
III- Ücret artış ihtimali
Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri Telafi edici ücret farklılığı uygulamasının altında yatan temel nedenler arasında yer almaktadır?

- A
Yalnız I

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

- B
Yalnız III
C
I ve II
D
II ve III
E
I, II ve III

Yanıt Açıklaması:

Telafi edici ücret farklılığı (TEÜF) uygulamasının çeşitli nedenleri vardır. Ölüm ve yaralanma riski bu nedenlerin başında gelir. TEÜF uygulamasını gerektiren nedenlerden biri de 'gelir düzenliliği' dir. Son olarak 'ücret artış ihtimali' ile 'yan ödemeler'in de TEÜF nedeni olabileceğini belirtmek gerekir.

14.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Marjinal Verim Teorisinin eleştirildiği alanlardan değildir?

- A
İşverenlerin ve yöneticilerin karmaşık marjinal hesaplamaları yapamamaları
B
Uzun dönemde ücret oluşumunu açıklamakta yetersiz kaldığı
C
Kâr maksimizasyonu varsayımına dayanması
D
Tam rekabet piyasasının geçerli olduğunu varsayması
E
Ücret artışının verimliliği yükselttiği tezini göz ardı etmesi

Yanıt Açıklaması:

Marjinal verim teorisi işverenlerin ve yöneticilerin karmaşık marjinal hesaplamaları yapamamaları, kâr maksimizasyonu varsayımına dayanması, tam rekabet piyasasının geçerli olduğunu varsayması ve ücret artışının verimliliği yükselttiği tezini göz ardı etmesi nedeniyle eleştirilirken uzun dönemde ücret oluşumunu açıklamakta yetersiz kalma durumu pazarlık gücü teorisinin eleştirildiği bir alandır.

15.SORU

Tam rekabet piyasasında piyasa ücretinin **yükselip** dengenin bozulması aşağıdakilerden hangisine yol açar?

- A
İşgücünün bir kısmı ücrete razı oldukları hâlde iş bulamaz.
B
İşgücü arasındaki rekabet azalır.
C
İşverenler çalıştırmak için işçi bulamazlar.
D
İşverenler arasındaki rekabet artar.
E
Piyasa bir daha denge haline dönemez.

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabet piyasasında denge kararlı bir dendedir. Piyasa ücreti yükselirse denge bozulacak, yüksek ücret işçiler için cazip olduğundan işgücünün belirli bir kısmı bu ücrette çalışmak isteyecektir. Ancak işverenler böyle bir yüksek ücret düzeyinde sadece belirli sayıda işçi çalıştırmak isteyeceklerinden, **işgücünün bir kısmı ücrete razı oldukları hâlde iş bulamayacaklardır**. Piyasada bu şekilde işsizliğin olması, sayıları açık işlere göre fazla olan işçilerin istihdam imkânı bulabilmek için birbirleriyle **rekabete girmelerine** neden olacaktır. İşgücü arasındaki rekabet artacaktır. Emek arz fazlasının neden olduğu bu rekabet ücretlerin kademeli olarak tekrar inmesini sağlayacaktır. Bu ücret düzeyinde ücrete razı olup çalışmak isteyen herkes iş imkânı bulduğundan, piyasa tekrar dengesine kavuşacaktır.

Ücret düzeyi denge düzeyinin altına inerse, bu durumda yukarıdaki durumun tersi söz konusu olacaktır. Ücret düşük olduğu için işverenler için cazip, işçiler için arzulanmayan bir durum oluşacaktır. Bu ücret düzeyinde işverenler belirli bir düzeyde işçi çalıştırmak isteyecekler, ancak işgücünün yalnızca bir kısmı bu ücrete razı olarak piyasada çalışmak isteyecektir. Bu da talep fazlasına yol açacak, işverenler çalıştırmak için işçi bulamayacaklardır. Bu durum, işverenlerin az sayıda işgücünü çalıştırmak için rekabete girmelerine neden olacaktır. Ücretler kademeli olarak yükselecektir ve piyasa yeniden denge seviyesine dönecektir.

Görüldüğü üzere ücret denge düzeyinin üzerine çıktığında işgücü arasındaki rekabet azalmayacak aksine artacaktır. Bu nedenle B seçeneği yanlıştır. C ve D seçeneklerinde verilen işverenlerin çalıştırmak için işçi bulamaması ve işverenler arasındaki rekabetin artması durumu ise ücretin denge düzeyinin altına **düşmesi** durumunda gerçekleşecektir. Ancak her iki durumda da - ücretin denge seviyesinin üzerine çıkması veya altına inmesi- piyasa denge düzeyine geri

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

dönecektir. Bu nedenle C, D ve E seçenekleri de doğru değildir. Ancak, ücret denge düzeyinin üzerine çıktığında işgücünün bir kısmı ücrete razı oldukları hâlde iş bulamayacaklardır. Bu nedenle doğru cevap A seçeneğidir.

16.SORU

TELAFİ EDİCİ ÜCRET FARKLILIĞI (TEÜF) UYGULAMASININ ÇEŞİTLİ NEDENLERİ VARDIR. BU NEDENLERİN BAŞINDA HANGİSİ GELİR?

- A
Ölüm ve yaralanma riski
- B
Gelir düzenliliği
- C
İşin statüsü
- D
Ücret artış ihtimali
- E
Yan ödemeler

Yanıt Açıklaması:

Telafi edici ücret farklılığı (TEÜF) uygulamasının çeşitli nedenleri vardır. Ölüm ve yaralanma riski bu nedenlerin başında gelir. Doğru cevap A'dır.

17.SORU

BEŞERİ SERMAYENİN DAYANIKLILIĞI NE KADARDIR?

- A
Eğitim süresince
- B
Tedavi süresince
- C
Gelir getirdiği sürece
- D
Yaşam süresince
- E
Süresiz

Yanıt Açıklaması:

Beşeri sermayenin dayanıklılığı bir kişinin sahip olduğu yaşam süresi kadardır. Doğru cevap D'dir.

18.SORU

"İşlerin ücret dışı yönlerine ilişkin tercihlerin farklılığı" kavramı aşağıdaki seçeneklerden hangisi ile açıklanabilir?

- A
Etkin ücret ödemeleri
- B
İşlerin heterojenliği
- C
Beşeri sermaye farklılığı

- D
Firma ölçeği
- E
Bireysel tercihlerin farklılığı

Yanıt Açıklaması:

Bireyler arası tercih farklılıkları ücret farklılıklarının nedenlerinden biridir. Bu farklılıklar iki şekilde ortaya çıkabilir. Birincisi işlerin ücret dışı yönlerine ilişkin tercihlerin farklılığı, ikincisi ise zaman tercihlerindeki farklılıklardır. Doğru cevap E seçeneğidir.

19.SORU

Aşağıdakilerden hangisi, bir piyasa başarısızlığı olarak, bir firma ya da bireyin faaliyetinin, karşılıksız olarak bir başka firma ya da kişiye sağladığı yarar ya da zarara verilen addır?

- A
Dışsallık
- B
Tek tipleşme
- C
Standartlaşma
- D
Yarı kamu malı
- E
Beşeri sermaye

Yanıt Açıklaması:

Dışsallık: Bir piyasa başarısızlığı olarak, bir firma ya da bireyin faaliyetinin, karşılıksız olarak bir başka firma ya da kişiye sağladığı yarar ya da zarara verilen addır.

20.SORU

AŞAĞIDAKİLER GENDARME'YE GÖRE EĞİTİM, KAÇ AŞAMADA KALKINMA SÜRECİNİ ETKİLEMEKTEDİR?

- A
1
- B
3
- C
5
- D
2
- E
4

Yanıt Açıklaması:

Gendarme'ye göre eğitim, "(1) kalkınma için gerekli eğilimleri yaratarak ve toplumu kalkınma havasına sokarak, (2) nitelikli emek gücü yetiştirerek ve (3) dinamik bir elit ve girişimci sınıf yaratarak" kalkınma sürecini etkilemektedir. Bu üç

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

amaca karşılık gelen eğitim düzeyleri ise sırasıyla ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim olarak sıralanmaktadır. Doğru cevap B'dir.

1.SORU

KLASİK ÜCRET TEORİLERİNDEN BİRİ DE ÜCRET FONU TEORİSİ'DİR. TEORİNİN OLUŞMASINI SAĞLAYAN İKTİSATÇI AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Adam Smith
- B
John Stuart Mill
- C
Turgot
- D
Malthus
- E
James Mill

Yanıt Açıklaması:

Klasik ücret teorilerinden biri de Ücret Fonu Teorisi'dir. Ücret fonu düşüncesini ilk başta Adam Smith olmak üzere Turgot, Malthus, James Mill gibi iktisatçılar ileri sürseler de teorinin oluşmasını sağlayan iktisatçı John Stuart Mill olmuştur. Doğru cevap B'dir.

2.SORU

Malın değerinin tek belirleyicisinin emek olduğunu ve işverenin işçiye ürettiği değerın altında ücret vererek artık değer sağladığını ileri süren Marksist ücret teorisi aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Ücret Fonu Teorisi
- B
Doğal Ücret Teorisi
- C
Artık Değer Teorisi
- D
Marjinal Verim Teorisi
- E
Pazarlık Gücü Teorisi

Yanıt Açıklaması:

Artık Değer Teorisi; malın değerinin tek belirleyicisinin emek olduğunu ve işverenin işçiye ürettiği değerın altında ücret vererek artık değer sağladığını ileri süren Marksist ücret teorisidir.

3.SORU

- I. Sermaye nüfus oranını değiştirmek
 - II. Çalışan işçi sayısını azaltmak
 - III. Ücret fonu düzeyini azaltmak
- Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri J. S. Mill'e göre iş gücünün durumunu düzeltmenin yoludur?

A
Yalnız I

B
Yalnız II

C
Yalnız III

D
I-II

E
II-III

Yanıt Açıklaması:

J. S. Mill' e göre sermaye/nüfus oranını değiştirmenin dışında işgücünün durumunu düzeltmenin başka bir yolu yoktur. Bir yandan ücret fonuna diğer yandan emek arz miktarına bağlı olan ücretler yine bu iki belirleyici unsurun artıp azalmasına bağlı olarak değişir. Ücret fonu artmadan veya işçi sayısı azalmadan ücretler yükselemeyeceği gibi, fon büyüklüğü azalmadan veya işçi sayısı artmadan da ücretler düşmeyecektir.

4.SORU

KEPT'İN BİR VERSİYONU OLAN 'İKİLİ EMEK PİYASALARI' GÖRÜŞÜNDE EMEK PİYASALARININ YAPILARI AÇISINDAN FARKLI ÖZELLİK TAŞIYAN SEKTÖRLERDEN OLUŞTUĞU KABUL EDİLİR. İKİLİ EMEK PİYASALARINDA KAÇ SEKTÖR VARDIR?

- A
3
- B
1
- C
5
- D
2
- E
4

Yanıt Açıklaması:

KEPT'in bir versiyonu olan 'İkili Emek Piyasaları' görüşünde emek piyasalarının yapıları açısından farklı özellik taşıyan sektörlerden oluştuğu kabul edilir. Bunlar 'Birincil' ve 'İkincil' sektörlerdir. doğru cevap D'dir.

5.SORU

Tam rekabet piyasalarında kısa dönemde denge ücretinden sapmalar olabilse de uzun dönemde arz ve talep güçlerinin piyasayı tekrar denge ücretine

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

getireceğini ifade eden kural aşağıdakilerden hangisidir?

- A Etkin ücret teorisi
- B Artık değer teorisi
- C Ücret fonu teorisi
- D Tunç kanunu
- E Tek ücret kanunu

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabetçi bir emek piyasası kararlı denge hâlinde ve denge ücretinden sapmalar olsa da piyasa zaman içinde tekrar denge ücretine dönecektir. Bu duruma tam rekabette **tek ücret kanunu** adı verilir.

Bu nedenle doğru cevap E seçeneğidir.

6.SORU

Sermaye ve diğer bütün faktörler sabitken ücret oranı ile firmanın emek talep miktarı arasındaki ilişkiyi gösteren eğri aşağıdakilerden hangisidir?

- A Kısa Dönem Emek Talep Eğrisi
- B Uzun Dönem Emek Talep Eğrisi
- C Piyasa Emek Talep Eğrisi
- D Eş-Ürün Eğrileri
- E Marjinal Teknik İkâme Eğrisi

Yanıt Açıklaması:

Kısa Dönem Emek Talep Eğrisi: Sermaye ve diğer bütün faktörler sabitken ücret oranı ile firmanın emek talep miktarı arasındaki ilişkiyi gösteren eğridir.

7.SORU

Aşağıdakilerden hangisi beşeri sermaye ile ilgili yanlış bir ifadedir?

- A Beşeri sermaye yatırımının iki temel boyutu olduğu kabul edilir: zorunlu eğitim ve işyerinde eğitim.
- B Beşeri sermaye yatırımı için borç bulmanın, fiziksel sermaye yatırımı için borç bulmaktan daha zor olduğu ifade edilir.
- C Beşeri sermaye yatırım kararının, parasal olmayan faktörlerden (kişisel tercihler, beklentiler, toplumsal

önyargılar, toplumsal roller, bireyin sosyalleşme süreci, ayrımcılık vb.) büyük ölçüde etkilendiği kabul edilir.

- D Beşeri sermaye modeli, beşeri sermaye yatırımı yapan bireylerin işgücü piyasasında, işyeri eğitimine nasıl yatırım yaptıklarını, bireylerin yaş-kazanç profillerini ve kadın-erkek ücret farklılıklarını analiz eder.
- E Bireyin sadece zorunlu olmayan eğitim (lise, üniversite, lisansüstü, sertifika, kurs vb. eğitim programları), için yaptığı harcamalar 'resmi beşeri sermaye yatırımı' olarak tanımlanır.

Yanıt Açıklaması:

Bireyin, zorunlu (temel eğitim) eğitim, zorunlu olmayan eğitim (lise, üniversite, lisansüstü, sertifika, kurs vb. eğitim programları), için yaptığı harcamalar 'resmi beşeri sermaye yatırımı' olarak tanımlanır.

8.SORU

İlave işçinin istihdam edilmesi ile para birimi cinsinden toplumun sağladığı ekstra üretimi gösterir. Son işçinin verimliliği ürün fiyatı ile çarpılması ile aşağıdakilerden hangisine ulaşılır?

- A Ücret Katılık Değerine
- B Marjinal Ürün Değerine
- C Arz Fazlası Değerine
- D Talep Fazlası Değerine
- E Denge Ücret Değerine

Yanıt Açıklaması:

Marjinal Ürün Değeri
İlave işçinin istihdam edilmesi ile para birimi cinsinden toplumun sağladığı ekstra üretimi gösterir. Son işçinin verimliliği ürün fiyatı ile çarpılarak bulunur.

9.SORU

MALIN DEĞERİNİN TEK BELİRLEYİCİSİNİN EMEK OLDUĞUNU VE İŞVERENİN İŞÇİYE ÜRETTİĞİ DEĞERİN ALTINDA, ASGARİ DÜZEYDE ÜCRET VERDİĞİNİ SAVUNAN TEORİ HANGİSİDİR?

- A Marksist ücret teorisi
- B Klasik teori
- C

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Maltusun Nüfus teorisi

D

Doğal ücret teorisi

E

Ücretin tunç kanunu

Yanıt Açıklaması:

Malın değerinin tek belirleyicisinin emek olduğunu ve işverenin işçiye ürettiği değer altında ücret vererek artık değer sağladığını ileri süren Marksist ücret teorisidir.

10.SORU

Firmaya özgü eğitim ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A

özel eğitimden geçen işçilerle firma arasında daha uzun süreli iş sözleşmeleri yapılacaktır

B

eğitimi sağlayan firmadan bir başka firmaya kolaylıkla transfer edilebilir

C

rekabetçi bir piyasada işverenin bu tip bir yatırımın getirisini elde etmesine olanak yoktur

D

eğitimi alan işçiye diğer firmalarda ödenen ücret ödenecektir

E

Sadece eğitimin verildiği işyerinde değil, tüm işkolunda/sektörde geçerli olan bir eğitimidir.

Yanıt Açıklaması:

Firmaya özgü eğitime ilişkin analizin önemli uzantıları vardır: özel eğitimden geçen işçilerle firma arasında daha uzun süreli iş sözleşmeleri yapılacaktır, bu işçilerin işten atılma/işten ayrılma durumlarıyla daha az karşı karşıya kalacağı kabul edilir. İkinci olarak, firma bu tip eğitimin maliyetinin bir kısmını üstlendiği için, eğitilmiş işçilerin beklenen çalışma sürelerinin daha uzun olmasını garanti etmek isteyecektir. Gnel amaçlı eğitimde; eğitimi sağlayan firmadan bir başka firmaya kolaylıkla transfer edilebilir; rekabetçi bir piyasada işverenin bu tip bir yatırımın getirisini elde etmesine olanak yoktur; bu nedenle eğitimi alan işçiye diğer firmalarda ödenen ücret ödenecektir. Sadece eğitimin verildiği işyerinde değil, tüm işkolunda/sektörde geçerli olan bu eğitim, örneğin temel bilgisayar kullanımı, muhasebe teknikleri ya da elektrikçi, marangozluk gibi el becerisine dayalı mesleklere yönelik temel eğitimi kapsar.

11.SORU

Emek hareketliliğini/ göçünü kısıtlayan unsurlara ilişkin aşağıda verilen bilgilerden hangisi **yanlıştır**?

A

Göçün psikolojik maliyeti göç edilen mesafe ile doğru orantılıdır.

B

Emek göçünün doğrudan, dolaylı ve psikolojik olmak üzere üç tür maliyeti olması.

C

Doğrudan maliyetler taşınma nedeniyle bireyin parasal olarak yaptığı yaptığı harcamalardır.

D

Göçün dolaylı maliyetleri göç esnasında çalışamamaktan dolayı kaybedilen gelirdir.

E

Evin taşınması için taşıyıcılara ve nakliye şirketlerine yapılan ödemeler, yeni taşınılan yerde ev kiralama veya satın alma nedeniyle yapılan harcamalar göçün dolaylı maliyetlerine örnektir.

Yanıt Açıklaması:

Emek göçünün doğrudan, dolaylı ve psikolojik olmak üzere üç tür maliyeti vardır. Doğrudan maliyetler taşınma nedeniyle bireyin parasal olarak yaptığı yaptığı harcamalardır. Evi taşınması için taşıyıcılara ve nakliye şirketlerine yapılan ödemeler, yeni taşınılan yerde ev kiralama veya satın alma nedeniyle yapılan harcamalar buna örnek olarak gösterilebilir. Göçün dolaylı maliyetleri ise göç esnasında çalışamamaktan dolayı kaybedilen gelirdir. Emek göçünün belkide en önemli maliyet kalemlerinden biri psikolojik olanıdır. Göç kişinin aşına olduğu yeri terk etmesi anlamına gelir. Yeni bir düzene ayak uydurmak, arkadaş ve aile çevresinden uzak kalmak psikolojik anlamda zor bir olaydır.

12.SORU

Aşağıdaki teorilerden hangisi Doğal Ücret Teorisinin kısa dönemde ücret değişimlerini açıklamadaki yetersizliklerini gidermek için ortaya atılmıştır?

A

Ücretin Tunç Kanunu

B

Nüfus Teorisi

C

Türetilmiş talep kanunu

D

Ücret Fonu Teorisi

E

Doğal Ücret Teorisi

Yanıt Açıklaması:

Ücret Fonu Teorisi Doğal Ücret Teorisinin kısa dönemde ücret değişimlerini açıklamadaki yetersizliklerini gidermek için ortaya atılmıştır.

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Doğal Ücret Teorisi ücretlerin oluşumunda emek arzına büyük önem verirken Ücret Fonu Teorisi ücret düzeyindeki değişiklikleri emek talebindeki değişimler ile açıklamaya çalışmıştır.

13.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ ALFRED MARSHALL VE JOHN R. HICKS TARAFINDAN MARSHALLHICKS TÜRETİLMİŞ TALEP KANUNLARI OLARAK ÖZETLENEN EMEK TALEP ESNEKLİĞİNİ ARTIRAN UNSURLAR ARASINDA YER ALMAZ?

- A
Üretilen malın fiyat esnekliğinin yüksekliği
- B
Emek maliyetinin toplam maliyet içindeki payının büyüklüğü
- C
Üretimde emeği diğer faktörlerle ikame edebilmenin kolaylığı
- D
Diğer üretim faktörlerinin arz esnekliğinin büyüklüğü
- E
Çapraz ücret esnekliğinin düşüklüğü

Yanıt Açıklaması:

Emek talep esnekliğini belirleyen unsurlar Alfred Marshall ve John R. Hicks tarafından MarshallHicks Türetilmiş Talep Kanunları adı altında özetlenmiştir. Buna göre, diğer şeyler sabitken;

- Üretilen malın fiyat esnekliği ne derece yüksekse,
- Emek maliyetinin toplam maliyet içindeki payı ne derece büyükse,
- Üretimde emeği diğer faktörlerle ikame edebilmek ne derece kolaysa,
- Diğer üretim faktörlerinin arz esnekliği ne kadar büyükse emek talebi o ölçüde esnek olacaktır. Doğru cevap E'dir.

14.SORU

ÜCRET ORANI VE ÜCRET DIŞI GELİR VERİ İKEN BİREYİN ELDE EDEBİLECEĞİ BÜTÜN GELİR VE ÇALIŞMA SÜRESİ KOMBİNASYONLARINI GÖSTEREN EĞRİYE NE AD VERİLİR?

- A
Farksızlık eğrisi
- B
Bütçe kısıtı
- C
Çalışma kararı dengesi
- D
Gelir etkisi
- E

Bireysel emek arz eğrisi

Yanıt Açıklaması:

Ücret oranı ve ücret dışı gelir veri iken bireyin elde edebileceği bütün gelir ve çalışma süresi kombinasyonlarını gösteren eğriye bütçe kısıtı denir. Doğru cevap B'dir.

15.SORU

Aşağıdakilerden hangisi piyasada birbirine karşı rekabet edebilen gruplardandır?

- A
Avukat-Maden İşçisi
- B
Polis-Veteriner
- C
Eczacı-Belediye Personeli
- D
Otobüs Şoförü-Pilot
- E
İktisatçı-Maliyeci

Yanıt Açıklaması:

Emek piyasalarındaki grupları birbiri ile rekabet edebilen ve rekabet edemeyen gruplar olarak ikiye ayırmak mümkündür. Rekabet edebilen gruplar istihdama ulaşma bakımından işverenlerin birini diğerine tercih edebileceği, birbirini ikâme edebilen meslek gruplarından oluşur. Örneğin, ülkemizdeki mevcut yasal düzenlemelere göre et ürünleri imalat ve satışı yapan firmalar gıda mühendisi çalıştırabilecekleri gibi veteriner de istihdam edebilmektedir. Bunun gibi belki her alanda değil ama özellikle kamu kesiminde açılan uzmanlık kadrolarına üniversitelerimizin İktisadi ve İdari Bilimler ve Siyasal Bilgiler Fakültelerinin bölümlerini (İktisat, İşletme, Maliye, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri,Uluslararası İlişkiler, Kamu Yönetimi gibi) bitirenler ile Hukuk Fakültelerinden mezun olanlar da başvurabilmektedir. Bu nedenle yukarıda verilen örnekler emek piyasalarında birbiri ile rekabet edebilen grupları oluşturur.

16.SORU

Aşağıdakilerden hangisi klasik doğal ücret teorisinin eleştirildiği alanlardan biri değildir?

- A
Malthus'un Nüfus Teorisi'ne dayandırılmış olması
- B
Azalan verimler kanununun pratik sonuçlarının abartılması
- C

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

Ücret yükselmelerine bağlı olarak nüfusun otomatik bir şekilde artacağı varsayımı

D

Avrupa'daki işçilerin ve çiftçilerin içinde bulundukları uzun süreli yoksulluk halini açıklaması

E

Ücret belirlemede sadece emek arzını hesaba katması

Yanıt Açıklaması:

Klasik doğal ücret teorisi Malthus'un Nüfus Teorisi'ne dayandırılmış olması, azalan verimler kanununun pratik sonuçlarının abartılması, ücret yükselmelerine bağlı olarak nüfusun otomatik bir şekilde artacağı varsayması ve ücret belirlenmesinde sadece emek arzını hesaba katması yönüyle eleştirilirken 19. yüzyılda Avrupa'daki işçilerin ve çiftçilerin içinde bulundukları uzun süreli yoksulluk halini açıklaması nedeniyle dikkate alınmıştır.

17.SORU

19. YÜZYILIN 'KARAMSAR' İŞGÜCÜ PİYASASI KOŞULLARINDAN TÜRETİLEN TEORİ HANGİSİDİR?

A

Artık değer teorisi

B

Ücret fonu teorisi

C

Klasik teori

D

Maltus'un Nüfus teorisi

E

Ücretin tunç kanunu

Yanıt Açıklaması:

Klasik doğal ücret teorisi gibi 19. yüzyılın 'karamsar' işgücü piyasası koşullarından türetilen bir başka teori de Karl Marx'ın formüle ettiği 'Artık Değer Teorisi' dir.

18.SORU

- I. Ücret oranındaki bir artış emek talebini hiç etkilemiyorsa emek talep esnekliği 0 olacaktır.
II. $Ed = 0$ olduğu durumda tam esnek talep söz konusudur.
III. Sendikalar emek talep esnekliğinin yüksek olduğu piyasalarda örgütlenmek isterler.
Yukarıda emek talep esnekliğine ilişkin verilenlerden hangisi/ hangileri doğrudur?

A

Yalnızca I

B

Yalnızca II

C

Yalnızca III

D

I ve II

E

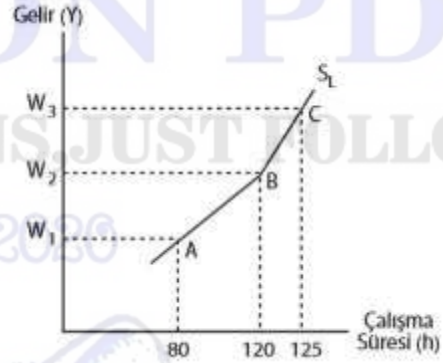
I ve III

Yanıt Açıklaması:

($Ed = 0$); Ücret oranındaki bir artış emek talebini hiç etkilemiyorsa emek talep esnekliği 0 olacaktır. Bu durumda emek talep eğrisi tam inelastiktir. Sendikalar emek talep esnekliğinin düşük olduğu piyasalarda örgütlenmek isterler.

19.SORU

Grafikte yer alan "Piyasa Emek Arz Eğrisi" hangi noktadan sonra "geriye kıvrımlı" hale gelir?

A

A

B

B

C

C

D

Piyasa emekarz eğrisi geriye kıvrılmaz

E

S

Yanıt Açıklaması:

"Piyasa Emek Arz Eğrisi" pozitif eğimli bir eğridir ve ASLA geriye kıvrılmaz. Bireysel Emek Arz Eğrilerinin yatay toplamı alınarak elde edilen bir eğridir. Piyasada her bir ücret düzeyinde çalışacak bir kişi bile olsa bulunacağından geriye kıvrımlı olmaz.

20.SORU

I. EMEK ARZ VE TALEBİNİ EŞİTLEYEN ÜCRETTİR. II. İŞSİZLİĞİN OLMADIĞI ÜCRET DÜZEYİDİR. III. PİYASAYI TEMİZLEYEN ÜCRET DE DENİLİR. IV. OLİGOPOL PİYASASI İÇİN GEÇERLİDİR. DENGİ ÜCRETE İLİŞKİN

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

YUKARIDA VERİLENLERDEN HANGİSİ/ HANGİLERİ DOĞRUDUR?

- A
I, II ve III
B
I, II ve IV
C
I, III ve IV
D
II, III ve IV
E
II ve IV

Yanıt Açıklaması:

Denge Ücreti: Emek arz ve talebini eşitleyen ücrettir. İşsizliğin olmadığı bu ücret düzeyine piyasayı temizleyen ücret de denilir. Tam rekabetçi bir emek piyasası kararlı denge hâlinindedir ve denge ücretinden sapmalar olsa da piyasa zaman içinde tekrar denge ücretine döner.

1.SORU

Beşeri sermaye ile ilgili aşağıdakilerden hangileri doğrudur?

- I. İŞÇİLER VE İŞVERENLER RASYONELDİR VE TAM REKABETÇİ İŞGÜCÜ PİYASASI ETKİN ÇALIŞIR
- II. ÜCRET BEŞERİ SERMAYENİN BİR FONKSİYONUDUR
- III. BEŞERİ SERMAYE YATIRIMI FİZİKSEL SERMAYE YATIRIMINA BENZER
- IV. BEŞERİ SERMAYE YATIRIMI, VERİMLİLİK VE ÜCRET/KAZANÇ DÜZEYİ ARASINDA, DOĞRU ORANTILI VE KUVVETLİ BİR İLİŞKİ VARDIR.
- V. BEŞERİ SERMAYE, İLAVE YATIRIMIN İLAVE ÜRETİM AZALMASINA YOL AÇTIĞI BİR ÜRETİM ARACIDIR.

- A
I, II, III, IV
B
I, II, IV, V
C
I, III, IV, V
D
I, II, III, V
E
II, III, IV, V

Yanıt Açıklaması:

Beşeri sermayede işçiler ve işverenler rasyoneldir ve tam rekabetçi işgücü piyasası etkin çalışır, Ücret beşeri sermayenin bir fonksiyonudur, Beşeri sermaye yatırımı fiziksel sermaye yatırımı

benzer, Beşeri sermaye yatırımı, verimlilik ve ücret/kazanç düzeyi arasında, doğru orantılı ve kuvvetli bir ilişki vardır ve beşeri sermaye, ilave yatırımın ilave üretim artışına yol açtığı bir üretim aracıdır.

2.SORU

Aşağıdakilerden hangisi eğitim talebiyle ilişkili değildir?

- A
Eğitim sorunları genelde öngörülemeyen ve kişinin kararından bağımsız olarak ortaya çıkan sorunlardır.
B
Okula gitmenin maliyeti önceden kestirilebilir.
C
Okul masrafları cari bütçeden ya da tasarruflardan ya da kamu kaynaklarınca veya gönüllü yardım kuruluşlarınca karşılanabilir.
D
Eğitim genellikle birikimli bir süreçle karşı gelir.
E
Eğitim talebi için yaş önemlidir.

Yanıt Açıklaması:

A şıkkı sağlık talebiyle ilgilidir.

3.SORU

Aşağıdakilerden hangisi bir eylemi yapmakla elde edilecek gelirin ve maliyetin karşılaştırılması esasına dayanır?

- A
Marjinal karar alma kuralı
B
Emeğin marjinal ürünü
C
Üretim fonksiyonu
D
Ücret oranı
E
Emek miktarı

Yanıt Açıklaması:

Firmalar istihdam kararını verirken, çoğumuzun gündelik hayatta -belki de farkında olmadan- uyguladığımız marjinal karar alma kuralını uygularlar. Bu kural herhangi bir eylemi yapmakla elde edilecek getiri ve maliyetin karşılaştırılması esasına dayanır. Buna göre kâr, maliyeti aştığı sürece o eylemi yapmak tercih edilecektir

4.SORU

"Tekelci firma firmanın ürününe olan talep eğrisi aynı zamandaeğrisi olacaktır." şeklinde verilen bir ifadede boş bırakılan

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

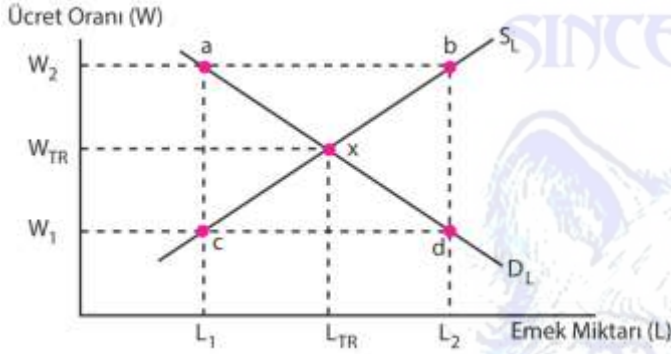
yere aşağıdaki seçeneklerde verilenlerden hangisi getirilmelidir?

- A Piyasa talep eğrisi
- B Bireysel talep eğrisi
- C Arz eğrisi
- D Marjinal Ürün Hasılatı Eğrisi
- E Emek Talebi eğrisi

Yanıt Açıklaması:

Tekelci firma piyasadaki tek firma olduğundan, bu firmanın ürününe olan talep eğrisi aynı zamanda piyasa talep eğrisi olacaktır. Bir malın piyasa talep eğrisinin negatif eğimli bir eğri olduğu hatırlanırsa şunu söylemek mümkündür: Tekelci bir firma daha çok mal satabilmek için fiyatı düşürmek zorundadır. İşte bu nedenle söz konusu firma için marjinal gelir fiyata eşit olmayacaktır.

5.SORU

Tam rekabette emek piyasası dengesini gösteren grafiğe göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A Tam rekabet piyasasında kararsız bir denge vardır
- B Piyasa ücreti W_2 'ye yükseldiğinde L_1 kadar işçinin çalışması dengenin kararlı olduğunu gösterir
- C Piyasa ücreti W_2 'ye yükseldiğinde L_2 kadar iş gücünün çalışmak istemesi işsizliğin artmasına yol açacaktır
- D Piyasada işsizliğin olmaması için W_{TR} düzeyindeki ücrete L_1 kadar iş gücü talebi gerekir
- E Piyasada artan işgücüne karşılık ödenen ücret kademeli olarak artmaktadır

Yanıt Açıklaması:

Bir malın piyasa denge fiyatı arz ve talep eğrilerinin kesiştiği noktada oluşmaktadır. Aynı analiz emek piyasasına uyarlanıldığında, tam rekabetçi bir emek piyasasında piyasa dengesinin emek arz (SL) ve talep (DL) eğrilerinin kesiştiği X noktasında kurulduğu görülmektedir. X noktasında denge ücreti olan W_{TR} ücretine razı olup çalışmak isteyen herkes (L_{TR} kadar işgücü) işverenler tarafından talep edileceğinden, piyasada işsizlik olmayacaktır.

6.SORU

İlave işçinin istihdam edilmesi ile para birimi cinsinden toplumun sağladığı ekstra üretimi gösteren değere ne ad verilir?

- A Ortalama ürün değeri
- B Marjinal ürün geliri
- C Marjinal ürün değeri
- D Ortalama ürün geliri
- E Toplam gelir

Yanıt Açıklaması:

Marjinal Ürün Değeri: İlave işçinin istihdam edilmesi ile para birimi cinsinden toplumun sağladığı ekstra üretimi gösterir. Son işçinin verimliliği ürün fiyatı ile çarpılarak bulunur.

8.SORU

- I. İşlerin Heterojenliği
 - II. İşgücünün Homojenliği
 - III. Emek Piyasasındaki aksaklıklar
- Yukarıdakilerden hangileri ücret farklılığına yol açan nedenlerdendir?**

- A Yalnız I
- B Yalnız II
- C I ve II
- D II ve III
- E I ve III

Yanıt Açıklaması:

Ücret farklılıklarının çok sayıda nedeni olabilmektedir. Ancak bu soruya kestirmeden bir cevap vermek gerekirse 'ücret farklılıklarının temel nedeninin gerçek hayatta tam rekabet piyasasının varsayımlarının geçerli olmamasıdır' diyebiliriz. Çünkü gerçek hayatta işler ve işgücü homojen

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

değildir ve emek piyasaları da mükemmel bir şekilde işlemez, aksar.

9.SORU

AYRIMCILIK YAPILMASI SURETİYLE İŞÇİ ÜCRETLERİNDE FARKLILIĞA NEDEN OLUNMASIYLA İLGİLİ AŞAĞIDA VERİLENLERDEN HANGİSİ DOĞRUDUR?

- A
Ayrımcılığın en önemli sonucu, eşit üretkenliğe sahip kişi ve gruplar arasındaki ücret farkını yok etmesidir.
- B
Ayrımcılık uygulamada ücret ayrımı ve meslek ayrımı olarak iki şekilde görülür.
- C
Ayrıma tabi tutulan grupların belli mesleklerde yoğunlaşması istihdam ayrımının sonucudur.
- D
Emek piyasasında ayrımcılık sadece işverenler tarafından yapılır.
- E
Emek piyasasında kadınlar, göçmenler ve azınlıklar ayrımcılıktan yoğun olarak etkilenirler.

Yanıt Açıklaması:

Yanlış olan cevapları eleterek soruyu cevaplayabiliriz. Ayrımcılığın en önemli sonucu eşit üretkenliğe sahip kişi ve gruplar arasında ücret farklılığı yaratmasıdır. Ayrımcılık uygulamada istihdam, meslek ve ücret ayrımı olmak üzere üç şekilde görülür. Mesleki ayrım sonucunda ayrıma tabi tutulan grupların belli mesleklerle girmeleri engellenerek istenmeyen mesleklerde yoğunlaşmaları sağlanır. Emek piyasalarında ayrımcılığı işveren, müşteriler ve diğer çalışma arkadaşları yapabilir. Emek piyasasının en çok mağdur edilen dezavantajlı grupları ise kadınlar, göçmenler, azınlıklardır.

10.SORU

Endüstrideki üretimin büyük bir kısmının az sayıda firma tarafından yapıldığı piyasa türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Tam rekabetçi piyasa
- B
Tekelci firma piyasası
- C
Emek piyasası
- D
Oligopolcü piyasa
- E
Marjinal ürün piyasası

Yanıt Açıklaması:

Oligopol piyasası, bildiğiniz gibi endüstrideki üretimin büyük bir kısmının az sayıda firma tarafından yapıldığı bir piyasa türüdür. Oligopol piyasasında firmaların üretim, satış, yatırım ve reklam planlarında karşılıklı bağımlılık söz konusudur. Bir firmanın bu değişkenlerle ilgili bir manüpülasyonu diğer firmaların buna misillemede bulunmalarına neden olmaktadır.

11.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ EMEK TALEBİNİN ÜCRET DEĞİŞMELERİNE KARŞI DUYARLILIĞININ BİR GÖSTERGESİDİR?

- A
Ücret esnekliği
- B
Türetilmiş talep kanunları
- C
Emek talep esnekliği
- D
Toplam ücret ödemesi
- E
Çapraz ücret esnekliği

Yanıt Açıklaması:

Emek talep esnekliği, emek talebinin ücret değişmelerine karşı duyarlılığının bir göstergesidir. Esneklik bir çeşit tepki ölçme aracıdır. Bir malın fiyatı değiştiğinde talep miktarındaki değişim nasıl olacaktır? Bu değişim görece daha büyükse, esnek bir talep; görece daha düşükse esnek olmayan bir talep söz konusudur. Doğru cevap C'dir.

12.SORU

Bir piyasada ; ya emek arzı sabitken emek talebinin artması ya da emek talebi sabitken emek arzının azalması nedeniyle olabilir. Yukarıda boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi gelirse doğru olur?

- A
Talep fazlası
- B
Arz fazlası
- C
Ücret katılığı
- D
Ücret dengesi
- E
Marjinal ürün değeri

Yanıt Açıklaması:

Talep Fazlası
Bir piyasada talep fazlası; ya emek arzı sabitken emek talebinin artması ya da emek talebi sabitken emek arzının azalması nedeniyle olabilir.

13.SORU

"İşlerin ve İşgücünün homojen ve çok sayıda olduğu, şeffaflık ve emek hareketliliğinin tam olduğu, sendikaların olmadığı bir emek piyasasıdır." şeklinde tanımlanan emek piyasası aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Monopson
- B
Monopol
- C
Tekel
- D
Tam rekabetçi
- E
Oligopol

Yanıt Açıklaması:

Tam rekabetçi emek piyasası; işlerin ve İşgücünün homojen ve çok sayıda olduğu, şeffaflık ve emek hareketliliğinin tam olduğu, sendikaların olmadığı bir emek piyasasıdır.

14.SORU

Amartya Sen'in Yapılabilirlikler yaklaşımı ile ilgili aşağıdakilerden hangileri doğrudur?

- I. **EĞİTİM - GELİR İLİŞKİSİ YA DA EĞİTİMİN SAĞLADIĞI YARARIN BEŞERİ SERMAYE TEORİSİNİN ODAKLANDIĞI GİBİ SADECE GELİR ARTIŞI İLE ÖLÇÜLMESİ ÇOK YETERSİZ BİR ÇABADIR.**
- II. **BİREYLERİN SAHİP OLDUKLARI GELİR GİBİ İKTİSADİ KAYNAKLAR BİREYİN BUNDAN YARAR SAĞLADIĞI ANLAMINA GELMEYEBİLİR.**
- III. **BİREYİN BU KAYNAKLARI DAVRANIŞLARA DÖNÜŞTÜRME KAPASİTESİ 'YAPABİLİRLİKLERİ' SONUCUNDA UYGUN BİR BİÇİMDE İŞLEVSEL HALE GELMELERİ İLE İLGİLİDİR.**
- IV. **EĞİTİM SADECE GELİR ARTTIRAN BİR ARAÇ DEĞİL KENDİ İÇİNDE BİR AMAÇTIR.**
- V. **EĞİTİM SADECE GELİR ARTTIRAN BİR ARAÇTIR KENDİ İÇİNDE BİR AMAÇ DEĞİLDİR.**

- A
I, II, III, IV
- B
I, II, IV, V
- C
I, III, IV, V
- D
I, II, III, V

- E
II, III, IV, V

Yanıt Açıklaması:

Amartya Sen'in Yapılabilirlikler Yaklaşımına göre eğitim-gelir ilişkisi ya da eğitimin sağladığı yararın Beşeri Sermaye Teorisinin odaklandığı gibi sadece gelir artışı ile ölçülmesi çok yetersiz bir çabadır. Zira bireylerin sahip oldukları gelir gibi iktisadi kaynaklar bireyin bundan yarar sağladığı anlamına gelmeyebilir. Bireyin bu kaynakları davranışlara dönüştürme kapasitesi 'yapılabilirlikleri' sonucunda uygun bir biçimde işlevsel hale gelmeleri ile ilgilidir. Dolayısıyla Sen'in yaklaşımında eğitim sadece gelir arttıran bir araç değil kendi içinde bir amaçtır.

15.SORU

Gelir etkisi için aşağıdakilerden hangisi geçerlidir?

- A
Düşük ücret düzeylerinde ikâme etkisi sebebiyle pozitif, yüksek ücret düzeylerinde ise gelir etkisi sebebiyle negatif eğimli arz eğrisidir.
- B
Ücret sabitken gelir değişimine bağlı olarak çalışma süresinin nasıl değişeceğini gösteren etkidir.
- C
Emek piyasasında çeşitli ücret düzeyleri ile çalışma süreleri arasındaki ilişkiyi gösteren eğridir.
- D
Gelir sabitken ücret değişimine bağlı olarak çalışma süresinin nasıl değişeceğini gösteren etkidir.
- E
Ücret oranı ve ücret dışı gelir veri iken bireyin elde edebileceği bütün gelir ve çalışma süresi kombinasyonlarını gösteren eğridir.

Yanıt Açıklaması:

Gelir Etkisi
Ücret sabitken gelir değişimine bağlı olarak çalışma süresinin nasıl değişeceğini gösteren etkidir.

16.SORU

Tam rekabetçi bir firma ile oligapolcü firmaların birbirinden ayrıldığı nokta aşağıdaki seçkeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A
Emek arz eğrisi
- B
Ücret katılığı
- C
Denge ücreti
- D
Marjinal ürün değeri

ÇALIŞMA EKONOMİSİ I

E
Marjinal ürün geliri

Yanıt Açıklaması:

Oligapolcü firmaların piyasadaki üretimin büyük kısmını gerçekleştiren büyük kuruluşlar olduğu gerçeğinin altını çizmekte fayda vardır. Bu nedenle oligapolcü firmaların karşılaştıkları emek arz eğrisi asla tam rekabetçi bir firmanın karşılaştığı gibi sonsuz esneklikte olmaz. Doğru cevap A'dır.

17.SORU

HERHANGİ BİR MESLEĞİN EMEK ARZI SADECE O MESLEĞİN ÜCRET ORANLARINA BAĞLI DEĞİLDİR, BAŞKA UNSURLAR DA İŞGÜCÜNÜN ÇALIŞMA KARARINI ETKİLER. AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ BU UNSURLARDAN BİRİ DEĞİLDİR?

- A
Erken emeklilik imkanı
B
Ücret dışı gelir
C
Bireylerin boş zamanı tercih etmeleri
D
İşlerin ücret dışı yönleri
E
İşçi sayısının artması

Yanıt Açıklaması:

Bireyler, emek arzı ile ilgili kararlarını verirken sadece çalıştıkları işte aldıkları ücretlerle ilgilenmezler. Aynı zamanda, diğer ücret oranlarıyla, ücret dışı gelirle, boş zamanla, işlerin ücret dışı yönleriyle ve işçi sayısı da ilgilenirler. Erken emeklilik imkanı ise kitapta bu bağlamda incelenmemiştir. Doğru cevap A'dır.

18.SORU

MARJİNAL FAYDA İLKESİNİN TAM REKABET PİYASALARINDA MÜBADELE (DEĞİŞİM) DEĞERİNİ BELİRLEMeye YETTİĞİ GÖRÜŞÜNDEN HAREKETLE MÜBADELE DEĞERİNİN KAYNAĞININ EMEK DEĞİL FAYDA YA DA KULLANIM DEĞERİ OLDUĞUNU SAVUNAN TEORİ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Pazarlık Gücü Teorisi
B
Etkin Ücret Teorisi
C
İçeridekiler- Dışarıdakiler Teorisi
D
Örtülü Anlaşmalar Teorisi
E

Marjinal Verimlilik Teorisi

Yanıt Açıklaması:

Marjinal Verimlilik Teorisi marjinal fayda ilkesinin tam rekabet piyasalarında mübadele (değişim) değerini belirlemeye yettiği görüşünden hareketle mübadele değerinin kaynağının emek değil fayda ya da kullanım değeri olduğunu savunmaktadır. Teorinin ana aktörü 'işveren' dir. Çünkü işveren hem tüketici tercihlerini gözetlemek zorundadır hem de çalışacak emek miktarının (istihdam) belirlenmesinde karar alıcı konumundadır.

19.SORU

Katmanlı Emek Piyasaları Teorisini(KEPT) hangi iktisat okulu formüle etmiştir?

- A
Klasik Okul
B
Keynesyen Okul
C
Monetaristler
D
Yeni Keynesyenler
E
Kurumsal İktisatçılar

Yanıt Açıklaması:

Emek piyasalarında gözlenen ücret farklılıklarının açıklayan nedenlerinden biri de Kurumsal İktisatçıların formüle ettikleri Katmanlı Emek Piyasaları Teorisi (KEPT)' dir.

20.SORU

Kadının çalışma yaşamında görülen kesintinin sebepleri için aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A
Kadının ailedeki geleneksel rolleri.
B
Kadının ev işi, çocuk bakımı gibi sorumlulukları.
C
Kadının doğal kabul edilen ve sorgulanamayan sorumlulukları.
D
Kadında "beklenen çalışma süresi" analizi toplumsal cinsiyete göre mesleki katmanlaşmanın nasıl oluştuğunu ortaya koyması.
E
Kadının çalışma yaşamının kesintiye uğraması uzmanlık alanlarındaki gelişmelerden ve ekonominin nasıl oluştuğunu anlamadan uzak kalmasına sebep olması.

Yanıt Açıklaması:

Beklenen çalışma süresi, bireylerin yatırım kararını etkileyen faktörlerden birisi olarak analiz

edilir. Beşeri Sermaye modeline göre, beşeri sermaye yatırımlarında kadın-erkek açısından gözlenen farklılıkların nedeni, kadınların çalışma hayatlarının kesintiye uğramasıdır. Bu kesintinin nedeni de kadının ailedeki geleneksel rolleri, ev işi, çocuk bakımı gibi sorumluluklar olarak ifade edilir, ancak bu sorumluluklar doğal kabul edilir ve sorgulanmaz.

SKYMOON PDF

DON'T ASK QUESTIONS,JUST FOLLOW...

SINCE 2020

SKYMOON PDF

DON'T ASK QUESTIONS,JUST FOLLOW...

SINCE 2020

ONLINE DÖNEMDE NELER SORULDU?

ÇALIŞMA EKONOMİSİ 1 ÇEK203U

1. Firma cari ücret düzeyinde bütün işçileri istihdam etmeye istekli fakat bu ücretin dışında hiç işçi istihdam etmeye ...talep esnekliği için aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

Cvp: sonsuz

2. Geriye kıvrımlı bireysel emek aşağıdakilerden hangisi doğrudur

A. İkame etkisi sadece elinin kıvrım noktasında vardır

B. eğrinin tümünde ikame etkisi baskındır

C. eğrinin tamamında gelir etkisi ikame etkisine eşittir

D. eğrinin kırıldığı noktaya kadar ikame etkisi o noktadan sonra ise gelir etkisi kuvvetlidir

E. sadece elinin kıvrıldığı gelir etkisi ikame etkisine eşittir

3. Emek talep eğrisi üzerinde yukarıdan aşağıya doğru bir hareket olmuşsa nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A.İşveren sayısının artması

B.ücret oranının azalması

C.verimliliğin artması

D.ürün talebinin artması

E.emeği ikame eden faktörün fiyatının artması

4. İnsanların kullanabilecekleri zaman sabit olduğundan daha fazla çalışmaları durumunda kullanabilecekleri boş zamanın azalma ...Farksızlık eğrilerinin aşağıdaki özelliklerinden hangisi ile ilgilidir?

A. Eğitiminin marjinal ikame oranına eşit olması

B Sabit eğimli olması

C. kesişmemesi

D. konkav olması

E. negatif eğimli olması

5. Emek piyasalarının belirgin özelliği emek talebinin ...talep olmasıdır insanlar mal ve hizmetleri sadece onlardan.. fayda sebebiyle talep ederken emek işverenler tarafından bir şeyler üretmek amacıyla talep edilir

Cvp: türetilmiş

6. Aşağıdakilerden hangisi TÜİK e göre istihdam edilenler arasında yer almaz

A Kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar

B ücretli veya maaşlı çalışanlar

C iş bulamayacağına inanmadığı için iş aramayan ancak çalışmaya hazır olan kişiler

D referans döneminde işlerinin başında bulunmayan ancak işle ilişkileri devam eden kişiler

E Aile işçileri

7. Ücret oranındaki bir artış emek hiç etkilemiyorsa emek talep esnekliği

Cvp: Ed=0

8. Son işe alınan işçinin toplam üründe sağladığı artışın parasal karşılığı aşağıdakilerden hangisidir

Cvp: Emegın marjinal ürün geliri

9.Eş ürün eğrilerinin konveks olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir

A Azalan marjinal teknik ikame oranı

B artan getiriler yasası

C ölçeğe göre artan getiriler prensibi

D ölçeğe göre azalan getiriler prensibi

E artan marjinal ikame oranı

10. Gelir sabitken ücret değişimine bağlı olarak çalışma süresinin nasıl değişeceği ... etkisi yardımıyla incelenebilir

Cvp: ikame

11. Ücret oranındaki bir değişme emek talebini daha küçük oranda etkiliyorsa emek talebinin ücret esnekliği....

Cvp: 1'den küçüktür

12.Aşağıdaki durumların hangisinde emek talep eğrisi ineastik (esnek olmayan)tir?

A. emek maliyetinin toplam maliyet içindeki payının yüksek olması durumunda

B. firmanın tam rekabetçi olması durumunda

C. emeği sermaye ile ikame etmenin kolay olması durumunda

D. firmanın eksik rekabetçi olması durumunda

E. emeği ikame eden faktörün arz eğrisi esnekse

13. Ücret oranındaki bir değişim emek talebinde oransal olarak daha büyük değişimlere yol açıyorsa emek talep esnekliği aşağıdakilerden

Cvp: $Ed > 1$

14. Aşağıdakilerden hangisi bir mesleğin emek arz eğrisi üzerinde aşağıdan yukarıya doğru hareketin nedenidir?

A. o meslekte ücret oranının yükselmesi

B. o meslekte çalışan yabancı işçilerin göç ederek piyasaya girmesi

C. o meslekte çalışanların ücret dışı gelirlerinin artması

D. o meslekte çalışma koşullarının iyileştirilmesi

E. o mesleğe alternatif bir başka mesleğin ücretinin yükselmesi

16. Ücret sabitken gelir değişimine bağlı olarak çalışma süresinin nasıl değişeceğini gösteren etkidir

Cvp: gelir etkisi

17.Sermaye arz edenler ile firmalar arasındaki ilişkiler ... piyasasına,firmalar ile tüketiciler arasındaki ilişkiler....piyasasına, firmalar ile işçiler arasındaki ilişkiler ...piyasasını gösterir

Cvp: sermaye- ürün – emek

18.Aşağıdakilerden hangisi çalışma çağına ki kurumsallaşmamış nüfus kavramının karşılığıdır

A. Güçlenmiş işgücü

B. aktif nüfus

C. işsizler

D. işgücü

E. işgücünde olmayanlar

19. Çalışma ekonomisinin cevabını aradığı aşağıdaki sorulardan hangisi mikro ekonomik boyutludur?

A. birey haftada kaç saat çalışacağına nasıl karar verir?

B. işgücünün gelirden aldığı pay nasıl artırılır?

C. işsizlik gayrisafi hasılayı nasıl etkiler?

D. ekonomide toplam istihdam düzeyi neyin göstergesidir?

E.enflasyon ile işsizlik arasında nasıl bir ilişki vardır?

22. Ücretlerdeki düzenlemeler yoluyla emek arz ve talebinin dengelenmesini sağlayan mekanizma aşağıdakilerden hangisidir

Cvp: Emek piyasaları

23.Firmanın piyasada geçerli faktör fiyatlarından istediği kadar sermaye ve emek alabilmesi doğrusunun hangi özellikleri ile ilgilidir

A.Eğiminin sabit olması

B. üretim bütçesindeki değişiklikleri gösterebilmesi

C Eğiminin faktör fiyatlarının birbirine oranına eşit olması

D. faktör fiyatlarındaki değişimleri gösterebilmesi

E. negatif eğimli olması

24: Bazı iktisatçılar eksik istihdamı tanımlarken temelde ücretleri baz alırlar.örneğin Zvankovic eksik istihdam tanımında son gelirin bir önceki işten elde edilen gelirden en az % ... daha az olması gerektiğini söyler

Cvp:20

25.

I.Bütçe kısıtının eğimi artar

II.bütçe kısıtı daha dikleşir

III.bütçe kısıtı daha yatıklaşır

IV.bütçe kısıtının eğimi azalır

V.bütçe kısıtının yatay eksenini kestiği nokta değişir

saat başı ücret oranı 5 tl eden 7 TL'ye değiştiğinde yukarı hangileri doğrudur

A 1-2

B 1-5

C 3-4

D 3-5

E 4-5

26. Aşağıdakilerden hangisi marjinal karar alma kuralında kullanılan varsayımlardandır ?

A. firmalar tek elci ürün piyasasında yer alırlar

B. işgücü heterojen özelliktedir

C. firma tek başına ürün fiyatını değiştirebilir

D. firmalar kar maksimizasyonucusudur

E. firmalar emeği Oligopol piyasasından alırlar

27. Talep edilen emek miktarındaki yüzdelik değişiminin ücret oranındaki yüzdelik değişime oranına ... adı verilir

Cvp: emek talebinin ücret esnekliği

28. Analitik olarak düşünüldüğünde emek piyasalarının aşağıdaki özelliklerinden hangisi ...(soru eksik burda) örgütlenmeleri ile doğrudan

ilişkili olduğu söylenebilir ?

- A. İstihdam kararında ücretler kadar çalışma koşullarının da önemli olması
- B. emek piyasalarında bilgi eksikliğinin olması
- C. emeğin heterojen olması

D işçilerin pazarlık güçlerinin işverenlerin pazarlık gücünden nispi olarak az olması

E. istihdamın çalışan ve çalıştıran arasındaki kişisel ilişkiye ... (sorunun burası da eksik)

29.Emek arzı analiz edilirken yukarıdaki şekilde I1 ve I2 ile gösterilen eğrilere ne ad verilir?

1.

- A) Eş ürün eğrisi
- B) Fayda eğrisi
- C) Farksızlık eğrisi**
- D) Bütçe kısıtı
- E) Eş maliyet doğrusu

30. Aşağıdakilerden hangisi emek talep eğrisinin bütün olarak sağa kayması ile gösterilir ?

Cevap : Emeği ikame eden diğer faktörün fiyatının azalması

31. Aşağıdaki durumların hangisin emek talep eğrisi esnektir

Cevap: Piyasadaki bir firma yerine piyasanın tamamı söz konusu ise

32. Başlangıçta düşük bir ücret düzeyindeyken ücretler sürekli arttığında belli bir noktaya kadar çalışma süresinin artıp daha sonra azalması aşağıdakilerden hangisi gösterir

Cevap : Geriye kıvrımlı bireysel emek arz eğrisi

33. Aşağıdaki kısaltmalardan hangisi emeğin marjinal ürün gelirine aittir ?

Cevap MRPI

34 . Neo Klasik emek arzı modelinde piyasa dışı aktivitelere verilen genel isim aşağıdakilerden hangisidir?

Cevap boş zaman

35. Tarım işçiliği = 1.5 Pilotluk eşittir = 0.5 Tekstil İşçiliği= 1.7

Yukarıdaki emek talep esneklik değerlerine bakarak hangi işte sendikaların örgütlenmek isteyeceği düşünülmelidir?

Cevap Pilotluk ve Petro Kimya İşçiliği

36. Ücret oranı ve Ücret dışı gelir veri iken bireyin elde edebileceği bütün gelir ve çalışma süresi kombinasyonlarını gösteren eğriye ... adı verilir

Cevap: Bütçe kısıtı

37. Analitik olarak düşünüldüğünde emek piyasalarının aşağıdaki özelliklerinden hangisinin işçilerinin sendika çatısı altında örgütlenmeleri ile doğrudan ilişki.

Cevap: İşçilerin pazarlık güçlerinin işverenlerin pazarlık gücünden NİSPİ olarak arz olması

38. Talep edilen emek miktarındaki yüzdelerik değışimin ücret oranındaki yüzdelerik değışime oranına ... adı verilir

Cevap: Emek talebinin ücret esnekliğı

39. Ücret sabitken gelir değışimine bağı olarak çalışma sürecinin nasıl değışebileceğini gösteren etkidir?

Cevap. Gelir etkisi

40. Emek talep eğrisi bütün olarak sola doğru kaydı ise bunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

Cevap : Emek verimliliğinin azalması

41. Firmanın piyasada geçerli faktör fiyatlarından istediğı kadar sermaye ve emek alabilmesi eş maliyet doğrusunun aşağıdaki özelliklerden hangisi ile ilgilidir?

Cevap : Eğiminin sabit olması

42. Aşağıdakilerden hangisi çalışma çağındaki kurumsallaşmamış nüfus kavramının karşılığıdır?

Cevap Aktif nüfus

43. Üretimde faktörlerin birbirine hiç ikame etmemesi durumunda eş ürün eğrisinin şekli aşağıdakilerden hangisidir?

Cevap. L

44. Yukarıdakilerden hangileri ikincil iş gücü arasında yer alır ?

Cevap 2-3-5 Evli kadınlar - Okul çağındaki çocuklar - Gençler

42. Emek arzı konusu incelenirken kullanılan neoklasik teorinin adı....

Cevap: Çalışma / Boş zaman teorisi

43. Son işe alınan işçinin toplam üründe sağladığı artışın parasal karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

Cevap: Emeğin marjinal ürün geliri

44. Marshall – Hicks türetilmiş talep kanunları göz önünde bulundurularak aşağıdaki iş gücü gruplarının hangisine yönelik emek talep esnekliğinin düşük olması beklenir?

Cevap – Pilotlar

45. Ücretlerdeki düzenlemeler yoluyla emek arz ve talebin dengelenmesini sağlayan mekanizma aşağıdakilerden hangisidir ?

Cevap : Emek piyasaları

46. Çalışma ekonomisinin cevabını aradığı aşağıdaki sorulardan hangisi mikro ekonomik boyutludur ?

Cevap. Birey haftada kaç saat çalışacağına nasıl karar verir

47. Çalışma ekonomisinin makro ekonomik yönüyle ilgili konulardır?

Cevap Kişisel kazançların dağılımı - Verimlilik

48. Aşağıdaki durumların hangisinde emek arz eğrisi bütün olarak sağa doğru kayar?

Cevap Bir meslekte çalışanların ücret dışı gelirlerinin artması o meslekte emek arz eğrisini sağa kaydırır

49. Emek piyasalarının en belirgin özelliği emek talebinin talep olmasıdır

Cevap Türetilmiş

50. Bir kişi için boş zamanın fiyat konusunda aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

Cevap O sürede çalışmış olsaydı bireyin kazanacağı gelirdir.

51. Aşağıdakilerden hangisi bir mesleğin emek arz eğrisi üzerinde aşağıdan yukarıya doğru hareketin nedenidir?

Cevap O meslekte ücret oranının yükselmesi

52. Bazı kişiler çalışma çağı dışında oldukları halde çalışma yaşamı içinde yer alırlar.

Cevap 15-70

53. Aşağıdakilerden hangisi Neo Klasik Emek Piyasası akımındaki iş gücü talebi ile ilgilidir?

Cevap İş gücünün marjinal verimliliği

54. Emek talebinin ücret esnekliği formülünün payında aşağıdakilerden hangisi yer alır ?

Cevap : Emek verimliliğindeki mutlak değişim.

55. Ücret oranındaki bir değişim emek talebinde oransal olarak daha büyük değişimlere yol açıyorsa emek talep esnekliği için hangisi doğrudur ?

Cevap $ED > 1$

56. Aşağıdaki durumların hangisinde emek talep eğrisi ineastik (esnek olmayan) dır?

Cevap Firmanın eksik rekabetçi olması durumunda

57 Emek arzı konusu incelenirken kullanılan neoklasik teorinin adı ...

Cevap Çalışma / Boş zaman teorisi

58. Okul yurt otel çocuk yuvası vsvs

Cevap : Kurumsallaşmamış nüfus

59 Şekilsel olarak ... emek talep eğrisi üzerinde seçilen vs vs

Cevap : Toplam ücret ödemesi

60. Emek talebinin ücret esnekliği formülünün paydasında aşağıdakilerden hangisi yer alır

Cevap : Ücret oranındaki oransal değişim

61. Marjinal karar alma kuralına göre tam rekabetçi bir firmanın kısa dönemde kaç işçi çalıştıracağı incelenirken yukarıdakilerden hangileri sabit kabul edilir

Cevap : 4 ve 6

62. Yukarıdaki eşitlikte ifade edilen kavram

Cevap: Emek talebinin çapraz ücret esnekliği

63. Piyasa emek arz eğrisi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur

Cevap İkame etkisinin baskın olması nedeniyle pozitif eğilimlidir.

64. Kısa dönemde emek istihdamına bağlı olarak ilave işlerin üretime daha az katkı sağlamalarının nedeni

Cevap. Azalan verimler kanunu

65. Emek talebinin ücret esnekliği aşağıdakilerden hangisi ile ölçülür?

Cevap Ücret oranındaki yüzde değişim / talep edilen emek miktarındaki yüzde değişim

66. Eş ürün eğrisinin şekli ile ilgili hangisi doğrudur ?

Cevap : Negatif eğimli konveks bir eğridir

SINCE 2020

ÇALIŞMA EKONOMİSİ 1

1-)Beşeri sermaye teorisinin görüşleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

Beşeri sermaye fiziksel sermaye gibi kamulaştırılabilir, satılabilir

2-)

I. İşletmenin kazanç düzeyi

II. İşçi sendikasının gücü

III. İşletmenin rekabet gücü

IV. Ücret artışlarının neden olacağı satış kaybı büyüklüğü

V. Hayat standardındaki düşüşe işçilerin tepkisi

Pazarlık gücü teorisine göre işverenin ödemeye istekli olabileceği en yüksek ücret düzeyi yukarıdakilerden hangilerine bağlıdır?

I,III,IV

3-)Aşağıdaki meslek çiftlerinin hangisinde bir meslekte meydana gelen bir ücret düşüşü diğer mesleğe olan emek arz eğrisinin sağa kaymasına neden olur?

Mali müşavir insan kaynakları yöneticisi

4-)

I. Emek arzı sabitken emek talebinin artması

II. Emek talebi sabitken emek arzının azalması

III. Emek talebi sabitken emek arzının artması

Tam rekabetçi bir emek piyasasında talep fazlası aşağıdaki durumlardan hangisinde meydana gelir?

5-)Aşağıdaki prensiplerden hangisi klasik iktisadın temelini oluşturur?

BIRAKINIZ YAPSINLAR

6-) Yukarıdaki şekilde AC ile gösterilen bütçe kısıtının eğimi aşağıdakilerden hangisidir?

-7

7-)A Firması: Ürün ve emek piyasalarında tam rekabetçi

B Firması: Ürün piyasasında tekeller, emek piyasasında tam rekabetçi

İki firmanın karşılaştırmalı emek piyasası denge durumları ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

Her ikisinde aynı ücreti verir.B firmasının istihdam düzeyi daha düşüktür

8-)Ücretin işverenin istihdam ettiği en sonuncu işçinin ürettiği son birimin net kıymetine eşit olduğunu savunan ücret teorisi aşağıdakilerden hangisidir?

Marjinal verimlilik teorisi

9-)

I. Ekonomi tam istihdamda

II. İşçiler işin tehlikelerini tam olarak bilmiyorlar

III. Yüksek oranda işsizlik var

IV. İşçi sendikaları güçlü

Yukarıdakilerden hangileri telafi edici ücret farklılığının tam olarak uygulanmadığı durumu gösterir?

10-)Piyasa emek arz eğrisi için aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

Eğrinin alt kısımlarında ikame etkisi, üst kısımlarında ise gelir etkisi daha baskındır

11-)İşgücü ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

İşgücü=istihdam edilenler + işsizler

12-) Oligopolcu bir firma istihdamı tam istihdam düzeyinin üstünde arttırmak istediğinde rakipleri kendi elemanlarının o firmaya gitmemesi için direnç gösteriyorsa emek arz eğrisinin şekli için aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

Geçerli ücret düzeyin

13-) Bir malın üretiminde kullanılan emeğe yönelik talep aşağıdaki durumların hangisinde "inelastik" (esnek olmayan)tır?

O ürünün satıldığı piyasa eksik rekabetçi ise

14-) Aşağıdakilerden hangisi aktif nüfusu verir?

İstihdam edilenler+ işsizler+ işgücünde olmayanlar

15-) Telif edici ücret farklılığı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

Eşitleyici ücret farklılığı

16-) Aşağıdakilerden hangisi ücret fonu teorisini oluşturan iktisatçıdır?

John Stuart Mill

17-) Beşeri sermaye teorisi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

Neoklasik bir teoridir

18-) Şekildeki gibi bir eş maliyet doğrusu setinde DC eş maliyet doğrusu geçerli iken bunun DA maliyet doğrusuna dönüşmesinin sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

Diğer şeyler sabitken ücretlerin yükselmesi

19-) Aşağıdaki piyasaların hangisinde işçilerin piyasadaki açık işler ve çalışma koşulları hakkında tam bilgi sahibi oldukları, bu nedenle ücret farklılığının olmadığı var sayılır?

Tam rekabet piyasası

20-) Aşağıdakilerden hangisi beşeri sermaye yatırım kararını etkileyen parasal olmayan faktörlerden biri değildir?

Beşeri sermaye yatırımının getiri oranı

21-) I. İş sağlığı ve güvenliği düzenlemelerin istihdam ve gelirlere etkisi nedir?

II. Ürün piyasalarında tekelleşme nasıl önlenir?

III. Talep artırıcı politikalar enflasyonu nasıl

IV. Dış ticaret açığını önlemenin yolları nelerdir? Yukarıdakilerden hangileri çalışma ekonomisinin cevabı aradığı sorulardandır?

Yalnız I

22-) Piyasa emek arz eğrisi için aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

Cevap: Eğrinin alt kısımlarında ikame etkisi, üst kısımlarında ise gelir etkisi daha baskındır.

23-) Adam Smith'in işi öğrenmenin maliyeti olarak tanımladığı ücret farklılığı nedeni hangisidir?

Cevap: İşlerin beceri gerekliliklerinin farklı olması

24-) Aşağıdakilerden hangisi beşeri sermaye yatırım kararını etkileyen parasal olmayan faktörlerden biri değildir?

Beşeri sermaye yatırımının getiri oranı

25-) I- Emek arzı sabitken emek talebinin artması

II- emek talebi sabitken emek arzının azalması

III- Emek talebi sabitken emek arzının artması

IV- Emek arzı sabitken emek talebinin azalması

Tam rekabetçi bir emek piyasasında talep fazlası aşağıdaki durumların hangisinde meydana gelir?

cevap: I-II

26Klasik iktisat teorileri len biri olan ücretin tunç kanunu emeği bir gibi değerlendirmiştir.

Buna göre emeğin değeri sonuçta üretim maliyetlerine bağlıdır.

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yeri aşağıdakilerden hangisi doğru olarak tamamlar?

Cevap:Mal

27- Eğitim ve sağlık yatırımı benzerliği ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

Her ikisi de evrensel insan hakları arasında yer alır

28- ücret oranındaki değişim emek talebindeki değişimi eşitse bu durumda emek talep esnekliği için aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

Cevap:Ed=1

29-Teleafi edici ücret farklılığı ile ilgili h..... yanlıştır?

Kötü çalışma koşulla....

30-aşağıdakilerden hangisi Malthurun nüfus....?

Nüfus geometrik gıda ürünleri....

31-aşağı. Hangi ücret fonu teorisini olutuan iktisatçı?

John sturd mill

32-aşğ prensiplerden hangisi klasik....?

Bırakınız yapsınlar

33-beşeri sermaye teorisi ile ilgili hangisi yanlış?

Neoklasik bir teori

34-.....ücret oranı ile emek....?

Yukardakii cümlede boş...?

Toplam ücret ödemesi

35-Aşğdk hangisi emeğin makroekonomik?

Verimlilik

36-Bir firma emeği tam rekabetçi?

Sonsuz esneklkte

37-bir malın üretiminde kullanılan emeğe yönelik talep....?

O ürünün satıldığı piyasa eksik rekabetçi ise

38-Aşağıd hangisi diğer şeyler eşitken x mal...?

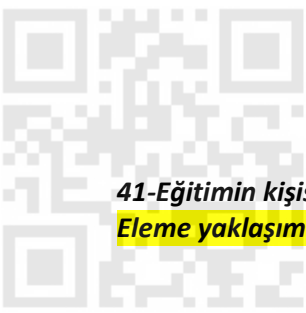
X mesleğine alternatif mesleğin ücretinin azalması

39-Aşağıdakilerden hangisi etkin ücret model...?

İşçi devrimodel

40-Piyasa arz eğrisi ile?

Pozitif eğilimdir

41-Eğitimin kişisel getirilerinin bir....?
Eleme yaklaşımı

SKYMOON PDF

DON'T ASK QUESTIONS,JUST FOLLOW...

SINCE 2020

SKYMOON PDF

DON'T ASK QUESTIONS,JUST FOLLOW...

SINCE 2020

